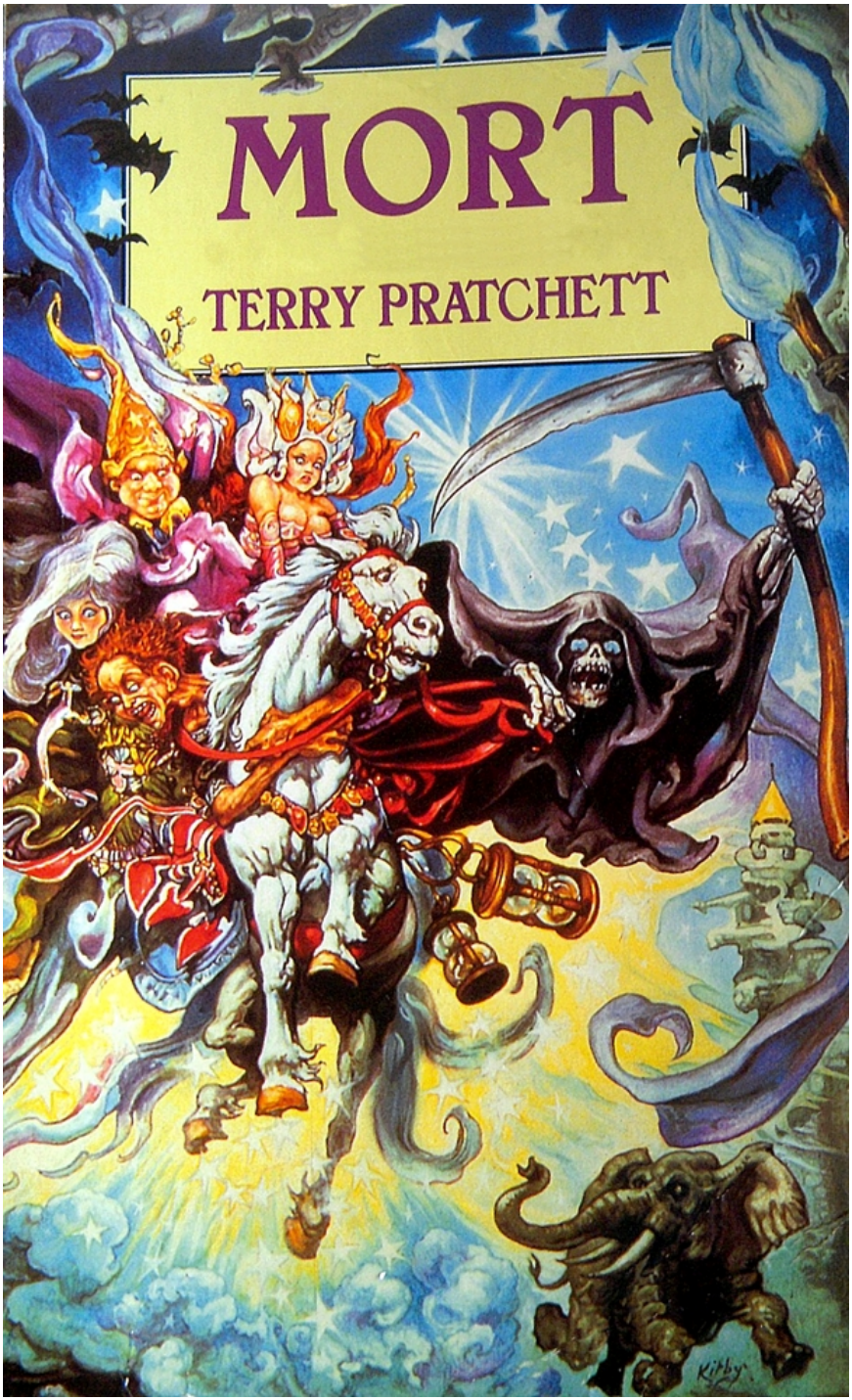
MORT
TERRY PRATCHETT
Kirby

TERRY PRATCHETT

MORT

Traducere din limba engleză
DOMNICA MACRI

Terry Pratchett este unul dintre cei mai cunoscuți scriitori contemporani. Trăiește în comitatul Wiltshire, în fața unei tastaturi, și a încetat să mai creadă că o viață are omul, pentru că „se luptă deja să ducă trei deodată". A fost decorat cu Ordinul Imperiului Britanic în 1998. *Mort* este al patrulea roman din seria Lumea Disc, care a repurtat un succes fenomenal.

Rhiannei

Iată încăperea însorită de lumânări în care stau ceasornicele vieții – raft după raft de clepsidre îndesate, câte una pentru fiecare suflet viu, își lasă nisipul fin să curgă din viitor înspre trecut. Foșnetul reunit al grăunțelor de nisip în cădere face sala să vuiască precum marea.

Iată-l și pe proprietarul sălii mărșăluind încoace și-ncolo, cu un aer îngândurat. Numele său este Moartea.

Dar nu o Moarte oarecare. Ci acea Moarte care operează exclusiv în sfera... de fapt nu e deloc o sferă, ci Lumea Disc, care e plată și se sprijină pe spinările a patru elefanți gigantici, la rândul lor proptiți pe carapacea enormei țestoase stelare zise Marele A'Tuin, și e înconjurată de o cascadă ce se prăvălește necontenit în spațiu.

Cercetătorii au calculat că șansele ca ceva atât de absurd să existe în realitate sunt de unu la un milion.

Dar vrăjitorii au calculat și ei că șansele de unu la un milion se împlinesc în nouă cazuri din zece.

Moartea clămpăne cu labele ei osoase pe dalele alb-negre, mormăindu-și în tigvă, în timp ce degetele sale scheletice numără șirurile de clepsidre aflate în plină activitate.

Într-un final, găsește una care pare pe gustul său. O ia cu grijă de pe raft și o apropie de lumânarea cea mai la îndemână. O ține în așa fel încât să reflecte lumina și privește lung la punctulețul acela strălucitor.

Privirea fixă din acele orbite sclipitoare cuprinde țestoasa lumii, care vâslește prin adâncurile spațiului cu carapacea ei arsă de comete și bătută de meteori. Într-o bună zi chiar și Marele A'Tuin va muri, își dă seama Moartea; ei bine, *asta* da provocare.

Dar privirile i se îndreaptă acum spre splendoarea albastru-cenușie a Discului propriu-zis, care se rotește lent sub razele satelitului său solar.

Iar acum se întorc asupra marelui masiv muntos numit Vârfu Berbecelui. Vârfu Berbecelui e plin de râpe adânci și de prăpăstii

nebănuite și de mult mai multă geografie decât poate duce. Masivul are și clima sa personală, cu ploi ca de șrapnel, vânturi șfichiuitoare și furtuni permanente. Unii spun că toate acestea se întâmplă pentru că Vârfu Berbecelui este leagănul magiei străvechi, sălbatice. Dar ce nu spun unii și alții.

Moartea clipește, își ațintește privirea în altă parte. Acum vede ținuturile înverzite de pe versantul de Disc-învârte al munților.

Acum vede un deal anume.

Acum vede o pajiște.

Acum vede un băiat care aleargă.

Acum se uită cu atenție.

Acum, cu o voce ca niște dale de plumb lovind în lespezi de granit, spune: Da.

Nu exista nicio îndoială că era ceva magic în solul acelei regiuni deluroase, fragmentate, căreia – din cauza tentei bizare pe care o dădea florei locale – i se spunea ținutul cu iarbă octarină. De exemplu, era unul din puținele locuri de pe Disc unde plantele dădeau soiuri reanuale.

Reanualele sunt plante care cresc înapoi în timp. Le sădești anul acesta și răsar anul trecut.

Familia lui Mort era specializată în distilarea vinului din struguri reanuali. Licoarea era foarte puternică și foarte căutată de ghicitori, de vreme ce, firește, îi ajuta să prevadă viitorul. Singurul neajuns era că mahmureala te dobora în dimineața *dinainte* și că trebuia să bei din greu ca să-ți revii.

Cultivatorii de plante reanuale erau în general bărbați serioși, așezați, cu aplecare spre introspecție și spre examinarea atentă a calendarului. Un fermier care nu sădește la timp semințele obișnuite pierde doar o recoltă, dar cineva care uită să sădească o recoltă deja culeasă cu 12 luni înainte riscă să tulbure întreaga textură a cauzalității, ca să nu mai pomenim de penibilul extrem al situației.

Era de asemenea extrem de jenant pentru familia lui Mort că băiatul cel mai mic nu era deloc serios și avea tot atâta talent la horticultura cât ar fi avut o stea de mare uscată. Nu că n-ar fi avut bunăvoință, dar era acea bunăvoință vagă și veselă de care oamenii serioși învățaseră să se teamă cumplit. O bunăvoință din aceea contagioasă, probabil chiar mortală. Băiatul era înalt, roșcovan și pistruiat, cu genul de constituție care-i dă proprietarului doar un control aproximativ asupra corpului; părea făcut dintr-o mulțime de

genunchi.

În acea zi, corpul cu pricina gonea peste poieni, dând din mâini și zbierând.

Tatăl și unchiul lui Mort îl priveau neconsolați de pe un zid de piatră.

— Nu pricep, spuse Lezek, tatăl, cum de nu zburară păsările acelea. Eu aș zbura de-aș vedea așa orătanie venind spre mine.

— Ei, corpul omenesc este minunat. Adică, recunosc, picioarele se cam duc care încotro, dar viteza nu e de colo.

Mort ajunse la capătul unei brazde. Un porumbel îmbuibat se feri greoi din calea lui.

— Are o inimă mare-n piept, să știi, spuse Lezek, prudent.

— Mda. Sigur, păcat că celelalte nu-s la locul lor.

— Îi ordonat. Nici nu mâncă mult, zise Lezek.

— Da, îmi dau seama.

Lezek se uită pieziș la fratele lui, care privea țintă la cer.

— Auzii că se ivi un loc la tine la fermă, Hameș, zise.

— A. Păi am luat deja un ucenic, nu?

— Mda, făcu Lezek amărât. Când fu asta?

— Ieri, minți Hameș cu viteza unei vipere. Totul e semnat, bătut în cuie. Îmi pare rău. N-am nimic cu Mort ăsta micu, să știi, e un băiat cum nu se poate mai drăguț, doar că...

— Știu, știu, zise Lezek. Doar că nu ș-ar găsi nici curu pe care șade.

Priviră spre silueta din depărtare. Căzuse. Câțiva porumbei se apropiaseră să o cerceteze.

— Nu-i un prost, vezi tu, zise Hameș. Nu-i ceea ce se cheamă prost.

— Are și minte, ce-i drept, încuviință Lezek. Uneori îi așa dus pe gânduri că trebui să-i arzi una după ceafă ca să te bage în seamă. Bunică-sa îl învățâ să citească, vezi Doamne. Pesemne că i se încinse creierul.

Mort se ridicase și se împiedicase în cămeșoaie.

— Ar trebui să-l dai să facă o meserie, zise Hameș îngândurat. Preoție, poate. Sau magie. Toată ziua sunt cu nasu-n cărți, vrăjitorii ăia.

Se priviră. În minți li se furișă imaginea a ce ar fi putut face Mort dacă ajungea să pună mâinile lui pline de bunăvoință pe o carte de magie.

— Bine, zise Hameș grăbit. Atunci altceva. Trebuie să fie o

mulțime de lucruri de care se poate apuca.

— Numa gândește prea mult, ăsta-i baiul. Iote-te la el acuma. Nu stai să te gândești cum să sparii păsările. Le sparii și gata. Dacă ești un băiat că toți ăilalți, adică.

Hameș se scărpină gânditor în bărbie.

— Ai putea să lași grija asta în seama altcuiva. Expresia lui Lezek nu se modifică, deși o schimbare insesizabilă îi apăru în jurul ochilor.

— Ce vreai să zici? întrebă.

— E un târg de ucenici la Culmea Oii săptămâna care vine. Bagă-l la stăpân și o să fie treaba aceluia să-l pună pe roate. Așa-i legea. Iscălești învoiala și al lui să fie.

Lezek privi peste câmp la fiul lui, care tocmai examina un bolovan.

— Vezi că n-aș vrea să pață ceva, zise el cu îndoială. Ținem mult la el, maică-sa și cu mine. Știi cum îi, te-nveți cu omul.

— E pentru binele lui, o să vezi. O să facă bărbat din el.

— Deh, mai știi. Material ar fi destul, nu-i vorbă, suspină Lezek.

Bolovanul captase interesul lui Mort. Avea cochilii de melci prin el, relicve ale vremurilor dintâi, când Creatorul, nimeni nu știe de ce, își confecționa creaturile din piatră.

Pe Mort îl interesau multe lucruri. De ce se înșirau dinții oamenilor așa frumos unul lângă altul, de exemplu. La asta se gândise o mulțime. Apoi era enigma soarelui și de ce răsărea el în timpul zilei în loc de noaptea, când lumina lui ar fi fost mai folositoare. Știa explicațiile standard, dar nu prea îl mulțumeau.

Pe scurt, Mort era unul din acei oameni mai periculoși decât un sac plin cu șerpi veninoși. Era hotărât să descopere logica ascunsă a universului.

Ceea ce avea să fie cam greu, pentru că așa ceva nu există. Creatorul a avut o sumedenie de idei bune când a meșterit lumea, dar printre ele nu s-a numărat și aceea de a o face pe înțelesul oamenilor.

Eroii din tragedii se vaită mereu când se află în atenția zeilor, dar cei care au cu adevărat de suferit sunt oamenii ignorați de zei.

Tatăl lui zbiera la el, ca de obicei. Mort aruncă pietroiul spre un porumbel, care era așa de ghiftuit că abia se feri, și traversă câmpul înapoi.

* * *

Iată de ce Mort și tatăl său coborâră din munți către Culmea Oii în ajun de Lăsata Porcului, cu avutul cam precar al băiatului strâns într-un sac pe spinarea măgarului. Orașul consta în principal din cele patru laturi din jurul unei piețe pietruite, cu magazine care furnizau

toată gama de servicii pentru o comunitate de agricultori.

După cinci minute, Mort ieși de la croitor purtând un obiect vestimentar maroniu și cam lălâu, cu o funcție nedefinită, care din motive lesne de înțeles nu mai fusese reclamat de fostul proprietar și care urma să-i vină bine după ce mai creștea, presupunând că avea să crească vreodată cât un elefant cu nouăsprezece picioare.

Tatăl îl privi cu un ochi critic.

— Foarte fainã, zise el, la banii ăia.

— Mă mănâncă, făcu Mort. Cred că mai locuiesc și alte chestii prin ea.

— Sunt mii de băieți pe lumea asta care ar fi recunoscători cu așa o – Lezek șoviă, apoi renunță – așa o îmbrăcăminte fainã, călduroasă.

— Nu pot să le-o mai împrumut și lor? spuse Mort rugător.

— Musai s-arăți bine, zise Lezek sever. Trebuie să faci impresie bună, să ieși în față.

Despre asta nu încăpea vorbă. Chiar ieșea. Porniră prin gloata care se înghesuia în piață, fiecare cu gândurile lui. De obicei, lui Mort îi plăcea să viziteze orașul, cu atmosfera lui cosmopolită și cu dialectele ciudate de prin sate aflate la depărtare de cinci sau chiar zece kilometri, dar de data aceasta avea o stare neplăcută de așteptare, de parcă și-ar fi amintit un lucru care încă nu se întâmplase.

Târgul părea să funcționeze astfel: bărbații care căutau de lucru stăteau în șiruri zdrențăroase în centrul pieții. Mulți aveau la pălărie simboluri ale meseriei pe care o știau – ciobanii purtau un smoc de lână, căruțașii niște păr de cal, decoratorii câte o bucată de tapet mai interesant din pânză aspră, și așa mai departe.

Băieții care voiau să intre ucenici erau adunați pe partea dinspre Miez a pieței.

— Te duci și stai acolo și cineva vine și te ia ucenic, spuse Lezek, cu vocea vădindu-i nesiguranța. Dacă le place de tine, vreau să zic.

— Cum vine asta? zise Mort.

— Păi... făcu Lezek și se opri. Hameș nu-i explicase partea asta. Se folosi de cunoștințele sale limitate din domeniul pieței, care se reduceau la vânzarea de vite, și sugeră: Pesemne că-ți numără dinții și treburi d-aistea. Se uită să nu horcăi și să ai picioare bune. Eu nu le-aș zice de citit, oamenii se sparie.

— Și pe urmă? întrebă Mort.

— Pe urmă te duci și înveți o meserie, răspunse Lezek.

— Ce meserie?

— Păi... tâmplăria ar fi bună, se aventură Lezek. Sau tâlhăria.

Cineva trebuie s-o facă și p-asta.

Mort își studie picioarele. Era un fiu îndatoritor când își aducea aminte și, dacă asta așteptau de la el, să devină ucenic, era hotărât să devină unul bun. Tâmplăria nu i se părea însă cine știe ce – lemnul era obstinat într-ale lui și avea tot timpul tendința să se crape. Iar tâlharii cu patalama erau rari prin munții Vârfu Berbecelui, unde oamenii nu erau suficient de bogați ca să și-i permită.

— Bine, zise el până la urmă. O să încerc. Dar ce se întâmplă dacă nu mă ia nimeni în ucenicie?

Lezek se scărpină în cap.

— Nu știu, zise el. Cred că tre's-aștepți pân-la spartu' târgului. La miezul nopții. Zic și io.

Iar acum se apropia miezul nopții.

O brumă începuse să pătrundă pietrele de pavaj. În ceasul ornamental din turnul care domina piața, două figurine migălos sculptate ieșiră pe ușițele de pe cadran și bătură sfertul.

Încă cincisprezece minute până la miezul nopții. Mort tremura, dar focul stacojiu al rușinii și ambiției ardea înăuntrul lui mai încins decât cazanele iadului. Își suflă în palme doar ca să aibă ceva de făcut și privi în sus, spre cerul sticlos, încercând să evite privirile prelungi ale celor câțiva trecători rătăciți printre rămășițele târgului.

Cei mai mulți negustori își strânseseră tarabele și plecaseră. Chiar și omul cu plăcinte calde cu carne încetase să își mai strige marfa și, fără să țină cont de siguranța personală, mânca din ea.

Ultimul din aspiranții la ucenicie dispăruse cu ore în urmă. Era un tânăr care privea cu un ochi la slănină și altul la făină, cocoșat și cu nasul înfundat, astfel încât singurul cerșetor oficial din Culmea Oii îl considerase candidatul perfect la ucenicie. Băiatul care stătuse de cealaltă parte a lui Mort avea să devină meșter de jucării. Se duseseră unul câte unul – zidarii, fierarii, asasinii, țesătorii, tinichigiii, escrocii și plugarii. În câteva minute începea anul nou și o sută de băieți se pregăteau plini se speranță să își înceapă noile cariere, putând să-și deruleze în fața ochilor vieți împlinite de o muncă folositoare.

Mort se întreba deznădăjduit de ce nu fusese ales. Încercase să aibă un aer respectabil și îi privise pe toți potențialii stăpâni drept în ochi, ca să-i impresioneze prin caracterul său excelent și calitățile lui extrem de apreciabile. Procedeul nu păruse totuși să aibă efectul scontat.

— Nu vrei o plăcintă cu carne? îl întrebă tatăl lui.

— Nu.

— Le dă ieftin.

— Nu, mulțumesc.

— Deh.

Lezek ezită.

— Pot să-l întreb pe el dacă n-o vrea un ucenic. Bună afacere, negoțul cu d-ale gurii.

— Nu cred că vrea, zise Mort.

— Nu, vezi bine că nu, zise Lezek. E mai mult treabă de-un singur om. Oricum, d-acuma se duse și el. Știi ceva, îți las un pic de la mine.

— Nu prea mi-e foame, tată.

— Aproape că n-are zgârciuri.

— Nu, dar mulțumesc oricum.

— Deh. Lezek se dezumflă puțin. Dansă pe loc să-și mai dezmorțească picioarele și fluieră printre dinți câteva măsuri fără melodie. Simțea că trebuie să spună ceva, să-i ofere un sfat, să-i arate că viața are suișuri și coborâșuri, să-și ia fiul de după umeri și să-i vorbească pe larg despre problemele maturizării, să-i sugereze mai pe scurt – că lumea e genul de loc unde nimeni n-ar trebui – metaforic vorbind – să fie atât de mândru încât să refuze o bunătate de plăcintă caldă cu carne.

Acum erau doar ei doi. Înghețul, ultimul din acel an, își întețea atacul asupra pietrelor.

Sus, în tumul alăturat, o roată dințată făcu clanc, ridică o pârghie, declanșă un mecanism și eliberă o greutate din fier. Se auzi un oribil hârâit metalic și ușițele de pe cadranul orologiului se deschiseră, scoțând la iveală păpușile ceasornicului. Legănându-și ciocanele cu niște smucituri de parcă sufereau de artrită robotică, acestea începură să bată începutul noii zile.

— Ei, asta fuse, zise Lezek, plin de speranță. Acum trebuia să găsească un loc de dormit. Lăsata Porcului nu era o vreme de umblat prin munți. Poate se aciuiau într-un grajd, undeva...

— Nu e miezul nopții până nu bate ultima dată, spuse Mort, detașat.

Lezek ridică din umeri. Forța cu care se încăpățâna Mort îl depășea pur și simplu.

— Bine, zise el. S-așteptăm dară.

Atunci auziră un tropăit de copite ce răsuna ceva mai tare în piața înghețată decât ar fi permis o acustică normală. De fapt, tropăit este un cuvânt incredibil de nepotrivit pentru zgomotul care zbârnâia în

jurul capului lui Mort; tropăitul te duce cu gândul la un ponei simpatic, eventual unul care poartă o pălărioară de paie cu găuri pentru urechi. Un anumit ton din sunetul acela sugera însă foarte clar că pălăriile de pai erau excluse.

Calul intră în piață pe poarta dinspre Miez, scoțând aburi de pe crupele sale uriașe, albe și umede și iscând scântei pe pietrele de pavaj. Avea un trap mândru, de armăsar de luptă. În mod categoric, nu purta pălărie de paie.

Silueta înaltă de pe spinarea lui era bine înfofolită. Când calul ajunse în centrul pieței, călărețul descăleca încet și căută ceva în spatele șeii. Într-un final el – sau ea – scoase o desagă de grăunțe, o potrivi pe după urechile calului și bătu animalul prietenește pe gât.

Aerul căpătă o textură groasă, unsuroasă, iar umbrele întunecate din jurul lui Mort căpătară contururi de curcubee albastre-purpurii. Călărețul se îndreptă spre el, cu mantia neagră fluturându-i și cu picioarele clămpănind pe pietre. Erau singurele sunete – tăcerea se lăsase asupra pieții ca un mare nor de vată.

Efectul impresionant fu în mare parte stricat de o pojghiță de gheață.

Fir-ar să fie.

Nu era ceea se înțelege de obicei printr-o voce. Cuvintele erau la locul lor, dar ajunseseră în capul lui Mort fără să se mai obosească să-i treacă prin urechi.

Băiatul se repezi să ajute silueta prăbușită la pământ și se trezi că apucă o mână care nu era decât niște oase lustruite, netede și cam îngălbenite, ca o bilă de biliard. Gluga personajului căzu pe spate și un craniu dezgolit își întoarse către el orbitele goale.

De fapt, nu erau chiar goale. În adâncul lor, ca în niște ferestre deschise spre abisul spațial, străluceau două stele albastre.

Mort își dădu seama că ar trebui să se simtă îngrozit, așa că fu oarecum șocat să constate că nu era. În fața lui se afla un schelet care își freca genunchii bombănind, dar era unul viu, impresionant în felul lui, dar, în mod bizar, nu foarte înspăimântător.

MULȚUMESC, BĂIETE, făcu tigva. CUM TE CHEAMĂ?

—Ăăă, făcu Mort, Mortimer... domnule. Mi se spune Mort.

CE COINCIDENȚĂ, zise craniul. AJUTĂ-MĂ, TE ROG, SĂ MĂ RIDIC.

Silueta se ridică greoi, scuturându-se. Mort putu acum să vadă că la brâu purta un chimir greu, de care atârna o sabie cu mânere albe.

—Sper că nu v-ați lovit, domnule, spuse el politicos.

Tigva rânji. Normal, gândi Mort, nu prea are de ales.

NU-I NIMIC GRAV, SUNT SIGUR. Tigva privi împrejur și păru să-l observe pentru prima dată pe Lezek, care arăta ca o statuie încremenită în loc. Mort consideră că e nevoie de o explicație.

—Tatăl meu, zise el, încercând să se așeze, protector, în fața Exponatului nr. 1 fără a jigni pe nimeni. Scuzați-mă, domnule, dar sunteți cumva Moartea?

CORECT. NOTA ZECE PENTRU SIMȚ DE OBSERVAȚIE.

Mort înghiți în sec.

— Tatăl meu este un om bun, zise. Se mai gândi un pic și adăugă: Destul de bun. Aș prefera să îl lăsați în pace, dacă vă e totuna. Nu știu ce i-ați făcut, dar aș vrea să încetați. Nu vreau să vă jignesc.

N-AM FĂCUT DECÂT SĂ NE SCOT PE MINE ȘI PE TINE DIN TIMP PENTRU O VREME. EL NU O SĂ VADĂ ȘI NU O SĂ AUDĂ NIMIC CARE SĂ-L TULBURE. NU, BĂIETE, DUPĂ TINE AM VENIT.

— După mine?

NU CAUȚI DE LUCRU?

Mort se lumină.

— Căutați un *ucenic?* zise el.

Orbitele se întoarseră spre el, cu luminițele actinice strălucind.

DESIGUR.

Moartea făcu un gest cu mâna sa osoasă. Se zări o lumină purpurie, un fel de „poc" vizual, și Lezek se despietri. Deasupra capului lui, păpușile automate din ceas își reluară bătutul de miezul nopții, după ce Timpul primi permisiunea de a-și reintra tiptil în drepturi.

Lezek clipi.

— Nu te zării până acum, spuse el. Iertare... cred că fusei cu gândul aiurea.

TOCMAI I-AM OFERIT O UCENICIE BĂIATULUI TĂU. TRAG NĂDEJDE CĂ TE VEI ÎNVOI?

— Cu ce ziceai că te ocupi? zise Lezek adresându-se unui schelet îmbrăcat în negru fără a trăda nicio urmă de surprindere.

CĂLĂUZESC SUFLETE CĂTRE LUMEA DE DINCOLO, zise Moartea.

— Ah, făcu Lezek, așa-i, iertăciune. Puteam ghici după veșminte. Folositoare muncă, așezată. E o firmă cu vechime?

LUCREZ DE CEVA VREME, ÎNTR-ADEVĂR, zise Moartea.

— Bun. Bun. Nu gândii până acum c-ar fi de Mort, dar e bună slujba, bună, ai mereu de lucru. Cum te cheamă pe mata?

MOARTEA.

— Tată... interveni Mort.

— Nu cred că auzii de firma asta, zise Lezek. Unde ziseși că ai sediul?

DIN ADÂNCURILE CELE MAI PROFUNDE ALE MĂRII PÂNĂ-N SLAVA CERULUI, UNDE NICI VULTURII N-AJUNG, zise Moartea.

— Apăi bine, încuviință Lezek din cap. Atunci eu...

— Tată... zise Mort, trăgându-și tatăl de pulpana hainei.

Moartea puse o mână pe umărul băiatului.

CE VEDE ȘI AUDE TATĂL TĂU NU E CEEA CE VEZI ȘI AUZI TU, zise el. NU-L PUNE PE GÂNDURI, CREZI CĂ AR VREA SĂ MĂ VADĂ... ÎN CARNE ȘI OASE, CUM S-AR SPUNE?

— Bine, dar tu ești Moartea. Umbli să omori oameni!

EU? SĂ OMOR OAMENI? spuse Moartea, evident ofensat. SIGUR CĂ NU. OAMENII SUNT UCIȘI, DAR ASTA-I PROBLEMA LOR. EU PREIAU LUCRURILE DIN ACEL MOMENT. ÎN FOND, AR FI O LUME STUPIDĂ RĂU DACĂ OAMENII S-AR OMORÎ ÎNTRE EI FĂRĂ SĂ MOARĂ, NU?

— Păi, da... zise Mort cu îndoială.

Mort nu auzise niciodată cuvântul „intrigat". Nu se aflase în vocabularul curent al familiei sale. Dar o scânteie din sufletul lui îi spunea că avea de-a face cu ceva ciudat, fascinant și nu întru totul odios și că, dacă ar scăpa o asemenea ocazie, și-ar petrece tot restul vieții regretând. În plus își aminti și de umilințele acelei zile și de cât era de mers pe jos până acasă...

— Ăăă... începu el. Nu trebuie să mor ca să primesc slujba, nu-i așa?

NU E OBLIGATORIU SĂ FII MORT.

— Și cu... oasele?

DOAR DACĂ VREI.

Mort răsuflă ușurat. Viziunea începuse să-l obsedeze.

— Dacă tata e de-acord, zise el.

Privire către Lezek, care se scărpina în barbă.

— Tu ce zici de asta, Mort? întrebă el cu acea vioiciune a omului cu febră. Nu oricine să-nghesuie la așa o ocupație. Nu la așa ceva trăgeam nădejde, mărturisesc. Dar zice-se că meseria de cioclu e foarte onorabilă. Tu alegi.

— Cioclu? făcu Mort. Moartea încuviință din cap și ridică degetul la buze într-un gest conspirativ.

— E interesant, zise Mort încet. Cred că aș vrea să încerc.

— Unde ziceai că e firma matale? zise Lezek. E departe?

NU MAI DEPARTE DE GROSIMEA UNEI UMBRE, zise Moartea. UNDE A FOST PRIMA CELULĂ VIE, ACOLO AM FOST ȘI EU. UNDE SUNT OAMENI, ACOLO SUNT ȘI EU. CÂND ULTIMUL CRÂMPEI DE VIAȚĂ SE VA TÂRÎ PE SUB STELELE ÎNGHEȚATE, EU VOI FI ACOLO.

— Aha, făcu Lezek, deci ar fi ceva de mers. Păru nedumerit, ca unul care încearcă să-și amintească ceva important, dar apoi, în mod vizibil, renunță.

Moartea îl bătu pe umăr prietenește și se întoarse spre Mort. AI CEVA BAGAJE, BĂIETE?

— Da, zise Mort, după care își aminti. Dar cred că am lăsat totul la prăvălie. Tată, am lăsat sacul la prăvălia de haine!

— Trebuie c-au închis, zise Lezek. Prăvăliile nu țin deschis în noaptea de Lăsata Porcului. Tre'să te-ntorci poimâine... mâine, de-acuma.

NU CONTEAZĂ, zise Moartea. O SĂ PLECĂM ACUM. FĂRĂ ÎNDOIALĂ CĂ VOI MAI AVEA DE LUCRU PE AICI ÎN CURÂND.

— Trag nădejde că-i veni să ne vezi curând, zise Lezek. Părea să se lupte cu propriile gânduri.

— NU CRED CĂ AR FI O IDEE PREA BUNĂ, zise Mort.

— Apăi, cu bine, fiule, zise Lezek. Să faci cum ți-or spune, înțelegi? Și – să-mi fie cu iertare domnule – matale ai vreun fiu?

Moartea făcu o față descumpănită.

NU, zise. NU AM NICIUN FIU.

— Vreau și eu să-i spun vo două vorbe la băiat, dacă nu vă e cu supărare.

ATUNCI MĂ DUC SĂ VĂD DE CAL, zise Moartea cu un tact ieșit din comun.

Lezek își luă fiul de după umeri, cu oarecare dificultate din cauza diferenței de înălțime, și îl conduse ușor prin piață.

— Mort, știi că unchi-tu Hameș îmi spuse de afacerea aiasta cu ucenicia? șopti el.

— Și?

— Apăi, îmi mai spuse și altceva, mărturisi bătrânul. Spuse că uneori ucenicul moștenește afacerea stăpâne-su. Ce zici de asta?

— Păi, nu sunt prea sigur, zise Mort.

— Merită să te gândești, zise Lezek.

— Chiar *mă gândesc,* tată.

— Mulți flăcăi porniră așa, îmi zise Hameș. Se vădiră destoinici,

câștigară încrederea stăpânului și, apăi, de fuseră și fete de măritat pân casă... îți zise domnul, ăăă, domnul ăsta zise ceva de fete?

— Care domn? zise Mort.

— Domnul... stăpân-tu ăl nou.

— Ah. El. Nu. Nu cred, zise Mort încet. Nu cred că e genul familist.

— Mulți flăcăi isteți se făcură oameni când își puse pirostriile, zise Lezek.

— Se făcură?

— Mort, m-auzișsi ori ba?

— Ce?

Lezek se opri pe dalele înghețate și îl întoarse pe băiat cu fața la el.

— Tre'să te străduiești mai mult de-atâta, spuse. Mă-nțelegi tu, băiete? Dacă vreai să ajungi ceva pe lume, tre's-asculți. Îți vorbește taică-tu.

Mort se uită la chipul tatălui său. Ar fi vrut să-i spună multe lucruri: să-i spună cât de mult îl iubește, cât de speriat este; voia să-l întrebe pe tatăl lui ce i se păruse că vede și aude. Voia să-i spună că se simte ca unul care a pășit pe un mușuroi și s-a trezit că e de fapt pe un vulcan. Voia să-l întrebe ce înseamnă „pirostrii".

Dar nu spuse decât:

— Da, mulțumesc. Mai bine plec. O să încerc să vă scriu.

— S-o găsi careva să ne citească și nouă, zise Lezek. Cu bine, Mort. Își suflă nasul.

— Cu bine, tată. O să vin în vizită, zise Mort.

Moartea tuși, cu tact, deși vocea lui avea rezonanța unei crengi scorburoase, năpădite de păianjeni cu cruce.

E TIMPUL SĂ MERGEM. HOPA SUS, MORT.

Pe când Mort se cățăra în spatele șeii bătute cu argint, Moartea se aplecă și îi strânse mâna lui Lezek.

MULȚUMESC, spuse.

— Are suflet bun, zise Lezek. E oleacă visător, asta-i tot. Cred că toți fuserăm tineri odată.

Moartea se gândi.

NU, zise. EU NU CRED.

Strânse dârlogii și întoarse calul către drumul de Margine. Cocoțat în spatele siluetei în negru, Mort făcu disperat cu mâna.

Lezek îi răspunse. Apoi, când calul și cei doi călăreți dispărură, își coborî mâna și o privi. Strânsoarea aceea... fusese ciudată. Dar, cum necum, nu-și mai amintea de ce.

Mort ascultă sunetul pietrei de sub copitele calului. Urmă apoi zgomotul înfundat al pământului bătătorit de pe drum, și apoi nimic.

Privi în jos și văzu peisajul întins la picioarele sale și noaptea gravată cu argintul lunii. Dacă ar fi căzut, nu s-ar fi lovit decât de aer.

Se apucă și mai bine de șa.

Atunci Moartea spuse:

ȚL-E FOAME, BĂIETE?

— Da, domnule. Cuvintele veniseră direct din stomac, fără vreo contribuție din partea creierului.

Moartea încuviință din cap și struni calul. Acesta se opri în aer, cu toată uriașa panoramă circulară a Discului sclipind sub el. Ici și colo, câte un oraș strălucea portocaliu; din mările calde de lângă Margine răzbătea o aură fosforescentă, în văile mai adânci, lumina zilei rămasă prizonieră – căci este o lumină lentă și ceva mai grea[1] – se evapora ca un abur argintiu.

Dar era umbrită de lucirea care se ridica spre stele chiar de la Margine. Șuvoaie întregi de lumină tremurau sclipind în noapte. Lumea era înconjurată de mari ziduri aurii.

— E minunat, murmură Mort. Ce este?

SOARELE SE AFLĂ SUB DISC, spuse Moartea.

— Așa e în fiecare noapte?

ÎN FIECARE NOAPTE, spuse moartea. AȘA E NATURA.

— Și *știe* cineva?

EU. TU. ZEII. E FRUMOS, NU?

— Grozav!

Moartea se aplecă în șa și privi către regatele lumii.

NU ȘTIU TU, DAR EU TARE I-AȘ VENI DE HAC UNEI PORȚII DE CURRY.

Deși era cu mult trecut de miezul nopții, orașul îngemănat Ankh-Morpork forfotea de viață. Lui Mort i se păruse că în Culmea Oii era aglomerat, dar în comparație cu agitația străzii din jur, orășelul era, ce mai, ca o morgă.

Poeții au încercat să descrie Ankh-Morporkul. Au dat însă greș. Probabil că de vină e simpla vitalitate de care mustește locul, sau poate că un oraș cu un milion de locuitori și lipsit de canalizare e cam frust pentru poeți, care preferă narcisele fără doar și poate. Să spunem doar că orașul Ankh-Morpork este plin de viață ca o brânză veche într-o zi cu soare, țipător ca o sudalmă-n catedrală, sclipitor ca o pată

de ulei, colorat ca o vânătaie și plin de activitate, hărnicie, energie și negoț exuberant ca un câine mort pe-un mușuroi de furnici.

Se aflau acolo temple cu porțile larg deschise, din care se revărsau pe străzi sunetele gongurilor și țimbalelor ori, în cazul religiilor mai conservatoare, țipetele scurte ale victimelor.

Existau prăvălii din care mărfuri ciudate se revărsau până pe trotuare. Păreau să existe și o mulțime de tinere prietenoase care nu-și puteau permite prea multe haine. Existau făclii, jongleri și un sortiment variat de furnizori de transcendență la minut.

Iar Moartea se preumbla prin toate acestea. Mort se așteptase oarecum să-l vadă plutind prin mulțime ca fumul, dar nu era deloc așa. Purul adevăr era că, oriunde se ducea Moartea, oamenii se îndepărtau în mod firesc din calea lui.

Nu la fel se întâmpla și cu Mort. Mulțimea care se despărțise pe nesimțite pentru a-i face loc noului lui stăpân se închidea chiar când era să treacă el. Era călcat pe picioare, înghiontit în coaste, oamenii tot încercau să-i vândă mirodenii puturoase și legume cu forme sugestive, iar o doamnă destul de în vârstă îi spuse chiar, în pofida oricărei evidențe, că arăta ca un tânăr cu posibilități care și-ar fi dorit puțină distracție.

Îi mulțumi frumos, dar spera că se distrează deja destul de bine.

Moartea ajunse la colțul străzii, cu lumina făcliilor jucându-i pe domul șlefuit al tigvei, și adulmecă aerul. Un bețiv se împletici și, fără să-și dea prea bine seama de ce, făcu un mic ocol în traseul lui aiurit, așa, din senin.

ACESTA ESTE ORAȘUL, BĂIETE, zise Moartea. CE PĂRERE AI?

—E foarte mare, spuse Mort, nesigur. Adică, de ce vor toți să trăiască înghesuiți în halul ăsta? Moartea ridică din umeri.

MIE ÎMI PLACE, zise. E PLIN DE VIAȚĂ.

— Domnule?

DA.

— Ce este un curry?

Flăcările albastre luciră în adâncul ochilor Morții.

AL MUȘCAT VREODATĂ DINTR-UN CUB DE GHEAȚĂ INCANDESCENT?

— Nu, domnule, răspunse Mort.

AȘA E CURRY.

— Domnule?

DA?

Mort înghiți cu noduri.

— Iertați-mă, domnule, dar tata a zis că dacă nu înțeleg ceva trebuie să întreb, domnule.

FOARTE LĂUDABIL, zise Moartea. Porni pe o străduță lăturalnică, în timp ce oamenii se dădeau la o parte din fața lui ca moleculele în mișcarea lor haotică.

—Ei bine, domnule, nu pot să nu observ că, vreau să zic, adică, mai pe scurt, domnule, ar fi că...

ZI ODATĂ, BĂIETE.

— Cum puteți să mâncați, domnule? Moartea se opri brusc, astfel încât Mort se lovi de el. Când băiatul vru să deschidă gura, îi făcu semn să tacă. Părea să asculte ceva.

SUNT MOMENTE, VEZI TU, zise el aproape pentru sine, CÂND MĂ SUPĂR RĂU DE TOT.

Se întoarse pe călcâie și o luă în mare viteză pe o alee, cu mantia fluturându-i în urmă. Aleea șerpuia printre ziduri întunecate și case adormite, mai mult ca o văgăună cu meandre decât ca un loc de trecere.

Moartea se opri lângă un butoi prăpădit plin cu apă, își vârî tot brațul înăuntru și scoase un sac mic legat de o cărămidă. Își trase sabia ca o linie albastră de foc prin întuneric și tăie legătura.

MĂ ÎNFURII FOARTE TARE, zise Moartea. Deschise sacul, iar Mort urmări cum niște ghemotoace jalnice de blană făcută leoarcă se revarsă pe pavaj. Moartea întinse degetele sale albe și le mângâie ușor.

După o vreme, ceva ca un fum cenușiu se ridică dinspre pisoi, formând în aer trei norișori în formă de mâțe. Se rostogoleau din când în când, nesiguri pe forma lor, și clipeau la Mort din ochii lor mirați și cenușii. Când încercă să atingă unul, mâna îi trecu drept prin el și îl furnică.

ÎN MESERIA MEA, NU PREA VEZI CE E MAI FRUMOS ÎN OAMENI, zise Moartea. Suflă într-un pisoi, trimițându-l de-a dura. Mieunatul lui de protest răsună de parcă venea de foarte departe printr-un burlan.

—Sunt suflete, nu-i așa? întrebă Mort. Ale oamenilor cum arată?

AU FORMĂ DE OAMENI, zise Moartea. PRACTIC TOTUL SE REDUCE LA CÂMPUL MORFOGENETIC CARACTERISTIC.

Cu un suspin ca de giulgiu sfâșiat, culese pisoii din aer și îi puse bine undeva în adâncurile întunecate ale robei sale. Se ridică.

E TIMPUL PENTRU CURRY, zise.

La *Grădina cu Curry,* de la intersecția Străzii Domnului cu Aleea

Sângelui, era plin, dar numai cu crema societății – sau cel puțin cu acei oameni care sunt găsiți plutind la suprafață și e mai sigur să-i numești cremă. Tufe parfumate sădite printre mese aproape că mascau mirosul propriu orașului, care putea fi asemuit cu echivalentul olfactiv al sirenei de ceață.

Mort înfulecă din plin, dar își stăpâni curiozitatea și nu urmări cum putea Moartea să mănânce. Mâncarea se aflase acolo la început și pe urmă nu se mai aflase, încât se putea presupune că ceva se întâmplase între timp. Lui Mort i se păru că Moartea nu avea deprinderea acestor lucruri, dar că o făcea ca să se simtă el în largul lui, ca un bătrân unchi celibatar care s-a trezit cu nepotul în vacanță și e îngrozit să nu greșească ceva.

Ceilalți meseni nu prea băgară de seamă nici măcar când Moartea se lăsă în fotoliu și-și aprinse o pipă destul de fină. Cineva căruia îi iese fumul prin orbite nu se ignoră cu una cu două, dar toată lumea se descurcă.

— E vreo magie? întrebă Mort.

TU CE CREZI? spuse Moartea. SUNT AICI CU ADEVĂRAT, BĂIETE?

— Da, răspunse Mort încet. M-am... m-am uitat la oameni. Se uită la dumneavoastră, dar cred că nu vă văd. Faceți ceva cu mintea lor?

Moartea clătină din cap.

ÎȘI FAC SINGURI, zise el. NU E NICIO MAGIE. OAMENII NU MĂ POT VEDEA, PUR ȘI SIMPLU NU ÎȘI ÎNGĂDUIE SĂ O FACĂ. PÂNĂ CÂND LE VINE CEASUL, DESIGUR. MĂ POT VEDEA VRĂJITORII ȘI PISICILE. DAR OMUL DE RÂND... NU, NICIODATĂ. Suflă un rotocol de fum către cer și adăugă: STRANIU DAR ADEVĂRAT.

Mort privi rotocolul cum se ridică tremurând și plutește către fluviu.

— *Eu* vă văd, zise el.

E CU TOTUL ALTCEVA.

Chelnerul klatcian sosi cu nota de plată pe care o lăsă în fața Morții. Omul era îndesat și tuciuriu, cu o pieptănătură ca de nucă de cocos explodată și cu o față rotundă care se zbârci toată într-o încruntătură mirată atunci când Moartea îi mulțumi politicos din cap. Scutură capul ca unul care vrea să-și scoată săpunul din urechi și plecă.

Moartea băgă mâna în adâncurile robei și scoase o pungă mare de piele, plină cu bani diferiți de aramă, majoritatea înverziți de vreme. Apoi numără douăsprezece monede.

HAIDE, spuse el ridicându-se. TREBUIE SĂ MERGEM.

Mort tropăi în urma lui până în stradă, care era încă aglomerată, deși la orizont se zăreau primele semne ale zorilor.

— Ce facem acum?

ÎȚI CUMPĂRĂM NIȘTE HAINE NOI.

— Astea erau noi azi... ieri, vreau să zic.

ZĂU?

—Tata zicea că prăvălia e celebră prin vestimentația sa pentru buget redus, zise Mort, alergând ca să țină pasul.

IATĂ O ALTĂ FAȚĂ CUMPLITĂ A SĂRĂCIEI.

Cotiră pe o stradă mai lată care ducea într-un cartier mai înstărit (făcliile erau mai dese și movilele de gunoi mai rare). Aici nu erau tarabe și negustori la colț de stradă, ci clădiri în toată regula, cu firme atârnate deasupra ușii. Nu erau simple magazine, ci adevărate centre comerciale; aveau în ele furnizori de marfă, și fotolii, și scuipătoare. Majoritatea erau deschise chiar și la acea oră din noapte, pentru că un adevărat comerciant de Ankh nu poate dormi noaptea la gândul banilor pe care nu-i câștigă.

— Pe aici nu doarme nimeni? întrebă Mort.

SUNTEM ÎNTR-UN ORAȘ, zise Moartea deschizând ușa unui magazin de îmbrăcăminte. Când ieșiră, douăzeci de minute mai târziu, Mort purta o robă neagră pe măsură, brodată discret cu argintiu, iar vânzătorul se uita la pumnul de monede antice, întrebându-se cum o fi ajuns în posesia lor.

— Cum ajung la dumneavoastră toate monedele alea? întrebă Mort.

ÎNNODATE ÎN BATISTE.

Un bărbier non-stop îl tunse pe Mort după ultima modă printre tinerii orașului, în timp ce Moartea se relaxa pe scaunul alăturat, fredonând pentru sine. Spre marea lui surprindere, se simțea bine dispus.

De fapt, după o vreme își scoase gluga, se uită la ucenicul bărbierului, care, în acea stare nevăzătoare și hipnotizată pe care Mort ajunsese să o recunoască, îi legase un prosop sub bărbie, și îi porunci:

PUȚINĂ APĂ DE COLONIE ȘI UN LUSTRU, AMICE.

Un vrăjitor bătrân care își tundea barba pe scaunul opus înțepeni auzind acea voce cu tonuri sumbre de plumb și se întoarse. Se albi la față și murmură câteva incantații de protecție după ce Moartea, încet de tot, pentru a obține efectul maxim, se întoarse la rândul său și îl cadorisi cu un rânjet.

Câteva minute mai târziu, foarte plin de sine și cam rece pe după urechi, Mort se îndrepta spre grajdurile unde își lăsase Moartea calul, încercă, experimental, un mers șmecheresc; i se părea că noul veșmânt și tunsoarea o cereau. Nu-i prea ieși.

Mort se trezi.

Rămase privind la tavan în timp ce memoria i se derula pe repede-înapoi și evenimentele zilei precedente se cristalizau în mintea lui ca niște cuburi mici de gheață.

Nu putea să se fi întâlnit cu Moartea. Nu putea să fi stat la masă cu un schelet cu ochi albaștri strălucitori. Trebuie să fi fost un vis ciudat. Nu putea să fi călărit în spatele șeii pe un armăsar mare și alb care se înălțase la cer și ajunsese...

...unde?

Răspunsul i se strecură în creier, implacabil ca un formular de impozite. Aici.

Mâinile lui căutară în sus, atingându-i părul vâlvoi, apoi în jos, unde găsiră niște cearșafuri dintr-un material moale și alunecos. Era mult mai fin decât lâna cu care fusese obișnuit acasă, aspră și mirosind permanent a oaie; era ca o gheață caldă și uscată.

Sări iute din pat și se uită prin cameră.

În primul rând era mare, mai mare decât toată casa lor de-acasă, și uscată, uscată ca mormintele din adâncul unor străvechi deserturi. Aerul avea un gust de parcă fusese pus la cuptor ore întregi și apoi lăsat să se răcească. Covorul de sub picioarele lui era destul de pufos ca să ascundă un trib întreg de pigmei și producea descărcări electrice când pășea prin el. Și totul fusese decorat în negru și purpuriu.

Își privi corpul care era îmbrăcat cu o cămașă de noapte lungă și albă. Hainele îi fuseseră împăturite frumos pe un scaun de lângă pat; scaunul, nu putu să nu observe, era delicat sculptat cu un motiv de tigvă și oase încrucișate.

Mort se așeză pe marginea patului și începu să se îmbrace, în timp ce mintea îi gonea nebunește.

Întredeschise ușa masivă de stejar și se simți inexplicabil dezamăgit când aceasta nu scârțâi sinistru.

Dădu într-un coridor pustiu de lemn, cu niște lumânări mari, galbene, fixate pe peretele cel mai depărtat. Mort se strecură afară și se furișă pe lângă ziduri până când găsi o scară. Trecu și de ea cu succes, fără să se întâmple nimic morbid, și sosi într-un fel de hol de intrare cu numeroase uși. Aici se aflau multe draperii funerare și o pendulă care ticăia precum inima munților. Lângă ea se afla un suport

de umbrele.

În el se afla o coasă.

Mort privi la ușile din jurul lui. Aveau un aer important. Deasupra lor era sculptat motivul de acum familiar al tigvei cu oase. Se îndreptă spre cea mai apropiată și o voce din spatele lui rosti:

— Acolo nu ai voie, băiete.

Dură o clipă până să-și dea seama că nu auzea o voce din capul lui, ci niște cuvinte adevărate, omenești, pronunțate de o gură și transmise până la urechea lui prin sistemul corespunzător de compresiune a aerului, așa cum era prevăzut de natură. Natura depusese multe eforturi pentru cele cinci cuvinte plus tonul ușor răutăcios.

Se răsuci în loc. Era o fată cam de înălțimea lui și poate cu câțiva ani mai mare. Avea păr de argint, ochi cu irizații de sidef și genul acela de rochie interesantă, dar total incomodă pe care o poartă de obicei eroinele din tragedii, care strâng la piept trandafiri și se uită transfigurate la lună. Din păcate, Mort nu auzise niciodată cuvântul „prerafaelit", căci ar fi fost cea mai potrivită descriere. Totuși, fetele acelea sunt mai mult genul transparent, bolnav de plămâni, pe când cea de față sugera mai curând un exces de ciocolată.

Se uita la el cu capul aplecat într-o parte, iar cu un picior bătea nervos în podea. Apoi întinse repede mâna și îl ciupi de braț.

— Au!

— Hmm. Deci ești chiar adevărat, zise. Cum te cheamă, băiete?

— Mortimer. Mi se spune Mort, zise el frecându-și cotul. De ce m-ai ciupit?

— Eu o să-ți spun Băiete, zise ea. Și nu trebuie să-ți dau eu ție explicații, pricepi, dar dacă vrei neapărat să știi, am crezut că ești mort. *Arăți* de parcă ai fi murit.

Mort nu zise nimic.

— Ți-ai pierdut limba?

De fapt, Mort număra în gând până la zece.

— N-am murit, zise el într-un târziu. Cel puțin, așa cred. E cam greu de spus. Cine ești dumneata?

— Poți să-mi spui Domnișoara Ysabell, zise ea pe un ton superior. Tata mi-a spus că trebuie să mănânci. Urmează-mă.

Porni energic către una din celelalte uși. Mort se ținu după ea exact la distanța potrivită ca ușa să se închidă la loc și să-l pocnească în celălalt cot.

De cealaltă parte a ușii era o bucătărie – lungă, joasă și călduroasă,

cu tigăi de aramă atârnate de tavan și o plită mare și neagră din fier ocupând în întregime unul din pereții cei lungi. În fața ei stătea un bătrân care prăjea niște ouă cu șuncă, fluierând printre dinți.

Mirosul atrase papilele gustative ale lui Mort încă de la intrare, sugerându-le că, dacă s-ar întâlni, ar putea petrece clipe minunate împreună. Se trezi că înaintează fără să fi cerut părerea picioarelor.

—Albert, se răsti Ysabell, încă o persoană la micul dejun.

Bărbatul întoarse capul încet și încuviință fără nicio vorbă. Ea se întoarse din nou spre Mort.

—Trebuie să spun că, având tot Discul la dispoziție ca să aleagă, cred că tata ar fi putut găsi ceva mai acătării. Presupun că asta e.

Ieși val-vârtej din încăpere, trântind ușa.

— Că asta e ce? zise Mort, către nimeni anume.

În cameră se făcu liniște; se auzea doar sfârâitul tigăii și câte un cărbune care se rostogolea în inima incandescentă a sobei. Mort observă cuvintele „Micul Moloc”[2] (marcă înregistrată) gravate pe ușa cuptorului.

Bucătarul nu părea să-l observe. Mort își trase un scaun și se așeză la masa albită de atâta frecat.

—Ciuperci? întrebă bătrânul fără să întoarcă privirea.

— Mmm. Ce?

— Ziceam, vrei niște ciuperci?

— A. Scuze. Nu, mulțumesc, zise Mort.

— Poftim, tinere domn.

Se întoarse și se îndreptă către masă.

Chiar și după ce se mai obișnui, Mort își ținea totdeauna răsuflarea când îl vedea pe Albert mergând. Valetul Morții era genul acela de bărbat slab ca un băț, cu nasul roșu, care părea mereu să poarte mănuși cu degetele tăiate – chiar și când nu purta –, iar mersul lui se compunea dintr-o suită complicată de mișcări. Albert se aplecă în față și mâna stângă începu să i se legene, la început încet, apoi, treptat, ajungând la niște smucituri sălbatice care – în momentul în care privitorul s-ar fi așteptat să vadă brațul smulgându-i-se din cot – se încheiară brusc, transmițându-se de-a lungul corpului până la picioare, propulsându-l înainte de parcă ar fi alergat pe picioroange. Tigaia trasă și ea niște curbe sofisticate prin aer și se opri chiar deasupra farfuriei lui Mort.

Albert avea, într-adevăr, exact ochelarii potriviți pentru a privi pe deasupra lor.

— Nu e exclus să urmeze și niște terci, zise el făcând cu ochiul de

parcă ar fi vrut să-l implice și pe Mort în conspirația mondială a terciurilor.

— Scuze, dar unde mă aflu mai precis?

— Nu știi? Aceasta este casa Morții, băiete. Te-a adus noaptea trecută.

— Îmi amintesc... într-un fel. Doar că...

— Mda?

— Păi, ouăle și șunca, zise Mort, vag. Nu mi se pare prea potrivit.

— Am și niște cârnați pe undeva, zise Albert.

— Nu, vroiam să spun că... ezită Mort. Doar că nu prea îl văd eu pe el a*ș*ezat la niște felii de șuncă prăjită și un cârnat.

Albert rânji.

— Nici n-ai cum, băiete. Nu prea des, în orice caz. Nu-i mare lucru de făcut pentru stăpân. Eu gătesc doar pentru mine și – făcu o pauză – pentru domnișoara, desigur.

Mort aprobă din cap.

— Fiica dumitale, zise.

— A mea? Ha, făcu Albert. Aici greșești. E a lui. Mort se holbă la ouăle din farfurie. Acestea se holbară și ele la el, din băltoaca lor de grăsime. Albert auzise de valori nutritive și nu se lăsase influențat.

— Oare vorbim de aceeași persoană? zise Mort în sfârșit. Înalt, se îmbracă în negru, cam... piele și oase...

— E luată de suflet, zise Albert cu blândețe. E o poveste lungă...

Un clopoțel sună chiar lângă urechea lui.

— ... care rămâne pe altă dată. Te așteaptă în birou. Eu, să fiu în locul tău, m-aș grăbi. Nu-i place să-l lași s-aștepte. De înțeles, de altfel. Sus pe scări și prima la stânga. N-ai cum să nu nimerești.

— Ușa n-are cumva tigve și oase împrejur? întrebă Mort, ridicându-se de pe scaun.

— Toate au, sau cele mai multe, oftă Albert. E un moft de-al lui. Nu-i cu rea intenție.

Lăsându-și micul dejun să se încleieze, Mort fugi pe scări în sus, apoi pe coridor și se opri în fața primei uși. Ridică mâna să bată.

INTRĂ.

Clanța se apăsă de la sine. Ușa se deschise înspre înăuntru.

Moartea stătea în spatele unui birou, studiind atent o carte mare de piele, mai mare aproape decât tot biroul. La apariția lui Mort ridică privirea, ținând rândul cu un deget calcaros, și rânji. Nu prea avea de ales.

AH. Apoi se scarpină în bărbie cu un zgomot ca de unghie trecută

pe dinții unui pieptene. CINE EȘTI TU, BĂIETE?

— Mort, domnule, zise Mort. Ucenicul dumneavoastră. Vă amintiți?

Moartea se uită la el ceva vreme. Apoi ochii ca niște puncte albastre se întoarseră asupra cărții.

A, DA, spuse el, MORT. EI BINE, BĂIETE, VREI CU ADEVĂRAT SĂ ÎNVEȚI SECRETELE CELE MAI ASCUNSE ALE TIMPULUI ȘI SPAȚIULUI?

— Da, domnule. Așa cred, domnule.

BINE. GRAJDURILE SUNT ÎN SPATE. LOPATA E CHIAR DUPĂ UȘĂ.

Coborî privirea. Ridică privirea. Mort nu se clintise.

ESTE OARE POSIBIL SĂ NU MĂ FI ÎNȚELES?

— Nu întru totul, domnule.

BĂLEGAR, BĂIETE. BĂLEGAR. ALBERT ARE O GROAPĂ DE COMPOST ÎN GRĂDINĂ. PRESUPUN CĂ E ȘI O ROABĂ PE UNDEVA. DĂ-I DRUMUL.

Mort dădu din cap necăjit.

— Da, domnule. Înțeleg, domnule. Domnule?

DA?

— Domnule, nu înțeleg ce are asta de-a face cu secretele timpului și spațiului.

Moartea nu ridică ochii din carte.

DE-ASTA TE AFLI AICI, CA SĂ ÎNVEȚI.

Este o realitate faptul că, deși Moartea de pe Disc este, după spusele sale, o personificare antropomorfică, a renunțat de mult să mai folosească tradiționalii caii scheletici, din cauza inconvenientului de a se opri tot timpul ca să lege la loc oscioarele care li se tot desprindeau. Acum caii lui erau animale adevărate, de cel mai pur sânge.

Și, avea să afle Mort, foarte bine hrăniți.

Unele slujbe oferă increment. Aceasta oferea... ei bine, opusul, dar măcar stăteai înăuntru la căldură și nu trebuia să-ți bați capul prea tare. După o vreme Mort își intră în ritm și începu să joace micul joc secret al măsurătorilor, pe care oricine îl joacă în asemenea circumstanțe. Să vedem, gândea el, am făcut aproape un sfert, o treime să zicem, așa că după ce o să fac și colțul ăla de lângă iesle o să fie mai bine de jumate, hai să zicem cinci optimi, care înseamnă că încă trei roabe... Un joc care nu dovedește mare lucru, cu excepția

faptului că splendoarea terifiantă a universului e mai ușor de suportat dacă o iei în doze mici.

Calul îl privea din boxa lui și uneori mai încerca să-i mănânce, drăgăstos, părul.

După o vreme își dădu seama că îl mai privea și altcineva. Ysabell se sprijinea de marginea boxei, cu bărbia în mâini.

— Ești servitor? Mort se sumeți.

— Nu, zise el. Sunt ucenic.

— Ce prostie! Albert spune că n-ai cum să fii ucenic.

Mort se concentra să arunce o lopată plină în roabă. Încă două lopeți, hai trei dacă e bine presat, și înseamnă că mai sunt patru roabe, maximum cinci, până la jumătatea...

— Zice, spuse Ysabell ridicând vocea, că un ucenic devine meșter și că nu există decât o singură Moarte. Așa că ești un simplu servitor și trebuie să faci ce spun eu.

...și încă opt roabe înseamnă că am făcut toată porțiunea până la ușă, adică aproape două treimi din total, ceea ce înseamnă...

— Ai auzit ce am zis, băiete?

Mort dădu din cap că da. Și o să mai fie paisprezece roabe, hai cincisprezece fiindcă n-am curățat ca lumea în colț, și...

— Ți-ai pierdut limba?

— Mort, spuse Mort încet. Ea se uită la el furioasă.

— Ce?

— Mă cheamă Mort. Sau Mortimer. Lumea îmi zice Mort. Voiai să vorbești cu mine despre ceva anume?

Ea rămase o clipă fără grai, mutându-și privirile de la fața lui la lopată și înapoi.

— Doar că mi s-a spus să termin aici, zise Mort.

Ea explodă.

— Ce cauți aici? De ce te-a adus Tata aici?

— M-a angajat la târgul de ucenici, zise Mort. Toți băieții au fost angajați. Și eu.

— Și tu ai vrut? se răsti ea. El e Moartea, știi? Cel cu coasa. E foarte important. Nu e ceva ce poți *deveni,* trebuie să *fii.*

Mort făcu un gest incert către roabă.

— Presupun că toate or să se aranjeze, zise. Tata zice că în general așa se întâmplă.

Își luă lopata și se întoarse, rânjind către dosul calului când o auzi pe Ysabell pufnind și îndepărtându-se.

Mort curăță destoinic șaisprezecimile, optimile, sferturile și

treimile, împingând roaba prin curte până la movila de lângă măr.

Grădina Morții era mare, ordonată și bine îngrijită. Era, de asemenea, foarte, foarte neagră. Iarba era neagră. Florile erau negre. Mere negre luceau printre frunzele negre ale unui măr negru. Chiar și aerul avea un aspect de tuș.

După o vreme lui Mort i se păru că distinge – nu, nu putea să fie doar închipuire – diferite nuanțe de negru.

Adică nu nuanțe foarte închise de roșu, verde sau altceva, ci nuanțe de negru propriu-zis. Un întreg spectru de culori, toate diferite și toate... negre. Răsturnă ultimul transport, puse roaba deoparte și se întoarse în casă.

INTRĂ.

Moartea stătea în spatele unui pupitru, studiind o hartă. Îl privi pe Mort de parcă nu ar fi fost întru totul prezent.

N-AI AUZIT DE GOLFUL MANTE, NU-I AȘA? zise.

— Nu, domnule, răspunse Mort.

UN NAUFRAGIU CELEBRU.

— A fost?

O SĂ FIE, zise Moartea. DACĂ REUȘESC SĂ GĂSESC AFURISITUL DE LOC.

Mort ocoli pupitrul și se uită pe hartă.

— O să scufundați corabia? întrebă.

Moartea își luă un aer oripilat.

SIGUR CĂ NU. VA FI O COMBINAȚIE INTRE GREȘEALA CĂPITANULUI, ADÂNCIMEA PREA MICĂ A MĂRII ȘI VÂNTUL POTRIVNIC.

—E cumplit, zise Mort. O să se înece multă lume?

ASTA DEPINDE DE SOARTĂ, ZISE MOARTEA ÎNTORCÂNDU-SE SPRE RAFTUL DIN SPATELE SĂU ȘI EXTRĂGÂND UN ATLAS VOLUMINOS. EU NU POT FACE NIMIC. CE MIROASE ÎN HALUL ĂSTA?

— Eu, zise Mort simplu.

AH. DE LA GRAJDURI. MOARTEA SE OPRI CU MÂNA PE COTORUL CĂRȚII. ȘI DE CE CREZI CĂ TE-AM TRIMIS LA GRAJDURI? Gândește-te bine.

Mort ezită. *Se gândise* bine în momentele în care nu număra roabele. Se întrebase dacă era pentru coordonarea dintre ochi și mână, sau pentru a-l deprinde cu ascultarea, sau pentru a-i arăta importanța, pe scară umană, a sarcinilor mărunte, sau ca să-l facă să-și dea seama că până și oamenii mari trebuie să înceapă de jos.

Niciuna din explicații nu era însă pe de-a întregul mulțumitoare.

— Cred... începu el.

DA?

— Păi, cred că fiindcă erați în rahat până la genunchi, ca să fiu sincer.

Moartea îl privi îndelung. Mort se mută stânjenit de pe un picior pe celălalt.

ABSOLUT CORECT, izbucni Moartea. CLARITATE ÎN GÂNDIRE. ABORDARE REALISTĂ, FOARTE IMPORTANTE ÎNTR-O MESERIE CA A NOASTRĂ.

— Da, domnule. Domnule?

HMM. Moartea se lupta cu indexul atlasului.

— Oamenii mor tot timpul, domnule, nu-i așa? Cu milioanele. Trebuie să fiți foarte ocupat. Dar...

Moartea îi aruncă acea privire cu care începuse să se obișnuiască. Începea ca o surpriză lipsită de expresie, licărea scurt a enervare, cerea ceva de băut când ajungea la înțelegere și se fixa în final la o vagă îngăduință.

DAR?

— Aș fi zis că o să fiți, ăăă, mai multă vreme plecat. Știți dumneavoastră. Mărșăluind pe străzi. Bunica avea un almanah în care erați desenat cu coasă și tot tacâmul.

ÎNȚELEG. MĂ TEM CĂ E GREU DE EXPLICAT DACĂ NU AI ÎNVĂȚAT DESPRE INCARNAREA LA PUNCT FIX ȘI FOCALIZAREA NODALĂ. BĂNUIESC CĂ NU, NU-I AȘA?

— Nu cred.

ÎN GENERAL NU ESTE CAZUL SĂ APAR PERSONAL DECÂT ÎN ANUMITE OCAZII.

— Ca un rege, probabil, zise Mort. Adică un rege domnește și când doarme sau face altceva. Așa e, domnule?

MERGE, zise Moartea rulând hărțile la loc. ȘI ACUM, BĂIETE, DACĂ AI TERMINAT CU GRAJDUL, VEZI DACĂ ALBERT ARE CEVA DE FĂCUT. DACĂ VREI, DISEARĂ POȚI SĂ VD SĂ FACI RONDUL CU MINE.

Mort făcu semn din cap că ar vrea. Moartea se întoarse la cartea cea mare de piele, luă o peniță, o privi o clipă, apoi îl privi pe Mort cu craniul aplecat într-o parte.

AL CUNOSCUT-O PE FIICA MEA?

— Ăăă. Da, domnule, zise Mort cu mâna pe clanță.

E O FATĂ ÎNCÂNTĂTOARE, zise Moartea, DAR CRED CĂ ÎI

PLACE SĂ AIBĂ PE CINEVA DE VÂRSTA EI PRIN PREAJMĂ, SĂ MAI SCHIMBE O VORBĂ.

— Domnule?

ȘI, DESIGUR, TOATE ASTEA VOR FI ALE EI ÎNTR-O ZI.

Ceva ca o mică supernovă albastră străluci în adâncul orbitelor lui. Mort își dădu în cele din urmă seama că, oarecum jenat și cu o totală lipsă de îndemânare, Moartea îi făcea cu ochiul.

Într-un peisaj nelegat cu nimic de timp și spațiu, care nu apărea pe nicio hartă, care exista doar în extensiile depărtate ale unui cosmos multiplu cunoscut numai acelor astrofizicieni care luaseră droguri extrem de prost sintetizate, Mort își petrecu după-amiaza ajutându-l pe Albert să planteze broccoli. Broccoli negru, cu pete purpurii.

— Se străduiește, vezi tu, zise Albert gesticulând cu plantatorul. Doar că, atunci când e vorba de culori, nu prea are imaginație.

— Nu sunt sigur că am înțeles bine, zise Mort. Zici că toate astea sunt *făcute* de el?

Dincolo de zidul grădinii, pământul cobora într-o vale adâncă, apoi se ridica spre un ținut mlăștinos care ținea până la munții din zare, zimțați ca niște dinți de pisică.

— Mda, făcu Albert. Ai grijă cu stropitoarea.

— Și ce era aici înainte?

— N-am idee, zise Albert, apucându-se de un strat nou. Firmamentul, pesemne. Ăsta-i numele fandosit pentru nimic în stare brută. Nu e o treabă cine știe ce, ca să fiu sincer. Grădina e în regulă, vreau să zic, dar munții sunt de-a dreptul rasoliți. Când te apropii sunt pur și simplu de nedeslușit. Am fost odată să mă uit.

Mort își fixă privirile pe copacii cei mai apropiați. Păreau admirabil de solizi.

— De ce să fi făcut toate astea? zise.

Albert mormăi.

— Știi ce li se întâmplă puștanilor care pun prea multe întrebări?

Mort se gândi o clipă.

— Nu, zise. Ce anume?

Urmă o tăcere.

Apoi Albert se ridică și zise:

— Să fiu al naibii dacă știu. Probabil că primesc răspunsurile și așa le și trebuie.

— A zis că pot să merg cu el diseară, spuse Mort.

— Păi atunci ești un băiat norocos, nu? răspunse Albert în doi

peri, îndreptându-se spre casă.

— *Chiar* a făcut toate astea? întrebă Mort ținându-se după el.

— Da.

— De ce?

— Presupun că voia un loc în care să se simtă acasă.

— Tu ești mort, Albert?

— Eu? Arăt eu a mort? Bătrânul pufni când Mort începu să-l studieze încet, cu un ochi critic. Și poți s-o lași baltă. Sunt la fel de viu ca tine. Sau chiar mai viu.

— Îmi cer scuze.

— Bine. Albert împinse ușa din spate și se întoarse spre Mort cu o privire cât putu de blândă. E mai bine să nu pui asemenea întrebări, zise. Îi deranjează pe oameni. Și-acum, ce-ai zice de o gustărică?

Clopoțelul sună în timp ce jucau domino. Mort luă poziția de drepți.

— O să vrea să-i pregătim calul, zise Albert. Vino.

Merseră la grajduri prin lumina înserării, iar Mort se uită cum bătrânul pune șaua pe calul Morții.

— Îl cheamă Binky, zise Albert strângând chinga. Asta ca să vezi că nu poți să știi niciodată.

Binky încercă afectuos să-i mănânce eșarfa.

Mort își aminti de gravura din almanahul bunicii, aflată între pagina despre sezonul de semănat și secțiunea cu fazele lunii, care reprezenta Moartia, Marele Secerătoriu, Cela Ce Va Să Vie Asupra Tuturora. Se uitase la ea de sute de ori pe vremea când învăța alfabetul. N-ar fi fost nici pe departe la fel de impresionantă dacă s-ar fi știut că armăsarul cu suflare de foc pe care călărea spectrul se numea Binky.

— Eu aș fi ales mai curând Colț, sau Paloș, sau Abanos, continuă Albert, dar stăpânul nu-și refuză niciun moft, înțelegi tu. Abia aștepți, nu-i așa?

— Cred că da, zise Mort fără convingere. N-am văzut niciodată Moartea la lucru.

— Nu prea mulți reușesc s-o vadă, comentă Albert. Nu de două ori, în orice caz.

Mort trase aer adânc în piept.

— Despre fata asta a lui... începu el.

AH. BUNĂ SEARA, ALBERT... BĂIETE.

— Mort, spuse Mort automat.

Moartea intră în grajd, aplecându-se ușor ca să nu atingă tavanul. Albert îl salută din cap, nu cu slugărnicie, observă Mort, ci ca o simplă formă de politețe. Mort întâlnise unul sau doi servitori în puținele ocazii în care fusese luat la oraș, iar Albert nu era deloc ca ei. Părea să se comporte de parcă toată casa era a lui, iar proprietarul era doar un oaspete trecător, cineva care trebuia tolerat, ca vopseaua care se cojește sau păianjenii din baie. Moartea accepta la rândul său situația, de parcă el și Albert își spuseseră tot ce era de spus cu mult timp în urmă, iar acum erau pur și simplu mulțumiți să-și vadă de treabă cu minimum de inconveniente. Pentru Mort era ca o plimbare după o furtună grozavă – totul era proaspăt, nimic neplăcut, doar senzația că niște energii uriașe tocmai fuseseră descărcate.

Așa că la sfârșitul listei lui cu lucruri de făcut se mai adăugă și să descopere ce era cu Albert.

ȚINE ASTA, zise Moartea punându-i în mână o coasă, în timp ce se sălta în spatele lui Binky. Coasa arăta aproape normal, cu excepția lamei. Era atât de subțire încât Mort vedea prin ea: o lucire de un albastru pal în stare să taie flacăra și să despice sunetul. O ținu cu mare grijă.

AȘA, BĂIETE, zise Moartea. HOPA SUS. ALBERT, NU E NEVOIE SĂ NE AȘTEPȚI.

Calul o luă la trap prin curte și apoi prin cer.

Ar fi trebuit să apară vreo lumină sau o ploaie de stele. Aerul ar fi trebuit să facă vârtejuri și scântei, așa cum se întâmplă în salturile transdimensionale obișnuite, de fiecare zi. Dar aceasta era Moartea, care învățase să stăpânească arta de a ajunge oriunde pe neobservate și se putea mișca dintr-o dimensiune într-alta la fel de lesne cum se strecura printr-o ușă încuiată, așa că galopară ușor prin canioane de vapori, munți formidabili de cumulus, până când norii se dădură la o parte în fața lor și avură la picioare Discul, scăldat în lumina soarelui.

ASTA PENTRU CĂ TIMPUL E REGLABIL, spuse Moartea când Mort îi atrase atenția. NU E UN LUCRU IMPORTANT.

— Eu totdeauna am crezut că este.

OAMENII CRED CĂ E IMPORTANT DOAR PENTRU CĂ EI L-AU INVENTAT, zise Moartea sumbru. Lui Mort i se păru un argument cam uzat, dar hotărî să nu mai insiste.

— Acum ce facem? întrebă.

E UN RĂZBOI DESTUL DE PROMIȚĂTOR ÎN KLATCISTAN, zise Moartea. CÂTEVA EPIDEMII DE CIUMĂ. UN ASASINAT DESTUL DE IMPORTANT, DACĂ PREFERI.

— Ce, o crimă?

DA, UN REGE.

— Ah, regii, zise Mort dezinteresat. Știa el ce ți-e cu regii ăștia. O dată pe an venea la Culmea Oii o trupă de actori ambulați, sau cel puțin în tratament ambulatoriu, iar piesele erau invariabil despre regi. Regii se omorau totdeauna între ei sau erau omorâți de alții. Intrigile erau destul de complicate, cu schimbări de identitate, otrăvuri, bătălii, regăsirea fiilor demult pierduți, apariții, vrăjitoare și, de obicei, o mulțime de pumnale. De vreme ce, evident, nu era nicio distracție să fii rege, era inexplicabil de ce jumătate din distribuție se lupta pentru a ocupa locul respectiv. Imaginea lui Mort despre palate era cam cețoasă, dar își dădea seama că pe-acolo lumea nu prea apuca să doarmă.

— Mi-ar plăcea să văd un rege adevărat, zise el. Ei stau tot timpul cu coroana pe cap, spunea bunica. Chiar și când se duc la baie.

Moartea analiză atent cele spuse.

TEHNIC VORBIND, NU VĂD DE CE N-AR STA, admise el. DIN EXPERIENȚA MEA ÎNSĂ, NU SE ÎNTÂMPLĂ CHIAR AȘA.

Calul se roti și marea tablă de șah a câmpiei Sto Lat se desfășură sub ei cu viteza fulgerului. Era un ținut mănos, plin de mâl, de terenuri nesfârșite semănate cu varză și de regate mititele și frumos aranjate, ale căror granițe se zvârcoleau ca șerpii pe măsură ce mici războaie oficiale, contracte de căsătorie, alianțe complexe și erori cartografice modificau harta politică a zonei.

— Regele ăsta, spuse Mort în timp ce o pădure zbura pe dedesubt, e bun sau rău?

NU MĂ PREOCUPĂ NICIODATĂ ACESTE ASPECTE, zise Moartea. NU E MAI RĂU DECÂT ALȚII, PRESUPUN.

— Trimite oameni la moarte? întrebă Mort, apoi, amintindu-și cu cine stă de vorbă, adăugă: Onoratele persoane de față se exclud, desigur.

UNEORI. CÂND EȘTI REGE, SUNT LUCRURI PE CARE TREBUIE SĂ LE FACI.

Pe sub picioarele lor alunecă un oraș adunat în jurul castelului construit pe o stâncă ce răsărea din câmpie ca un furuncul geologic. Era o stâncă uriașă provenită din îndepărtații munți Vârfu Berbecelui, zicea Moartea, lăsată în urmă de ghețurile care se retrăgeau în vremurile legendare când uriașii ghețurilor declaraseră război zeilor și-și mânaseră ghețarii peste câmpuri într-o încercare de-a congela întreaga lume. Renunțaseră până la urmă și își îndemnaseră turmele

sclipitoare înapoi în ţinuturile lor ascunse prin munţii cu creste ascuţite de la Miez. Cei de la câmpie n-au înţeles niciodată de ce procedaseră aşa; tânăra generaţie din oraşul Sto Lat, cel din jurul stâncii, considera că din cauza locului plictisitor de moarte.

Binky coborî la trap prin nimicnicie şi ateriza pe turnul cel mai înalt al castelului. Moartea descăleca şi îi spuse lui Mort să se ocupe de traista cu grăunţe.

— N-o să observe lumea că e un cal aici? întrebă el în timp ce se îndreptau spre scări.

Moartea scutură din cap.

TU AI CREDE CĂ POATE SĂ FIE VREUN CAL ÎN VÂRFUL TURNULUI?

— Nu. Nu poţi să urci un cal pe scările astea, spuse Mort.

PĂI ATUNCI?

— Ah. Înţeleg. Oamenii nu vor să vadă ceea ce nu e cu putinţă.

EXCELENT.

Înaintau acum pe un coridor lat, pavoazat cu tapiserii. Moartea se căută prin robă şi scoase o clepsidră, pe care o cercetă de aproape în lumina slabă.

Era o clepsidră deosebit de frumoasă, cu sticla tăiată în faţete elaborate şi prinsă într-o reţea decorativă de lemn şi aramă. Cuvintele „Regele Olerve Bastardul" erau gravate adânc în ea.

Nisipul dinăuntru sclipea ciudat. Nu mai rămăsese prea mult.

Moartea fredona ceva pentru sine şi ascunse clepsidra la loc în cine ştie ce fald misterios.

Dădură colţul şi se loviră de un zid de sunete. Era o sală plină de lume acolo, sub un nor de fum şi sporovăială care se ridica până în bezna bântuită de stindarde de sub acoperiş. Sus, la galerie, un trio de menestreli făcea tot posibilul pentru a se face auzit şi nu reuşea.

Apariţia Morţii nu iscă cine ştie ce agitaţie. Un valet de lângă uşă se uită la el, deschise gura, apoi se încruntă distrat şi se gândi la altceva. Câţiva curteni priviră în direcţia lor, dar ochii refuzară instantaneu să-i focalizeze, după ce bunul simţ le învinse pe celelalte cinci.

NE-AU MAI RĂMAS CÂTEVA MINUTE, zise Moartea luând un pahar de pe o tavă aflată în trecere. SĂ SOCIALIZĂM ŞI NOI.

— Nici pe mine nu mă văd! se miră Mort. Dar eu sunt adevărat!

REALITATEA NU E ÎNTOTDEAUNA CEEA CE PARE, zise Moartea. ORICUM, DACĂ NU VOR SĂ MĂ VADĂ PE MINE, PE TINE NICI ATÂT. ĂŞTIA SUNT ARISTOCRAŢI, BĂIETE. SUNT *FOARTE*

BUNI LA A NU VEDEA LUCRURI. DE CE AM O CIREAȘĂ PE BĂȚ ÎN BĂUTURA ASTA?

— Mort, zise Mort automat.

NU SE POATE SPUNE CĂ ÎI DĂ VREO AROMĂ. DE CE SĂ IEI O BĂUTURĂ PERFECTĂ ȘI SĂ-I ADAUGI O CIREAȘĂ-N PROȚAP?

— Ce o să se întâmple acum? întrebă Mort. Un bătrân se ciocni de cotul lui, se uită de jur împrejur, numai la el nu, ridică din umeri și se-ndepărtă.

UITĂ-TE LA ASTEA, DE EXEMPLU, zise Moartea apucând o tartă în trecere. ADICĂ, CIUPERCI ÎNȚELEG, PUI ÎNȚELEG, SMÂNTÂNĂ ÎNȚELEG, DAR DE CE, PENTRU NUMELE RAȚIUNII, SĂ LE MĂRUNȚEȘTI PE TOATE ȘI SĂ LE PUI ÎN COȘULEȚE DE ALUAT?

— Poftim? făcu Mort.

ĂȘTIA ȚI-S MURITORII, continuă Moartea. N-AU DECÂT CÂȚIVA ANIȘORI DE PETRECUT PE LUME ȘI ÎI IROSESC COMPLICÂNDU-ȘI SINGURI EXISTENȚA. FASCINANT. IA UN CASTRAVECIOR.

— Unde e regele? întrebă Mort, lungindu-și gâtul ca să vadă peste capetele curtenilor.

TIPUL CU BARBA AURIE, zise Moartea. Bătu un chelner pe umăr, iar când acesta se întoarse uimit, făcu abil să decoleze încă o băutură de pe tavă.

Mort se răsuci până când văzu personajul stând într-un grup din mijlocul mulțimii și aplecându-se ușor ca să audă mai bine ce îi spunea un curtean destul de scund. Era un bărbat înalt, masiv, cu genul de față impasibilă, răbdătoare, de la care oricine ar cumpăra cu încredere un cal bătrân.

— Nu arată a rege *rău,* zise Mort. De ce ar vrea cineva să-l omoare?

ÎL VEZI PE BĂRBATUL DE LÂNGĂ EL? CEL CU MUSTĂCIOARĂ ȘI UN RÂNJET DE ȘOPÂRLĂ? Moartea i-l arătă cu vârful coasei.

— Da.

E VĂRUL LUI, DUCELE DE STO HELIT. NU E UN OM DINTRE CEI MAI DRĂGUȚI, zise Moartea. ȘTIE SĂ SE DESCURCE CU O STICLUȚĂ DE OTRAVĂ. AL CINCILEA MOȘTENITOR LA TRON ANUL TRECUT, ACUM AL DOILEA ÎN LINIE. GENUL DE ARIVIST, AI ZICE. Scotoci prin robă și scoase o clepsidră în care nisipul negru curgea pe sub o rețea de sârmă ghimpată. O scutură experimental. ȘI MAI ARE DE TRĂIT TREIZECI, TREIZECI ȘI CINCI DE ANI, adăugă cu un suspin.

— Și ăsta e lăsat să umble aiurea omorând oameni? zise Mort. Scutură din cap. Nu există dreptate.

Moartea oftă.

NU, zise el cedându-i băutura unui paj care fu surprins să constate că ținea dintr-o dată un pahar gol în mână. NUMAI EU.

Își scoase sabia, care avea aceeași lamă subțire ca umbra și albastră ca gheața precum coasa oficială, și înaintă.

— Credeam că folosești coasa, șopti Mort.

PENTRU REGI FOLOSESC SABIA, spuse Moartea. E O CHESTIE DE-AIA REGALĂ... PREROGATIVĂ.

Mâna sa liberă își vârî falangele din nou în robă și scoase la iveală clepsidra Regelui Olerve. În jumătatea de sus, ultimele câteva grăunțe de nisip se strânseseră laolaltă.

URMĂREȘTE CU ATENȚIE, zise Moartea. S-AR PUTEA SĂ FIE NEVOIE SĂ RĂSPUNZI LA NIȘTE ÎNTREBĂRI MAI ÎNCOLO.

— Stai, zise Mort amărât. Nu e drept. Nu poți să faci ceva?

DREPT? zise Moartea. CINE A POMENIT DE DREPTATE?

— Păi dacă celălalt e așa un...

ASCULTĂ, zise Moartea. DREPTATEA NU INTRĂ ÎN ECUAȚIE. NU AI VOIE SĂ FII PĂRTINITOR. PĂI, CE FACEM? CÂND VINE CLIPA, ASTA E. ALTCEVA NU CONTEAZĂ, BĂIETE.

— Mort, gemu Mort, cu ochii pe mulțime.

Și atunci o zări. O mișcare aleatorie deschise un coridor între Mort și o fată subțire, roșcată, așezată într-un grup de femei mai în vârstă din spatele regelui. Nu era tocmai frumoasă, fiind supradotată la departamentul pistrui și, cinstit vorbind, cam de genul costeliv. Dar vederea ei produse un șoc ce-i scurtcircuită lui Mort creierul mic și îi ajunse direct în stomac, râzând sadic.

E TIMPUL, spuse Moartea, dându-i lui Mort un ghiont cu cotul lui ascuțit. URMEAZĂ-MĂ.

Moartea păși către rege, cântărind sabia în mâini. Mort clipi și se luă după el. Ochii fetei îi întâlniră pentru o clipă pe ai lui și priviră imediat în altă parte – apoi se năpustiră înapoi trăgând după ei și capul, cu gura care începea să formeze un „o” înspăimântat.

Coloana vertebrală a lui Mort se topi. O rupse la fugă spre rege.

— Atenție!, urlă el. Ești în mare pericol!

Iar lumea se prefăcu într-o melasă. Începu să se umple cu umbre albastre și purpurii, ca un vis dat de insolație, și sunetele amuțiră până când vuietul curții deveni depărtat și hârâit, ca muzica din căștile altcuiva. Mort văzu Moartea stând cu degajare lângă rege,

privind în sus spre...

...galeria cu menestreli.

Mort văzu arcașul, văzu arcul, văzu săgeata zburând prin aer cu o viteză de melc bolnav. Așa începută cum era, tot nu o putu ajunge din urmă. I se părură ore întregi până când putu să-și controleze picioarele de plumb, dar reuși să le aducă pe amândouă pe pământ în același timp și demară, cu accelerația unui platou continental în derivă.

În timp ce se răsucea încet prin aer, Moartea spuse, fără ranchiună:

N-O SĂ MEARGĂ, SĂ ȘTII. E NORMAL SĂ VREI SĂ ÎNCERCI, DAR N-O SĂ MEARGĂ.

Ca într-un vis, Mort plutea printr-o lume mută...

Săgeata lovi. Moartea coborî sabia cu amândouă mâinile, trecând-o ușurel prin gâtul regelui, fără a lăsa nicio urmă. Lui Mort, care se învârtea delicat prin lumea crepusculară, i se păru că o formă fantomatică s-a prăbușit la pământ.

Nu putea fi regele. Pentru că el, în mod evident, stătea acolo, în picioare, uitându-se drept la Moarte cu o expresie de maximă surprindere. *Ceva* întunecat îi zăcea la picioare, iar cu mult mai departe oamenii reacționau cu strigăte și urlete.

O TREABĂ BUNĂ ȘI CURĂȚICĂ, zise Moartea. CEI DIN FAMILIILE REGALE SUNT MEREU O PROBLEMĂ. VOR TOTDEAUNA SĂ MAI RĂMÂNĂ. ȚĂRANUL DE RÂND, ÎN SCHIMB, ABIA AȘTEAPTĂ SĂ SE DUCĂ.

— Cine naiba ești? zise regele. Ce cauți aici? Ai? Gărzi! Îți porunces...

Mesajul insistent transmis de ochi răzbătu în sfârșit până la creier. Mort rămase impresionat. Regele Olerve se menținuse pe tron mulți ani și, chiar mort, știa cum să se comporte.

— Ah, zise. Înțeleg. Nu te așteptam așa de curând.

MAIESTATE, se înclină Moartea, PREA PUȚINI MĂ AȘTEAPTĂ.

Regele privi în jur. Lumea umbrelor era liniștită și obscură, dar în afara ei părea să fie multă agitație.

— Eu sunt acolo jos, nu?

MĂ TEM CĂ DA, SIRE.

— Curată treabă. O săgeată, nu-i așa?

DA. ȘI ACUM, MAIESTATE, DACĂ BINEVOIȚI...

— Cine a fost? întrebă regele. Moartea ezită.

UN ASASIN PLĂTIT DIN ANKH-MORPORK, zise.

— Hmm. Bine gândit. Îl felicit pe Sto Helit. Şi eu care mă îndopam cu antidoturi. Nu există antidot pentru oţelul rece, ai? Ai?

NU, ÎNTR-ADEVĂR, SIRE.

— Vechiul truc cu scara de frânghie şi un cal iute care aşteaptă lângă podul suspendat, ai?

AŞA SE PARE, SIRE, zise Moartea apucând uşor umbra regelui de braţ. DACĂ VĂ CONSOLEAZĂ CU CEVA, ÎNSĂ, CHIAR CĂ VA AVEA NEVOIE DE UN CAL IUTE.

— Ai?

Moartea permise rânjetului său standard să se mai lărgească un pic.

AM ÎNTLÂNIRE CU PROPRIETARUL CALULUI MÂINE, LA ANKH, zise Moartea. VEDEŢI, SIRE, I-A PERMIS DUCELUI SĂ-I DEA LA DRUM UN PACHET DE MÂNCARE.

Regele, a cărui excelentă compatibilitate cu postul pe care îl ocupa provenea din faptul că nu pricepea foarte repede, se gândi o clipă şi apoi râse scurt. Îl observă pentru prima dată şi pe Mort.

— El cine e? zise. Mort şi el?

UCENICUL MEU, spuse Moartea. CARE O SĂ PRIMEASCĂ O MUŞTRULUIALĂ BUNĂ UITE-ACUM, NEMERNICUL.

— Mort, spuse Mort automat. Sunetul cuvintelor lor trecea pe lângă el ca o apă, dar nu-şi putea lua ochii de la scena din jur. Se simţea adevărat. Moartea avea un aspect palpabil. Regele arăta surprinzător de în formă şi de bine pentru cineva mort. Dar restul lumii era o masă de umbre mişcătoare. Trupuri se aplecau deasupra leşului prăbuşit, trecând prin Mort de parcă nu erau decât o ceaţă.

Fata îngenunche, plângând.

— E fiica mea, zise regele. Ar trebui să fiu trist, de ce nu sunt?

EMOŢIILE RĂMÂN ÎN URMĂ. SUNT DOAR O CHESTIUNE DE GLANDE.

— Aha. Presupun că asta a fost tot. Nu ne poate vedea, nu-i aşa?

NU.

— Bănuiesc că nu am nicio şansă să...

NICIUNA, zise Moartea.

— Doar că ea o să ajungă regină şi, dacă aş putea să-i...

REGRET.

Fata se uită drept prin Mort. El îl văzu pe duce apropiindu-se prin spatele ei şi punându-i mâna pe umăr, într-un gest consolator. Avea pe buze un zâmbet discret. Genul de zâmbet care pândeşte de pe mal în aşteptarea câte unui înotător imprudent.

— Nu te pot face să mă auzi, zise Mort. Nu te încrede în el!

Ea se uită la Mort, forțându-și ochii. El întinse mâna și o privi cum trece drept prin mâna ei.

HAI, BĂIETE. FĂRĂ LĂLĂIALĂ.

Mort simți cum mâna Morții îl strânge de umăr, nu fără prietenie. Se întoarse cu părere de rău, luând-o după Moarte și rege.

Trecură prin zid. Era și el pe jumătate trecut când își dădu seama că e imposibil să treci prin ziduri.

Logica suicidală a acestui gând fu cât pe-aci să-l omoare. Simți răceala pietrei în jurul trupului, dar o voce îi rosti în ureche:

PRIVEȘTE LUCRURILE ASTFEL: ZIDUL NU POATE FI ACOLO. DOAR N-AI FI TRECUT PRIN EL DACĂ ERA, NU, BĂIETE?

— Mort, zise Mort.

CE?

— Mă cheamă Mort. Sau Mortimer, zise Mort furios, împingându-se înainte. Răceala rămase în urmă.

BRAVO. N-A FOST AȘA DE GREU, NU?

Mort privi în susul și-n josul coridorului și bătu experimental în perete. Probabil că trecuse prin el, dar acum părea destul de solid. Fragmente de mică sclipiră la el.

— Cum faci chestia asta? întrebă. Și cum de-am reușit eu s-o fac? E magie?

E ORICE, NUMAI MAGIE NU, BĂIETE. CÂND O SĂ REUȘEȘTI SINGUR, ÎNSEAMNĂ CĂ NU MAI AM CE SĂ TE ÎNVĂȚ.

Regele, care acum era mult mai transparent, zise:

— E impresionant, te asigur. Apropo, mi se pare că pălesc.

ESTE CÂMPUL MORFOGENETIC, ÎȘI PIERDE DIN FORȚĂ, zise Moartea.

Vocea regelui rămăsese doar o șoaptă.

— Deci asta este?

LI SE ÎNTÂMPLĂ TUTUROR. ÎNCEARCĂ SĂ TE BUCURI DE EXPERIENȚĂ.

— Cum? Vocea era acum doar un contur prin aer.

FII TU ÎNSUȚI.

În momentul acela regele dispăru, făcându-se tot mai mic până când câmpul deveni un punct minuscul, strălucitor. Se întâmplă atât de repede încât Mort aproape rată momentul. De la fantomă la licurici într-o fracțiune de secundă, cu un suspin ușor.

Moartea prinse gingaș sclipiciul și îl piti undeva prin robă.

— Ce s-a întâmplat cu el? întrebă Mort.

NUMAI EL ȘTIE, zise Moartea. VINO.

— Bunica zicea că moartea e ca mersul la culcare, adăugă Mort, cu speranță în glas.

N-AM DE UNDE SĂ ȘTIU. N-AM ÎNCERCAT NICIUNA, NICI ALTA.

Mort aruncă o ultimă privire pe coridor. Ușile cele mari fuseseră deschise și curtenii se răspândeau. Două femei în vârstă se străduiau să o consoleze pe prințesă, dar ea mergea în fața lor, așa că nu le rămânea decât să țopăie în urma ei ca două baloane aferate. Dispărură pe un alt coridor.

DEJA SE POARTĂ CA O REGINĂ, zise Moartea aprobator. Îi plăceau lucrurile făcute cu stil.

Nu mai vorbi până ajunseră pe acoperiș.

AI ÎNCERCAT SĂ-L AVERTIZEZI, zise în timp ce-i scotea desaga lui Binky.

— Da, domnule. Îmi pare rău.

NU POȚI SCHIMBA SOARTA. CLNE EȘTI TU SĂ DECIZI CINE TRĂIEȘTE ȘI CINE MOARE?

Moartea urmări atent expresia lui Mort.

DOAR ZEILOR LE E PERMIS AȘA CEVA, ADĂUGĂ. DACĂ TE AMESTECI ÎN SOARTA UNUI SINGUR INDIVID, POȚI DISTRUGE ÎNTREAGA LUME. ÎNȚELEGI?

Mort încuviință din cap amărât.

— O să mă trimiteți acasă? spuse el.

Moartea întinse mâna și îl trase sus pe șa.

PENTRU CĂ AI DAT DOVADĂ DE COMPASIUNE? NU. POATE DACĂ ÎȚI FĂCEA PLĂCERE. DAR TREBUIE SĂ ÎNVEȚI GENUL DE COMPASIUNE POTRIVIT MESERIEI.

— Și care-i ăla?

O LAMĂ *BINE* ASCUȚITĂ.

* * *

Zilele trecură, deși Mort nu-și prea dădea seama câte. Soarele mohorât din lumea Morții urca și cobora pe cer cu regularitate, dar vizitele lor în spațiul muritor nu păreau să țină cont de niciun sistem. Iar Moartea nu vizita numai regi sau bătălii importante; majoritatea deplasărilor personale erau la oameni din cei mai obișnuiți.

Mesele erau servite de Albert, care zâmbea mult pentru sine și nu spunea mare lucru. Ysabell stătea mai tot timpul închisă în cameră sau își călărea poneiul prin jurul casei ori prin mlaștina neagră. Silueta ei cu părul fluturând în vânt ar fi fost mai impresionantă dacă ar fi

știut să călărească, sau dacă poneiul ar fi fost un pic mai mare, sau dacă părul ei ar fi fost din cel care flutură în mod natural. Există păr care le are pe-astea cu fluturatul și păr care nu. Al ei nu prea le avea.

Când nu era plecat la ceea ce Moartea numea datorie, Mort îl ajuta pe Albert, sau își făcea de lucru în grădină ori la grajduri, sau cotrobăia prin biblioteca bine dotată a Morții, citind cu viteza omnivoră a celor care descoperă pentru prima dată magia cuvântului scris.

Cele mai multe cărți din bibliotecă erau, desigur, biografii.

Erau neobișnuite într-o singură privință. Se scriau singure. Oamenii care muriseră, umpleau, bineînțeles, toate paginile dintre coperți, iar cei care nu se născuseră trebuiau să se mulțumească cu pagini albe. Cei aflați între... Mort făcu unele observații, marcând locul și numărând rândurile adăugate, și estimă că unele cărți scriau câte patru-cinci paragrafe pe zi. Nu reuși să recunoască scrisul.

Iar într-un final își făcu curaj.

O CE? zise Moartea cu stupefacție, stând la biroul său decorat și răsucind la nesfârșit între degete cuțitașul de hârtie în formă de coasă.

— O după-amiază liberă, repetă Mort. Încăperea păru deodată apăsător de mare, iar el se simți foarte expus în mijlocul covorului de mărimea unui lan.

DAR DE CE? zise Moartea. SĂ NU-MI SPUI CĂ TE DUCI LA ÎNMORMÂNTAREA BUNICII, ADĂUGĂ. NU DE ALTA, DAR AȘ FI FOST LA CURENT.

— Vreau și eu să, știți dumneavoastră, să ies și să cunosc oameni, zise Mort încercând să înfrunte privirile acelea albastre de nestrămutat.

DAR CUNOȘTI OAMENI ÎN FIECARE ZI, protestă Moartea.

— Da, știu, dar, cum să zic, nu pentru mult timp, spuse Mort. Adică ar fi frumos să cunosc pe cineva cu o speranță de viață mai mare de cinci minute. Domnule, adăugă.

Moartea bătu cu degetele în birou, făcând un zgomot nu foarte diferit de cel al unui șoarece care dansează step, și îl mai fixă pe Mort câteva secunde cu privirea. Observă că băiatul părea mai puțin osos decât își amintea, stătea ceva mai drept și, dintr-o dată, folosea expresii precum „speranță de viață”. Biblioteca aia era de vină.

BINE, zise el cu jumătate de gură. DAR EU CRED CĂ AI AICI TOT CE ÎȚI TREBUIE. MUNCA NU E ÎMPOVĂRĂTOARE, NU?

— Nu, domnule.

ȘI AI MÂNCARE BUNĂ, UN PAT CALD, TIMP DE ODIHNĂ ȘI

OAMENI DE VÂRSTA TA.

— Poftim, domnule?

FIICA MEA, zise Moartea. AI CUNOSCUT-O, MI SE PARE.

— A. Da, domnule.

ARE O PERSONALITATE PLINĂ DE CĂLDURĂ, DACĂ AJUNGI SĂ O CUNOȘTI MAI BINE.

— Sunt sigur de asta, domnule.

ȘI TOTUȘI DOREȘTI – Moartea pronunță cuvintele cu un ton de dezgust – O DUPĂ-AMIAZĂ LIBERĂ?

— Da, domnule. Dacă binevoiți, domnule.

FOARTE BINE. FIE. AI PÂNĂ LA APUSUL SOARELUI.

Moartea deschise registrul cel mare, luă un toc și începu să scrie. Din când în când, mai muta bobitele de pe o numărătoare.

După un minut, ridică privirea.

TOT AICI EȘTI, zise. ȘI PE TIMPUL TĂU, adăugă cu acreală.

— Ăăă, făcu Mort, oamenii or să mă poată vedea?

BĂNUIESC CĂ DA, CU SIGURANȚĂ, zise Moartea. MAI POT SĂ TE AJUT CU CEVA ÎNAINTE SĂ TE DUCI SĂ TE DESTRĂBĂLEZI?

— Păi, ar mai fi un lucru, domnule, nu știu cum să ajung în lumea reală, domnule, zise Mort disperat.

Moartea scoase un oftat zgomotos și trase un sertar al biroului.

DU-TE PUR ȘI SIMPLU.

Mort aprobă din cap, nefericit, și porni pe lungul drum până la ușă. În timp ce o deschidea, Moartea tuși.

BĂIETE! strigă el, aruncându-i un obiect.

Mort îl prinse automat în timp ce ușa se deschidea scârțâind.

Ușa se evaporă. Covorul pufos de sub picioarele lui se transformă în pietre de pavaj pline de noroi. Lumina zilei se revărsă asupra lui ca argintul viu.

— Mort, zise Mort, către univers în general.

— Ce? făcu tarabagiul de lângă el. Mort se holbă în jur. Era într-o piață aglomerată, plină de oameni și animale. Se vindea orice, de la ace până la (prin intermediul unor profeți itineranți) viziuni ale mântuirii. Era imposibil să porți o conversație pe un ton mai scăzut decât răcnetul. Mort îl bătu pe tarabagiu pe spate.

— Mă vezi? întrebă el poruncitor.

Tarabagiul se zgâi la el cu un ochi critic.

— Zic eu că da, răspunse acesta, sau oricum pe cineva ca tine.

— Mulțumesc, spuse Mort, extrem de ușurat.

— N-ai de ce. Văd o mulțime de oameni zilnic, e gratis. Nu iei

niște șireturi?

— Nu cred, zise Mort. Cum se cheamă locul ăsta?

— Nu știi?

Câțiva oameni de la taraba alăturată îl priveau pe Mort gânditori. Rotițele din creier începură să i se învârtească repejor.

— Stăpânul meu călătorește mult, zise el sincer. Am sosit astă noapte și eu adormisem în căruță. Acum am o după-amiază liberă.

— Aha, zise tarabagiul. Se aplecă spre el conspirativ. Vrei să te distrezi, nu? Să-ți aranjez ceva?

— Mi-ar plăcea de minune să știu unde sunt, acceptă Mort.

Omul rămase descumpănit.

— Suntem în Ankh-Morpork, zise. Se vede de la o poștă. Se și miroase.

Mort adulmecă. Era ceva în aerul acela de oraș. Aveai senzația că e un aer care știe ce înseamnă viața. Nu puteai să nu observi, cu fiecare respirație, că mii de alți oameni se află în jurul tău și că aproape toți au subsuori.

Tarabagiul îl măsură nemulțumit din ochi, observând chipul palid, hainele bine croite și prezența stranie, toate lăsând senzația unui arc întins la maximum.

— Ascultă, o să-ți vorbesc deschis, zise. Aș putea să te trimit la un bordel grozav.

— Am mâncat deja, spuse Mort într-o doară. Dar ai putea să-mi spui dacă suntem cât de cât aproape de un loc, cred că-i zice Sto Lat.

— E la vreo treizeci de kilometri spre Miez, dar nu-i nimic acolo demn de un flăcău ca tine, zise negustorul repede. Știu, ești de capul tău, vrei să încerci lucruri noi, vrei aventură, dragoste...

Mort deschisese între timp săculețul pe care i-l dăduse Moartea. Era plin de monede mici de aur, cam de mărimea țechinilor.

În mintea lui apăru din nou o imagine, un chip tânăr și palid înrămat de un păr roșu, care ghicise cumva că el se afla acolo. Sentimentele neclare care îi bântuiseră gândurile în ultimele câteva zile deveniră dintr-o dată acute.

— Vreau, spuse el, un cal foarte iute.

* * *

Câteva minute mai târziu, Mort se rătăcise.

Acea parte a Ankh-Morporkului era cunoscută sub numele de Umbre, un ghetou urban care avea nevoie urgentă fie de ajutor guvernamental, fie, preferabil, de un aruncător de flăcări. Nu putea fi numit un loc mizer, pentru că ar fi însemnat să tragi de cuvânt până la

refuz. Trecea cu mult dincolo de mizerie și ieșea pe partea cealaltă, unde, printr-un fel de răsturnare einsteiniană, dobândea o hidoșenie magnifică, afișată pretutindeni ca un soi de premiu de arhitectură. Era zgomotos și încins și mirosea ca podeaua unui staul.

Nu puteai vorbi de un cartier, ci mai curând de un sistem ecologic, ca un mare recif de corali al uscatului. Și era populat de oameni sau, oricum, de echivalentul umanoid al homarilor, caracatițelor, creveților, și așa mai departe. Și al rechinilor.

Mort rătăci pierdut pe străzile întortocheate. Dacă l-ar fi urmărit cineva de la înălțimea acoperișurilor, ar fi putut observa anumite mișcări în mulțimea din spatele lui, ce sugerau că un număr de indivizi se grupau nonșalant cu ochii pe o anumită pradă, și ar fi ajuns la concluzia, de altfel corectă, că Mort și aurul lui aveau aceeași speranță de viață ca un arici șchiop pe o autostradă cu șase benzi.

Este probabil deja evident că Umbrele nu erau genul de loc care să aibă locuitori. Avea obișnuiți ai locului. Din când în când, Mort încerca să lege o conversație cu câte unul dintre ei pentru a găsi drumul spre un negustor bun de cai. Obișnuitul mormăia în general ceva și o întindea repede, deoarece orice om care voia să trăiască în Umbre mai mult de, să zicem, trei ore, își dezvolta niște simțuri specifice și n-ar fi stat în preajma lui Mort cum n-ar sta un țăran lângă un copac izolat pe vreme de furtună.

Așa că Mort ajunse într-un târziu la Ankh, cel mai măreț dintre fluvii. Încă dinainte de a intra în oraș era greoi și încărcat de mâlul câmpiilor, iar când ajungea în Umbre, până și un agnostic ar fi putut merge pe apa lui. Era greu să te înec în Ankh, dar puteai să te sufoci cu ușurință.

Mort se uită cu îndoială la suprafața fluviului. Părea să se miște. Avea și bule de aer. Apă trebuie să fi fost.

Oftă și se întoarse.

Trei bărbați apăruseră în spatele lui, de parcă se materializaseră din ziduri. Aveau aspectul acela masiv, îndesat, al bandiților care apar în orice narațiune atunci când e momentul ca eroul să fie amenințat un pic, dar nu prea mult, căci, evident, li se rezervă o surpriză oribilă.

Cei trei se uitau chiorâș. Erau foarte pricepuți la asta.

Unul scosese un cuțit cu care desena cercuri mici prin aer. Înainta încet către Mort, în timp ce ceilalți doi stăteau în spatele lui, ca să-l susțină imoral.

— Dă-ne banii, cârâi el.

Mort duse mâna la săculețul de la brâu.

— Stai puțin, zise. Și ce se întâmplă după?

— Cum?

— Vreau să zic, e vorba de chestia cu banii sau viața? zise Mort. Asta cere de obicei un tâlhar. Banii sau viața. Am citit odată într-o carte, adăugă.

—Se poate, se poate, admise tâlharul. Simțea că pierde inițiativa, dar își reveni magnific. Pe de altă parte, se poate să fie și banii și viața. Două dintr-o lovitură, am putea spune. Omul se uită la colegii lui, care chicotiră la unison.

— În cazul acesta... zise Mort și ridică punga într-o mână, gata să o arunce cât mai departe posibil în fluviu, deși exista și o șansă bunicică să ricoșeze.

— Hei, ce faci? strigă tâlharul. Începu să alerge, dar se opri când Mort făcu un gest amenințător cu punga.

— Păi, zise Mort, uite cum văd eu lucrurile. Dacă tot aveți de gând să mă omorâți, mai bine să scap de bani. Totul depinde numai de voi. Ca să-și susțină punctul de vedere, scoase o monedă din săculeț și o aruncă în râu, care o înghiți cu un sunet de sucțiune neinspirat. Pe hoți îi luă cu tremurici.

Șeful lor se uită la pungă. Se uită la cuțit. Se uită la fața lui Mort. Se uită la colegii lui.

— Scuză-mă o clipă, zise și se adunară să șușotească.

Mort măsură din ochi distanța până la capătul aleii. Nu avea cum să reușească. Oricum, cei trei păreau pricepuți și la urmăriri. Logica era singurul lucru puțin peste puterile lor.

Șeful lor se întoarse din nou spre Mort. Le aruncă o ultimă ocheadă celorlalți doi. Ambii încuviințară hotărât din cap.

— Cred că o să te omoram și ne asumăm riscul cu banii, zise. Nu vrem să se răspândească genul ăsta de practică.

Ceilalți doi își scoaseră cuțitele. Mort înghiți în sec.

— S-ar putea să nu fie prea înțelept, zise.

— De ce?

— Păi, *mie* unuia n-o să-mi placă.

— Nici nu e nevoie să-ți placă, e nevoie să... mori, zise șeful apropiindu-se.

— Nu cred că mi-a sosit timpul să mor, zise Mort dându-se înapoi. Sunt sigur că aș fi fost informat.

— Da, sigur, zise șeful, care începuse să se cam sature. Da, păi ai fost informat, nu? Pe toți rahații de elefant!!

Mort nu făcuse decât să se mai dea un pas înapoi. Printr-un zid.

Hoțul șef se holbă la pietrele solide care îl înghițiseră pe Mort și dădu drumul cuțitului.

— ---- m-aș, zise. ---- l-aș să-l --- de vrăjitor! Mi-e greață de ---- ții de vrăjitori!

— Atunci n-ar trebui să-l ---- atâta, mormăi unul din acoliții lui, pronunțând fără efort un rând întreg de liniuțe.

Al treilea membru al trioului, mai greu de cap, zise:

— Ia uite, a trecut prin zid!

— Și l-am mai și urmărit nu știu cât, bombăni al doilea. Mare figură mai ești, Kusturoița. Am zis eu că mi se pare că seamănă a vrăjitor, că numai vrăjitorii mai umblă pe aici de unii singuri. Nu ziceam c-arată a vrăjior? Am zis...

— Zici mult prea multe, gemu mai-marele.

— *L-am văzut, a trecut drept pân zid, uite colo...*

— Ei nu mai spune?

— Zău!

— *Drept prin el, n-ați văzut?*

— Te crezi ascuțit la minte, nu?

— Ba chiar mă cred, dacă veni vorba!

Șeful își culese cuțitul din noroi dintr-o singură mișcare șerpuitoare.

— Mai ascuțit ca ăsta?

Al treilea hoț se apropie de zid și îi arse câteva șuturi zdravene, în timp ce în spatele lui se auziră sunetele unei încăierări și un gâlgâit.

— *Mda, e un zid în toată regula, zise. Să n-am parte dacă nu-i un zid. Cum credeți că le reușește chestia asta, băieți? Băieți?*

Se împiedică de trupurile prăbușite.

— Ah, făcu. Încet cum îi mergea mintea, nu dură totuși prea mult să-și dea seama de ceva foarte important. Se afla într-o fundătură din Umbre și era singur. O luă la goană și ajunse destul de departe.

Moartea pășea încet pe dalele din camera clepsidrelor, inspectând rândurile înghesuite de ceasornice ale vieții. Albert îl urma îndatoritor, cu registrul cel mare deschis în brațe.

Sunetul vuia în jurul lor, o cascadă imensă și cenușie de zgomot.

Venea dinspre rafturile unde, întinzându-se la infinit, rânduri întregi de clepsidre presărau nisipurile timpului pentru muritori. Era un sunet greu, un sunet monoton, un sunet care se scurgea ca o cremă vârtoasă peste budinca dolofană și luminoasă a sufletului.

PREA BINE, zise Moartea într-un final. SĂ FIE TREI CU TOTUL.

O NOAPTE LINIȘTITĂ.

— O să fie Baba Tendon, Abatele Lob Sang din nou și această prințesă Keli, zise Albert.

Moartea privi cele trei clepsidre pe care le ținea în mână.

MĂ GÂNDEAM SĂ-L TRIMIT PE BĂIAT, zise.

Albert își consultă registrul.

— Păi Baba n-o să-i facă probleme, iar despre Abate se poate spune că are deja experiență. Păcat de prințesă. Are doar cincisprezece ani. Poate să fie mai complicat.

DA. ESTE PĂCAT.

— Stăpâne?

Moartea ținea a treia clepsidră în mână privind gânditor la jocul de lumini de pe suprafața ei. Suspină.

AȘA DE TÂNĂRĂ...

—Te simți bine, stăpâne? zise Albert, cu îngrijorare în voce.

TIMPUL, CA UN RÂU NESFÂRȘIT, POARTĂ CU SINE...

— Stăpâne!

CE-l? zise Moartea, revenindu-și.

— Cred că ai muncit prea mult, stăpâne, asta trebuie să fie...

CE TOT BAȚI CÂMPII, OMULE?

— Ai avut o clipă de rătăcire, stăpâne.

AIUREA. NU M-AM SIMȚIT NICIODATĂ MAI BINE. DECI, CE ZICEAM?

Albert ridică din umeri și se întoarse la rubricile din registru.

— Baba e vrăjitoare. Poate să se cam supere dacă îl trimiți pe Mort.

Toți practicanții magiei câștigau dreptul ca, odată ce nisipul li se scurgea din clepsidră, Moartea să vină să îi ia personal, nu prin unul din subalternii săi.

Moartea nu părea să îl audă pe Albert. Se uita din nou pierdut la clepsidra prințesei Keli.

CE E SENTIMENTUL ACELA DIN CAPUL VOSTRU, REGRETUL ACELA TĂCUT CĂ LUCRURILE SUNT AȘA CUM PAR SĂ FIE?

— Tristețea, stăpâne. Cred. Acum...

EU SUNT TRISTEȚEA.

Albert rămase cu gura căscată. Într-un târziu se trezi suficient cât să se rățoiască:

— Stăpâne, vorbeam despre Mort!

CARE MORT?

— Ucenicul tău, stăpâne, zise Albert răbdător. Tânărul acela înalt.

DESIGUR. BINE, SĂ-L TRIMITEM PE EL.

— E oare gata să se ducă de unul singur? spuse Albert cu îndoială.

Moartea se gândi.

O SĂ REUȘEASCĂ, zise într-un final. E AMBIȚIOS, ÎNVAȚĂ REPEDE ȘI, ZĂU AȘA, adăugă, DOAR NU S-OR AȘTEPTA SĂ ALERG DUPĂ FIECARE TOT TIMPUL.

Mort se holbă prostit la draperia de catifea care atârna la câțiva centimetri în fața ochilor lui.

Am trecut printr-un zid, gândi el. Și așa ceva e imposibil.

Dădu ușor draperia la o parte ca să vadă dacă nu se ascundea vreo ușă pe undeva, dar nu găsi decât tencuiala căzută, care se crăpase pe ici pe colo pentru a dezvălui niște porțiuni umede, dar în mod clar solide, de cărămidă.

Încercă să le împingă. Era limpede că nu avea să mai iasă tot pe acolo.

— Ei, zise el către perete, și acum ce facem? O voce din spatele lui rosti:

— Hmm. Dacă nu vă supărați...

Se întoarse încet.

Grupați în jurul unei mese din mijlocul încăperii se aflau membrii unei familii din Klatch, tatăl, mama și o jumătate de duzină de copii din ce în ce mai mici. Opt perechi de ochi rotunzi erau fixate pe Mort. O a noua pereche, aparținând unui bunic în vârstă și de sex incert, nu era, pentru că proprietarul ochilor profitase de întrerupere pentru a-și face loc până la bolul comun de orez, adoptând filosofia potrivit căreia nu dai peștele fiert din mână pe niciun fel de manifestare inexplicabilă, astfel încât tăcerea era punctată de zgomotul hotărât al mestecatului său.

Într-un colț al odăii înghesuite se afla un mic altar dedicat lui Offler, zeul crocodil cu șase brațe din Klatch. Rânjea exact ca Moartea, doar că Moartea nu avea, desigur, un stol de păsări sacre care să-i aducă știri de la credincioși și să-i mențină dantura curată.

Pentru klatcieni, ospitalitatea este virtutea cea mai de preț. În timp ce Mort continua să se holbeze, femeia mai luă o farfurie de pe raftul din spatele ei și începu să o umple, în tăcere, din bolul cel mare, reușind după ceva luptă să smulgă din mâna străbunului și o bucată aleasă de pisică de mare. Ochii ei tiviți cu negru nu se dezlipiră însă de pe Mort.

Cel care vorbise fusese tatăl. Mort se înclină tulburat.

— Îmi pare rău, zise. Se pare că am trecut prin acest zid. Era o scuză cam penibilă, trebuia să recunoască.

— Poftiți, vă rog, zise bărbatul. Femeia, cu brățările zornăind, aranja atent câteva felii de ardei pe farfurie și stropi totul cu un sos verzui pe care Mort se temu că îl recunoaște. Îl încercase cu câteva săptămâni în urmă și, cu toate că fusese vorba de o rețetă complicată, o îmbucătură îi ajunsese ca să-și dea seama că era făcut din mațe de pește marinate câțiva ani într-un butoi cu fiere de rechin. Moartea spusese că era un gust dobândit. Mort hotărâse nici să nu încerce să-l dobândească.

Încercă să se strecoare pe lângă perete spre ușa cu perdea de mărgele și toate capetele se întoarseră după el. Încercă un rânjet.

Femeia spuse:

— De ce își arată acest demon colții, soț al vieții mele?

Bărbatul spuse:

— I-o fi foame, lună a dorințelor mele. Mai pune pește!

Iar strămoșul mormăi:

— Era bucata mea, copilă nefericită. Vai de lumea în care nu există respect pentru cei vârstnici!

Acum chestia era că – deși cuvintele pătrunseseră în urechea lui Mort în klatciana vorbită, cu toate înfloriturile și diftongii subtili ai unei limbi atât de vechi și sofisticate încât avea deja cincisprezece sinonime pentru cuvântul „asasinat" înainte ca restul neamurilor lumii să se prindă că-și pot sparge capetele unul altuia – ele sosiră în creierul lui la fel de limpede și ușor de descifrat ca în limba maternă.

— Nu sunt demon! Sunt om! zise și rămase blocat când cuvintele îi ieșiră într-o klatciană perfectă.

— Ești hoț? întrebă tatăl. Sau poate ucigaș? Să te strecori așa în casă, oi fi vreun *preceptor?* Mâna îi alunecă sub masă și reapăru ținând un cuțit de măcelar cu lama subțire ca hârtia. Nevasta lui țipă, dădu drumul farfuriei și îi strânse în brațe pe cei mai mici dintre copii.

Mort văzu cum se învârtește lama prin aer și renunță.

— Vă aduc salutări din cele mai profunde cercuri ale iadului, se aventură el.

Schimbarea fu remarcabilă. Cuțitul fu îndepărtat, iar familia afișă niște zâmbete largi.

— Vizita unui demon ne este nouă de foarte bun augur, spuse tatăl fericit. Care ți-e dorința, o, odraslă spurcată a măruntaielor lui Offler?

— Poftim? zise Mort.

— Un demon aduce binecuvântare și noroc celui care îl ajută, zise bărbatul. Cu ce-ți pot fi de folos, o, tu, răsuflare puturoasă a haznalei diavolești?

— Păi, foame nu prea îmi e, zise Mort, dar dacă știi de unde pot să iau un cal foarte iute aș putea ajunge în Sto Lat înainte de apus.

Omul se lumină și făcu o plecăciune.

— Știu exact locul, scursură otrăvită a intestinelor, dacă ai bunătatea să mă urmezi.

Mort ieși grăbit după el. Bătrânul strămoș îi urmări cu o expresie critică și cu fălcile mestecând ritmic.

— Asta numesc ei demon pe aici? zise. Dare-ar Offler putregai în țara asta umedă, unde și zeii sunt de mâna a treia, nici pe departe ca demonii pe care îi aveam în Țara Dinainte.

Nevasta așeză un castronel cu orez (până dimineață avea să dispară) în perechea mijlocie de mâini împreunate a statuii lui Offler și se dădu un pas înapoi.

— Soțul meu a spus că luna trecută, la *Grădina cu Curry,* a servit o creatură care nu era acolo, povesti ea. Spunea că a fost impresionat.

După zece minute, bărbatul se întoarse și, într-o tăcere solemnă, așeză pe masă o movilită de monede de aur. Reprezentau o sumă cu care se putea cumpăra o parte mărișoară din oraș.

— Avea o pungă plină, zise.

Familia se uită o vreme la bani. Nevasta oftă.

— Bogăția aduce multe necazuri, spuse ea. Ce o să ne facem?

— Ne întoarcem în Klatch, răspunse hotărât bărbatul, unde copiii noștri pot crește într-o țară normală, respectând glorioasele tradiții ale străvechiului nostru popor, și unde bărbații nu trebuie să servească pe la mese stăpâni nevolnici, ci pot ține capul sus, cu mândrie. Și plecăm chiar acum, mugure parfumat de curmal.

— De ce așa curând, o, harnic fiu al deșertului?

— Deoarece, spuse omul, tocmai am vândut calul campion al Patricianului.

Calul nu era la fel de bun și de iute ca Binky, dar pământul gonea sub copitele lui kilometru după kilometru și lăsă cu ușurință în urmă câțiva soldați călare care, din cine știe ce motive, păreau nerăbdători să aibă o discuție cu Mort. Curând, suburbiile insalubre din Morpork rămaseră în urma lui, iar drumul o luă prin ținutul mănos din Câmpia Sto, unde solul se formase de-a lungul erelor prin revărsările periodice ale marelui și greoiului fluviu Ankh, ce aduceau regiunii belșug, pace și artrită cronică.

Era printre altele și un ținut deosebit de plictisitor. În timp ce lumina se distila din argint în aur, Mort galopa printr-un peisaj neted, rece, împărțit dintr-un orizont în altul în parcele semănate cu varză. Sunt multe lucruri de spus despre verze. Se poate vorbi la nesfârșit despre faptul că sunt bogate în vitamine, despre aportul de fier, valorosul conținut de fibră și valoarea lor nutritivă sporită. Privite în masă însă, le lipsește totuși ceva: în pofida pretinsei lor superiorități nete din punct de vedere nutritiv și moral față de, să zicem, narcise, ele nu au reușit să inspire niciodată, prin simpla lor prezență, muza poeților. Decât dacă erau foarte flămânzi, desigur. Mai erau doar douăzeci de kilometri până la Sto Lat, dar, socotiți în termeni de experiență umană ratată, păreau aproape două mii.

Sto Lat avea paznici la porți, deși, comparați cu gărzile care patrulau prin Ankh, aceștia aveau un aer cuminte, de amatori. Mort trecu la trap pe lângă ei, iar unul, cu sentimentul că e un idiot, îl întrebă cine e și ce dorește.

— Mă tem că nu mă pot opri, zise Mort. Paznicul era nou pe post și destul de ambițios.

Statul de pază nu era exact ceea ce își dorise. Nu se oferise voluntar ca să șadă cât e ziulica de lungă în cămașă de zale și cu un topor înfipt într-un par; se așteptase la ceva mai antrenant, mai provocator, la un arc cu săgeți și o uniformă care nu ruginea în ploaie.

Făcu un pas înainte, gata să apere orașul împotriva celor care nu respectau ordinele forțelor civice autorizate. Mort evalua vârful de fier aflat la câțiva centimetri de fața lui. Hărțuiala asta începea să se cam adune.

— Pe de altă parte, zise, ce-ai zice să-ți dau în dar acest cal de toată frumusețea?

Nu îi fu greu să găsească intrarea în castel. Și acolo erau gardieni, care aveau și arcuri, și o viziune mult mai îngustă asupra vieții și, în orice caz, Mort rămăsese fără cai de dar. Se foi un pic prin jur până când reuși să le capteze toată atenția, apoi plecă dezolat pe străzile cetățuii, simțindu-se ca un prost.

După toate astea, după kilometri întregi de crucifere și cu șalele amorțite ca o bucată de lemn, nici măcar nu știa de ce se afla aici. Așadar, îl văzuse chiar și când era invizibil? Însemna oare ceva? Firește că nu. Doar că el îi vedea în continuare chipul și licărul de speranță din ochi. Ar fi vrut să-i spună că totul va fi bine. Ar fi vrut să-i spună despre el și tot ce visa el să ajungă. Ar fi vrut să afle care era odaia ei în castel și să o vegheze toată noaptea, până când se stingeau

luminile. Și așa mai departe.

Ceva mai târziu, un fierar care lucra pe una din străduțele acelea înguste ce dădeau spre zidurile castelului ridică ochii de pe nicovală și dădu de un tânăr înalt și deșirat, cam roșu la față, care încerca să treacă prin zid.

Și mai târziu, un tânăr cu câteva zgârieturi superficiale pe frunte intră într-una din tavernele orașului și se interesă de cel mai apropiat vrăjitor.

Se făcuse și mai târziu când Mort se înființa în fața unei case cu tencuiala scorojită, pe care o placă înnegrită din bronz anunța că este reședința lui Igneus Tăiuș, Doctor în Magie (U. Nevăzută), Stăpânitoriu al Infinității, Illuminartus, Vrejitoriu al Principilor, Gardian al Porților de Taină, Dacă Nu Este Acasă Lăsați Corespondanța la D-na Nugent, Alături.

Impresionat așa cum se cuvine de toate acestea, în ciuda inimii care-i bătea să se spargă, Mort ridică ciocănelul greu în formă de inel ținut în gură de un gargui hidos și bătu de două ori.

Dinăuntru se auzi agitație, o serie de zgomote care, într-o reședință mai puțin nobilă, ar fi sugerat că cineva arunca vasele de spălat în chiuvetă și mătrășea rufele murdare aflate la vedere.

Până la urmă ușa se deschise încet și misterios.

— Ai fașe bine să te prefași impresionat, spuse garguiul-ciocănel pe un ton de conversație, cu oarecare greutate din cauza inelului. O deschide cu niște șcripeși și frânghie. Nu se prea prișepe la vrăji de deschidere, înșeleji?

Mort privi mutra rânjită de metal. Eu lucrez pentru un schelet care trece prin ziduri, își spuse în sinea lui. Cum mi-aș putea permite să mă mai mir de ceva?

— Mulțumesc, rosti.

— Cu plășere. Șterje-te pe preș, ștergătorul are ji liberă.

Încăperea spațioasă și scundă era întunecată, plină de umbre și mirosea în primul rând a tămâie, dar și a varză fiartă și rufe stătute și a genul de persoană care își aruncă ciorapii de perete și îi poartă pe cei care nu rămân lipiți. Mort văzu un glob de cristal crăpat, un astrolab cu câteva piese lipsă, o octogramă cam scâlciată pe podea și un aligator împăiat atârnat de tavan. Aligatorul împăiat face parte din echipamentul absolut indispensabil al unei reședințe magice bine dotate. Cel de față părea că nu prea savurase experiența.

O draperie de mărgele de pe peretele depărtat fu dată la o parte cu un gest dramatic și se ivi o siluetă drapată și cu glugă.

— Constelaţii prielnice luminează această întâlnire! tună ea.

— Care anume? zise Mort.

Urmă o tăcere îngrijorată.

— Poftim?

— De care constelaţii vorbiţi? întrebă Mort.

— Prielnice, zise silueta cu o voce nesigură. Apoi se replie: De ce ai venit să-i tulburi liniștea lui Igneus Tăiuș, Deținătorul celor Opt Chei, Călător în Dimensiunile Subterane, Mag Suprem al...

— Scuzaţi-mă, chiar sunteţi de-adevăratelea?

— Ce să fiu de-adevăratelea?

— Stăpân al chestiei ăleia, Maşter Nuştiucum al Dimensiunilor Sacre?

Tăiuș își trase gluga cu o mișcare enervată. În locul chipului transfigurat cu barbă înspicată pe care îl aștepta, Mort văzu o față rotofeie, alb-rozalie ca o plăcintă cu carne de porc, cu care semăna și din alte puncte de vedere. De exemplu, ca majoritatea plăcintelor cu came, nu purta barbă și, tot ca ele, avea un aer voios.

— Figurativ vorbind, zise.

— Asta ce înseamnă?

— Înseamnă că nu, zise Tăiuș.

— Dar ai zis că...

— Aia era reclamă, explică vrăjitorul. Un nou tip de magie la care lucrez. Dumneata ce doreai, de fapt? Făcu o grimasă sugestivă. O poțiune de dragoste, nu? Ceva să le dea ghes domnișoarelor?

—Se poate trece prin ziduri? întrebă Mort disperat. Tăiuș se opri cu mâna deja în drum spre o sticlă mare de lichid vâscos.

— Prin magie?

— Mmm, făcu Mort, mai degrabă nu.

— Atunci alege și matale niște ziduri foarte subțiri, zise Tăiuș. Sau, și mai bine, folosește ușa. Cea de-aici ar fi numai bună, dacă ai venit doar ca să-mi irosești timpul.

Mort ezită o clipă, apoi puse pe masă punga cu bani de aur. Vrăjitorul îi aruncă o privire, scoase un gâjâit din adâncul gâtlejului și întinse mâna. Mort îl apucă fulgerător de încheietură.

— Am trecut prin zid, zise el încet și hotărât.

— Sigur, sigur, mormăi Tăiuș fără să-și ia ochii de pe săculeț. Scoase dopul sticlei cu lichid albăstrui și trase absent un gât.

— Doar că înainte să se întâmple nu știam că pot și când am putut n-am știut că mi se întâmplă, iar acum, că s-a întâmplat, nu-mi mai amintesc cum se face. Și vreau să reușesc din nou.

— De ce?

— Pentru că, spuse Mort, dacă pot trece prin ziduri pot face orice.

— Foarte profund, încuviință Tăiuș. De-a dreptul filosofic. Și cum o cheamă pe domnișoara de dincolo de zid?

— Este... Mort înghiți în sec. Nu știu cum o cheamă. Asta dacă ar exista o fată, adăugă el pe un ton superior, fiindcă eu n-am spus că există.

— Înțeleg, zise Tăiuș. Mai trase o dușcă și se scutură. Bun. Cum se trece prin ziduri. O să cercetez. S-ar putea să te cam coste, însă.

Mort luă grijuliu punga și scoase un bănuț de aur.

— Un avans, zise el, punând banul pe masă. Tăiuș luă moneda de parcă s-ar fi așteptat să explodeze sau să se evapore și o examină atent.

— N-am mai văzut asemenea monedă, rosti el cu reproș. Ce e cu scrisul ăsta încâlcit?

— Totuși e din aur, nu? zise Mort. Adică, nu ești obligat să o primești...

— Aur, aur, bineînțeles, spuse repede Tăiuș. Sigur că e din aur. Mă întrebam doar de unde vine, asta-i tot.

— Dacă ți-aș spune n-ai crede, zise Mort. La ce oră e apusul pe aici?

— De obicei reușim să-l strecurăm între zi și noapte, spuse Tăiuș cu ochii încă lipiți de monedă și tot sorbind din sticla albastră. Cam pe-acum.

Mort privi pe fereastră. Strada avea deja o lumină de crepuscul...

— Mă voi întoarce, murmură el și se îndreptă spre ușă. Îl auzi pe vrăjitor strigând ceva, dar el alerga deja pe stradă cât îl țineau picioarele.

Începu să intre în panică. Moartea îl aștepta la patruzeci de kilometri depărtare. Avea să îl certe. Avea să fie îngrozitor...

A, BĂIETE.

O siluetă familiară se ivi în conul de lumină din jurul unei tarabe cu țipar în aspic, purtând în mâini o tavă cu fructe de mare.

OȚETUL E FOARTE PICANT. SERVEȘTE-TE, AM O SCOBITOARE ÎN PLUS.

Bineînțeles, dacă era la patruzeci de kilometri depărtare nu însemna că nu era și aici, în același timp...

Iar în odaia lui neîngrijită, Tăiuș răsucea moneda între degete iar și iar, tot mormăind „ziduri” și sugând din sticlă.

Își dădu seama ce face doar când se termină băutura, moment în

care ochii i se fixară pe sticlă şi, prin ceaţa rozalie care se risipea, citiră eticheta: „Filtru din Seu de Berbece, Creatoriu de Pasiune şi Vigoare, făcutu de Buna Batevreme, o lingură numai, înainte de culcare, şi aceia mică”

— Singur? zise Mort.

DESIGUR. AM TOATĂ ÎNCREDEREA.

— Măiculiţă!

Propunerea îl făcu pe Mort să uite de toate şi se miră să constate că nu avea cine ştie ce reţineri. Văzuse ceva morţi în ultima săptămână şi mai bine, iar spaima dispărea când ştiai că la sfârşit o să stai de vorbă cu victimele. Majoritatea se simţeau uşurate, una-două erau furioase, dar toate se bucurau de o vorbă de încurajare.

CREZI CĂ TE DESCURCI?

— Da, domnule. Cred că da.

AŞA TE VREAU. L-AM LĂSAT PE BINKY LA ADĂPĂTOARE, DUPĂ COLŢ. CÂND TERMINI, ADU-L DIRECT ACASĂ.

— Dumneavoastră rămâneţi aici, domnule? Moartea privi de-a lungul străzii. Orbitele îi sclipiră.

MĂ GÂNDEAM SĂ MĂ MAI PLIMB PUŢIN, zise el misterios. NU PREA MĂ SIMT ÎN APELE MELE. ML-AR PRINDE BINE NIŞTE AER CURAT. Păru să-şi amintească ceva, se căută prin faldurile secrete ale mantiei şi scoase trei clepsidre. NUMAI CAZURI SIMPLE, zise. DISTRACŢIE PLĂCUTĂ.

Se răsuci în loc şi porni în josul străzii, fredonând.

— Ăăă, mulţumesc, zise Mort. Ridică clepsidrele în lumină şi observă că într-una se scurgeau ultimele fire de nisip.

— Asta înseamnă că sunt pe cont propriu? strigă el, dar Moartea dăduse colţul.

Binky îl întâmpină cu un nechezat, în semn de recunoaştere. Mort încălecă, cu inima bătându-i tare de neliniște şi de povara răspunderii. Degetele i se mişcară automat, scoţând coasa din teacă, potrivind şi fixând lama (care străluci albăstriu ca oţelul în noapte, feliind lumina stelelor ca pe un salam). Încalecă atent, aşteptându-se să-l doară rosăturile de la şa, dar Binky era moale ca o pernă. După ce se mai gândi un pic, îmbătat de autoritatea cu care fusese investit, scoase din sac mantia de călărie a Morţii şi şi-o prinse cu broşa de argint.

Se uită încă o dată la prima clepsidră şi îl îmboldi pe Binky cu genunchii. Calul adulmecă răcoarea nopţii şi porni la trap.

În urma lor, Tăiuş ieşi valvârtej pe uşă, gonind pe strada

alunecoasă cu roba fâlfâind în urma lui.

Calul galopa acum, mărind distanța dintre copite și caldarâm. Cu o bătaie din coadă, se înălță peste acoperișuri și spre cerul înghețat.

Tăiuș nu îl observă. Avea lucruri mai urgente pe cap. Făcu un salt și ateriza cât era de lung în apa înghețată din adăpătoare, unde zăcu recunoscător, cu fața în sus, printre așchiile de gheață. După o vreme, din apă începură să iasă aburi.

Mort stătea aplecat pentru a înfrunta viteza amețitoare. Ținutul adormit vuia mut pe sub ei. Binky își încetini galopul, în timp ce mușchii formidabili îi jucau pe sub piele ca aligatorii ce părăsesc malul, iar coama îi șfichiuia fața lui Mort. Noaptea se desfășura din vârful coasei ce gonea pe cer, despicată în două jumătăți unduitoare.

Goniră sub lumina lunii tăcuți ca niște umbre, vizibili doar pentru pisici și pentru oameni băgați în chestii ce nu le sunt date muritorilor.

Mort nu își mai aminti după aceea, dar probabil că râdea.

În curând, câmpiile înghețate făcură loc terenului accidentat ce anunța dealurile, apoi, șiruri-șiruri, înșiși munții Vârfu Berbecelui străbătură lumea în goană în întâmpinarea lor. Binky își lăsă capul în jos și mări pasul, îndreptându-se spre o trecătoare dintre două vârfuri ce sclipeau în lumina argintie, ascuțite ca niște dinți de spiriduș. Undeva, un lup scoase un urlet.

Mort aruncă încă o privire spre clepsidră. Lemnul sculptat cu frunze de stejar și rădăcini de mătrăgună și nisipul dinăuntru erau, chiar la lumina lunii, de un auriu pal. Răsucind sticla încoace și încolo, abia dacă reuși să distingă numele: „Ammeline Tendon", scrijelit cu linii foarte subțiri.

Binky mergea acum într-un galop ușor. Mort privi spre coroanele pădurii acoperite cu o zăpadă timpurie sau foarte, foarte târzie; putea fi oricare, pentru că munții Vârfu Berbecelui stocau stările vremii, pe care le lăsau apoi să se manifeste fără vreo legătură cu anotimpul.

Sub ei se deschise o prăpastie. Binky încetini din nou, întoarse și coborî către un luminiș pe care vântul troienise zăpada. Era perfect circular și avea o căsuță drept în mijloc. Dacă pământul n-ar fi fost acoperit de nea, Mort ar fi putut observa că nu existau buturugi; copacii nu fuseseră tăiați în cerc, fuseseră pur și simplu descurajați să crească. Sau se mutaseră în altă parte.

Dintr-una din ferestrele de jos se revărsa lumina unei lumânări, desenând un cerc oranj în zăpadă.

Binky ateriza ușor și merse pe crusta de zăpadă înghețată fără să

se scufunde. Și, desigur, fără să lase nicio urmă de copită.

Mort descăleca și porni către ușă, vorbind singur și exersând mișcările cu coasa.

Acoperișul căsuței era din acelea cu streșini late, care să ferească de ninsoare lemnele de foc. Locuitorii din Vârfu Berbecelui nici nu s-ar fi gândit să înceapă iarna fără o stivă de lemne care să înconjoare casa pe trei laturi. Dar aici nu existau lemne, deși primăvara era încă departe.

Exista însă o legătură de paie după ușă. Avea pe ea un bilet scris cu majuscule mari și destul de nesigure: „PIENTRU CALU".

Biletul era de natură să-l alarmeze pe Mort, dar el nu se lăsă. Cineva îl aștepta. Învățase însă în ultimele zile că, decât să te lași târât de nesiguranță, mai bine să plutești pe coama ei. Oricum, Binky nu își făcu prea multe scrupule și se înfipse în mâncare.

Mai era problema cu bătutul la ușă. Parcă nu dădea bine. Dacă nu răspundea nimeni sau i se spunea să plece?

Așa că ridică piedica și împinse ușa. Acesta se deschise cu ușurință, fără niciun scârțâit.

Bucătăria avea tavanul jos, cu grinzi care îi ajungeau lui Mort la nivelul unei trepanații. Lumina singurei lumânări se reflecta în oalele așezate pe un raft lung și pe dalele curățate și lustruite până deveniseră luminiscente. Focul din vatră nu sporea lumina pentru că mai era doar o movilită de cenușă albă sub rămășițele unui buștean. Mort știu, fără să i se spună, că fusese ultimul buștean.

O doamnă în vârstă ședea la masa din bucătărie, scriind grăbit, cu nasul ei cocârjat băgat în hârtie. Mâța mare și cenușie tolănită lângă ea clipi calmă înspre Mort. Coasa se lovi de o grindă. Femeia ridică ochii.

— Imediat, zise. Se încruntă la bucata de hârtie. N-am scris încă partea cu întreagă la minte și la trup, sunt numai prostii, oricum, nimeni întreg la minte și la trup n-ar zăcea mort. Vrei ceva de băut?

— Poftim? făcu Mort. Apoi își luă seama și repetă:

POFTIM?

— Dacă obișnuiești să bei, vreau să zic. E vin dulce de zmeură. Acolo pe raft. Poți să termini toată sticla, dacă vrei.

Mort se uită la raft cu suspiciune. Simțea că a cam pierdut inițiativa. Scoase clepsidra și o privi furios. Mai rămăsese o movilită de nisip.

— Mai sunt câteva minute, zise vrăjitoarea, fără să ridice privirea.

— De unde... adică DE UNDE ȘTII?

Ea nu-l băgă în seamă, uscă cerneala la lumânare, sigilă scrisoarea cu puțină ceară și o vârî sub sfeșnic. Apoi luă pisica.

— Baba Albinușca o să vină mâine să strângă pe aici, iar tu o să te duci cu ea, ai priceput? Și vezi să îi dea Bunei Sâmburel suportul de lavoar din marmură roz, că a pus ochii pe el de ani de zile.

Pisica scânci a înțelegere.

—N-am... vreau să zic N-AM TOATĂ NOAPTEA LA DISPOZIȚIE, DACĂ NU TE SUPERI, zise Mort cu reproș.

— Tu o ai, eu n-o am, și nu e cazul să te rățoiești, zise vrăjitoarea. Coborî din jilț și Mort văzu că era încovoiată ca un arc. Cu ceva dificultate, desprinse din cui o pălărie înaltă, ascuțită, o prinse în părul ei alb cu un întreg arsenal de ace și apucă două bastoane.

Străbătu încăperea până la Mort și îl privi cu doi ochi mici și strălucitori ca două coacăze.

— O să am nevoie de șal? Crezi că o să-mi fie de folos șalul? Nu, presupun că nu. Cred că unde mă duc eu e suficient de cald. Se uită mai bine la Mort și se încruntă.

— Ești *mai tânăr* decât mi-am închipuit, zise ea. Mort nu zise nimic. Atunci Baba Tendon spuse încetișor:

— Știi ceva, cred că nu pe tine te-așteptam. Mort își drese vocea.

— Dar pe cine așteptai, mai exact?

— Moartea, spuse vrăjitoarea simplu. Așa e înțelegerea, vezi tu. Știi dinainte când o să mori și ți se garantează... Atenția personală.

— Eu sunt aceea, zise Mort.

— Aceea?

— Atenția personală. El m-a trimis. Lucrez pentru el. Nimeni altcineva nu m-a angajat.

Mort făcu o pauză. Nu era de bine. Avea să fie trimis acasă cu coada între picioare. Prima sarcină de răspundere, și se făcuse de râs. Parcă îi și auzea pe oameni râzând.

Scâncetul veni de undeva din adâncurile rușinii lui și răsună ca un corn de vânătoare:

— Doar că e prima mea slujbă adevărată și s-a dus totul de râpă!

Coasa se prăbuși la podea cu zgomot, decupând o porțiune din piciorul mesei și tăind o dală de piatră în două.

Baba îl urmări o vreme, cu capul aplecat într-o parte, apoi spuse:

— Înțeleg. Cum te cheamă, tinere?

— Mort, se smiorcăi Mort. De la Mortimer.

— Ei bine, Mort, presupun că ai o clepsidră cu tine, pe undeva.

Mort încuviință din cap, confuz. Duse mâna la chimir și scoase

clepsidra. Vrăjitoarea o inspecta cu un ochi critic.

— Mai e în jur de un minut, zise. N-avem vreme de pierdut. Lasă-mi o secundă să încui.

— Dar nu înțelegi! se căina Mort. O să stric totul! N-am mai făcut așa ceva niciodată!

Ea îl bătu ușor pe mână.

— Nici eu, zise. O să învățăm împreună. Acum ia coasa și încearcă să te porți ca un băiat mare ce ești. Așa te vreau.

În ciuda protestelor, bătrâna îl scoase pe Mort afară în zăpadă și merse în urma lui, trăgând ușa după ea și încuind cu o cheie mare de fier pe care o agăță într-un cui de pe perete.

Gerul se lăsase mai dihai peste pădure, strângând-o de-i crăpau rădăcinile. Luna apunea, dar cerul era plin de stele albe, dure, care făceau iarna să pară și mai friguroasă. Baba Tendon se scutură de un fior.

— Am acolo un buștean bătrân, zise ea pe un ton de conversație. De pe el se vede până peste vale. Vara, firește. Aș vrea să mă așez.

Mort o ajută să treacă printre troiene și curăță bușteanul de zăpadă, pe cât se putea. Se așezară, cu clepsidra între ei. Orice priveliște ar fi oferit valea pe timp de vară, se vedeau acum numai stânci negre pe un fundal de cer din care se prăvăleau fulgi de zăpadă.

— Nu-mi vine să cred, zise Mort. Adică vorbești de parcă ai vrea să mori.

— Sunt unele lucruri de care o să-mi fie dor, spuse ea, dar cu timpul începe să cam lase de dorit, mă-nțelegi. Viața, la ea mă refer. Nu mai poți conta pe propriul corp, așa că e cazul să mergi mai departe. Cred că e vremea să mă apuc și de altceva. Ți-a spus că oamenii magiei îl văd tot timpul?

— Nu, minți Mort.

— ÎI vedem, să știi.

— Nu prea îi plac vrăjitoarele și vrăjitorii, se trezi Mort vorbind.

— Cui îi plac șmecherii? spuse ea cu oarecare satisfacție. Îi dăm de furcă, vezi tu. Preoții nu-i dau, așa că preoții îi plac.

— N-a pomenit nimic, zise Mort.

— Aha. Ei le spun oamenilor cât de bine o să le fie când or să moară. *Noi* le spunem că ar putea fi binișor și pe lumea asta, dacă s-ar opinti nițel.

Mort ezită. Vru să zică: Greșești, el nu gândește așa. Nu-i pasă dacă oamenii sunt buni sau răi, câtă vreme sunt punctuali. Și se poartă frumos cu pisicile, adăugă în gând.

Dar se răzgândi. Își dădu seama că oamenii au nevoie să creadă în anumite lucruri.

Lupul urlă din nou, atât de aproape încât îl făcu pe Mort să privească speriat în jur. Un altul, de peste vale, îi răspunse. Corului i se adăugară alți doi din adâncul pădurii. Mort nu mai auzise niciodată așa un bocet trist.

Se uită pieziș la silueta neclintită a Babei Tendon și apoi, cu o tresărire de panică, la clepsidră. Sări în picioare, înhăță coasa și lovi cu ambele mâini.

Vrăjitoarea se ridică, părăsindu-și trupul.

— Bine lucrat, zise. Pentru o clipă, am crezut că o să ratezi.

Mort se sprijini de un copac, gâfâind. Și se uită cum Baba dădea ocol bușteanului, ca să se privească pe ea însăși.

— Hmm, făcu ea, nemulțumită. Timpul a cam făcut ravagii. Ridică mâna și râse când văzu prin ea stelele.

Apoi se transformă. Mort mai văzuse întâmplându-se așa ceva când sufletul își dădea seama că nu mai era legat de câmpul morfic al trupului, dar niciodată într-un mod atât de controlat. Părul femeii se desfăcu din cocul strâns, lungindu-se și schimbându-și culoarea. Trupul i se îndreptă. Ridurile se micșorară și dispărură. Rochia de lână cenușie se mișcă precum valurile mării și scoase la iveală contururi cu totul diferite și tulburătoare.

Femeia privi în jos, chicoti și își schimbă rochia într-una verde ca iarba și mulată pe corp.

— Ce părere ai, Mort? întrebă. Vocea dinainte era spartă și tremurătoare. Acum avea nuanțe de mosc, sirop de arțar și alte lucruri care făceau ca lui Mort să-i salte mărul lui Adam ca o minge pe elastic.

— ..., reuși el să spună și strânse coasa în mână până când i se albiră încheieturile.

Ea alunecă spre el ca un șarpe prin urmele unui vehicul în derapaj.

— Nu te-am auzit, toarse ea.

— F-f-foarte drăguț, zise el. Așa erai înainte?

— Așa am fost mereu.

— Îhâm. Mort se uită în jos. Trebuie să te iau cu mine, zise.

— Știu, spuse ea. Dar eu o să mai rămân.

— Nu poți face asta! Adică... își căută disperat cuvintele, înțelegi tu, dacă rămâi o să te risipești și o devii tot mai subțire, până când...

— O să-mi facă plăcere, spuse ea cu fermitate. Se aplecă și îi dădu un sărut la fel de imaterial ca suspinul unei efemeride, pălind în acest

timp până când rămase doar sărutul, exact ca pisica de Cheshire, doar că mult mai erotic.

— Ai grijă, Mort, rosti vocea ei în capul lui. Acum poate că vrei să te ții de slujba asta, dar o să mai poți să te lași vreodată de ea?

Mort rămase ca un idiot, ținându-se de obraz. Copacii din jurul poieniței se scuturară o clipă, se auzi un râset în bătaia vântului și apoi tăcerea înghețată se așternu din nou.

Prin cețurile rozalii din capul lui auzi chemarea datoriei. Înșfacă a doua clepsidră și se uită la ea. Nisipul se scursese aproape tot. Sticla avea un model cu petale de lotus. Când Mort bătu în ea cu degetul se auzi un „Ommm".

Fugi prin zăpada care-i scârțâia sub picioare până la Binky și se aruncă în șa. Calul scutură din cap, se ridică în două picioare și se avântă înainte către stele.

* * *

Mănunchiuri ample de flăcări verzi și albastre atârnau de acoperișul lumii. Draperii de lumină octarină jucau lent și maiestuos deasupra Discului de fiecare dată când Aurora Coriolis, marea descărcare de magie din câmpul energetic activ al Discului, se revărsa asupra munților de gheață verzuie de la Miez.

În centru, Cori Celesti, lăcașul zeilor, se înălța ca o coloană de scântei înghețate, înaltă de zece kilometri.

Era o priveliște cum puținor muritori le era dat să vadă, iar Mort nu se număra printre ei, pentru că stătea culcat pe gâtul lui Binky, ținându-se foarte bine, în timp ce zburau prin văzduhul nopții lăsând în urma lor, ca o cometă, o dâră de aburi.

În jurul lui Cori se înghesuiau și alți munți. Comparativ, arătau ca niște mușuroaie de furnici, deși în realitate fiecare din ei era o colecție maiestuoasă de prăpăstii, creste, versanți, stânci, bolovăniș și ghețari care ar face cinste oricărui lanț muntos obișnuit.

În cei mai înalți dintre ei, undeva la capătul unei văi în formă de con, se aflau Ascultătorii.

Era una dintre cele mai vechi secte religioase de pe Disc, cu toate că până și printre zei părerile erau împărțite dacă Ascultatul era sau nu o religie propriu-zisă, și singurul lucru care împiedica ștergerea templului lor de pe fața Discului cu ajutorul unor avalanșe bine țintite era curiozitatea zeilor față de ce ar fi putut Auzi Ascultătorii. Dacă există ceva cu adevărat enervant pentru un zeu, e să nu fie la curent cu toate.

Mort va mai avea nevoie de câteva minute ca să ajungă. Un rând

de puncte-puncte ar umple onorabil golul de timp, dar cititorul va fi observat deja forma bizară a templului – încolăcit în fundul văii ca o cochilie mare și albă – și va dori probabil o explicație.

De fapt, Ascultătorii încearcă să afle exact ce anume a spus Creatorul când a făcut universul.

Teoria este destul de simplă.

Evident, nimic din ceea ce face Creatorul nu poate fi distrus, ceea ce înseamnă că și ecoul primelor Lui silabe trebuie să fie pe aici pe undeva, lovindu-se și reverberând de toată materia din cosmos, dar audibil încă pentru un bun ascultător.

Cu multe miliarde de ani în urmă, Ascultătorii au descoperit că gheața și șansa transformaseră această vale în opusul acustic al unei văi cu ecou și construiseră templul multicompartimentat fix în poziția pe care, în casa unui fanatic înrăit al sunetului hi-fi, o ocupă totdeauna unicul fotoliu confortabil. Cutii de rezonanță complicate captau și amplificau sunetele transmise prin hornul văii înghețate, canalizându-le tot mai spre interior, spre încăperea centrală, în care, la orice oră din zi și din noapte, ședeau câte trei călugări.

Ascultând.

Existau unele probleme create de faptul că ei nu auzeau doar ecourile silabelor primordiale, ci și orice alt sunet produs pe Disc. Pentru a putea recunoaște sunetul Cuvintelor, trebuia mai întâi să recunoască toate celelalte zgomote. Acest lucru necesita un oarecare talent, așa că un novice era primit la pregătire doar dacă putea distinge după sunet, de la o distanță de o mie de metri, pe ce parte căzuse o monedă. În ordinul propriu-zis era acceptat doar când putea să spună și ce culoare avea.

Și, cu toate că Sfinții Ascultători erau atât de îndepărtați de lume, mulți oameni băteau drumul lung și periculos până la templul lor, călătorind prin ținuturi înghețate, bântuite de troli, trecând râuri repezi pline de sloiuri, cățărându-se pe munți amenințători, străbătând tundra neospitalieră, doar pentru a urca scărița îngustă ce ducea în valea ascunsă și a căuta cu inima deschisă secretele existenței.

Iară călugării rosteau către dânșii:

— Mai ușor cu afurisitul ăla de zgomot! Binky trecu printre crestele munților ca un abur alb, aterizând în pustietatea ninsă a unei curți căreia lumina de discotecă din cer îi dădea un aer spectral. Mort sări jos și alergă prin chiliile tăcute până în odaia în care al 88-lea abate zăcea pe patul morții, înconjurat de adepți.

Pașii lui Mort răsunară grăbit pe podeaua acoperită cu un mozaic complicat. Călugării purtau papuci de lână peste încălțări.

Ajunse lângă pat și stătu o clipă, sprijinit de coasă, ca să-și recapete suflul.

Abatele, care era scund, complet chel și mai ridat ca un sac întreg de prune uscate, deschise ochii:

— Ai întârziat, zise, și muri.

Mort înghiți în sec, trase cu greutate aer în piept și coborî coasa încet, trasând un arc de cerc. Fu totuși o lovitură destul de reușită; abatele se ridică, lăsându-și trupul în urmă.

— Da' știu că ți-a luat ceva, zise abatele cu o voce pe care doar Mort o putea auzi. Pentru o clipă am fost chiar îngrijorat.

— E totul în regulă? zise Mort. Pentru că eu trebuie să fug...

Abatele se săltă din pat și păși către Mort, trecând printre rândurile de adepți îndoliați.

— Nu fugi, zise. Totdeauna aștept cu plăcere aceste discuții. Ce s-a întâmplat cu tipul care venea de obicei?

— Tipul care venea de obicei? repetă Mort, consternat.

— Un băiat înalt. Cu mantie neagră. După cum arăta, cred că nu mânca destul, zise abatele.

— Tipul care venea *de obicei?* Vrei să zici *Moartea?* zise Mort.

— Da, el, zise abatele vesel. Mort rămase cu gura căscată.

— Mori destul de des, nu-i așa?

— Suficient. Suficient. Desigur, spuse abatele, odată ce te-ai obișnuit, e doar o chestiune de exercițiu.

— Da?

—Trebuie să mergem, zise abatele. Mort închise repede gura.

— Asta încercam să spun și eu, zise.

— Așa că, dacă m-ai putea lăsa și pe mine în vale... continuă calm călugărul cel mărunțel. Trecu pe lângă Mort și se îndreptă spre curte. Mort rămase o clipă holbându-se la podea, apoi fugi după el într-un mod despre care își dădea seama că e total neprofesional și nedemn.

— Ascultă... începu el.

— Celălalt avea un cal pe nume Binky, din câte îmi amintesc, spuse abatele amabil. Ai cumpărat afacerea de la el?

— Afacerea? făcu Mort, acum total zăpăcit.

— Sau ce-o fi. Scuză-mă, băiete, zise abatele, nu prea știu cum sunt organizate lucrurile astea.

— Mort, îl corectă Mort absent. Și cred că trebuie să veniți cu mine, domnule. Dacă nu vă supărați, adăugă pe un ton care spera să

sune hotărât și autoritar. Călugărul se răsuci și îi zâmbi prietenește.

— Mi-ar fi făcut plăcere, zise el. Poate altă dată. Acum, dacă mă poți duce până în satul alăturat, te rog. Cred că sunt conceput chiar acum.

— Conceput? Dar abia ați murit! zise Mort.

— Da, dar vezi tu, am ceea ce se numește abonament pe tot sezonul, explică abatele.

În capul lui Mort se făcu lumină, dar foarte încet.

— Ah, zise. Am citit eu despre asta. Reîncarnare, nu?

— Așa îi zice. De cincizeci și trei de ori până acum. Sau cincizeci și patru.

Binky își săltă capul la apropierea lor și necheză în semn de recunoaștere când abatele îl mângâie pe bot. Mort încalecă și îl ajută pe abate să se suie în spatele lui.

— Trebuie să fie foarte interesant, zise el, în timp ce Binky se îndepărta de templu. Pe scara absolută a conversației, acest comentariu are probabil o valoare de minus câtva, dar lui Mort nu-i veni nicio idee mai bună.

— Nu, nu trebuie, zise abatele. Crezi că trebuie pentru că îți închipui că îmi amintesc toate viețile, dar firește că nu mi le amintesc. Nu câtă vreme sunt viu, în orice caz.

— Nu m-am gândit la asta, recunoscu Mort.

— Imaginează-ți cum e să înveți să faci la oliță de cincizeci de ori.

— Îmi închipui că nu prea plăcut, zise Mort.

— Corect. Dacă ar fi s-o iau de la capăt, nu m-aș mai reîncarna. Și când să mă obișnuiesc și eu, vin băieții de la templu în căutarea unui băiat conceput chiar în ora când a murit abatele. Lipsă de imaginație. Oprește aici o clipă, te rog. Mort se uită în jos.

— Suntem în văzduh, spuse el cu îndoială.

— Nu durează decât o clipă. Abatele se lăsă să lunece de pe Binky, merse câțiva pași prin aer și trase un răcnet.

Strigătul păru să dureze o veșnicie. Apoi abatele se urcă înapoi pe cal.

— Nici nu vrei să știi de când așteptam clipa asta, zise.

Într-o vale aflată la câțiva kilometri sub templu se afla un sat care funcționa ca o mică industrie a prestărilor de servicii. De sus, se vedea ca o mână de colibe mititele, dar extrem de bine izolate fonic.

— E bine oriunde, spuse abatele. Mort îl lăsă la vreun metru deasupra zăpezii, în locul unde colibele erau mai dese.

— Sper ca viața viitoare să fie mai bună, zise el. Abatele ridică din

umeri.

— E bine să speri, zise. Oricum, am o vacanță de nouă luni. Peisajul nu e cine știe ce, dar măcar e cald.

— Cu bine, atunci, spuse Mort. Trebuie să fug.

— Au revoir, rosti abatele trist și se întoarse. Luminile de la Miez își aruncau încă licărul decorativ peste peisaj. Mort oftă și scoase a treia clepsidră.

Era din argint decorat cu niște coronițe mici. Nisipul se scursese aproape de tot.

Mort, care simțea că noaptea scosese la iveală tot ce fusese mai rău și nu îi mai poate rezerva nicio surpriză, întoarse atent sticla, ca să vadă numele...

Prințesa Keli se trezi.

Se auzise un sunet de parcă cineva stătea fără să scoată niciun sunet. Ce atâtea boabe de mazăre și saltele? O selecție naturală riguroasă a stabilit de-a lungul timpului că supraviețuiesc doar acele familii regale ale căror membri pot distinge un asasin în beznă doar după zgomotul pe care a avut înțelepciunea să nu îl facă, deoarece la curțile regale se găsea totdeauna câte un chițibușar gata să despice firul succesiunii în patru... cu pumnalul.

Prințesa stătea întinsă în pat, întrebându-se ce să facă. Sub pernă avea un stilet. Începu să strecoare mâna încet pe sub cearceaf, în timp ce cu ochii mijiți scruta întunericul din cameră, în căutarea umbrelor necunoscute. Își dădea seama că, dacă ar fi trădat în vreun fel faptul că nu doarme, nu s-ar mai fi sculat niciodată.

Ceva lumină intra în încăpere prin fereastra din capătul opus, dar armurile, tapiseriile și alte obiecte care înțesau camera ar fi putut ascunde o armată întreagă.

Cuțitul căzuse în spatele tăbliei. Oricum, probabil că n-ar fi știut să-l folosească. Să țipe după ajutor nu era o idee prea bună, decise ea. Dacă cineva pătrunsese în cameră, însemna că gărzile fuseseră fie doborâte, fie paralizate de vederea unei sume mari de bani.

Pe dalele de lângă șemineu se afla un încălzitor de pat, cu mâner. Oare ar fi fost bun de armă?

Se auzi un sunet metalic înfundat. Poate că până la urmă țipatul nu era așa o idee rea...

Fereastra făcu implozie. Pentru o secundă, Keli văzu, profilată pe un adevărat iad de flăcări purpurii și albastre, o siluetă învăluită în mantie, călare pe cel mai mare cal cu putință.

Lângă pat *se afla* cineva, cu cuțitul pe jumătate ridicat.

Urmări fascinată cu încetinitorul cum brațul se ridica, iar calul străbătea podeaua cu viteza unui gheţar. Acum pumnalul se afla chiar deasupra ei, începându-și coborârea, iar calul se ridica în două picioare, în timp ce călărețul ridicat în scări agita un fel de armă, a cărei lamă sfâșie aerul neclintit cu zgomotul unui deget care se plimbă pe buza unui pahar umed...

Lumina dispăru. Ceva se prăbuși cu un zgomot înfundat pe podea, după care se auzi un zăngănit de metal.

Keli trase aer adânc în piept.

O mână se așeză repede pe gura ei și o voce speriată spuse:

— Dacă țipi, o să regret. Te rog. Am și așa destule necazuri.

Oricine reușea să aibă o voce atât de imploratoare și uimită, fie vorbea serios, fie era un actor așa de bun că n-ar fi avut nevoie să își câștige pâinea prin asasinate. Prințesa spuse:

— Cine ești?

— Nu știu dacă am voie să-ți spun, răspunse vocea. Ești încă în viață, nu?

Fata își reprimă în ultima clipă răspunsul sarcastic. Ceva din tonul cu care fusese rostită întrebarea o puse pe gânduri.

— Nu-ți dai seama? zise.

— Nu e așa de ușor... Urmă o pauză. Ea își încorda privirea prin întuneric pentru a da un chip vocii. E posibil să-ți fi făcut un rău cumplit, adăugă aceasta.

— Nu cumva tocmai mi-ai salvat viața?

— Nu prea știu ce am salvat, de fapt. Nu e lumină pe aici?

— Camerista mai lasă uneori chibrituri pe șemineu, zise Keli. Simți că prezența de lângă ea se îndepărtează. Se auziră niște pași nesiguri, câteva bufnituri și în cele din urmă un zăngănit, deși cuvântul nu e suficient pentru a descrie cacofonia deplină a zgomotelor de metal în cădere ce umplură camera. Fu chiar urmată de tradiționalul clinchet, venit la câteva secunde după ce crezi că totul s-a terminat.

Vocea spuse, destul de neclar:

— Sunt sub o armură. Unde ar fi trebuit să fiu? Keli se strecură jos din pat, merse pe pipăite până la șemineu, dibui chibriturile la lumina tăciunilor aproape stinși, aprinse unul într-o izbucnire de fum sulfuros, aprinse o lumânare, găsi armura făcută grămadă, îi scoase sabia din teacă și apoi aproape că își înghiți limba.

Cineva tocmai îi suflase fierbinte și umed în ureche.

— Ăsta-i Binky, se auzi din grămadă. Încearcă să se împrietenească. Cred că i-ar plăcea niște fân, dacă ai pe undeva.

Cu un autocontrol demn de o față regală, Keli răspunse:

— Ne aflăm la etajul patru, în dormitorul unei doamne. Nici n-ai idee ce mulți cai nu trec pe aici.

— Aha. Poți să mă ajuți să mă ridic, te rog? Fata lăsă sabia deoparte și îndepărtă o platoșă.

De dedesubt se ivi un chip slab și palid care se holba la ea.

— Mai întâi ai face bine să-mi dai un motiv bun ca să nu chem gărzile, zise ea. Poți fi torturat de moarte doar pentru că te afli în dormitorul meu.

Se uită la el furioasă

Într-un târziu, Mort spuse:

— Păi – poți să-mi dai drumul la mână, te rog? Mulțumesc – în primul rând probabil că gărzile nici nu m-ar vedea, în al doilea rând, n-o să mai afli ce caut aici, și după fața ta cred că ești moartă să afli, iar în al treilea rând...

— În al treilea rând ce? zise ea.

Gura lui Mort se deschise și apoi se închise. Ar fi vrut să spună: în al treilea rând ești atât de frumoasă, sau cel puțin foarte atrăgătoare, sau, oricum, mai atrăgătoare decât toate fetele pe care le-am cunoscut eu, deși, recunosc, n-am cunoscut prea multe. De aici se va vedea că onestitatea înnăscută a lui Mort îl va împiedica să devină vreodată poet; dacă Mort ar fi dorit vreodată să compare o fată cu o zi de vară, ar fi urmat o explicație amănunțită despre care anume zi era vorba și dacă plouase sau nu. În aceste condiții, fu chiar mai bine că își pierdu vocea.

Keli ridică lumânarea și se uită la fereastră.

Era neatinsă. Cercevelele de piatră erau intacte. Fiecare ochi, cu vitralii reprezentând simbolurile heraldice din Sto Lat, era întreg. Se uită din nou la Mort.

— Să lăsăm al treilea rând, zise ea. Hai să ne întoarcem la al doilea.

O oră mai târziu, în oraș se iveau zorii. Lumina zilei de pe Disc mai curând se prelinge decât năvălește, deoarece e încetinită de câmpul magic al lumii, așa că zorii se rostogoliră ca un ocean auriu peste ținutul neted. Cetatea de pe colină rămase o clipă ca un castel de nisip în mijlocul mareei, până când ziua o acoperi cu un vârtej și își văzu mai departe de drum.

Mort și Keli ședeau unul lângă altul pe patul prințesei. Clepsidra

stătea între ei. În partea de sus nu mai era niciun fir de nisip.

De afară se auzeau sunetele castelului care se trezea.

—Tot nu înțeleg, spuse ea. Înseamnă că sunt moartă sau nu?

— Înseamnă că ar trebui să fii moartă, zise el, potrivit sorții sau mai știu eu cui. N-am studiat prea bine teoria.

— Iar tu trebuia să mă omori?

— Nu! Îți spun că nu, asasinul trebuia să te omoare. Ți-am mai explicat o dată.

— Și de ce nu l-ai lăsat?

Mort se uită la ea oripilat.

— Păi ce, *voiai* să mori?

— Firește că nu. Dar se pare că nu prea contează aici ce vor oamenii, nu? Încerc să am o atitudine rațională.

Mort își privi genunchii. Apoi se ridică.

—Cred că ar fi mai bine să plec, zise el cu răceală.

Plie coasa și o vârî în husa atârnată de șa. Apoi se uită la fereastră.

— Pe aici ai venit, îi veni Keli în ajutor. Ascultă, când am spus că...

— Se deschide?

— Nu. Pe coridor e un balcon, dar o să fii văzut! Mort nu o băgă în seamă, deschise ușa și îl trase pe Binky afară, pe coridor. Keli fugi după ei. O cameristă se opri, făcu o reverență și se încruntă ușor, în timp ce creierul ei, înțelept, alunga imaginea unui cal foarte mare care tropăia pe covor.

Balconul dădea spre una din curțile interioare. Mort aruncă o privire peste parapet și încalecă.

— Ferește-te de duce, spuse. El e cel care a pus totul la cale.

— Tata m-a avertizat mereu în ceea ce-l privește, zise prințesa. Am un degustător.

— Ți-ar trebui și o gardă de corp, spuse Mort. Trebuie să plec. Am lucruri importante de făcut. Rămâi cu bine, adăugă pe un ton care spera el că redă mândria rănită.

— O să ne mai vedem? întrebă Keli. Sunt atâtea lucruri pe care voiam...

— Dacă stai să te gândești, n-ar fi o idee prea bună, zise Mort cu superioritate. Plescăi din limbă, Binky făcu un salt în gol, trecu de parapet și o luă la galop pe cerul albastru al dimineții.

— Voiam să-ți mulțumesc! strigă Keli în urma lui.

Camerista, care nu reușea să scape de sentimentul că se întâmplase ceva și o urmărise, întrebă:

— Vă simțiți bine, domniță? Keli o privi distrată.

— Ce? făcu.

— Mă întrebam dacă... e totul în regulă? Keli își lăsă umerii în jos.

— Nu, zise ea. Nimic nu e în regulă. Am un asasin mort în dormitor. Poți să te ocupi tu, te rog? Și – adăugă cu o mână ridicată – nu vreau să aud niciun „Mort, domniță?", „Asasin, domniță?", sau țipete, sau cine știe ce. Vreau doar să te ocupi de asta. În liniște. Cred că am o migrenă. Așa că fă-mi numai semn din cap.

Camerista dădu din cap, făcu o reverență nesigură și se retrase.

Mort nu mai știa cum ajunsese înapoi. Cerul se schimbase pur și simplu dintr-un albastru strălucitor într-un cenușiu tern în vreme ce Binky îșI dăduse frâu liber în prăpastia dintre dimensiuni. Nu aterizase pe pământul întunecat de pe proprietatea Morții, ci acesta apăruse pur și simplu *acolo,* sub picioarele lui, ca un portavion care s-ar poziționa discret sub roțile unui supersonic, ca să-l scutească pe pilot de deranj.

Bidiviul tropăi până în fața grajdului și se opri în dreptul porții, dând din coadă. Mort se lăsă la pământ și fugi spre casă.

Și se opri, fugi înapoi, umplu ieslea cu fân și fugi spre casă, și se opri, bombăni în sinea lui, fugi înapoi, șterse calul și verifică găleata cu apă și fugi spre casă și fugi înapoi și luă pătura din cui și o aruncă pe cal. Binky își frecă botul de el, plin de demnitate.

Părea să nu fie nimeni acasă când Mort intră pe ușa din dos și se strecură în bibliotecă, unde chiar și la acea oră din noapte aerul părea făcut din praf fierbinte și uscat. I se părură ani până când reuși să localizeze biografia prințesei Keli, dar până la urmă o găsi. Era un volumaș deprimant de subțire, așezat pe un raft la care puteai ajunge doar cu scara, o instalație extrem de precară, ce aducea cu o mașinărie rudimentară de asediu.

Cu degete tremurânde, deschise la ultima pagină și gemu.

„Asasinarea prințesei la vârsta de cincisprezece ani", citi el, a fost urmată de unirea dintre Sto Lat și Sto Helit și, indirect, de prăbușirea cetăților-stat din câmpia centrală și ridicarea..."

Citi mai departe, fără să se mai poată opri. Din când în când, mai scotea câte un geamăt.

Într-un sfârșit puse volumul la loc, ezită o clipă, apoi îl piti în spatele altor volume. Îl simți încă acolo în timp ce cobora scara, strigându-și către lumea largă prezența incriminatoare.

Pe Disc existau puține corăbii care se aventurau în ocean. Nici

unui căpitan nu îi plăcea să iasă în larg, acolo de unde nu se mai vedea țărmul. Mai trist era faptul că acele corăbii care păreau că se prăbușesc peste marginea lumii nu dispăreau în realitate dincolo de orizont, ci chiar se prăbușeau peste marginea lumii.

Cam la o generație o dată, unii exploratori entuziaști ajungeau să se îndoiască de acest fapt și porneau să demonstreze că nu așa stau lucrurile. Printr-o bizară coincidență, niciunul din ei nu se întorsese ca să comunice rezultatele cercetărilor sale.

De aceea, analogia care urmează nu ar fi însemnat mare lucru pentru Mort.

Se simțea de parcă ar fi naufragiat cu *Titanicul,* dar în ultima clipă ar fi fost salvat. De *Lusitania.*

Se simțea de parcă ar fi aruncat în joacă un bulgăre de zăpadă și ar fi privit cum avalanșa iscată îngroapă trei stațiuni de schi.

Se simțea de parcă istoria se destrăma de jur împrejurul lui.

Simțea nevoia să stea de vorbă cu cineva, repede.

Asta însemna fie cu Albert, fie cu Ysabell, deoarece gândul că ar trebui să explice totul înaintea celor două flăcărui albastre nu era ușor de suportat după așa o noapte lungă. În rarele ocazii când Ysabell catadicsea să privească în direcția lui, lăsa clar să se înțeleagă că singura diferență dintre Mort și un broscoi mort era culoarea. Cât despre Albert...

Bine, nu era confidentul perfect, dar era categoric cel mai bun, având în vedere că era singurul.

Mort se lăsă în jos pe scară și o luă înapoi printre rafturi. Nici câteva ore de somn n-ar fi stricat.

Atunci auzi un icnet, niște pași care se îndepărtau în fugă și o ușă trântită. Când se uită după cel mai apropiat raft, văzu doar un scăunel cu câteva cărți pe el. Ridică una, se uită la nume, apoi citi câteva pagini. Alături se afla o batistă brodată, umedă.

Mort se trezi târziu și se grăbi să ajungă la bucătărie, așteptându-se să audă din clipă în clipă un ton de reproș. Nu se petrecu nimic.

Albert era lângă chiuveta de piatră, privind gânditor la tigaia de cartofi prăjiți și întrebându-se probabil dacă era cazul să schimbe uleiul sau putea să-l mai lase un an. Se întoarse către Mort, care se așeza.

— Ai avut ceva de lucru, așadar. Ți-ai făcut de cap pân-la ore mici, aud. Pot să-ți fac un ou. Sau mai e niște terci.

— Ou, te rog, zise Mort. Nu-și făcuse niciodată suficient curaj să

guste din terciul lui Albert, care ducea o viaţă proprie în adâncul marmitei şi se hrănea cu linguri.

— Stăpânul vrea să te vadă după masă, adăugă Albert, dar a zis să nu te grăbeşti.

— Aha. Mort se uită fix la tăblia mesei. A mai zis şi altceva?

— A zis că el n-a avut nicio seară liberă de două mii de ani, spuse Albert. Fredona. Nu-mi place. Nu l-am mai văzut aşa.

— Aha. Mort îşi luă inima în dinţi. Albert, eşti aici de mult?

Albert îl privi peste marginea ochelarilor.

— Tot ce se poate, zise el. E greu să ţii socoteala timpului dinafară, băiete. Eu mi-s aicea de când a murit regele ăl bătrân.

— Care rege, Albert?

— Artorollo, mi se pare că-i zicea. Unul mic, grăsuţ. Cu voce piţigăiată. L-am văzut o dată numa.

— Unde se întâmpla asta?

— În Ankh, firește.

— Cum? se miră Mort. În Ankh-Morpork nu există rege, toată lumea ştie!

— Era oleacă mai demult, ţi-am zis, spuse Albert. Îşi turnă o ceaşcă de ceai din ceainicul personal al Morţii şi se aşeză, cu o expresie visătoare în ochii lui urduroşi. Mort aşteptă curios.

— Şi pe atunci erea regi, regi adevăraţi, nu cum vezi acuma. Erea *monarhi,* continuă Albert, turnându-şi nişte ceai în farfurioară şi făcându-i vânt afectat cu capătul fularului. Adică erea înţelepţi şi drepţi sau, în fine, trecea drept înţelepţi. Şi dacă erea să-ţi taie capul, nu se gândea de două ori, ajungea să-ţi arunce o uitătură, adăugă el pe un ton aprobator. Şi reginele erea toate înalte şi palide, şi purta ca neşte coifuri d-alea împletite...

— Văluri?

— Mda, d-alea, şi prinţesele erea frumoase ca lumina zilei, şi atât de nobile că putea să facă bobiţe pân doişpe saltele...

— Ce?

Albert ezită.

— Aşa ceva, oricum, renunţă el. Şi erea baluri şi turnire şi execuţii. Frumoase vremuri. Zâmbi visător către amintirile sale.

— Nu ca acum, zise, revenindu-şi cu ciudă din reverie.

— Mai ai şi alte nume, Albert? zise Mort. Dar vraja se spulberase şi bătrânul nu se mai lăsă prins cu una cu două.

— Da, las că ştiu eu, afli cum îl mai cheamă pe moşneag şi fuga să-l cauţi pân bibliotecă, nu? Îţi bagi nasul pe peste tot. Te ştiu eu cum te

strecori pe acolo nopţile să citeşti vieţi de domnişoare...

Vestitorii vinovăţiei îşi pregătiseră probabil trompetele lor lipsite de strălucire în adâncul ochilor lui Mort, căci Albert chicoti şi îl împunse cu degetul lui osos.

— Măcar să le pui de unde le-ai luat, zise, nu să le laşi grămadă ca să le pună săracu Albert. Oricum, nu-i bine să le faci ochi dulci bietelor fete moarte. O să orbeşti până la urmă, pesemne.

— Dar eu n-am... începu Mort, dar îşi aminti de batista umedă pe care o avea în buzunar şi tăcu.

ÎI lăsă pe Albert mormăind de unul singur în timp ce spăla vasele şi se strecură în bibliotecă. Raze palide coborau ca nişte suliţe din ferestrele de sus, decolorând volumele străvechi şi răbdătoare. Ocazional, câte un fir de praf care plutea printre lănciile aurii era prins în conul de lumină şi se aprindea ca o supernovă miniaturală.

Mort ştia că, dacă ascultă cu atenţie, poate auzi scrijelitul ca de insectă al cărţilor care se scriau singure.

Odată ca niciodată, toate astea i s-ar fi părut lui Mort stranii. Acum le găsea... liniştitoare. Demonstrau că universul îşi vedea lin de mersul lui. Dar conştiinţa, care de mult aştepta ocazia, îi aminti cu satisfacţie că, bine, bine, poate mergea el lin, dar nu în direcţia cea bună.

Îşi croi drum prin labirintul de rafturi spre misteriosul teanc de cărţi şi constată că dispăruse. Albert fusese în bucătărie, iar Mort nu-l văzuse niciodată pe stăpân intrând personal în bibliotecă. Atunci, oare ce căuta Ysabell?

Se uită la versantul de rafturi de deasupra lui şi stomacul i se strânse când se gândi ce începea să se întâmple...

N-avea încotro. Trebuia să spună cuiva.

Între timp, nici pentru Keli viaţa nu era prea uşoară.

Asta deoarece cauzalitatea avea o doză incredibilă de inerţie. Lovitura prost plasată a lui Mort, pornită din furie, din disperare şi dintr-o dragoste în faşă, deviase întregul lanţ cauzal pe un nou traseu, numai că acesta nu băgase încă de seamă. Călcase el dinozaurul pe coadă, dar avea să mai dureze ceva până când celălalt capăt să constate că e timpul să facă „au!”.

Pe scurt, universul ştia că prinţesa Keli murise şi de aceea era destul de surprins să descopere că ea încă mai umbla şi mai respira.

Şi îşi manifesta surprinderea prin lucruri mici. Curtenii care îi aruncaseră priviri furişe în dimineaţa aceea n-ar fi putut să spună de

ce îi deranja, într-un fel ciudat, să se uite la ea. Spre marea lor stânjeneală și nu mai mica ei enervare, se treziră că o ignoră sau că vorbesc pe șoptite.

Șambelanul descoperi că poruncise ca steagurile să fie coborâte în berna și nu putea să-și explice sub nicio formă de ce. Fu condus în pat, cu o ușoară criză nervoasă, după ce comandase fără niciun motiv aparent o mie de metri de pânză neagră.

Senzația aceea bizară, ireală, se răspândi curând în tot castelul. Șeful grajdurilor ordonă ca dricul oficial să fie scos și lustruit din nou, apoi rămase pironit în mijlocul curții și plânse în bucata lui de piele de căprioară pentru că nu își mai amintea de ce. Servitorii mergeau pe coridoare în vârful picioarelor. Bucătarul trebui să se lupte cu dorința irezistibilă de a găti mese austere, alcătuite din carne rece. Câinii urlară și se opriră cu sentimentul că sunt niște cretini. Cei doi armăsari negri care conduceau de obicei cortegiul funerar din Sto Lat deveniră agitați și chiar loviră un îngrijitor, mai să-l omoare.

În castelul lui din Sto Helit, ducele aștepta în zadar mesagerul care, de fapt, chiar plecase, dar se oprise în mijlocul drumului, incapabil să-și amintească ce trebuia să transmită.

Keli plutea printre toate acestea ca o stafie solidă și din ce în ce mai iritată.

Prânzul puse însă capac la toate. Prințesa intră în sala cea mare și constată că nu i se pusese masa în fața jilțului regal. Reuși să îndrepte acest lucru vorbindu-i foarte tare și clar unui valet, dar apoi văzu cum platourile trec prin fața ei fără să apuce să înfigă furculița în ceva. Urmări mohorâtă și nevenindu-i să creadă cum fu adus vinul și turnat mai întâi în paharul Lordului Camerei Private.

Nu era un gest prea regesc, dar întinse un picior și îi puse piedică valetului cu vinul. Acesta se împiedică, mormăi în sinea lui și căută ceva cu ochii pe podea.

Ea se aplecă în partea opusă și strigă în urechea Ajutorului de la Cămară:

— Mă vezi, băiete? De ce suntem nevoiți să mâncăm șuncă și fripturi reci?

Omul se întrerupse din conversația șoptită cu Doamna Odăiței Hexagonale din Turnul de Nord, o privi lung până când șocul de pe figură fu înlocuit de o uimire neclară și rosti:

— De ce, păi da... pot... ăăă...

— Alteța Voastră, îi suflă Keli.

— Dar... da... Alteță, mormăi el. Se lăsă o tăcere grea.

Apoi, de parcă cineva îi apăsase un buton, se întoarse cu spatele la ea și își reluă discuția.

Keli rămase o vreme albă la față de șoc și mânie, apoi împinse scaunul și fugi val-vârtej în apartamentul ei. Doi servitori care poșteau o țigară rulată în grabă pe coridor fură aproape doborâți de ceva care nu se văzu prea bine.

Keli intră ca o furtună în camera ei și sună cu furie din clopoțel, ceea ce ar fi trebuit s-o aducă în goana mare pe camerista din salon. O vreme însă nu se întâmplă nimic, după care ușa fu deschisă încet și o față se uită curioasă de după ea.

De data aceasta prințesa recunoscu privirea și știu cum să acționeze. O apucă pe cameristă de umeri și o trase în odaie, trântind ușa în urma ei. În timp ce femeia se uita speriată în toate părțile, numai la Keli nu, aceasta îi trase o palmă usturătoare peste obraz.

— Ai simțit-o? Ai simțit-o? urlă ea.

— Dar... ați... eu... se bâlbâi camerista retrăgându-se șovăitor până când se lovi de pat și căzu grămadă pe el.

— Uită-te la mine! Uită-te la mine când îți vorbesc! strigă Keli apropiindu-se de ea. Mă vezi, nu-i așa? Spune-mi că mă vezi sau te dau pe mâna călăului!

Camerista se uită în ochii îngroziți ai prințesei.

— Vă văd, zise ea, dar...

— Dar ce? Dar ce?

— Eram sigură că ați... am auzit... am crezut...

— Ce ai crezut? se răsti Keli. Încetase să mai țipe. Cuvintele îi ieșeau acum din gură ca niște bice de foc.

Camerista se prăbuși în hohote de plâns. Keli rămase o clipă bătând din picior, apoi o scuturã cu blândețe.

— Există vreun vrăjitor în oraș? întrebă ea. Uită-te la mine, *la mine.* Există un vrăjitor, nu-i așa? Voi, fetele, mereu dați fuga să vorbiți cu vrăjitorii! Unde stă?

Fata ridică o față pătată de lacrimi, luptându-se din greu cu toate instinctele care îi spuneau că prințesa nu exista.

— Ăăă... un vrăjitor, da... Tăiuș, pe Sub Cetate...

Buzele prințesei se strânseră într-un zâmbet subțire. Se întrebă unde îi țineau de obicei mantiile, dar rațiunea îi spuse că avea să fie mult mai ușor să le găsească naibii singură decât s-o facă pe cameristă să-i recunoască prezența. Așteptă, urmărind atentă cum femeia se opri din plâns, se uită în jurul ei năucă și ieși grăbită din încăpere.

A și uitat de mine, se gândi ea. Își privi mâinile. Păreau destul de

palpabile.

Trebuia să fie ceva magic.

Intră în camera de îmbrăcat și deschise experimental câteva dulapuri până când dădu de o mantie neagră cu glugă. Se înfășură în ea și ieși pe coridor, apoi o luă în jos pe scara servitorilor.

Nu mai fusese pe acolo din copilărie. Era lumea dulapurilor cu lenjerie, a podelelor fără covoare și a ascensoarelor de bucătărie. Mirosea a coajă de pâine ușor mucedă.

Keli trecu precum o fantomă legată de glie. Știa că există o aripă a servitorilor, desigur, așa cum oamenii știu, într-un sertar al minții, de existența canalelor sau a burlanelor, și era gata să accepte că, deși servitorii arătau toți cam la fel, aveau probabil unele trăsături distinctive, care le permiteau eventual celor apropiați să îi identifice. Dar nu era pregătită pentru imagini precum Moghedron, valetul cu vinurile, pe care până atunci îl văzuse doar ca pe o prezență solemnă ce se mișca mereu ca o corabie cu toate pânzele sus, așezat în chicineta lui, desfăcut la haină și trăgând din lulea.

Două cameriste trecură pe lângă ea chicotind, fără să-i arunce nicio privire. Keli trecu mai departe, cu convingerea ciudată că într-un fel era o intrusă în propriul ei palat.

Iar asta se întâmpla, își dădu ea seama, pentru că de fapt nici nu era castelul ei. Toată lumea din jur, cu spălătoriile ei pline de aburi și cămările răcoroase, își aparținea doar sieși. Nu putea fi proprietatea ei. Eventual invers.

Luă un copan de pui de pe masa din bucătăria cea mare, un fel de peșteră în care stăteau înșirate atâtea oale încât la lumina focurilor părea un depozit de armuri pentru broaște țestoase, și simți fiorul nemaiîncercat al furtului. Furt! În propriul ei regat! Iar bucătarul se uită drept prin ea, cu ochii opaci ca o șuncă în aspic.

Fugi până la grajduri și ieși pe poarta din spate, pe lângă niște gardieni ale căror priviri de temut nu reușiră să o localizeze.

Afară, pe stradă, nu mai era așa de neplăcut, dar încă se simțea oarecum dezbrăcată. Era tulburător ca cineva să se afle printre oameni care își vedeau de treaba lor și nici nu se uitau la acel cineva, când toată experiența cuiva despre lume era că lumea se învârtește în jurul său. Trecătorii se ciocneau de acel cineva și plecau mai departe, întrebându-se din mers de ce anume se loviseră, iar cineva fusese nevoit de mai multe ori să se ferească din calea trăsurilor.

Copanul de pui nu reușise să umple toată gaura lăsată de absența mesei de prânz, așa că șuti vreo două mere de pe o tarabă,

promițându-și să îl pună pe șambelan să afle cât costau merele și să îi trimită niște bani negustorului.

Despletită, destul de murdară și mirosind ușor a balegă de cal, Keli ajunse în sfârșit la ușa lui Tăiuș. Ciocănașul îi cam dădu de furcă. Din câte știa ea, ușile ți se deschideau în față. Erau oameni anume care aranjau chestia asta.

Era atât de agitată, încât nici nu observă că ciocănașul îi făcuse cu ochiul.

Bătu din nou și i se păru că aude o bufnitură îndepărtată. După o vreme, ușa se întredeschise și reuși să zărească o față rotundă înconjurată de bucle. Piciorul ei drept o surprinse în mod plăcut, strecurându-se inteligent în crăpătura ușii.

— Doresc să mi se înfățișeze vrăjitorul, anunță ea. Vă rog să mă conduceți în clipa asta.

— E cam ocupat acum, spuse fața. Ai venit după vreun filtru de amor?

— Un ce?

— Am o... avem o ofertă specială pentru unsoarea Scutul Pasiunii de Tăiuș, spuse fața și îi făcu cu ochiul într-un mod șocant. Te lasă și cu glia arată, și cu recolta nesemănată, dacă înțelegi ce vreau să spun.

Keli se îmbățoșă.

— Nu, minți ea cu sânge rece. Nu înțeleg.

— Niște unsoare de berbece? Popasul Fecioarei? Picături de Belladona?

— Doresc...

— Ne pare rău, e închis, spuse fața și trânti ușa. Keli își retrase piciorul la timp.

Murmură câteva cuvinte care i-ar fi uimit și indignat pe dascălii ei și bătu din nou în ușă.

Ritmul bătăii se reduse însă pe măsură ce începu să-și dea seama de ceva. O văzuse! O auzise!

Reluă bătăile cu forță sporită, strigând cât o țineau plămânii. O voce de lângă urechea ei zise:

— N-o șă tsină. E foahre încăpășânat.

Întoarse încet capul și dădu de privirea impertinentă a ciocănelului de pe ușă. Îi făcea semne cu sprâncenele lui metalice și vorbea neclar prin inelul lui frumos lucrat.

— Eu sunt prințesa Keli, moștenitoarea tronului din Sto Lat, zise ea trufașă, străduindu-se să-și ascundă spaima. Și nu vorbesc cu piese de arhitectură.

— Ei bine, eu sunt doah un șiocănel de ușă shi vorbesc cu șine am pohtă, spuse garguiul amabil. Și pot să-și spun că stăpânul are o ji ghrea și nu fhrea să hie derhanșat. Dar ai putea înșerca să folosești formula majică, adăugă el. Din partea unei femei frhumoașe, funcșioneajă în nouă cajuri din opt.

— Formula magică? Ce formulă magică?

Ciocănelul îi aruncă un rânjet vizibil disprețuitor.

— Nu te-au învățat nimic la palat, domnișoarhă? Prințesa se sumeți, ceea ce la înălțimea ei nu prea merita efortul. Considera că și ea avusese o zi grea. Tatăl ei executase personal o sută de inamici în bătălie. Ar fi trebuit să se poată descurca și ea cu un biet ciocănel de ușă.

— Am fost *educată,* îl informă ea cu o precizie de gheață, de unii dintre cei mai mari învățați ai ținutului.

Ciocănelul nu păru impresionat.

— Dacă nu te-au învățat formula majică, zise el calm, pesemne că nu erau așa de mari.

Keli întinse mâna, apucă inelul greu de metal și îl izbi de ușă. Ciocănelul îi aruncă niște priviri lascive.

— Fii așpră cu mine, se șâșâi el. Așa îmi plașe.

— Ești scârbos!

— Daa. Oo, se bine a fost. Mai fă-mi odată... Ușa se întredeschise. În penumbră se zăriră niște bucle.

— Domniță, ți-am spus că am închi...

Keli se înmuie.

— *Te rog,* ajută-mă, zise ea. Te rog!

— Veji? zise ciocănelul triumfător. Mai devrheme sau mai târjiu, *orișine* își amintește formula majică.

Keli fusese în Ankh-Morpork în diverse calități oficiale și se întâlnise cu vrăjitori de vază de la Universitatea Nevăzută, principalul colegiu de magie al Discului. Unii erau înalți, majoritatea erau grași și aproape toți purtau veșminte bogate sau cel puțin își închipuiau că poartă veșminte bogate.

De fapt, și în vrăjitorie, ca și în alte arte mai terestre, există mode, iar tendința de a arăta precum un potentat local mai în vârstă era doar temporară. Vrăjitorii din generațiile anterioare încercaseră să arate, pe rând, palizi și interesanți, druidici și nespălați sau misterioși și saturnieni. Dar, una peste alta, Keli se obișnuise cu vrăjitori de forma unui mic munte tivit cu blană și cu voce hârâită, iar Igneus Tăiuș nu

se prea potrivea imaginii.

Era tânăr. Să zicem că n-avea ce-i face; probabil că până și vrăjitorii trebuiau să înceapă de tineri. Nu purta barbă, iar singurul lucru cu care era tivită roba lui cam jegoasă erau marginile zdrențuite.

— Pot să te servesc cu o băutură, ceva? zise el, împingând discret sub masă o haină veche.

Keli căută cu privirea un loc fără rufe murdare sau vase nespălate ca să se așeze și clătină din cap. Tăiuș îi observă expresia.

— E cam ca la cort aici, mă tem, adăugă el grăbit, în timp ce dădea jos pe podea rămășițele unui cârnat cu usturoi. Madam Nugent vine de două ori pe săptămână și face curat, dar acum e dusă la soră-sa, care a avut o criză de-a ei. Ești sigură? Nu-i niciun deranj. Mai ieri am zărit o cupă curată pe aici pe undeva.

— Domnule Tăiuș, am o problemă, zise Keli.

— O secundă. Întinse mâna spre un cui de lângă șemineu și luă o pălărie ascuțită care cunoscuse și vremuri mai bune, deși probabil că nu *cu mult,* apoi zise:

— Așa. Te-ascult.

— De ce e pălăria așa de importantă?

— A, este foarte esențială. Pentru vrăjitorie trebuie să ai pălăria potrivită. Noi, vrăjitorii, știm ce înseamnă.

— Dacă spui tu. Ascultă, mă vezi?

Vrăjitorul se uită lung la ea.

— Da. Da, pot spune cu certitudine că te văd.

— Și de auzit? Mă auzi, nu-i așa?

— Tare și limpede. Da, fiecare silabă e la locul ei. Nicio problemă.

— Atunci te-ar mira să afli că nimeni altcineva din oraș nu mă vede și nu mă aude?

— În afară de mine?

Keli pufni.

— Și de ciocănelul de la ușă.

Tăiuș își trase un scaun și se așeză. Se foi nițel. Pe chip i se așternu o expresie gânditoare. Se ridică, căută sub el și extrase o masă plată și roșiatică, probabil o fostă jumătate de pizza[3]. Pe care o privi îndurerat.

— Am căutat-o toată dimineața, poți să crezi una ca asta? Era una cu de toate, plus un topping de ardei. Ciuguli trist din forma aceea turtită și deodată își aminti de Keli. Aoleu, scuze, zise. Unde mi-s bunele maniere? Ce-o să-ți închipui despre mine? Poftim. Ia o măslină, te rog.

— Ai ascultat ce-am spus? îl repezi Keli.

— Te simți invizibilă? Ca atare, vreau să zic? zise Tăiuș, neclar.

— Sigur că nu. Mă simt doar furioasă. Așa că vreau să-mi ghicești norocul.

— Păi, știu eu, pare ceva destul de *medical* și...

— Te pot plăti...

— E ilegal, vezi tu, zise Tăiuș nefericit. Fostul rege a interzis categoric ghicitul viitorului în Sto Lat. Nu prea îi plăceau vrăjitorii.

— Te pot plăti *bine*.

— Madam Nugent zicea că fătuca asta nouă va fi probabil și mai rea. E înțepată tare, zicea. Nu e genul să aibă înțelegere pentru practicanții artelor subtile, mă tem.

Keli zâmbi. Curtenii care mai văzuseră acest zâmbet s-ar fi grăbit să-l ia pe Tăiuș pe sus și să-l ascundă într-un loc ferit, cum ar fi următorul continent, dar el stătea acolo în continuare, încercând să-și culeagă bucățelele de ciupercă de pe robă.

— Înțeleg că are un temperament foarte nesuferit, spuse Keli. Nu m-aș mira să vă arunce afară din oraș chiar și așa.

— Vai de mine, zise Tăiuș, chiar crezi?

— Ascultă, zise Keli. Nu e nevoie să-mi ghicești viitorul, ci numai prezentul. Nici măcar ea n-ar putea găsi nimic de obiectat. O să pun eu o vorbă bună, adăugă mărinimos.

Tăiuș se lumină.

— A, o cunoști? întrebă.

— Da. Deși uneori mi se pare că nu prea bine.

Tăiuș oftă și scotoci printre dărâmăturile de pe masă, dislocând cascade de vase străvechi și resturile mumificate ale mai multor prânzuri. Până la urmă dezgropa un portofel gros de piele, lipit de o felie de brânză.

— Așadar, zise el cu îndoială, acestea sunt cărțile de Caroc. Însumează înțelepciunea Celor Bătrâni și alte d-astea. Sau ar mai fi acest Cing Aling din Țara de Miez. Cea mai în vogă chestie din setul de voiaj. În frunze de ceai nu ghicesc.

— Aș încerca Cingul.

— Atunci aruncă în sus tulpinile astea de coada șoricelului.

Keli le aruncă. Amândoi priviră modelul creat.

— Hmm, făcu Tăiuș după o vreme. Care va să zică e una în șemineu, una în cana de cacao, una în stradă, păcat de fereastră, una pe masă și una, ba nu, *două* în spatele dulapului. Pe celelalte o să le găsească Madam Nugent, sper.

— N-ai precizat cât de tare să le arunc. Mai încerc o dată?

— Nu-nu-nu, cred că nu e nevoie. Tăiuș răsfoi paginile unei cărți îngălbenite care până atunci proptise piciorul mesei. Modelul ăsta pare să însemne ceva. Da, uite, Octograma 8887: Ilegalitate, Gâscă Fără de Remușcări. Care are trimitere la... o secundă... o secundă... da. Am găsit.

— Ei bine?

— *"Lipsit de verticalitate, cu înțelepciune împăratul melcilor merge tot înainte la ora ceaiului; seara moluscă tace printre muguri de migdal".*

— Și? spuse Keli plină de respect. Ce înseamnă?

— Dacă nu ești moluscă, probabil că nu mare lucru, zise Tăiuș. Cred că s-a pierdut ceva la traducere.

— Ești sigur că te pricepi?

— Să încercăm și cărțile, spuse Tăiuș grăbit, amestecând pachetul. Trage o carte. Orice carte.

— E Moartea, zise Keli.

— Aha. Mda. Sigur, cartea cu Moartea nu înseamnă neapărat moarte în toate cazurile, zise repede Tăiuș.

— Vrei să zici că nu înseamnă moarte în cazurile în care clientul se implică prea tare, iar ție ți-e jenă să spui adevărul, mm?

— Uite, mai trage o carte.

— E tot Moartea, zise Keli.

— Ai pus-o pe cealaltă la loc?

— Nu. Să mai trag una?

— N-ai decât.

— Ei bine, ce coincidență!

— Moartea numărul trei?

— Exact. E un pachet special pentru prestidigitatori? întrebă Keli, încercând să-și păstreze cumpătul, deși putea detecta și singură nota de ușoară isterie din vocea ei.

Tăiuș se încruntă la ea, puse atent cărțile la loc în pachet, amestecă și le întinse cu fața în sus pe masă. Nu era decât o singură Moarte.

— Vai de mine, zise. Mă tem că avem de-a face cu ceva grav. Pot să-ți văd palma, dacă nu te superi?

O examină îndelung. După o vreme se duse la dulap, scoase dintr-un sertar o lupă de bijutier, șterse terciul de pe ea cu mâneca robei și petrecu alte câteva minute examinându-i palma în cel mai mic detaliu. În cele din urmă se îndreptă, scoase lupa de la ochi și o privi

siderat.

— Ești moartă, spuse.

Keli aşteptă. Nu găsea nimic potrivit de zis. „Ba nu" ar fi fost cam lipsit de stil, iar „E grav?" i se părea că sună frivol.

—Ți-am spus cumva că mă temeam de ceva grav? întrebă Tăiuș.

— Cred că da, răspunse Keli atentă, fără niciun fel de intonație.

— Am avut dreptate.

— Aha.

— Ar putea fi chiar fatal.

— Ce poate fi mai fatal, zise Keli, decât să fii mort?

— Nu pentru tine.

— A.

— Se pare că ceva foarte fundamental a mers aiurea, înțelegi. Ești moartă din toate punctele de vedere, mai puțin cel, ăăă, real. Adică linia vieții crede că ești moartă, cărțile cred că ești moartă. Toată lumea crede că ești moartă.

— *Eu* nu, zise Keli, dar vocea ei numai încrezătoare nu era.

— Mă tem că opinia ta nu contează.

— Dar oamenii mă văd și mă aud!

— Primul lucru pe care îl înveți la Universitatea Nevăzută, îmi pare rău că trebuie să-ți spun, este că oamenii nu acordă prea multă atenție celor văzute și auzite. E mai important ce le spune mintea.

— Vrei să zici că oamenii nu mă văd fiindcă așa le spune mintea?

— Mă tem că da. Se numește predestinare sau ceva de genul ăsta. Tăiuș se uită la ea cu jale. Sunt vrăjitor. Noi ne pricepem la chestii din astea. De fapt, nu e chiar *primul* lucru pe care îl înveți când te înscrii, adăugă el, adică înveți întâi unde sunt toaletele și de-astea. Dar după aceea, e primul lucru.

— Totuși tu mă vezi.

— A. Păi vrăjitorii sunt pregătiți anume ca să vadă lucrurile care sunt și să nu vadă lucrurile care nu sunt. Se fac niște exerciții speciale...

Keli bătu cu degetele în masă sau mai bine zis încercă. Se dovedi cam greu. Prințesa privi în jos, cuprinsă de groază.

Tăiuș se repezi să șteargă masa cu mâneca.

— Scuze, murmură el, am mâncat niște sandvișuri cu melasă aseară la cină.

— Ce pot *face?*

— Nimic.

— *Nimic?*

— Păi, ai putea deveni cu siguranţă un tâlhar de mare succes... scuze. A fost lipsit de gust.

— Aşa zic *şi eu.*

Tăiuş o bătu nătâng pe mână, dar Keli era prea preocupată ca să observe măcar acest act flagrant de lezmajestate.

— Vezi tu, totul e fixat. Istoria e stabilită de la început până la sfârşit. Faptele *în sine* sunt neimportante; istoria se derulează pe deasupra lor. Nu poţi schimba nimic, pentru că schimbările fac deja parte din istorie. Eşti moartă. Aşa e sortit. Trebuie să accepţi. Zâmbi vinovat: Dacă e să priveşti lucrurile obiectiv, eşti mai norocoasă decât majoritatea morţilor, zise. Tu măcar eşti în viaţă ca să te poţi bucura de experienţă.

— Nu vreau să accept. De ce să accept? Nu e vina mea!

— Nu înţelegi. Istoria îşi urmează cursul. Tu nu mai poţi face parte din ea. Nu mai ai niciun rol de jucat, nu înţelegi? Mai bine să laşi lucrurile să meargă înainte. O bătu din nou pe mână. Ea îi aruncă o privire. El îşi retrase mâna.

— Şi ce să fac atunci? zise ea. Să nu mănânc pentru că mâncarea nu mi-a fost sortită mie? Să mă duc să trăiesc într-un cavou?

— Complicată problemă, nu? admise Tăiuş. Asta-i soarta, mă tem. Dacă lumea nu te percepe, nu exişti. Sunt vrăjitor. Noi vrăjitorii ne pricepem...

— Taci din gură.

Keli se ridică.

Cu cinci generaţii în urmă, unul din strămoşii ei poposise cu banda lui de tâlhari la câţiva kilometri de cetatea Sto Lat şi privise oraşul adormit cu acea expresie extrem de hotărâtă care zicea: Merge şi aici. Chiar dacă te-ai născut călare, nu înseamnă că trebuie să şi mori în afurisita de şa.

Destul de ciudat, multe din trăsăturile lui distinctive îi fuseseră transmise, printr-un capriciu al eredităţii, acestei descendente{4}, explicând astfel şarmul ei unic. Aceste trăsături nu fuseseră niciodată atât de evidente ca acum. Chiar şi Tăiuş era impresionat. Când era vorba de hotărâre, Keli putea să spargă şi pietre între fălci.

Pe exact acelaşi ton folosit de strămoşul cu pricina când îi îmbărbăta pe bieţii lui ortaci asudaţi înainte de atac{5}, zise:

— Nu. Nu, n-am să accept aşa ceva. N-o să mă las redusă la un soi de fantomă. Iar tu o să mă ajuţi, vrăjitorule.

Subconştientul lui Tăiuş recunoscu tonul.

Avea în el armonii care făcuseră până şi carii din lemn să se

oprească din muncă și să ia poziția de drepți. Nu era un ton care exprima o opinie, ci unul care afirma: lucrurile stau astfel.

— Eu, doamnă? tremură el. Nu văd ce-aș putea eu...

Fu smucit de pe scaun și scos în stradă, cu robele fluturând în jurul lui. Keli mărșăluia spre palat cu umerii aduși în față, trăgându-l pe vrăjitor după ea ca pe un cățeluș neascultător. Cu un astfel de mers se duceau mamele la școală când băiețelul venea acasă cu un ochi vânăt. Era de neoprit. Era ca Mersul Timpului.

— Ce ai de gând să faci? se bâlbâi Tăiuș, dându-și seama cu oroare că, indiferent ce ar fi fost, nu se va putea opune.

— E ziua ta norocoasă, vrăjitorule.

— Aha, bun, zise el pierdut.

— Tocmai ai fost numit Recunoscător Regal.

— Aha. Și ce implică postul, mai exact?

— O să le amintești tuturor că sunt în viață. E foarte simplu. Ai trei mese zdravene pe zi și rufele spălate. Mergi mai cu viață, omule.

— Regal?

— Ești vrăjitor. Cred că ar trebui să mai știi un lucru, zise prințesa.

AR TREBUI? zise Moartea.

(Asta a fost o tehnică cinematografică adaptată la scris. Moartea nu se adresa prințesei. De fapt era la el în birou și vorbea cu Mort. Dar a dat bine, nu? Se numește probabil „tranziție rapidă" sau „transfocare din mixaj". Sau așa ceva. O industrie în care un tehnician cu răspundere este numit Băiat Bun*{6} poate să îi dea practic orice nume.)

ȘI CE ANUME? adăugă el, înfășurând niște mătase neagră pe un cârlig de undiță prins într-o menghină pe care și-o fixase de masă.

Mort ezită. Mai mult de teamă și rușine, dar și pentru că viziunea unui schelet care confecționa tacticos momeli de suprafață era de natură să închidă gura oricui.

În plus, în celălalt colț al odăii stătea Ysabell, pasămite cosând ceva, dar în același timp urmărindu-l dintr-un nor de dezaprobare posacă. Simțea privirea ochilor ei înroșiți găurindu-i ceafa.

Moartea fixă câteva pene de cioară și fluieră un cântecel printre dinți, neavând printre ce altceva să fluiere. Ridică privirea.

El BINE?

— Au... n-a mers așa de bine cum am crezut, zise Mort, stând speriat în picioare pe covorul din fața biroului.

Al AVUT PROBLEME? întrebă Moartea, secționând câteva capete

de pene.

— Păi, cum să zic, vrăjitoarea n-a vrut să vină, iar călugărul, ăăă, a luat-o de la capăt.

N-AI DE CE SĂ-ȚI FACI GRIJI ÎN LECĂTURĂ CU EI, BĂIETE.

— Mort...

...AR FI TREBUIT SĂ OBSERVI PÂNĂ ACUM CĂ FIECARE ARE PARTE DE CEEA CE SE AȘTEAPTĂ SĂ AIBĂ. E MULT MAI COMOD AȘA.

— Știu, domnule. Dar asta înseamnă că oamenii răi care cred că vor merge într-un soi de paradis chiar ajung acolo, iar cei buni care se tem că vor ajunge în cine știe ce loc oribil chiar suferă. Nu mi se pare drept.

CE AM ZIS EU CĂ TREBUIE SĂ ȚII MINTE CÂND EȘTI LA DATORIE?

— Păi ați...

El?

Bâlbâială lui Mort se stinse în tăcere.

NU EXISTĂ DREPTATE. DOAR TU.

— Păi, eu...

TREBUIE SĂ ȚII MINTE.

— Da, dar...

PRESUPUN CĂ TOATE OR SĂ SE REZOLVE PÂNĂ LA URMĂ. NU L-AM ÎNTÂLNIT NICIODATĂ PE CREATOR, DAR AM ÎNȚELES CĂ E DESTUL DE BUN CU OAMENII. Moartea încercă firul cu putere și începu să desfacă menghina.

SCOATE-ȚI DIN CAP ASEMENEA GÂNDURI, adăugă el. CEL PUȚIN CEA DE-A TREIA TREBUIE SĂ FI MERS FĂRĂ PROBLEME.

Acesta era momentul. Mort se gândise la el multă vreme. N-avea rost să se mai ascundă. Dăduse peste cap tot cursul viitor al istoriei. Astfel de lucruri au tendința să sară în ochi. Mai bine să se descarce. Să facă față ca un bărbat. Să-și înghită hapul. Cărțile pe masă. Învârtit în jurul cozii, mai bine nu. Milă, să se lase la a lui.

Ochii cei albaștri și sfredelitori sclipiră la el.

Le întoarse privirea ca un iepure de noapte care încearcă să înfrunte farurile unui tir cu șaisprezece roți al cărui șofer, dopat cu cafeina după o zi întreagă de condus, se întrece cu vitezometrele iadului. Nu reuși.

— Nu, domnule, zise.

BUN. BINE LUCRAT. ACUM, CE SPUI DE ASTA?

Pescarii consideră că o momeală bună trebuie să imite perfect

musca adevărată. Există muște bune pentru pescuitul din zori. Există altele pentru apus. Și așa mai departe.

Dar ceea ce se afla între falangele triumfătoare ale Morții era o muscă din dimineața tuturor timpurilor. Era musca picată în supa primordială. Ieșită din ouă depuse în balegă de mamut. Nu era musca aceea care se izbește de geamuri, ci aceea care dă găuri în zid. Era o insectă care s-ar fi ridicat de sub cel mai greu plici, supurând venin și căutând răzbunare. De jur împrejur îi ieșeau aripi și îi atârnau bucăți ciudate. Părea să aibă și o mulțime de dinți.

— Cum se numește? întrebă Mort.

O SĂ-L SPUN... GLORIA MORȚII. Moartea îi aruncă o ultimă privire admirativă și o băgă în gluga mantiei. SIMT NEVOIA SĂ MĂ BUCUR PUȚIN DE VIAȚĂ ÎN SEARA ASTA, ZISE EL. TU RĂMÂI LA DATORIE, ACUM, CĂ POȚI SĂ-I VII SINGUR DE HAC. CA SĂ ZIC AȘA.

— Da, domnule, spuse Mort nenorocit. Își văzu viața derulându-i-se în fața ochilor ca un tunel negru și urât, fără nicio luminiță la capăt.

Moartea bătu cu degetul în masă, mormăind pentru sine. A, DA, spuse. ALBERT ÎMI SPUNE CĂ CINEVA ÎȘI FACE DE CAP PRIN BIBLIOTECĂ.

— Poftim, domnule?

UMBLĂ LA CĂRȚI, LE LASĂ UNDE NIMEREȘTE, CĂRȚI DESPRE FETE. LUI ALBERT I SE PARE AMUZANT.

După cum s-a arătat mai sus, Sfinții Ascultători au un simț atât de bine dezvoltat al auzului încât un apus ca lumea îi poate asurzi. Pentru câteva secunde, Mort avu senzația că pielea lui de pe ceafă era pe cale să capete puteri similare, pentru că *o văzu* pe Ysabell înghețând în mijlocul împunsăturii. Auzi și aerul inspirat brusc, așa cum îl auzise atunci printre rafturi. Își aminti de batista dantelată.

Zise:

— Da, domnule. N-o să se mai repete, domnule.

Pielea de pe ceafă începu să-l mănânce ca naiba.

EXCELENT. BUN, ACUM PUTEȚI PLECA AMÂNDOI. ALBERT O SĂ VĂ PREGĂTEASCĂ UN PRÂNZ LA IARBĂ VERDE, CEVA. IEȘIȚI ȘI VOI LA AER. AM VĂZUT EU CUM VĂ EVITAȚI TOT TIMPUL UNUL PE CELĂLALT. Îi dădu lui Mort un ghiont conspirativ – de parcă l-ar fi împuns cu un băț – și adăugă: MI-A ZIS MIE ALBERT CE ÎNSEAMNĂ ASTA.

— Da? rosti Mort mohorât. Greșise. *Era* o luminiță la capătul

tunelului și provenea de la un aruncător de flăcări.

Moartea îi făcu din nou cu ochiul ca o supernovă.

Mort nu îi răspunse. Se întoarse în schimb și porni abătut spre ușă, cu o viteză și un pas care îl făceau pe Marele A'Tuin să pară un ieduț, prin comparație.

Străbătuse jumătate din coridor când auzi un sunet discret de pași în urma lui și cineva îl prinse de braț.

— Mort?

Se întoarse și prin ceața depresiei o văzu pe Ysabell.

— De ce l-ai lăsat să creadă că tu ai fost în bibliotecă?

— Nu știu.

— A fost... foarte... frumos din partea ta, spuse ea cu prudență.

— Serios? Nu știu ce mi-a venit. Se căută prin buzunar și scoase batista. E a ta, bănuiesc.

— Mulțumesc. Fata își suflă nasul zgomotos. Mort pornise deja de mult pe coridor cu umerii încovoiați ca niște aripi de vultur. Ysabell fugi după el.

— Hei, zise ea.

— Ce-i?

— Voiam să-ți mulțumesc.

— N-ai de ce, murmură el. Doar că ar fi mai bine să nu mai iei cărți. Se pare că le deranjează. Scoase ceea ce considera a fi un hohot sarcastic: Ha!

— Ce ha?

— Ha și-atât!

Ajunsese la capătul culoarului. Acolo se afla intrarea în bucătărie, unde Albert avea să-i arunce priviri malițioase și atotștiutoare, iar Mort decise că nu era în stare să le facă față. Se opri.

— Dar am luat cărțile doar ca să-mi țină de urât, rosti ea în spatele lui.

Mort cedă.

— Am putea face o plimbare prin grădină, spuse el disperat, apoi își făcu puțin curaj și adăugă: Fără nicio obligație, vreau să zic.

— Adică n-o să te însori cu mine? zise ea.

Mort rămase oripilat.

— Să mă însor?

— Nu de-asta te-a adus tata aici? întrebă ea. Că doar nu are *nevoie* de ucenic.

— Te referi la toate ghionturile și semnele cu ochiul și comentariile cum că toate astea fiule vor fi într-o zi ale tale? zise

Mort. Am încercat să nu le bag în seamă. Nu vreau să mă însor cu nimeni deocamdată, adăugă, alungând o imagine pasageră a prințesei. Și în orice caz, nu cu tine, cu tot respectul.

— Eu nu m-aș mărita cu tine nici dac-ai fi ultimul bărbat de pe Disc, spuse ea dulce.

Mort se simți rănit. Una era să nu vrei să te însori cu cineva și alta să ți se spună că cineva nu voia să se mărite cu *tine*.

— Măcar eu nu arăt de parcă aș fi stat cu anii într-un dulap, îndopându-mă cu gogoși, zise el în timp ce ieșeau pe pajiștea neagră a Morții.

— Măcar eu nu merg de parcă aș avea mai mulți genunchi la fiecare picior, zise ea.

— Ochii *mei* nu sunt ca două ochiuri prăjite, gicurâte.

Ysabell încuviință din cap.

— Pe de altă parte, *eu* n-am urechile ca niște chestii crescute pe copaci morți. Și ce înseamnă gicurâte?

— Știi tu, cum face Albert ochiurile.

— Cu albușul lipicios, moale și plin de bucățele slinoase?

— Exact.

— Bun cuvânt, admise ea, pe gânduri. Dar părul *meu,* vreau să-ți atrag atenția, nu arată ca o chestie cu care speli privata.

— Normal, dar nici al meu nu arată ca un arici plouat.

—Te rog să remarci că măcar pieptul meu nu seamănă cu un prăjitor de pâine într-o pungă udă.

Mort aruncă o privire piezișă spre bustul Ysabellei, care conținea destulă grăsime pentru două rânduri de purceluși, și se abținu de la comentarii.

— Măcar sprâncenele *mele* nu arată ca două omizi împreunate, se aventură el.

— E adevărat. Dar nici picioarele *mele,* zic eu, n-ar lăsa să treacă scroafa.

— Poftim...?

— Nu-s ca niște paranteze, explică ea.

— Aha.

Se plimbară printre straturile de crini, rămași temporar fără cuvinte. În cele din urmă, Ysabell se întoarse cu fața la Mort și îi întinse mâna.

— Ajunge? întrebă.

— Cam da.

— Bun. Evident, n-ar fi bine să ne căsătorim, măcar de dragul

copiilor.

Mort dădu din cap aprobator.

Se așezară pe o bancă de piatră între două garduri vii frumos tăiate. Moartea plasase în această parte a grădinii un heleșteu alimentat de un izvor rece, vomitat de un leu de piatră. Crapi graşi înotau pe la fund sau scoteau nasul printre nuferii negri, catifelați.

— Trebuia să aducem niște mâncare pentru pești, zise Mort galant, alegând un subiect complet lipsit de controversă.

— Nu vine niciodată pe aici, știi? zise Ysabell uitându-se la pești. L-a făcut doar ca să-mi facă mie plăcere.

— N-a prea ținut, nu?

— Nu e de-adevăratelea, zise ea. Nimic nu e real aici. Nu real *de-adevăratelea*. Îi place să se poarte ca o ființă umană. Acum se străduiește chiar foarte tare, poate ai observat. Cred că tu îl influențezi. Știi că odată a încercat să învețe să cânte la banjo?

— Eu îl vedeam mai curând la orgă.

— N-a reușit, continuă Ysabell fără să-l asculte. Asta pentru că nu poate crea, vezi tu.

— Ai spus că a creat acest lac.

— E copia unuia văzut pe undeva. Totul este o copie.

Mort se foi stânjenit. O insectă i se suise pe picior.

— E trist, spuse el, sperând că a nimerit tonul potrivit.

— Da.

Fata luă un pumn de pietriș de pe alee și începu să arunce absentă cu pietricele în heleșteu.

— Sunt așa de groaznice sprâncenele mele? întrebă.

— Mm, făcu Mort, mă tem că da.

— Aha.

Pleosc. Pleosc. Crapii se uitară la ea disprețuitori.

— Dar picioarele mele? zise Mort.

— Da. Îmi pare rău.

Mort cotrobăi grăbit prin repertoriul lui destul de limitat de conversație măruntă și se lăsă păgubaș.

— Nu-i nimic, spuse el generos. Măcar *tu* poți să te-ajuți cu penseta.

— E foarte bun, spuse Ysabell fără să-l asculte, așa în felul lui absent.

— Nu e tatăl tău adevărat, nu?

— Părinții mei au fost uciși în timp ce traversau Marele Nef, cu mulți ani în urmă. A fost o furtună, mi se pare. El m-a găsit și m-a

adus aici. Nu știu de ce a făcut asta.

— Poate i-a fost milă de tine.

— El nu simte nimic, nu în sensul rău al cuvântului, mă înțelegi. Doar că nu are cu ce să simtă, n-are cum-le-zice... glande. Probabil că a gân*dit* milă de mine.

Își întoarse fața ei rotundă și palidă către Mort.

— Nu vreau să aud nicio vorbă rea despre el. Face și el ce poate. Numai că are mereu atâtea pe cap.

— Și tata era oarecum la fel. Este, vreau să zic.

— Presupun că el are glande, totuși.

— Bănuiesc că are, zise Mort, jenat. Nu m-am gândit niciodată la așa ceva.

Șezură unul lângă altul privind la pești. Peștii le întoarseră privirea.

— Tocmai am dat peste cap întreaga istorie viitoare, spuse Mort.

— Serios?

— Vezi tu, când a încercat să o omoare, l-am omorât eu pe el, dar chestia e că, potrivit istoriei, ea trebuia să moară și ducele trebuia să devină rege, dar partea cea mai rea, *cea mai rea,* este că, deși tipul este un ticălos, avea să unească cetățile, formând până la urmă o federație și cărțile spun că urma o sută de ani de pace și belșug. Adică, te-ai fi gândit că o să urmeze un regim de teroare, ceva, dar se pare că istoria are uneori nevoie de genul ăsta de persoană, iar prințesa n-ar fi fost decât un monarh ca oricare altul. Nu unul *rău,* vreau să zic, de fapt unul chiar bun, dar nu tocmai *potrivit,* iar acum n-o să se mai întâmple și istoria a rămas atârnând în bătaia vântului și e numai vina mea.

Se opri, așteptând cu teamă răspunsul ei.

— Ai avut dreptate, să știi.

— Da?

— Trebuia să fi adus mâncare la pești, zise ea. Dar probabil că găsesc de mâncare în apă, gâze și alte lucruri.

— Ai auzit ce am spus?

— Despre ce?

— A, nimic. Nimic important, serios. Scuze.

Ysabell suspină și se ridică.

— Presupun că vrei să pleci acum, zise. Mă bucur că am lămurit chestia asta cu căsătoria. Mi-a făcut plăcere să stăm de vorbă.

— Am putea avea o relație de ură reciprocă, propuse Mort.

— Nu prea ajung să vorbesc cu oamenii cu care lucrează tata.

Părea incapabilă să se îndepărteze, de parcă ar fi așteptat ca Mort să mai spună ceva.

— Păi, normal, fu tot ce reuși el să înjghebe.

— Presupun că trebuie să te întorci la lucru.

— Mai mult sau mai puțin. Mort ezită, dându-și seama că pe nesimțite discuția părăsise apele superficiale și plutea în zone mai profunde, pe care nu le înțelegea prea bine.

Se auzi un zgomot ca...

Îi aminti lui Mort de curtea lui de acasă și îl împunse ca un dor. În timpul iernilor aspre din Vârfu Berbecelui, familia ținea turma de *tharga* de munte închisă în curte, aruncându-le paie din când în când. Pe la dezghețul de primăvară, în curte se aduna un strat de aproape un metru cu o crustă solidă deasupra. Puteai să mergi pe ea, dacă erai atent. Dacă nu erai și te scufundai până la genunchi în acel rahat concentrat, sunetul pe care îl scotea cizma când o extrăgeai de acolo, verde și aburindă, era la fel de reprezentativă pentru începutul noului sezon ca un ciripit de pasăre sau un zumzet de albine.

Acela fusese zgomotul.

Instinctiv, Mort își privi încălțările.

Era Ysabell, care plângea. Nu cu suspine mici, de domnișoară, ci cu hohote zdravene, care te înghițeau, ca niște bule de aer din craterul unui vulcan subacvatic făcând întrecere care ajunge prima la suprafață. Erau hohote eliberate de sub presiune, dospite într-o nefericire monotonă.

Mort spuse:

— Ăăă...

Trupul ei se scutura ca fundul mării într-o zonă seismică. Se scotoci repede prin mâneci după batistă, dar în acele condiții batista era la fel de utilă ca un coif de hârtie pe furtună. Încercă să spună ceva, dar nu-i ieși decât o serie de consoane punctate de suspine.

Mort zise:

— Ha?

— Am zis, câți ani crezi că am?

— Cincisprezece? avansa el.

— Am șaisprezece, boci ea. Și știi *de câtă vreme* am șaisprezece?

— Îmi pare rău, dar nu înțe...

— Normal că nu. Nimeni n-ar înțelege. Își suflă nasul din nou și, cu toate că mâinile îi tremurau, așeză frumos batistuța relativ umedă înapoi în mânecă.

— *Tu* poți să ieși, zise ea. *Tu* n-ai fost aici destulă vreme ca să-ți

dai seama. Aici timpul stă în loc, n-ai observat? Sau poate că *ceva* trece, dar nu e timpul real. Tata nu poate crea timp adevărat.

— Oh.

Când fata vorbi din nou, era cu vocea subțire, măsurată și mai presus de toate *curajoasă* a cuiva care a reușit să se adune în pofida dificultăților copleșitoare, dar care ar fi putut ceda din nou în orice moment.

— Am șaisprezece ani de treizeci și cinci de ani.

— Oh.

— A fost suficient de rău și în primul an.

Mort rememora ultimele sale săptămâni acolo și dădu din cap compătimitor.

— De-aia citeai toate cărțile alea? zise el.

Ysabell privi în pământ și răsuci jenată vârful sandalei în pietriș.

— Sunt foarte romantice, spuse. Unele dintre ele sunt niște povești încântătoare. Era una cu o fată care a băut otravă când a murit iubitul ei și alta care a sărit de pe stâncă fiindcă tatăl ei a ținut neapărat s-o mărite cu un bătrân și alta care a preferat să se înece decât să...

Mort asculta uimit. Dacă te-ai fi luat după lecturile atent selectate ale Ysabellei, cu greu ai mai fi găsit pe Disc o adolescentă care să supraviețuiască măcar cât prima ei pereche de dresuri.

—... și atunci ea a crezut că el murise și s-a omorât și atunci el s-a trezit și s-a omorât de-a*devăratelea, și m*ai era și fata aia care...

Bunul simț sugera că măcar câteva femei au reușit să intre în al treilea deceniu de viață fără să se omoare din dragoste, dar, pe de altă parte, în astfel de drame{7} bunul simț nu primea nici rolul de dus tava. Mort își dădea deja seama că dragostea te face să te simți fierbinte și rece, crud și slab, dar nu realizase că te poate face și prost.

—... înota în fiecare noapte în râu, dar o dată a fost o furtună și când a văzut că el nu se mai întoarce s-a...

Mort simțea instinctiv că unele cupluri se întâlnesc, să zicem, la hora satului, se îndrăgostesc, se curtează un an sau doi, se mai ceartă, se împacă, se căsătoresc și nu se sinucid niciodată.

Își dădu seama că litania amorurilor blestemate se mai domolise.

— Aha, zise el fără convingere. Nu se mai împacă deloc oamenii ăștia?

— A iubi înseamnă a suferi, spuse Ysabell. Trebuie să existe multă pasiune întunecată.

— Trebuie?

— Categoric. Și durere.

Ysabell păru să-și amintească de ceva.

— Spuneai tu de ceva care a rămas atârnând în bătaia vântului? zise, cu vocea cuiva care își recapătă stăpânirea de sine.

Mort se gândi.

— Nu, zise.

— Nu prea eram atentă, mă tem.

— N-are nicio importanță.

Se întoarseră spre casă în tăcere.

Când Mort ajunse înapoi în birou, constată că Moartea plecase, lăsându-i patru clepsidre pe masă. Registrul mare de piele era așezat pe un pupitru, încuiat bine.

Sub clepsidre se afla un bilețel.

Mort își închipuise că Moartea folosea fie scriere gotică, fie litere lapidare, dar de fapt Moartea citise o lucrare clasică despre grafologie și alesese un scris care indica o personalitate echilibrată, bine adaptată. Biletul spunea:

Sunt dus la pescuit. Va să fie o execuție la Pseudopolis, o naturală la Krull, o cădere în gol, fatală, în M-ții Carrick, un caz de friguri la Ell-Kinte. Ceea ce va să rămâie din zi, al tău să fie.

Mort se gândea că istoria va lovi ca un cablu de oțel eliberat din tensiune și bălăngănindu-se prin realitate cu mișcări ample și distrugătoare.

Istoria nu este însă așa. Istoria se deșiră ușor, ca un pulover vechi. A fost cârpită și țesută de multe ori, desfăcută și făcută ca să se potrivească cât mai multor oameni, aruncată într-o ladă sub chiuveta cenzurii ca să se taie din ea cârpele de praf ale propagandei, și totuși reușește mereu să revină la forma ei binecunoscută. Istoria are obiceiul de a-i schimba pe oamenii care își închipuie că *o* pot schimba. Istoria are totdeauna un as în mâneca ei zdrențuită. Pentru că e prin zonă de multă vreme.

Iată ce se întâmpla:

Lovitura prost plasată a coasei lui Mort tăiase istoria în două realități diferite. În orașul Sto Lat, prințesa Keli guverna încă, cu unele dificultăți și cu ajutorul permanent al Recunoscătorului Regal, care fusese trecut pe statul de plată al curții și însărcinat să țină minte că ea exista. În celelalte ținuturi însă – dincolo de câmpie, în munții Vârfu Berbecelui și de pe coastele Mării Circulare până la Margine – realitatea tradițională era încă în drepturi și prințesa era categoric

moartă, ducele era rege, iar lumea își urma orbește planul, oricare ar fi fost acela.

Problema era că ambele realități erau adevărate.

Așa-numitul orizont al evenimentelor istorice se afla la ora aceea la circa treizeci de kilometri de cetate și încă nu se vedea prea bine. Asta din cauză că diferența de presiune dintre, să le zicem așa, câmpurile istorice nu era așa de mare. Dar era în creștere. Prin loturile umede cu varză aerul era scuturat de fiori și se auzea un sfârâit ca de greieri la tigaie.

Oamenii nu pot schimba istoria cum nu schimbă nici păsările cerul, dar pot crea imagini de o clipită pe suprafața ei. Centimetru cu centimetru, implacabilă ca un gheţar şi cu mult mai rece, realitatea cea adevărată se apropia de Sto Lat.

Mort fu primul care să observe.

Fusese o după-amiază lungă. Alpinistul se ţinuse de stânca lui înghețată până în ultima clipă, iar condamnatul la moarte îl făcuse pe Mort lacheu al statului monarhic. Doar bătrânica de 103 ani care plecase în lumea celor drepți înconjurată de rude îndurerate îi zâmbise și îi spusese că e cam palid la față.

Soarele Discului se apropiase de linia orizontului, iar Binky galopa obosit peste Sto Lat când Mort privi în jos și văzu granița realității. Se întindea sub el, curbată, ca o semilună palidă de ceață argintie. Nu înțelese exact ce înseamnă, dar avu presentimentul neplăcut că avea legătură cu el.

Struni calul, lăsându-l să coboare în trap ușor către pământ, aterizând la câțiva metri de zidul de aer luminos. Acesta înainta în pas de plimbare, fâsâind ușor în timp ce acoperea ca o fantomă câmpurile de varză umede și golașe și șanțurile de irigație înghețate.

Era o noapte friguroasă, genul acela de noapte în care gerul și ceața se luptă pentru supremație, iar sunetele sunt estompate. Nările lui Binky lansau arteziene de abur în aerul neclintit. Calul necheză încetișor, aproape defensiv, și bătu cu copita în pământ.

Mort se lăsă să alunece din șa și se strecură până la interfață. O auzi cum pârâie. Forme ciudate scăpărau pe suprafața ei, plutind și schimbându-se și dispărând.

După ceva căutare, găsi un băț și înțepă cu grijă peretele mișcător. Vălurele ciudate se iscară și dispărură încet.

Mort urmări cu privirea o formă ce plutea pe deasupra calului său. Era o bufniță neagră care patrula peste șanțuri, cu ochii după tot ce

era mic și chițăia.

Bufnița se lovi de zid împroșcând stropi de ceață sclipitoare și născând un val în formă de pasăre, care se mări și se lărgi până când se contopi cu restul caleidoscopului în clocot.

Apoi dispăru. Mort se uită dincolo de interfața transparentă și în mod sigur nu zări nicio bufniță de partea cealaltă. În timp ce-și punea unele întrebări în legătură cu acest lucru, un alt clipocit mut avu loc la câțiva metri depărtare și bufnița reapăru, foarte calmă, și pluti mai departe peste câmp.

Mort își veni în fire și trecu dincolo de bariera care nu bara nimic. Aceasta scapără.

În clipa următoare, Binky se aruncă după el, rotindu-și ochii disperat și târând pe copite cârcei de interfață. Se ridică în două picioare, scuturându-și coama ca un cățel ca să scape de fibrele de ceață care se agățaseră de el, și se uită implorator la Mort.

Mort îl apucă de căpăstru, îl mângâie pe nas și se căută prin buzunar după o bucată cam jegoasă de zahăr. Își dădea seama că avea de-a face cu ceva important, dar nu era încă sigur ce.

Exista un drum ce pornea printre două șiruri de trestii ude și sumbre. Mort încalecă și îl mână pe Binky peste câmp, în întunecimea plouată de sub ramuri.

În depărtare se zăreau luminile din Sto Helit, care era de fapt doar un orășel, iar lucirea slabă de la orizont era probabil Sto Lat. Se uită într-acolo cu dor.

Bariera îl îngrijora. O vedea cum înaintează pe câmpia de dincolo de copaci.

Mort era pe cale să-l îndemne pe Binky să-și ia zborul când văzu o lumină chiar în fața lui, caldă și îmbietoare. Se revărsa prin ferestrele unei clădiri mari, retrase de la drum. Era probabil o lumină veselă în sine, dar în aceste împrejurimi și în comparație cu dispoziția lui Mort era de-a dreptul extatică.

Când se mai apropie, văzu umbre profilate și distinse frânturi de cântece. Era un han, iar înăuntru oamenii petreceau, așa cum petreci dacă ești un țăran preocupat în cea mai mare parte a timpului de soarta verzelor. Pe lângă crucifere, orice lucru pare distractiv.

Înăuntru erau oameni care făceau lucruri omenești foarte simple, cum ar fi îmbătatul și uitatul textelor de la cântece.

Lui Mort nu-i fusese cu adevărat dor de casă, poate pentru că mintea îi fusese prea ocupată cu alte lucruri. Dar simți acum, pentru prima dată, un fel de nostalgie, nu față de un loc, ci față de o stare de

spirit, față de șansa de a fi un om oarecare cu griji de zi cu zi, cum ar fi banii, bolile și ceilalți oameni...

O să beau ceva, se gândi el, și poate o să mă simt mai bine.

Pe una din laturile hanului se afla un grajd deschis, iar Mort îl duse pe Binky în penumbra caldă care mirosea a cal și care adăpostea deja alte trei animale. În timp ce pregătea desaga cu grăunțe, Mort se întrebă dacă și calul Morții se simțea la fel față de alți cai care duceau vieți mai puțin supranaturale. În orice caz arăta impresionant în comparație cu ceilalți, care îl priveau îngânduraţi. Binky era un cal adevărat – bătăturile făcute de lopată în palmele lui Mort stăteau mărturie – , iar pus alături de ceilalți părea mai real ca oricând. Mai solid. Mai cal. De-a dreptul măreț.

De fapt, Mort era pe cale să facă o deducție importantă, dar, din păcate, pe când se îndrepta spre intrarea joasă, fu distras de firma hanului. Cel care o zugrăvise nu fusese prea hăruit, dar linia maxilarului și claia de păr roșu ca focul ale lui Keli figurau inconfundabil în portretul de „La Capu' Reginei". Oftă și împinse ușa.

Ca un singur om, adunarea tăcu și se holbă la el cu acea privire rurală onestă care sugerează că, pentru două halbe, e gata oricând să-ți ardă o lopată în cap și să te îngroape sub grămada de compost într-o noapte cu lună plină.

Ar merita să mai aruncăm o privire de ansamblu asupra lui Mort, pentru că în ultimele capitole s-a schimbat destul de mult. De exemplu, deși încă mai are coate și genunchi din belșug, ele par să fi migrat la locurile lor firești și nici nu se mai mișcă de parcă încheieturile i-ar fi prinse cu elastice prea largi. Înainte arăta de parcă nu știa nimic; acum arată de parcă ar ști prea multe. Ceva în ochii lui sugerează că a văzut lucruri pe care oamenii de rând nu le văd decât cel mult o dată.

Ceva în persoana lui le sugerează acum privitorilor că a-i provoca neplăceri acestui băiat ar fi la fel de înțelept ca a zgândări un viespar. Mort nu mai arată ca ceva fătat de mâțe.

Hangiul desfăcu pumnul de pe ghioaga ghimpată pe care o ținea sub tejghea ca să-i mai împace cu ea pe zurbagii și-și aranja trăsăturile în așa fel încât aduceau – deși nu foarte tare – a zâmbet vesel de bun sosit.

— Sara bună, luminăția voastră, zise el. Ce vă poftește inima la ora asta rece și târzie?

— Cum? făcu Mort, orbit de lumină.

— Adică vrea să vă-ntrebe: ce-ați vrea să beți? spuse un om cu fața

de șobolan care ședea lângă foc, aruncându-i lui Mort privirea pe care o aruncă măcelarul unei pajiști pline cu miei.

— Hm, nu știu, zise Mort. Aveți suc de stele?

— N-am auzit de-așa ceva, luminăția voastră. Mort se uită la chipurile care-l priveau la lumina focului. Aparțineau acelui gen de oameni numiți în general sarea pământului. Cu alte cuvinte erau duri, colțoși și făceau rău la sănătate, dar Mort era prea preocupat ca să bage de seamă.

— Ce beau oamenii pe-aici, atunci?

Hangiul le aruncă mușteriilor o privire piezișă, lucru dat dracului, având în vedere că ei stăteau chiar în fața lui.

— Păi bine, luminăția voastră, noi bem scârboviță de obicei.

— Scârboviță? făcu Mort, nereușind să detecteze râsetele înfundate.

— Da, luminăție. Făcută din mere. Mă rog, în cea mai mare parte mere.

Lui Mort i se păru destul de sănătos.

— A, bun, zise. O halbă de scârboviță, atunci. Băgă mâna în buzunar și scoase săculețul cu aur pe care i-l dăduse Moartea. Era încă aproape plin. În liniștea care se lăsă brusc în han, clinchetul slab al monedelor răsună precum legendarele Gonguri de Aramă din Leșp care se aud în largul mării în nopțile cu furtună, când curenții le leagănă în clopotnițele lor scufundate la sute de metri adâncime.

— Și servește-le, te rog, acestor domni un rând din ce poftește fiecare, adăugă el.

Fu atât de copleșit de corul de mulțumiri încât nu observă faptul că noii lui prieteni beau din pahare mici cât niște degetare și numai băutura lui sosi într-o cană mare de lemn.

Multe povești se spun despre scârboviță și despre cum este făcută în mlaștinile umede, după rețete străvechi transmise, cu întreruperi, din tată în fiu. Partea cu șobolanii, sau cu capetele de șerpi, sau cu săgeata de plumb nu e adevărată. Cea cu oaia moartă e invenție pură. Putem lăsa deoparte toate variațiunile pe tema nasturelui de la pantaloni. Dar cea în care se spune că nu e voie să ia contact cu metalul e absolut adevărată, pentru că atunci când hangiul îl fură pe Mort la rest fără niciun fel de jenă și trânti movilita de bănuți de aramă într-o baltă de băutură, aceasta începu imediat să spumege.

Mort își adulmecă băutura și luă o sorbitură. Avea un gust ce aducea a mere, a dimineți de toamnă și destul de tare a putregai de la fundul unei grămezi de lemne. Nedorind totuși să pară lipsit de

respect, trase un gât.

Mulțimea îl urmări, numărând în gând.

Mort simți că lumea așteaptă ceva de la el.

— Bună, zise. Foarte răcoritoare. Mai luă o înghițitură. Un gust care se dobândește în timp, adăugă el, dar sunt sigur că merită efortul.

Din spate se auziră una sau două voci nemulțumite.

— A botezat răchia, asta tre'să fie.

— Ba nu, că știi ce pați dacă lași strop de apă în răchie.

Cârciumarul încercă să ignore murmurul.

— Îți place? zise cam pe același ton pe care-l foloseau oamenii când îl întrebau pe Sfântul Gheorghe „Ai omorât un *ce?*"

— E cam pregnant, zise Mort. Și cu o ușoară aromă de sâmbure.

— Scuză-mă, zise hangiul luând cu blândețe cana din mâna lui Mort. O mirosi, apoi se șterse la ochi.

— Uuuh, făcu. Da, e așa cum trebuie.

Se uită la băiat cu o expresie ce se apropia de admirație. Nu neapărat pentru că băuse aproape o treime dintr-o halbă de scârboviță, ci pentru că era încă în picioare și aparent în viață. Îi dădu recipientul înapoi de parcă îi înmâna lui Mort trofeul după un concurs incredibil. Când băiatul sorbi din nou, mai mulți mușterii strânseră din ochi. Cârciumarul se întrebă din ce erau făcuți dinții lui Mort și decise că trebuia să fi fost același material din care era făcut și stomacul.

— Nu cumva ești vrăjitor? întrebă el, ca să se asigure.

— Îmi pare rău, nu. Ar fi trebuit?

Nici nu m-așteptam, se gândi hangiul, nu are umblet de vrăjitor și, oricum, nu fumează nimic. Se uită din nou la halba cu scârboviță.

Ceva nu era în regulă. Era ceva în neregulă cu băiatul ăla. Nu arăta normal. Arăta...

...mai solid decât ar fi fost cazul.

Era ridicol, desigur. Barul era solid, podeaua era solidă, mușteriii erau solizi cât pofteai. Și totuși Mort, care stătea acolo cu un aer cam stânjenit și sorbea firesc dintr-un lichid cu care puteai curăța argintăria, părea să emane o soliditate de mare forță, o dimensiune suplimentară a realității. Părul lui era mai păros, hainele mai hăinoase, cizmele erau o chintesență de cizme. Te durea capul numai uitându-te la el. Cu toate acestea, Mort demonstra chiar în clipa aceea că era și el om. Cana îi scăpă dintre degetele amorțite și căzu cu zgomot la podea, unde restul de răchie începu să mănânce din dalele

de piatră. Arătă cu degetul spre perete, iar gura i se deschise și se închise mutește.

Mușteriii își reluară conversația și jocul de-a halba-sus, liniștiți că lucrurile reintraseră în normal; Mort se purta acum exact cum se cădea. Hangiul, ușurat că băutura făcuse cinste numelui, întinse mâna peste tejghea și îl bătu amical pe umăr.

— E-n regulă, zise. Așa li se întâmplă multora, o să ai o simplă durere de cap câteva săptămâni, n-ai grijă, o picătură de scârboviță și te dregi.

E știut faptul că cel mai bun remediu pentru mahmureala de după scârboviță e „un păr de-al câinelui”[8], deși ar fi mai cinstit să-l numim un dinte de-al rechinului sau eventual o șenilă de-a buldozerului.

Dar Mort continua să arate cu degetul, spunând cu o voce tremurătoare:

— Nu-l vezi? Vine prin zid! Vine drept prin zid!

— O mulțime de lucruri vin drept prin zid după prima beție cu scârboviță. De obicei chestii verzi și păroase.

— E ceața! N-auzi cum sfârâie?

— O ceață care sfârâie, ai? Hangiul se uită la perete, care era destul de gol și lipsit de orice mister, cu excepția câtorva pânze de păianjen. Panica din vocea lui Mort îl tulburase însă. Ar fi preferat familiarii monștri cu solzi. Măcar cu ei știai cum stai.

— Trece chiar prin cameră! Nu simțiți? Mușteriii își aruncară priviri. Mort îi făcea să se simtă aiurea. Unul sau doi aveau să recunoască mai târziu că au simțit ceva, cam ca o înțepătură de gheață, dar ar fi putut fi și o indigestie.

Mort se trase înapoi și se apucă de tejghea. Se scutură ca de un fior.

— Ascultă, spuse hangiul, gluma-i glumă, dar...

— Aveai o cămașă verde înainte!

Hangiul privi în jos. În vocea băiatului se simțea teroarea.

— Înainte de ce? rosti el cu un tremur în glas. Spre marea lui uimire, și înainte să poată încheia traseul mâinii spre bâta cu spini, Mort se aruncă peste tejghea și îl înhață de șorț.

— Ai o cămașă verde, nu-i așa? zise. Am văzut-o, avea nasturi mici, galbeni!

— Da, bine. Am două cămăși. Hangiul încercă să se sumețească oleacă. Sunt un om cu stare, adăugă el. Doar că n-am purtat-o astăzi. Nu voia să știe de unde aflase Mort despre nasturi.

Mort îi dădu drumul și se răsuci.

— Și-au schimbat toți locurile! Unde-i omul care stătea lângă foc? Totul e altfel!

Ieși în fugă și de afară se auzi un strigăt înăbușit. Se năpusti înapoi și, cu ochii rătăciți, zbieră la adunarea îngrozită.

— Cine a schimbat firma? Cineva a schimbat firma!

Hangiul își umezi nervos buzele cu limba.

— După ce a murit regele, adică? zise. Privirea lui Mort îl făcu să-nghețe: ochii băiatului erau două fântâni negre de spaimă.

— La nume mă refer!

— Am... a fost același nume tot timpul, zise omul căutând disperat sprijinul celor prezenți. Nu-i așa, băieți? „La Capu' Ducelui".

Se auzi un murmur general de aprobare.

Mort se holbă la fiecare din ei, tremurând vizibil. Apoi făcu stânga împrejur și fugi din nou afară.

Oamenii auziră prin curte un zgomot de copite care răsună din ce în ce mai slab și apoi se stinse cu totul, de parcă un cal părăsise suprafața pământului.

În han nu se auzea niciun sunet. Mușteriii își evitau privirile. Niciunul nu voia să fie primul care să admită că văzuse ceea ce tocmai văzuse.

Așa că nu rămase decât ca hangiul să traverseze nesigur încăperea, să întindă mâna și să-și treacă degetele pe suprafața familiară, liniștitoare a ușii. Era din lemn masiv, solid, așa cum trebuie să fie o ușă.

Toată lumea îl văzuse pe Mort trecând de trei ori în fugă prin ea. Doar că nu o deschisese.

Binky se lupta să ia înălțime, ridicându-se aproape vertical, biciuind aerul cu copitele și lăsându-și în urmă ca o dâră aburii respirației. Mort stătea agățat în mâini, genunchi și mai ales în puterea voinței, cu fața îngropată în coama calului. Nu privi în jos decât când aerul din jur deveni înghețat și subțire ca o mâncare de la cantină.

Deasupra, Luminile Miezului licăreau tăcut pe cerul de iarnă. Dedesubt...

... un castron cu gura în jos, mare de câțiva kilometri, lucea argintiu în lumina stelelor. Se vedeau luminițe prin el. Norii treceau prin el.

Nu. Se uită mai atent. Norii pluteau în mod sigur spre el și erau nori și *înăuntru,* dar norii dinăuntru erau mai rari și se mișcau într-o

altă direcție și, de fapt, nu părea să aibă nicio legătură cu cei dinafară. Și mai era ceva... a, da, Luminile Miezului. Dădeau o tentă verzuie nopții din afara fantomaticei emisfere, dar nici urmă de ele înăuntrul domului.

Era ca și cum te-ai fi uitat la o bucată dintr-o altă lume, aproape identică, grefată pe Disc. Vremea era ușor diferită înăuntru, iar Luminile nu străluceau în seara respectivă.

Iar Discul nu o accepta, ci o înconjura, încercând să o împingă înapoi în neființă. De acolo, de sus, Mort nu o putea vedea cum se micșorează, dar în urechile mintii auzea târâitul ca de lăcustă al acelui lucru care se târa peste pământuri, făcând lucrurile la loc așa cum trebuiau să fie. Realitatea se vindeca de la sine.

Mort știa, fără să fie nevoie să se gândească, cine se afla în centrul acelui dom. Era evident chiar de acolo, de sus, că avea în mijloc cetatea Sto Lat.

Încercă să nu se gândească ce urma să se întâmple când domul avea să ajungă de mărimea unei odăi, apoi de mărimea unei persoane, apoi de mărimea unui ou. Nu reuși.

Logica ar fi trebuit să-i spună lui Mort că aici era salvarea lui. Într-o zi sau două, problema avea să se rezolve de la sine; cărțile din bibliotecă aveau să fie din nou cum trebuie; lumea își va fi reluat forma ca un bandaj elastic. Logica ar fi trebuit să-i arate că a interveni pentru a doua oară în acest proces nu ar putea decât să înrăutățească lucrurile. Logica i-ar fi spus probabil toate aceste lucruri dacă n-ar fi avut și ea seara liberă.

Lumina călătorește încet pe Disc din cauza efectului de frânare al uriașului câmp magic, iar în momentul acela partea de Margine în care se afla insula Krull era exact sub orbita micuțului soare, acolo fiind deci încă începutul serii. Era și destul de cald, pentru că Marginea primește mai multă căldură și se bucură și de o climă maritimă blândă.

De fapt insula Krull, din a cărei... coastă să-i zicem, în lipsa unui cuvânt mai bun, o bună bucată era suspendată deasupra Marginii, era tare norocoasă. Singurii localnici krulieni care nu apreciau acest lucru erau cei care nu se uitau pe unde merg sau care umblau în somn și dintre care, prin selecție naturală, nu mai rămăseseră prea mulți. Orice națiune are căzăturile ei, dar în Krull acestea nu se mai bucurau de șansa de a fi redate societății.

Terpsic Mims nu era o căzătură. Era un pescar amator. Există o

diferenţă: pescuitul e mai costisitor. Dar Terpsic era fericit. Se uita cum o pană prinsă pe un dop sălta uşor pe apele line, mărginite de trestii, ale râului Hakrull, iar mintea lui era aproape golită de gânduri. Singurul lucru care i-ar fi putut afecta dispoziţia ar fi fost să prindă un peşte, pentru că prinsul peştilor era singurul lucru pe care nu-l suporta la pescuit. Erau reci, lunecoşi şi sperioşi şi îl călcau pe nervi, iar Terpsic nu stătea prea bine cu nervii.

Atâta vreme cât nu prindea nimic, Terpsic Mims era unul din cei mai fericiţi pescari amatori de pe Disc, pentru că râul Hakrull curgea la şase kilometri de casa lui şi deci la şase kilometri de Doamna Gwladys Mims, împreună cu care trăise şase luni de fericire conjugală. Asta se întâmplase cu vreo douăzeci de ani în urmă.

Terpsic nu se îngrijoră prea tare când un alt pescar ocupă un loc mai sus pe mal. Desigur, alţi pescari ar fi obiectat faţă de această încălcare a etichetei, dar, după regulile lui Terpsic, orice lucru care îi reducea şansele de a prinde până la urmă una din afurisitele de lighioaie era în regulă. Cu colţul ochiului observă că noul venit dădea la muscă, o îndeletnicire interesantă, pe care Terpsic o evitase pentru că, una peste alta, petreceai mult prea mult timp acasă, confecţionând echipamentul.

Nu mai văzuse niciodată un asemenea fel de a da la muscă. Existau muşte care pluteau la suprafaţă şi muşte care se scufundau, dar musca asta se arunca în apă scârţâind prevestitor ca dinţii de ferăstrău şi trăgea peştele pe mal cu spatele.

Terpsic urmări cu fascinaţie şi spaimă cum silueta nedesluşită de după salcie arunca undiţă după undiţă. Apa era în clocot, căci toată populaţia piscicolă a râului se zbătea să fugă din calea monstrului bâzâitor şi, din nefericire, o ştiucă mare şi înnebunită de groază muşcă din pură confuzie din cârligul lui Terpsic.

În clipa asta stătea pe mal, în clipa următoare se afla într-o penumbră verzuie, zgomotoasă, văzând cum răsuflarea i se risipeşte în bule şi cum toată viaţa îi trece prin faţa ochilor şi, chiar şi pe când se îneca, având oroare să-şi amintească de perioada dintre ziua nunţii şi prezent. Îşi dădu seama că Gwladys avea să fie în curând văduvă, ceea ce îl mai înveseli un pic. De fapt, Terpsic încercase mereu să vadă faţa bună a lucrurilor; şi avu revelaţia, în timp ce se scufunda recunoscător în mâl, că din acel moment viaţa lui nu putea să meargă decât spre mai bine...

Şi o mână îl apucă de păr, trăgându-l la suprafaţă, unde năvăli dintr-o dată durerea. În faţa ochilor îi pluteau pete negre-albăstrii

înfiorătoare. Plămânii îi ardeau. Gâtul i se zbătea în agonie.

Mâini – mâini reci, înghețate, mâini care păreau niște mănuși umplute cu zaruri – îl traseră prin apă până pe mal unde, după ce încercă fără succes să își vadă de înecat, fu forțat să se întoarcă la ceea ce trecea drept viață.

Terpsic nu se înfuria prea des, deoarece la Gwladys nu ținea cu înfuriatul. Dar acum se simțea înșelat. Se născuse fără să fi fost consultat, se însurase fiindcă avuseseră grijă Gwladys și tatăl ei și singura realizare umană majoră care îi aparținea în totalitate îi fusese răpită cu brutalitate. Cu câteva secunde mai devreme, totul fusese atât de simplu. Acum era din nou complicat.

Nu că ar fi vrut să moară, firește că nu. Zeii aveau păreri foarte ferme cu privire la sinucidere. Doar că nu voise să fie salvat.

Cu ochii înroșiți sub masca de mâzgă și alge, se uită la forma tulbure aplecată deasupra lui și strigă:

— De ce a trebuit să mă salvezi?

Răspunsul îl cam îngrijoră. Se tot gândi la el în timp ce pleoscăia pe drumul spre casă. Îi rămase în cap și cât timp Gwladys se plânse de starea hainelor lui. I se tot învârti prin minte și în vreme ce stătea și strănuta vinovat lângă foc, pentru că a fi bolnav era alt lucru care nu ținea la Gwladys. În timp ce zăcea tremurând în pat, i se ivi în vis ca un aisberg. În delirul febrei, murmură: „Cum adică, PENTRU MAI TÂRZIU?"

În cetatea Sto Lat ardeau torțele. Batalioane întregi de oameni aveau sarcina să le înlocuiască permanent. Străzile străluceau. Flăcările sfârâitoare alungau umbre care de secole își văzuseră cumințí de treabă în fiecare noapte. Luminau cotloane străvechi în care ochii uimiți ai șobolanilor sclipeau din adâncul vizuinelor. Îi obligau pe hoți să stea la casele lor. Se oglindeau în ceața de deasupra, alcătuind un nimb de lumină galbenă care eclipsa flăcările reci ce se ridicau dinspre Miez. Dar, mai presus de toate, străluceau pe chipul prințesei Keli.

Era pretutindeni. Ocupa orice suprafață plană. Binky galopa pe străzi printre prințesele Keli de pe uși, ziduri și frontoane. Mort căsca gura la afișele cu iubita inimii lui puse oriunde muncitorii reușiseră să așeze puțin lipici.

Și mai ciudat, nimeni nu părea să le acorde prea multă atenție. Deși viața de noapte din Sto Lat nu era la fel de colorată și plină de incidente precum cea din Ankh-Morpork, așa cum un simplu coș de gunoi nu se poate lua la întrecere cu groapa municipală pentru deșeuri, străzile erau totuși înțesate de lume și vibrau de strigătele vânzătorilor ambulanți, agenților de pariuri, vânzătorilor de dulciuri, băieților cu alba-neagra, damelor de companie, hoților de buzunare și eventualilor negustori cinstiți care se rătăciseră pe acolo și acum nu reușeau să facă destui bani ca să poată pleca. Trecând printre ei, Mort surprinse frânturi de conversație într-o jumătate de duzină de limbi; cu resemnare mută își dădu seama că le înțelegea pe toate.

Descălecă în cele din urmă și își duse calul de căpăstru pe Sub Cetate, căutând în zadar casa lui Tăiuș. O găsi doar pentru că o

umflătură de pe un afiș înjura pe înfundate.

Întinse gingaș mâna și dezlipi o bucată de hârtie.

— Mulșumeșc fhrumoș, spuse ciocănelul cu față de gargui. Să nu-și fină să creji, jău. Duși o fiașă normală și odată te trejești cu gura plină de lipfiși.

— Unde-i Tăiuș?

— Ș-a duș la palat. Ciocănelul rânji la el și îi făcu cu ochiul de bronz turnat. Au fenit unii și i-au luat toate lucrurile. Pe urmă alși hoameni au înșeput să lipheașcă poja pfrietenei lui phe thoate gardurile. Bastarjii, adăugă.

Mort se coloră la față.

— Prietena lui?

Ciocănelul, fiind de origine demonică, chicoti la auzul tonului lui. Râsul lui suna ca nișteunghii trecute pe o pilă.

— Da, spuse ciocănelul. Pfăreau cam grăbiși, dacă mă-ntfebi pe mine.

Mort era deja călare pe Binky.

— Hei! strigă ciocănelul spre spatele care se îndepărta. Hei! Nu mă dejlipești și pe mine, băiete?

Mort trase atât de tare de dârlogii lui Binky încât calul se ridică în două picioare dansând nebunește pe caldarâm, apoi se aplecă și apucă de inel. Garguiul se uită la chipul lui și deveni dintr-o dată un ciocănel extrem de speriat. Ochii lui Mort luceau ca două cuptoare, expresia lui era un furnal, iar vocea îi era suficient de fierbinte ca să topească fierul. Nu își dădea seama ce ar fi putut să-i facă, dar știa că ar prefera nici să nu afle.

— Cum m-ai strigat? șuieră Mort. Ciocănelul gândi repede.

— Domnule? zise.

— Ce mi-ai cerut să fac?

— Să mă dejlipiși?

— N-am de gând.

— Bfine, spuse ciocănelul, bfine. Eu sunt mulșumit. Stau aiși cuminte, lipit locului.

ÎI privi pe Mort cum se îndepărtează în goană și se scutură ușurat, bătându-și singur în poartă de nervi.

— Errrraaa câââât peee ceeee, spuse una din balamale.

— Mai tași!

Mort trecu de gărzi, a căror sarcină părea acum să fie sunatul din clopoței și strigatul numelui Prințesei, dar cu oarecare nesiguranță, de

parcă le era greu să-l țină minte. Nu le acordă atenție, pentru că asculta niște voci din capul lui care spuneau așa:

Te-a văzut o singură dată, prostule. De ce i-ar păsa de tine?

Da, dar i-am salvat viața.

Asta înseamnă că îi aparține ei. Nu ție. În plus, el e vrăjitor.

Și ce dacă? Vrăjitorii n-ar trebui să... să umble cu fete, au legământ de celebrat... Celebrat?

N-au voie să știi-tu-ce...

Cum, complet fără știi-tu-ce? rosti vocea lui interioară, de parcă rânjea.

Cică face rău la magie, se gândi Mort cu amărăciune.

Ciudat loc de păstrat magia.

Mort rămase șocat. Cine ești? întrebă el.

Sunt tu, Mort. Eul tău interior.

Păi atunci aș vrea să pleci din capul meu, e destulă aglomerație acolo și când sunt numai eu.

Cum vrei, spuse vocea. Voiam doar să fiu de folos. Dar ține minte, dacă ai vreodată nevoie de tine, vei fi mereu prin preajmă.

Vocea se stinse.

Ei bine, zise Mort, ăsta trebuie să fi fost eu. Sunt singurul care-mi spun pe nume.

Șocul descoperirii eclipsă faptul că, în timp ce Mort fusese prins în monolog, intrase chiar pe poarta palatului. Desigur, oamenii intrau și ieșeau pe poartă în fiecare zi, dar majoritatea aveau nevoie ca ea să fie deschisă.

Gărzile din cealaltă parte împietriseră de frică, pentru că își închipuiseră că au văzut o fantomă. Ar fi fost mult mai speriați dacă ar fi știut că ceea ce văzuseră numai fantomă nu era.

Paznicul de la intrarea sălii celei mari văzuse și el întâmplarea, dar avusese timp să-și adune mințile – sau ce-i mai rămăsese din ele – și să ridice sulița la Binky, care traversa curtea la trap.

— Stai, croncăni el. Stai! Cine-i acolo?

Mort îl observă pentru prima dată.

— Ce? zise el încă pierdut în gânduri.

Paznicul își umezi buzele uscate și se dădu înapoi. Mort coborî de pe spinarea lui Binky și înainta.

— Voiam să zic, ce-i acolo? încercă paznicul din nou, cu un amestec de obstinație și prostie suicidală care îi promitea o avansare rapidă.

Mort apucă gingaș sulița și o dădu la o parte din dreptul ușii. Pe

când făcea acest lucru, o torță îi lumină chipul.

— Sunt Mort, spuse el încet.

Pentru orice soldat normal ar fi fost suficient, dar paznicul respectiv avea stofă de ofițer.

— Adică, prieten sau dușman? se bâlbâi el, încercând să evite privirile lui Mort.

— Ce preferi? rânji Mort. Nu era chiar ca rânjetul stăpânului, dar era totuși un rânjet destul de eficient, fără urmă de umor în el.

Paznicul răsuflă ușurat și se dădu la o parte.

— Treci, prietene, spuse el.

Mort traversă sala spre scările ce duceau la apartamentele regale. Locul se schimbase foarte mult de când îl văzuse ultima dată. Peste tot erau portretele lui Keli; înlocuiseră până și vechile și scofâlcitele stindarde de luptă pierdute în penumbra de sub acoperiș. N-aveai cum să te plimbi prin palat fără să vezi un portret la fiecare doi pași. O parte din mintea lui Mort se întreba de ce, așa cum o alta se gândea cu îngrijorare la domul sclipitor care se tot apropia de cetate, dar cea mai mare parte a minții sale fierbea de furie și perplexitate și gelozie. Ysabell avusese dreptate, își spuse el, asta trebuie să fie dragostea.

— Băiatul cu trecutul prin ziduri!

Ridică capul. Tăiuș stătea în capul scărilor.

Și vrăjitorul se schimbase foarte mult, se gândi Mort cu amărăciune. Deși poate nu chiar atât de mult. Cu toate că purta o robă în alb și negru, brodată cu paiete, cu toate că pălăria lui ascuțită era înaltă de aproape un metru și decorată cu mai multe simboluri mistice decât o fișă dentară și cu toate că pantofii lui de catifea aveau catarame de argint și vârful încolăcit în sus ca un melc, tot mai avea câteva pete pe guler și părea că mestecă.

Vrăjitorul se uită la Mort care urca înspre el.

— Pari furios, zise el. Să știi că începusem să lucrez, dar m-am luat cu altele. E foarte grea chestia cu trecutul prin... de ce te uiți la mine așa?

— Ce cauți aici?

— Aș putea să te întreb același lucru. Vrei o căpșună?

Mort se uită la coșulețul de lemn din mâna vrăjitorului.

— În mijlocul iernii?

— De fapt sunt verze, cu un pic de magie.

— Și au gust de căpșuni?

Tăiuș oftă.

— Nu. De varză. Farmecul nu funcționează perfect. Am sperat că

o vor înveseli pe prințesă, dar mi le-a aruncat în cap. E păcat de ele. Poftim, gustă.

Mort se uită la el buimac.

— Ți le-a aruncat în cap?

— Exact cum îți spun, din păcate. O domnișoară care știe ce vrea.

Bună, se auzi o voce din mintea lui Mort. Tot tu ești, care vrei să-ți atragi atenția că șansele ca prințesa să se gândească măcar la știi-tu-ce cu tipul ăsta sunt foarte îndepărtate.

Pleacă, se gândi Mort. Subconștientul ăsta îl îngrijora. Părea să aibă acces direct la anumite părți ale corpului pe care pe moment ar fi preferat să le ignore.

— De ce *te afli* aici? zise el în gura mare. Are vreo legătură cu portretele astea?

— Bună idee, nu-i așa? se lumină Tăiuș. Sunt chiar mândru de mine.

— Scuză-mă, zise Mort vlăguit. Am avut o zi grea. Cred că aș vrea să stau puțin jos.

— Putem sta în Sala Tronului, zise Tăiuș. Nu-i nimeni acolo la ora asta. Toată lumea doarme.

Mort încuviință din cap și îl privi suspicios pe tânărul vrăjitor.

— Și tu de ce nu dormi, atunci? zise.

— Ăăă, îngăimă Tăiuș, ăăă, voiam să văd dacă mai e ceva prin cămară.

Ridică din umeri[9].

Este momentul să relatăm aici că și Tăiuș tocmai a observat că Mort, cu toată oboseala drumului și lipsa de somn, luminează parcă din interior, și că, într-un mod care nu are legătură cu dimensiunea propriu-zisă, pare nu mare, ci de-a dreptul măreț. Doar că vrăjitorul e, prin natura profesiei, mai priceput la ghicit decât alți oameni și știe că în chestiuni oculte răspunsul evident e de obicei și cel greșit.

Mort se poate plimba absent prin ziduri și poate bea fără să se îmbete rachiu plânsu-văduvelor nu pentru că se transformă în fantomă, ci pentru că devine periculos de real.

De fapt, de vreme ce băiatul merge împiedicându-se pe coridoare și trece fără să bage de seamă printr-un stâlp de marmură, e limpede că din punctul lui de vedere lumea a ajuns să fie un loc cam lipsit de substanță.

— Tocmai ai trecut printr-o coloană, observă Tăiuș. Cum ai făcut?

— Serios? Mort privi în jur. Coloana părea întreagă. Întinse brațul spre ea și se lovi la cot.

— Puteam să jur că ai trecut, spuse Tăiuș. Vrăjitorii observă astfel de lucruri, să știi. Se căută prin buzunarele robei.

— Atunci ai observat și ceața din jurul ținutului, da? zise Mort.

Tăiuș scoase un scâncet. Borcanul din mâna lui căzu și se sparse pe podea; în jur se răspândi un miros ușor rânced de sos de salată.

— *Deja?*

— Nu știu dacă deja sau nu, dar e un soi de zid scăpărător care înaintează peste ținut și nimeni nu pare să fie deranjat și care...

— Cât de repede înaintează?

—... schimbă lucrurile!

— L-ai văzut? Cât e de departe? Cât de repede merge?

— Normal că l-am văzut. Am trecut prin el de două ori. Era ca și cum...

— Dar tu nu ești vrăjitor, cum de...

— Și tu ce cauți aici, de fapt...

Tăiuș trase aer adânc în piept.

— Toată lumea să tacă! urlă el.

Se făcu liniște. Vrăjitorul îl apucă pe Mort de braț.

—Vino, zise el trăgându-l înapoi pe coridor. Nu știu exact cine ești și sper să apuc să aflu într-o bună zi, dar în curând o să se întâmple ceva cumplit și cred că și tu ești implicat, într-un fel sau altul.

— Ceva cumplit? Când?

— Depinde cât de departe e interfața și cât de repede înaintează, zise Tăiuș, târându-l pe Mort printr-un pasaj lateral. Când ajunseră în dreptul unei ușițe de lemn, îi dădu drumul de braț și se scotoci din nou în buzunar, extrăgând o bucată de brânză întărită și o roșie storcoșită și scârboasă.

— Ține astea un pic, te rog. Mulțumesc. Își scufundă iarăși mâna, scoase o cheie și descuie ușa.

— O s-o omoare pe prințesă, nu-i așa? zise Mort.

— Da, spuse Tăiuș, și în același timp nu. Se opri cu mâna pe clanță. Foarte perspicace din partea ta. De unde ai știut?

— Eu... ezită Mort.

— Mi-a spus o poveste foarte ciudată, zise Tăiuș.

— Bănuiesc că ți-a spus, zise Mort. Dacă nu ți-a venit să crezi, înseamnă că era adevărat.

— Tu ești, nu-i așa? Asistentul Morții.

— Da. În afara serviciului în clipa asta.

— Mă bucur să aud.

Tăiuș trase ușa în urma lor și căută pe pipăite un sfeșnic. Se auzi

un pocnet din degete, un sfârâit de lumină albastră și un icnet.

—Scuze, zise vrăjitorul sugându-și degetul. Descântecul de foc. Niciodată nu îmi iese cum trebuie.

— Te așteptai ca domul ăsta să apară, nu? zise Mort panicat. Ce se va întâmpla când se va închide?

Vrăjitorul se lăsă să cadă pe resturile unui sandviș cu șuncă.

— Nu știu precis, spuse. O să fie interesant de urmărit. Dar nu dinăuntru, mă tem. *Cred* că ultima săptămână pur și simplu nu va mai fi existat.

— O să moară subit?

— N-ai înțeles. O să fie moartă de o săptămână. Toate astea, făcu un gest incert cu mâna, nu vor mai fi existat. Asasinul își va fi făcut datoria. Tu ți-o vei fi făcut pe a ta. Istoria se va vindeca de la sine. Totul va fi în regulă. Din punctul de vedere al Istoriei, vreau să zic. Nici nu prea există altul.

Mort se uită afară pe fereastra îngustă. Vedea până dincolo de curte, în străzile luminate din cetate, unde un portret al prințesei zâmbea către cer.

— Povestește-mi despre portrete, zise el. Pare lucru vrăjitoresc.

— Nu sunt sigur că dă rezultate. Vezi tu, oamenii au început să se supere fără să știe de ce, iar asta a înrăutățit lucrurile. Mințile lor erau într-o realitate, iar trupurile în alta. Foarte neplăcut. Nu se puteau obișnui cu ideea că prințesa încă mai trăiește. Am crezut că portretele or să ajute, dar oamenii de fapt nu văd ceea ce mintea le spune că nu există.

— Asta puteam să ți-o spun și eu, zise Mort cu amărăciune.

— Am pus vestitorii să strige numele ei în timpul zilei. M-am gândit că dacă oamenii ar ajunge să creadă în ea, această nouă realitate ar putea deveni cea reală.

— Hm? făcu Mort. Se întoarse de la fereastră. Ce vrei să zici?

— Păi, înțelegi tu... M-am gândit că dacă există suficient de mulți oameni care să creadă în ea, ei pot schimba realitatea. Funcționează în cazul zeilor. Dacă oamenii încetează să mai creadă într-un zeu, acesta moare. Dacă are mulți credincioși, devine puternic.

— N-am știut. Credeam că zeii sunt pur și simplu zei.

— Nu le place să se vorbească despre asta, zise Tăiuș, frunzărind prin maldărul de cărți și pergamente de pe masă.

— Poate că la zei funcționează pentru că ei sunt ceva special, zise Mort. Oamenii sunt... mai solizi. Nu cred că ar merge și la oameni.

— Nu-i adevărat. Să presupunem că ai ieși de-aici și te-ai furișa

prin palat. Unul din paznici te-ar vedea probabil și ar crede că ești vreun hoț și ar trage cu arcul în tine. Adică, în realitatea lui ai fi un hoț. N-ar fi adevărat în sine, dar tot mort ai fi. Credința are o mare forță. Sunt vrăjitor. Noi știm lucrurile astea. Ia uite.

Scoase o carte de sub mormanul de dărâmături din fața lui și o deschise în dreptul unei felii de șuncă pe care o folosise ca semn. Mort privi peste umărul lui și se încruntă la scriitura magică, înflorită. Literele se mișcau pe pagini, răsucindu-se și zbătându-se ca să nu se lase citite de un ne-vrăjitor, iar efectul general era neplăcut.

— Ce-i asta? întrebă Mort.

— Este Cartia de Magie a lui Alberto Malich, Magul, spuse vrăjitorul, un fel de manual de teorie magică. Nu e bine să te uiți prea insistent la cuvinte, că se supără. Uite, scrie aici...

Buzele i se mișcară fără sunet. Mici broboane de sudoare i se iviră pe frunte, iar apoi deciseră să-și dea întâlnire și să coboare ca să vadă ce mai face nasul. Ochii îi lăcrimau.

Unora le place să se așeze cu o carte bună în mână. Dar nimeni care e dotat la cutiuță cu un set complet de piese nu s-ar așeza să citească de plăcere o carte de magie, pentru că în ea până și cuvintele au vieți proprii și agresive, iar citirea lor înseamnă, pe scurt, un soi de lupte greco-romane ale minții. Mulți vrăjitori tineri au încercat să citească grimoare prea puternice pentru ei, iar cei care le-au auzit strigătele au mai găsit doar botinele ascuțite, cu clasicul firicel de fum ridicându-se din ele, și alături o carte, poate ceva mai grăsuță. Cititorii din bibliotecile magice pot păți lucruri în comparație cu care smulgerea feței de către monștrii plini de tentacule din Dimensiunile Subterane e doar un fel de masaj.

Din fericire, Tăiuș avea o ediție cenzurată, în care paginile mai tulburătoare erau zăvorâte (deși în liniștea nopții auzea uneori cuvintele încarcerate zgârmând nervoase în închisoarea lor, ca niște păianjeni într-o cutie de chibrituri; oricine a stat lângă o persoană cu walkman își poate imagina exact cum sunau).

— Aici e, zise Tăiuș. Aici zice că și zeii...

— L-am mai văzut undeva!

— Ce?

Mort arătă spre carte cu un deget tremurător.

— Pe el!

Tăiuș îl privi ciudat și examina pagina din stânga. Avea pe ea portretul unui vrăjitor bătrân care ținea în mâini o carte și un sfeșnic, într-o atitudine de demnitate aproape fatală.

— Asta nu face parte din descântece, zise el iritat, ăsta-i autorul.

— Ce scrie sub portret?

— Ăă, zice: „Dacă această Cartie v-a făcutu plăcere, veți fi pesemne interesați de alte titluri de...”

— Nu, chiar sub portret!

— Asta-i ușor. E chiar bătrânul Malich. Orice vrăjitor îl cunoaște. Că doar el a fondat Universitatea. Tăiuș chicoti. E o statuie faimoasă de-a lui în Sala cea Mare și în timpul Săptămânii Zdrențăroșilor m-am cocoțat pe ea și i-am pus...

Mort se holba la portret.

— Spune-mi, zise el încetișor, statuia asta avea și o picătură atârnată în vârful nasului?

— Nu prea cred, zise Tăiuș. Era de marmură. Dar nu știu ce te ambalezi atâta. O mulțime de oameni știu cum arăta. E celebru.

— A trăit de mult, nu-i așa?

— Acum două mii de ani, cred. Ascultă, nu știu de ce...

— Dar pun pariu că n-a murit, totuși, zise Mort. Pun pariu că într-o bună zi a dispărut pur și simplu. Nu-i așa?

Tăiuș tăcu o clipă.

— E ciudat că spui asta, zise el încet. Am auzit eu o legendă. Cică se băgase în niște afaceri ciudate. Cică s-a propulsat în Dimensiunile Subterane în timp ce rostea Ritul lui AșKent pe dos. N-au mai găsit din el decât pălăria. O adevărată tragedie. Tot orașul în doliu o zi întreagă doar pentru o pălărie. Nici măcar nu era cine știe ce pălărie; avea urme de arsură pe ea.

— Alberto Malich, zise Mort mai mult pentru sine. Ei, ca să vezi.

Bătu în masă cu degetele, dar sunetul obținut fu surprinzător de silențios.

— Scuze, zise Tăiuș. Nici sandvișurile cu melasă nu prea îmi ies.

— Cred că interfața avansează cam în pas de plimbare, zise Mort, lingându-și absent degetele. Nu o poți opri printr-o vrajă?

Tăiuș scutură din cap.

— Eu nu. M-ar face piftie, zise vesel.

— Și ce o să ți se întâmple când ajunge aici?

— A, o să ajung înapoi Sub Cetate. De fapt, nici nu voi fi plecat de acolo. Toate astea nu se vor fi întâmplat. Păcat, totuși. Aici se gătește destul de bine și rufele mi le spală gratis. Cât de departe zici că era, apropo?

— Cam la treizeci de kilometri, presupun. Tăiuș ridică ochii spre cer și mișcă din buze.

Într-un târziu spuse:

— Înseamnă că o să ajungă mâine pe la miezul nopții, chiar când e încoronarea.

— A cui?

— A ei.

— Dar e deja regină, nu?

— Într-un fel, dar oficial nu devine regină decât după încoronare. Tăiuș rânji, cu fața tăiată de umbrele lăsate de lumânare, și adăugă: Dacă vrei să te gândești și altfel, e ca diferența între a înceta să mai trăiești și a fi mort.

Cu douăzeci de minute mai devreme, Mort fusese atât de obosit încât simțise că o să prindă rădăcini. Acum simțea că sângele îi fierbe în vine. Era genul acela de energie frenetică de la miezul nopții, pentru care știi că vei plăti a doua zi la amiază, dar acum simțea că trebuie să treacă la acțiune sau mușchii îi vor plesni de prea multă vitalitate.

— Vreau s-o văd, zise. Dacă tu nu poți face nimic, s-ar putea să reușesc eu.

— Are paznici la ușă, zise Tăiuș. Spun asta doar ca o simplă observație. Nu-mi imaginez nicio clipă că ar însemna ceva pentru tine.

La Ankh-Morpork era miezul nopții, dar în marele oraș îngemănat singura diferență dintre noapte și zi este că ziua este, ei bine, puțin mai întuneric. Piețele gemeau de lume, spectatorii erau încă adunați grămadă în jurul scenelor cu fete despuiate, medaliații cu argint în eternul și bizantinul război al bandelor pluteau tăcuți în apele reci ale fluviului cu greutăți legate de picioare, negustorii de diverse plăceri ilegale și chiar ilogice își vedeau de comerțul lor pieziș, tâlharii tâlhăreau, cuțitele reflectau lumina stelelor pe străduțe înfundate, astrologii își începeau ziua de lucru, iar în Umbre un membru al gărzii care se rătăcise sună din clopot și strigă: „Cetățeni, este ora douăsprezece, dormiți liniștiiii-aaahhhh..."

Cu toate acestea, Camera de Comerț din Ankh-Morpork ar fi fost deranjată de sugestia că singura diferență dintre orașul lor și o mlaștină e numărul de picioare al aligatorilor și, într-adevăr, în cartierele selecte din Ankh, aflate în general în zonele cu dealuri unde mai adie și vântul, nopțile sunt blânde și miros a habiscină și flori de cecillia.

În noaptea cu pricina, mirosea și a salpetru, pentru că era a zecea

aniversare a înscăunării Patricianului[10], iar acesta invitase câțiva prieteni la un pahar, cinci sute de data aceasta, și organizase focuri de artificii. Râsetele și, ocazional, gânguritul pasiunii umpleau grădinile palatului, iar seara ajunsese în acel punct interesant în care fiecare băuse mai mult decât i-ar fi făcut bine, dar nu suficient ca să cadă din picioare. E genul de stare în care oamenii fac lucruri de care mai târziu își aduc aminte stacojii de rușine, cum ar fi să sufle în țiuitori de hârtie sau să râdă până li se face rău.

De fapt, circa două sute dintre invitații Patricianului se clătinau acum și executau țopăind Dansul Șarpelui, un obicei popular morporkian mai special, care consta în a te îmbăta bine, a apuca persoana din față de talie și a te bălăngăni râzând dement într-un cârnat lung care se unduia prin cât mai multe încăperi cu putință, preferabil cele cu obiecte casabile, aruncând câte un picior în aer în ritmul muzicii sau eventual în alt ritm. Dansul continua de jumătate de oră și trecuse prin toate încăperile palatului, prinzând în vârtejul lui doi troli, bucătarul, călăul principal al Patricianului, trei servitori, un hoț care se întâmplase să treacă prin zonă și un mic dragon de mlaștină.

Undeva în mijlocul șirului se afla dolofanul Lord Rodley din Quirm, moștenitorul fabuloaselor domenii Quirm, a cărui preocupare de moment erau degetele subțiri care îl țineau de mijloc. Din baia de alcool, creierul tot încerca să îi atragă atenția.

— Hei, strigă el peste umăr, în timp ce treceau clătinându-se pentru a zecea și cea mai amuzantă dintre dați prin bucătăria imensă, nu așa strâns, te rog.

ÎMI PARE NESPUS DE RĂU.

— Nici o problemă, bătrâne. Te cunosc de undeva? întrebă Lordul Rodley bătând viguros din picioare în contratimp.

E IMPROBABIL. SPUNE-MI, TE ROG, CARE ESTE SENSUL ACESTEI ACTIVITĂȚI?

— Ce? strigă Lordul Rodley peste zgomotul cuiva care trăgea cu șutul într-un dulap cu sticlărie în strigătele de bucurie ale celorlalți.

CUM SE CHEAMĂ CE FACEM NOI ACUM? zise vocea, cu o răbdare glacială.

— N-ai mai fost la petreceri până acum? Vezi, ai grijă la cioburi...

MĂ TEM CĂ NU IES ATÂT CÂT AȘ VREA. TE ROG, EXPLICĂ-MI. ARE LEGĂTURĂ CU SEXUL?

— Doar dacă ne oprim foarte brusc, mă înțelegi, bătrâne? zise înălțimea sa înghiontindu-l pe oaspetele nevăzut cu cotul. Au, făcu.

Hărmălaia din fața lor anunță prăbușirea bufetului rece.

NU.

— Ce?

NU TE ÎNȚELEG.

— Ai grijă la frișca, alunecă... ascultă, e doar un dans, bine? Pentru distracție.

DISTRACȚIE.

— Exact. Ta-ta, ta-ta, ta-șut! Urmă o tăcere lungă.

CINE E ACEASTĂ DISTRACȚIE?

— Nu, distracția nu e cineva, e ceva de care ai parte.

NOI AVEM PARTE DE DISTRACȚIE?

— Eu credeam că da, spuse înălțimea sa, cam nesigur. Vocea din ureche începea să-l îngrijoreze; părea că îi ajunge direct în creier.

CE E ACEASTĂ DISTRACȚIE?

— Asta!

SĂ TRAGI ȘUTURI ÎN AER E DISTRACȚIE?

— Păi face parte din distracție. Șut!

SĂ ASCULȚI MUZICĂ ZGOMOTOASĂ ÎN CAMERE SUPRAÎNCĂLZITE E DISTRACȚIE?

— Posibil.

CUM SE MANIFESTĂ ACEASTĂ DISTRACȚIE?

— Păi... ascultă, fie te distrezi, fie nu, nu trebuie să mă întrebi pe mine, îți dai seama singur, bine? Cum ai ajuns aici, de fapt? adăugă Lordul. Ești prieten cu Patricianul?

SĂ ZICEM CĂ ÎMI FACILITEAZĂ AFACERILE. AM CONSIDERAT CĂ TREBUIE SĂ ÎNVĂȚ CÂTE CEVA DESPRE PLĂCERILE OMENEȘTI.

— Se pare că ai ceva de lucru.

ȘTIU. SCUZĂ-MI, TE ROG, IGNORANȚA LAMENTABILĂ. NU DORESC DECÂT SĂ ÎNVĂȚ. TOȚI ACEȘTI OAMENI, DACĂ NU TE SUPERI, SE DISTREAZĂ?

— Da!

DECI ACEASTA ESTE DISTRACȚIA.

— Mă bucur că am lămurit lucrurile. Ai grijă la scaun, se răsti Lordul Rodley, care se simțea acum foarte nedistractiv și neplăcut de treaz.

O voce din spatele lui rosti încetișor:

ACEASTA ESTE DISTRACȚIA, SĂ BEI PREA MULT E DISTRACTIV. NOI NE DISTRĂM. EL SE DISTREAZĂ. CE MAI DISTRACȚIE.

CE DISTRACȚIE.

În spatele Morții, micuțul dragon de mlaștină, animal de companie al Patricianului, se ținea hotărât de șoldurile sale osoase și se gândea: cu paznici sau fără paznici, data viitoare când mai trec pe lângă o fereastră deschisă o iau naibii la sănătoasa.

Keli se ridică în capul oaselor.

— Niciun pas în plus! strigă ea. Gărzi!

— Nu l-am putut opri, spuse primul gardian băgând capul rușinat de după ușă.

— Ne-a împins la o parte... zise al doilea, din cealaltă parte a ușii.

— Și vrăjitorul a zis că e în regulă și ni s-a spus că trebuie să-l ascultăm pentru că...

— Bine, bine. Poate omul să fie și asasinat aici, zise Keli nervoasă, punând arbaleta la loc pe masă fără să mai apese, din păcate, și pe piedica de siguranță.

Urmă un clic, un plesnet de coardă pe metal, un șuierat prin aer și un geamăt. Geamătul venea de la Tăiuș. Mort se întoarse spre el.

— Ai pățit ceva? întrebă. Te-a lovit?

— Nu, zise vrăjitorul moale. Nu m-a lovit. Tu cum te simți?

— Puțin obosit. De ce?

— A, nimic. Nimic. Nu te trage niciun curent, de nicăieri? Nu simți nicio scurgere?

— Nu. De ce?

— A, nimic, nimic. Tăiuș se răsuci și se uită atent la peretele din spatele lui Mort.

— Nu lăsați nici morții să se odihnească în pace? zise Keli amar. Credeam că după ce mori te asiguri măcar de-un somn bun de noapte. Arăta plânsă. Cu o intuiție care îl mira și pe el, Mort își dădu seama că ea știa cum arată și asta o înfuria și mai tare.

— Nu-i cinstit, zise el. Am venit să dau o mână de ajutor. Nu-i așa, Tăiuș?

— Mm? zise Tăiuș, care găsise săgeata de la arbaletă înfiptă în tencuială și o privea cu adâncă suspiciune. A, da. Așa este. N-o să meargă însă. Scuzați-mă, are cineva o sfoară?

— Ajutor? se răsti Keli. Ajutor? Dacă n-ai fi fost tu...

— Ai fi tot moartă, spuse Mort. Ea rămase cu gura deschisă, privindu-l.

— Dar măcar n-aș ști, răspunse. Asta-i partea cea mai rea.

— Cred că voi doi ați face bine să vă retrageți, le spuse vrăjitorul

gardienilor, care încercau să treacă neobservați. Dar o să iau eu sulița, te rog. Mulțumesc.

— Ascultă, zise Mort. Afară mă așteaptă un cal. Nici nu ți-ar veni să crezi. Pot să te duc oriunde. Nu trebuie să stai aici să aștepți.

— Nu știi mare lucru despre monarhie, nu? zise Keli.

— Hmm. Nu?

— Vrea să spună că mai bine o regină moartă pe tronul ei decât trăind o viață de rând în altă parte, explică vrăjitorul, care înfipsese sulița în perete lângă săgeată și încerca să privească de-a lungul ei. Oricum, n-ar ține. Domul nu este centrat pe palat, ci pe ea.

— Pe *cine?* zise Keli. Avea o voce cu care puteai ține laptele proaspăt o lună întreagă.

— Pe Alteța Sa, se corectă Tăiuș automat, chiorându-se de-a lungul lancei.

— Să nu uiți.

— N-o să uit, dar nu asta e important, zise Tăiuș. Scoase săgeata din tencuială și îi încercă vârful cu degetul.

— Dar dacă rămâi aici o să mori! zise Mort.

— Atunci o să demonstrez în fața întregului Disc cum știe să moară o regină, spuse Keli, arătând atât de mândră cât îi permitea cămașa de noapte din împletitură roz.

Mort se așeză la picioarele patului cu capul în mâini.

— Eu *știu* cum moare o regină, murmură el. Moare ca orice alt om. Iar unii dintre noi ar prefera să nu se întâmple.

— Scuzați-mă, vreau numai să arunc o privire la arbaletă, zise Tăiuș pe un ton de conversație, întinzându-se pe deasupra lor. Nu mă băgați în seamă.

— O să-mi întâmpin destinul cu demnitate, spuse Keli, deși în vocea ei se ivise un mic tremur de nesiguranță.

— Ba nu. Adică, știu eu ce spun. Ascultă-mă pe mine. Nu e vorba de niciun fel de mândrie. Pur și simplu mori.

— Da, dar felul în care o faci contează. Eu o să mor cu noblețe, ca Regina Ezeriel.

Mort își încreți fruntea. Istoria era pentru el o carte închisă.

— Aia cine mai e?

— A trăit în Klatch și a avut o mulțime de amanți și s-a așezat pe un șarpe, interveni Tăiuș care își arma arbaleta.

— Așa a vrut ea! A fost dezamăgită în dragoste!

— Nu-mi amintesc decât că făcea baie în lapte de măgar. Ciudată chestie, istoria asta, zise vrăjitorul pe gânduri. Ajungi regină,

domnești treizeci de ani, dai legi, declari războaie și singurul lucru de care își mai amintește lumea e că miroseai a iaurt și că ai fost mușcată-n...

— Se numără printre strămoșii mei îndepărtați, îl repezi Keli. N-am de gând să ascult așa ceva.

— Vreți să tăceți amândoi și să mă ascultați! strigă Mort.

Liniștea se lăsă ca un giulgiu.

Atunci Tăiuș ochi atent către spatele lui Mort și trase.

Noaptea se scutură de primele ei victime și trecu mai departe. Chiar și cele mai deșucheate petreceri se încheiaseră, iar oaspeții se târau spre paturile lor sau, în orice caz, spre paturile cuiva. Scăpați de acești tovarăși de drum, niște biete păsări de zi rătăcite din zona lor temporală, adevărații supraviețuitori ai nopții se apucau de negoțul serios al întunericului.

Nu era foarte diferit de comerțul de zi din Ankh-Morpork, doar că pumnalele erau la vedere și oamenii nu mai zâmbeau așa de mult.

În Umbre era liniște, cu excepția semnalelor fluierate de hoți și a umbletului tiptil a zeci de oameni care își vedeau de treburile lor, atenți să nu facă niciun zgomot.

Iar în Aleea Șuncii, celebrul joc de barbut „greu de dibuit" al Ologului Wa tocmai începuse. Câteva duzini de siluete înfofolite stăteau în genunchi sau ciucite în jurul un cerc de pământ bătătorit, unde cele trei zaruri cu opt fețe ale lui Wa se roteau și își țineau înșelătoarea lecție de probabilitate statistică.

— Trei!

— Pe Io, sunt Ochii lui Tufal![11]

— Te-a avut la faza asta, Hămak! Pe bune că știe să-și arunce oscioarele, băiatul ăsta!

AVANTAJELE MESERIEI.

Hămak M'guk, un bărbat scund cu fața turtită din triburile de la Miez, al căror talent la zaruri era vestit oriunde doi oameni se vorbeau să-l jecmănească pe un al treilea, luă zarurile și se uită urât la ele. ÎI blestemă în sinea lui pe Wa, a cărui îndemânare în a măslui zarul era la fel de celebră printre cunoscători, dar acum, aparent, îl părăsise, îi dori o moarte timpurie și dureroasă jucătorului profilat ca o umbră în fața lui și aruncă.

— Douăzeci și unu din prima!

Wa adună zarurile și i le înmâna străinului. Când se întoarse spre Hămak, un ochi îi clipi insesizabil. Hămak fu impresionat – și el abia

dacă observase mișcarea degetelor deformate înșelător, cu toate că *el o* așteptase.

Zarurile zornăiră într-un fel deconcertant în mâna străinului, iar apoi zburară pe o traiectorie lentă, care se încheie cu douăzeci și patru de punctulețe mici privind către stele.

O parte din chibiții mai versați se depărtară de străin, pentru că un noroc ca ăsta poate aduce mult ghinion la jocul „greu de dibuit" al lui Wa Ologu.

Mâna lui Wa înghiți zarurile cu un pocnet ca de trăgaci.

— Toți optarii, șuieră el. Așa un noroc e nefiresc, domnule.

Restul gloatei se evaporă ca o rouă, lăsându-i în loc doar pe acei bărbați bine legați și lipsiți de amabilitate care, dacă Wa ar fi plătit impozite, ar fi figurat pe formulare ca Echipamente de Bază pentru Producție și Desfacere.

— Poate că nici nu e noroc, adăugă el. Să fie oare vrăjitorie?

MĂ DERANJEAZĂ FOARTE TARE ACEASTĂ SUGESTIE.

— Am avut odată un vrăjitor care a vrut să se îmbogățească, zise Wa. Nu-mi amintesc exact ce s-a întâmplat cu el. Băieți?

— Am stat noi de vorbă cu el...

— ... și l-am lăsat în Pasajul Porcului...

— ... și în Aleea Mierii...

— ... și în alte câteva locuri pe care nu le mai țin minte exact.

Străinul se ridică. Băieții strânseră cercul în jurul lui.

NU E CAZUL SĂ REACȚIONAȚI AȘA. EU NU VREAU DECÂT SĂ ÎNVĂȚ. CE PLĂCERE POT GĂSI OAMENII ÎNTR-O SIMPLĂ REPETARE A LEGILOR ȘANSEI?

— Șansa n-are nicio legătură cu jocu' ăsta. Hai, băieți, să vedem ce-i cu el.

De ceea ce a urmat nu și-a mai amintit niciun suflet viu, cu excepția celui aparținând uneia dintre miile de pisici vagabonde ale orașului, care traversa aleea în drum spre un randevu. Mâța se opri și privi cu interes.

Băieții înghețară cu pumnalele în aer. În jurul lor străluci dureros o lumină purpurie. Străinul își scoase gluga și apucă zarurile, pe care le împinse în mâna inertă a lui Wa. Omul deschidea și închidea gura, iar ochii încercau fără succes să nu vadă ceea ce se afla în fața lui. Rânjind.

ARUNCĂ.

Wa reuși să coboare privirile.

— Care e miza? șopti el.

DACĂ CÂȘTIGI, TE VEI ABȚINE SĂ MAI SUSȚII ÎN MOD RIDICOL CĂ ȘANSA CONDUCE VIEȚILE OAMENILOR.

— Da, da. Și... dacă pierd?

ÎȚI VEI DORI SĂ FI CÂȘTIGAT.

Wa încercă să înghită, dar gâtul i se uscase.

— Știu că am ucis o mulțime de oameni...

DOUĂZECI ȘI TREI, MAI PRECIS.

— E prea târziu să spun că îmi pare rău?

CHESTIUNILE ACESTEA NU MĂ PRIVESC. ACUM ARUNCĂ.

Wa închise ochii și scăpă zarurile, prea nervos ca măcar să încerce aruncarea specială, cu răsucire din degete. Ținea ochii închiși.

TOȚI OPTARII. VEZI, N-A FOST AȘA GREU, NU?

Wa leșină.

Moartea ridică din umeri și plecă, oprindu-se doar ca să scarpine după ureche o pisică rătăcită. Fredona. Nu știa ce-i venise, dar se simțea bine.

* * *

— N-aveai de unde să știi dacă o să meargă!

Tăiuș își desfăcu mâinile într-un gest împăciuitor.

— Nu, e drept, dar m-am gândit că ce aveam de pierdut? Se dădu înapoi.

— Ce aveai *tu* de pierdut? strigă Mort. Se repezi și scoase săgeata dintr-unul din stâlpii patului prințesei. N-ai să-mi spui că asta a trecut prin mine! se răsti el.

— Mă uitam cu mare atenție, zise Tăiuș.

— Am văzut și eu, spuse Keli. A fost groaznic. Ți-a ieșit chiar din dreptul inimii.

— Iar eu te-am văzut trecând printr-o coloană de piatră, zise Tăiuș.

— Și *eu* te-am văzut călărind prin fereastra închisă, zise Keli.

— Da, dar atunci *eram* în timpul serviciului, declară Mort, agitându-și mâinile prin aer. Asta nu se întâmplă în fiecare zi, e ceva diferit. Și... Se opri: Vă uitați la mine cam ciudat, zise. Așa s-au uitat și cei de la han puțin mai devreme. Ce s-a întâmplat?

— Felul în care dai din mâini prin tăblia patului, zise Keli moale.

Mort se holbă la mâna lui, apoi bătu cu ea în lemn.

— Vezi? spuse. E solidă. Mână solidă, tăblie solidă.

— Ziceai că oamenii de la han se uitau ciudat la tine, spuse Tăiuș. Ce făceai? Treceai prin zid?

— Nu! Nu, vă spun. Am băut doar niște rachiu din ăla, cum îi zice, Scârbovniță, mi se pare...

— Scârboviță?

— Da. Cu gust de mere putrede. Parcă mi-ar fi dat otravă, așa se uitau.

— Și cât ai băut? zise Tăiuș.

— O halbă, probabil. N-am fost prea atent...

— Știai că scârbovița e cea mai tare băutură de aici și până la Vârfu Berbecelui? întrebă vrăjitorul.

— Nu. Nu mi-a zis nimeni, spuse Mort. Ce-are a face cu...

— Nu, spuse Tăiuș încet. N-ai știut. Asta spune ceva, nu?

— Are vreo legătură cu salvarea prințesei?

— Probabil că nu, dar aș vrea totuși să-mi arunc o privire în cărți.

— În cazul ăsta nu e important, zise Mort cu hotărâre.

Se întoarse spre Keli, care îl privea cu un început timid de admirație.

— Cred că pot să te ajut, spuse el. Cred că pot pune mâna pe niște magie adevărată. Magia poate să oprească domul, nu-i așa, Tăiuș?

— Magia mea sigur nu. Ar trebui să fie ceva foarte puternic și nici atunci nu sunt sigur. Realitatea este mai tare decât...

— Eu voi pleca, zise Mort. Până mâine, rămâneți cu bine!

— E deja mâine, îi atrase atenția Keli. Mort se dezumflă puțin.

— Bine, pe diseară atunci, zise ușor descumpănit, după care adăugă: Dusu-m-am!

— Dusuma... ce?

— Așa vorbesc eroii, spuse Tăiuș înțelegător. Nu se poate abține.

Mort se strâmbă la el, zâmbi plin de curaj la Keli și ieși din cameră.

— Ar fi putut măcar să deschidă ușa, comentă Keli după plecarea lui.

— Cred că se simțea un pic stânjenit, zise Tăiuș. Cu toții trecem prin starea asta.

— Care? De-a trece prin lucruri?

— Un fel de-a spune. De-a ne lovi de ele, în orice caz.

— Eu cred că o să mă culc, zise Keli. Chiar și morții au nevoie de somn. Tăiuș, nu te mai juca cu arbaleta aia, te rog. Sunt sigură că nu e demn de un vrăjitor să se afle singur în dormitorul unei doamne.

— Hm? Dar nu sunt singur, nu? Sunteți aici cu mine.

— Asta, rosti ea, este și problema.

— A. Da. Scuze. Atunci ne vedem dimineață.

— Noapte bună, Tăiuș. Închide ușa după tine.

Soarele se ivi la linia orizontului, decise să rişte şi începu să răsară.

Dar avea să mai dureze ceva până când lumina lui lentă să se prăvălească asupra Discului adormit mânând în faţa ei turmele nopţii, astfel încât umbrele nocturne încă stăpâneau oraşul.

Se adunaseră acum în jurul Tobei Reparate din strada Filigranului, cea mai renumită tavernă din oraș. Nu pentru berea ei care arăta ca un pipi de fecioară şi avea gust de acid de baterie, ci mai curând pentru clientelă. Se spunea că, dacă stai mai mult la Tobă, e imposibil ca unul din marii eroi ai Discului să nu vină să-ţi fure calul.

Atmosfera dinăuntru era încă gălăgioasă şi plină de fum, cu toate că proprietarul făcea ceea ce fac toţi cârciumarii când vor să închidă: sting câteva lumini, întorc pendula, acoperă dozatorul şi, pentru orice eventualitate, verifică dacă ghioaga ţintuită e la locul ei. Nu că muşteriii l-ar fi băgat în seamă vreun pic, desigur. Pentru majoritatea, o bâtă cu nişte cuie înfipte în ea nu însemna decât o vagă aluzie.

Totuşi erau suficient de atenţi pentru ca silueta înaltă şi întunecată care stătea la bar şi îl golea de conţinut să îi îngrijoreze cât de cât.

Băutorii înrăiţi, singuratici, generează întotdeauna un câmp mintal care le asigură totala intimitate, dar acesta radia în jur un fel de aură fatalistă, care începuse să cam golească localul. Barmanul nu era însă îngrijorat, deoarece băutorul singuratic se lansase într-un experiment extrem de costisitor.

Orice cârciumă din multivers are aşa ceva – rafturi cu sticle lipicioase, de forme curioase, care conţin nu numai lichide exotice, adesea albastre sau verzui, ci şi diverse resturi pe care băuturile adevărate nu s-ar înjosi niciodată să le conţină, precum fructe întregi, crenguţe sau, în cazuri extreme, şopârle înecate. Nimeni nu poate spune de ce adună cârciumarii atâtea asemenea sticle, dat fiind că cele mai multe au gust de melasă dizolvată în terebentină. S-au făcut speculaţii precum că ar visa la ziua în care cineva ar veni de bunăvoie şi ar cere un pahar de „Dealul cu Piersici cu Parfum de Mentă” şi dintr-o dată localul ar deveni Locul Unde E Bine Să Fii Văzut.

Străinul luase şirul de sticle la rând.

ŞI ASTA VERDE CE E?

Barmanul se uită la etichetă.

— Zice că e rachiu de pepene, spuse el cu îndoială. Zice că e îmbuteliat de nişte călugări, după nuş-ce reţetă veche, adăugă.

O SĂ-L GUST.

Omul se uită pieziș la șirul de pahare goale de pe tejghea, unele dintre ele conținând încă bucățele de salată de fructe, cireșe pe băț sau umbrelușe de hârtie.

— Sigur n-ați băut destul? întrebă el. Îl îngrijora oarecum faptul că nu reușea să distingă chipul străinului.

Paharul, cu băutura cristalizându-se pe margini, dispăru în glugă și reapăru gol.

NU. CE E ĂLA GALBEN CU VIESPI ÎNĂUNTRU?

— Tonic de Primăvară, zise. Torn?

DA. DUPĂ CARE CEL ALBASTRU CU PETE AURII.

— Ăă, Bătrânul Pardesiu?

DA. ȘI PE URMĂ RÂNDUL DOI.

— La care anume vă referiți?

LA TOATE.

Străinul rămase în picioare, în timp ce paharele cu încărcătura lor de siropuri și vegetația corespunzătoare dispăreau în gluga lui pe bandă rulantă.

Asta este, se gândi cârciumarul, asta înseamnă stil, din asta o să-mi cumpăr eu un veston roșu și poate o să pun pe tejghea niște alune sau castraveciori murați, mai pavoazez cu ceva oglinzi, mai schimb rumegușul. Luă o cârpă muiată în bere și lustrui entuziast lemnăria, întinzând picăturile de lichior vărsate pe tejghea în forma unui curcubeu care dizolvă lacul de pe mobilier. Ultimul dintre mușteriii casei își luă pălăria și plecă legănându-se și mormăind în sinea lui.

NU ÎNȚELEG ROSTUL, spuse străinul.

— Poftim?

CE AR TREBUI SĂ SE ÎNTÂMPLE?

— Câte pahare ați băut?

PATRUZECI ȘI ȘAPTE.

— Atunci poa'să se-ntâmple cam orice, spuse barmanul și, pentru că își cunoștea meseria și știa ce se așteaptă de la el când un client bea de unul singur la ore mici, vârî cârpa pentru lături într-un pahar și începu să-l lustruiască de zor, spunând: V-a dat afară cucoana, așa-i?

POFTIM?

— Vă înecați necazurile, așa-i?

EU NU AM NECAZURI.

— Nu, și normal că nu. Îmi pare rău că am adus vorba. Mai șterse un pic paharul. M-am gândit că v-ar prinde bine să vorbiți cu cineva, adăugă.

Străinul rămase o clipă tăcut, pe gânduri. Apoi spuse:

TU AI VREA SĂ VORBEȘTI CU MINE?

— Da. Sigur. Știu să ascult.

NIMENI PÂNĂ ACUM N-A MAI VRUT SĂ STEA DE VORBĂ CU MINE.

— Îmi pare rău.

ȘI NU MĂ INVITĂ NICIODATĂ LA PETRECERI.

— Nț, nț, nț.

TOȚI MĂ URĂSC. TOATĂ LUMEA MĂ URĂȘTE, N-AM NICIUN PRIETEN.

— Toată lumea ar trebui să aibă prieteni, zise barmanul înțelept.

CRED CĂ...

— Da?

CRED... CRED CĂ M-AȘ PUTEA ÎMPRIETENI CU STICLA VERDE.

Barmanul îi împinse sticla octogonală de-a lungul tejghelei. Moartea o luă și o răsturnă deasupra paharului. Lichidul se vărsă cu zgomot peste buza lui.

CRE'I CĂ'S BEA', NO-I AȘA?

— Eu servesc pe oricine rămâne în picioare din trei încercări.

AL PERRR-FECTĂ DREEEP-TATE. DA' IO...

Străinul se opri cu un deget în aer, declamator.

ȘI CE ZICEAM?

— Ziceați că eu cred că sunteți beat.

A. DA. DA' PO'SĂ FIU TREAZ CĂN' VREAU IO, E DOA'ȘA, UN ECSPE'IMENT. Ș'ACU' VREAU S'MAI ECSPE'MENTEZ ON PIC D'N CONIACU' ĂLA O'ANJ.

Cârciumarul oftă și se uită la ceas. Fără îndoială, câștiga o groază de bani, mai ales că străinul nu părea preocupat de furatul la preț sau la rest. Dar se făcuse cam târziu; de fapt era așa târziu că se făcuse devreme. Și era ceva la clientul acela solitar care îl tulbura. Oamenii de la Toba Reparată beau adeseori ca și cum mâine n-ar mai fi existat, dar acum i se părea pentru prima dată că poate aveau dreptate.

VREAU SĂ ZIC, CE PO'S'MAI AȘTEPT IO? CA'E MAI E ROSTU'? CE 'NSEAMNĂ REAL'TATEA DE FAPT?

— N-aș putea să-ți spun, prietene. Cred că o să te simți mai bine după un pui de somn zdravăn.

SOMN? SOMN? EU NU DO'M NICIODATĂ. S'NT, COM ÎI Z'CE, PROO-VEER-BIAL PENT'U ASTA.

— Toată lumea are nevoie de somn. Chiar și eu, sugeră cârciumarul.

TOȚI MĂ U'ĂSC, ȘTII?

— Da, mi-ai mai spus. E totuși trei fără un sfert.

Străinul se întoarse nesigur și scrută încăperea tăcută.

N'A'MAI 'ĂMAS DECÂT TO Ș'CU MINE, zise.

Cârciumarul ridică tejgheaua și veni pe cealaltă parte a barului, ajutându-l pe străin să coboare de pe scaun.

N'AM NICI'UN P'LETEN. PÂN'ȘI MÂȚELE RÂD DE MINE.

O mână se repezi și înșfacă o sticlă de Lichior Amanita înainte ca hangiul să reușească să-l urnească pe proprietarul ei spre ușă, întrebându-se cum poate cineva așa de slab să fie atât de greu.

IO NU TRE'S'M'MBĂT, ZIC. DE CE VO' OAMENII S'SE'MBETE? E DISTRACTIV?

— Îi ajută să mai uite de viață, amice. Acum sprijină-te de aici până deschid eu ușa...

S'UITE DE VIAȚĂ. HA. HA.

— Să mai treci pe aici când ai timp, m-auzi?

CHIAR AI VREA S'M'MAI VEZI?

Cârciumarul se uită la grămăjoara de monede de pe tejghea. Făcea să îndure puțină ciudățenie. Măcar ăsta era liniștit și nu făcea rău nimănui.

— Da, sigur, zise el, reușind printr-o mișcare abilă să-l împingă pe străin în stradă și să recupereze sticla din mâna lui. Vino când ai chef!

ĂSTA-I CE' MA' DRĂGUȚ LUCRU...

Ușa se trânti peste restul propoziției.

Ysabell se ridică în capul oaselor. Ciocănitul se auzi din nou, încet dar imperativ. Fata își trase pătura până sub bărbie.

— Cine e? întrebă ea în șoaptă.

— Sunt eu, Mort, veni un șuierat pe sub ușă. Dă-mi drumul, te rog!

— Așteaptă!

Ysabell căută febril chibriturile de pe noptieră, dărâmând o sticlă de apă de toaletă și dând jos o cutie de ciocolată din care rămăseseră mai mult hârtiuțe goale. După ce aprinse lumânarea, se așeză pentru a obține efectul maxim, își decolta cămașa de noapte și spuse:

— E deschis.

Mort năvăli în cameră, mirosind a cal, a ger și a scârbovită.

— Sper, zise Ysabell cu sarcasm, că nu ai dat buzna aici ca să profiți de poziția ta în această casă.

Mort privi în jur. Ysabell era o mare adeptă a dantelelor. Chiar și

masa de toaletă părea că poartă jupon. Camera nu era mobilată, ci mai curând îmbrăcată în lenjerie.

— Ascultă, n-am timp de prostii, zise el. Adu lumânarea în bibliotecă. Și, pentru numele cerului, pune ceva decent pe tine, că dai pe dinafară.

Ysabell privi în jos, apoi ridică brusc bărbia.

— Asta-i culmea!

Mort băgă capul înapoi pe ușă.

— E o chestiune de viață și de moarte, adăugă el și dispăru.

Ysabell privi cum ușa se închide scârțâind în urma lui, scoțând la iveală capotul albastru cu ciucuri pe care Moartea i-l luase cadou anul trecut de Lăsata Porcului și pe care nu avusese inima să-l arunce, cu toate că îi era cam mic și avea un iepuraș pe buzunar.

În cele din urmă coborî din pat, trase pe ea halatul cel jenant și lipăi pe coridor. Mort o aștepta.

— N-o să ne audă tata?

— Nu s-a întors încă. Vino.

— De unde știi?

— Locul e altfel când e el acasă. E... e ca diferența dintre o haină purtată și una atârnată în cui. N-ai observat?

— Și ce avem de făcut așa de important? Mort deschise ușa bibliotecii. Dinăuntru veni o pală de aer cald, uscat, iar balamalele scoaseră un scârțâit de protest.

—O să salvăm viața cuiva, spuse el. A unei prințese, de fapt.

Ysabell se entuziasmă imediat.

— O prințesă adevărată? Adică poate să simtă bobițele de mazăre prin douăsprezece saltele?

— Să simtă bobitele de...? Mort răsuflă ușurat. A, da. Bănuiam eu că Albert a înțeles greșit.

— O iubești?

Mort înțepeni între rafturi, conștient de literele care zgârmau între coperțile cărților.

— E greu de știut, zise. Așa arăt?

— Arăți un pic emoționat. Ea ce simte pentru tine?

— Nu știu.

— Aha, spuse Ysabell pe tonul cunoscător al expertului. Dragostea neîmpărtășită e cea mai rea. Totuși, cred că nu e o idee bună să iei otravă sau să te omori, adăugă gânditoare. Ce căutăm aici? Vrei să-i găsești cartea ca să vezi dacă te ia de bărbat?

— Am citit-o, iar ea a murit, zise Mort. Dar asta numai tehnic

vorbind. Adică nu e moartă de-adevăratelea.

— Bun, altfel ar fi necromanție. Și ce căutăm?

— Biografia lui Albert.

— De ce? Nici nu cred că are.

— Toată lumea are.

— Ei bine, lui nu-i place să i se pună întrebări personale. Eu am căutat-o odată și n-am găsit-o. Având doar numele de Albert nici nu prea ai cum. Dar de unde interesul ăsta pentru el?

Ysabell aprinse câteva lumânări de la cea pe care o adusese cu ea, umplând biblioteca de umbre jucăușe.

— Am nevoie de un mare vrăjitor și cred că el e acela.

— Cine, Albert?

— Da. Numai că cel pe care îl căutăm e Alberto Malich. Are peste două mii de ani, cred.

— Cine, Albert?

— Da. Albert.

— Dar n-a purtat niciodată pălărie de vrăjitor, spuse Ysabell cu îndoială.

— O fi pierdut-o. Oricum, pălăria nu e obligatorie. De unde începem?

— Păi dacă ești așa de sigur... de la Depozit, presupun. Acolo ține tata biografiile mai vechi de cinci sute de ani. Pe-aici.

Îl conduse printre rafturile șopotitoare până la o ușă îngropată într-o nișă. O deschise cu oarecare greutate, iar geamătul balamalelor răsună în întreaga bibliotecă; Mort își închipui o clipă cum toate cărțile se opreau din șușoteală ca să asculte.

Niște trepte coborau în bezna catifelată. Era plin de praf și pânze de păianjen, iar aerul mirosea de parcă ar fi stat închis o mie de ani într-o piramidă.

— Nu prea vine lume des pe-aici, zise Ysabell. O iau eu înainte.

Mort simți că trebuie să spună ceva.

— Trebuie să-ți spun, zise el, că ai fost o bomboană.

— Adică roz, rotundă și lipicioasă? Chiar că știi cum să vorbești cu o fată, băiete.

— Mort, spuse Mort automat.

Depozitul era întunecat și tăcut ca o peșteră din adâncul pământului. Rafturile de-abia dacă lăsau loc să treacă printre ele o singură persoană și se ridicau cu mult mai sus decât ajungea lumina lumânării. Senzația era și mai stranie pentru că volumele tăceau. Nu mai erau vieți de scris, volumele dormeau. Dar Mort simțea că

dormeau ca pisicile, cu un ochi deschis. Știau.

— Am mai coborât aici o dată, șopti Ysabell. Dacă mergi mai departe, cărțile se termină și încep tăbliţele de lut, și bucăţile de piatră, și pieile de animale, și pe toți îi cheamă Ug și Zog.

Tăcerea era aproape palpabilă. Mort simțea cum volumele îi urmăreau în timp ce traversau culoarele fierbinți, silențioase. Toți cei care trăiseră cândva se aflau aici, până la primii oameni pe care zeii îi copseseră din lut sau din ce i-or fi făcut. Și toți aceia, nu că i-ar fi purtat pică, dar se întrebau ce caută acolo.

— Ai ajuns mai departe de Ug și Zog? șopti el. Foarte multă lume ar fi interesată să știe ce e pe-acolo.

— Mi s-a făcut frică. E departe și n-aveam destule lumânări.

— Păcat.

Ysabell se opri așa de brusc că Mort se ciocni de spatele ei.

— Cam pe-aici ar trebui să fie, zise ea. Acum ce facem?

Mort se uită la numele înșirate pe cotoare.

— Par să nu fie în nicio ordine! gemu el.

Se uitară în sus. Se plimbară de-a lungul câtorva culoare laterale. Traseră din rafturile de jos câteva volume la întâmplare, stârnind nori de praf.

— E o prostie, spuse Mort într-un târziu. Sunt milioane de vieți aici. Șansele s-o găsim sunt mai mici decât...

Ysabell îi acoperi gura cu mâna.

— Ascultă!

Mort continuă să mormăie de sub degetele ei până când pricepu mesajul. Își ciuli urechile, încercând să prindă altceva decât susuratul greu al liniștii absolute.

Și atunci îl auzi. Un scârțâit slab, enervant. Sus, sus, undeva în întunericul impenetrabil de pe versantul de rafturi, o viață continua să se scrie.

Se priviră, cu ochii măriți. Apoi Ysabell spuse:

— Am trecut pe lângă o scară pe aici pe undeva. Una pe rotile.

Rotițele de la baza scării gemeau în timp ce Mort o împingea. Partea de sus aluneca și ea de parcă era fixată pe un alt set de roți, undeva, în întunecime.

— Bun, zise el. Dă-mi lumânarea și...

— Unde se duce lumânarea, acolo merg și eu, spuse Ysabell hotărâtă. Tu stai aici și mișcă scara când îți spun eu. Și nu mă contrazice.

— Ar putea fi periculos acolo, zise Mort galant.

— Ar putea fi periculos și aici, argumentă Ysabell. Așa că eu voi urca pe scară cu lumânarea, mulțumesc.

Puse piciorul pe prima treaptă și foarte curând nu mai era decât o umbră dantelată într-un cocon de lumină care se făcea tot mai mic.

Mort ținu scara și încercă să nu se gândească la toate viețile care apăsau asupra lui. Din când în când, câte un meteorit de ceară topită ateriza cu zgomot alături de el, făcând un mic crater în praful de pe jos. Ysabell era acum doar o luminiță pierdută undeva în înălțime, dar îi simțea fiecare pas vibrând pe scară.

Apoi se opri. Păru să dureze foarte mult.

Apoi vocea ei pluti în jos, înăbușită de greutatea tăcerii din jur.

— Mort, am găsit-o.

— Bun. Ad-o jos.

— Mort, ai avut dreptate.

— Bine, mulțumesc. Acum ad-o jos.

— Da, Mort, dar pe care?

— Lasă prostiile, lumânarea asta nu mai ține mult.

— Mort!

— Ce-i?

— E un raft *întreg*!

Acum chiar că sosiseră zorii, acea clipă a dimineții care le aparține doar pescărușilor de pe docurile din Morpork, fluxului care își poartă unda în susul râului și adierii călduțe dinspre Disc-Învârte, care adaugă la complexa mireasmă a orașului o boare primăvăratică.

Moartea stătea pe o baba de cheu, privind marea. Decisese să nu mai fie beat. Îi dădea dureri de cap.

Încercase pescuitul, dansul, jocurile de noroc și beția, zice-se patru dintre cele mai mari plăceri ale vieții, și nu era sigur că le vede rostul. Mâncarea, da – Moartea se bucura de o masă bună la fel ca oricare altul. Nu-și putea imagina însă alte plăceri ale cărnii, sau putea, dar erau, vorba ceea, *cărnoase,* și nu prea vedea cum le-ar fi putut aborda fără o restructurare corporală majoră, care nu era în program. În plus, oamenii păreau să se lase de ele pe măsură ce înaintau în vârstă, așa că probabil nici nu erau așa de atrăgătoare.

Moartea începea să simtă că n-o să-i înțeleagă pe oameni cât o trăi.

Soarele făcea să iasă aburul din pietre, iar Moartea simți un abia perceptibil fior al acelui impuls de primăvară capabil să urce mii de tone de sevă prin cheresteaua înaltă de zeci de metri dintr-o pădure.

Pescărușii plonjau și se scufundau în jurul lui. O mâță chioară, ajunsă la a opta viață și ultima ureche, ieși din culcușul ei de pe o grămadă de cutii de pește, se întinse, căscă și se frecă de picioarele lui. Briza, învingând renumitul miros de Ankh, aducea o aromă de mirodenii și pâine proaspătă.

Morții nu-i venea a crede. Nu se putea împotrivi. Se simțea pur și simplu fericit că trăiește și nu avea deloc chef să fie Moartea.

CRED CĂ TÂNJESC DUPĂ CEVA, se gândi el.

Mort își făcu loc pe scară lângă Ysabell. Scara tremura, dar părea sigură. Bine măcar că n-avea rău de înălțime; dedesubt, totul era negru.

Câteva din volumele de început ale lui Albert erau aproape ferfeniță. Alese unul la întâmplare și simți scara cum se scutură sub ei când se întinse să îl ia, apoi îl deschise la mijloc.

— Adu lumânarea mai încoace, zise.

— Poți citi?

— Să zicem...

..."Pus-a mâna sa pre a lui, dar fu de-a-ntristarea că orișice om tot la nimicu agiunge, adecă la Moarte, și i-a giuruit lui să afle Nemurirea pre gândul lui. <Astfel>, le spuse iel giunilor vregiutorii, <cu mantea Zeilor acoperimu-ne-vom>. În dzîua ce urmă, fiindu ploaie, Alberto..."

— E scris în Limba Veche, zise el. Înainte să se inventeze ortografia. Hai s-o vedem pe ultima.

Era chiar Albert. Mort găsi mai multe referiri la friganele.

— Hai să vedem ce face acum, zise Ysabell.

— Crezi că e bine? Parcă l-am spiona.

— Și ce? Ți-e frică?

— Bine.

Deschise cartea acolo unde paginile erau albe, apoi răsfoi înapoi până când văzu povestea vieții lui Albert târându-se pe pagină cu o viteză considerabilă, având în vedere că era miezul nopții; majoritatea biografiilor nu au mare lucru de spus despre somn, dacă nu cumva visele sunt excepțional de vii.

— Ține lumânarea ca lumea, da? Nu vreau să las pete de grăsime pe viața lui.

— De ce? Lui îi place grăsimea.

— Încetează cu chicoteala, vrei să cădem amândoi? Uită-te la pasajul ăsta...

..."Se strecură prin întunericul prăfuit al Depozitului – citi

Ysabell – cu ochii fixați pe punctulețul de lumină de deasupra. Spionează, se gândi el, își bagă nasul în treburi care nu-i privesc, afurisiții ăștia mici...”

— Mort, e...

— Taci din gură, citesc!

...”Avea să le pună capăt în curând. Albert se strecură tiptil la baza scării, își scuipă în palme și se pregăti să tragă. Stăpânul n-o să afle niciodată; se purtase ciudat în ultima vreme și era numai vina băiatului și...”

Mort privi în ochii îngroziți ai Ysabellei.

Atunci fata îi luă cartea, o ținu o clipă la capătul brațului întins în timp ce privirea îi rămăsese fixată într-a lui, fără expresie, și îi dădu drumul.

Mort o văzu că mișca din buze și apoi își dădu seama că și el număra în gând.

Trei, patru...

Se auzi o bufnitură înfundată, un strigăt înăbușit, apoi tăcere.

— Crezi că l-ai omorât? întrebă Mort după o vreme.

— Ce, *aici?* Oricum, n-am observat până acum la tine nicio idee mai acătării.

— Nu, dar... E om bătrân, la urma urmelor.

— Ba nu-i, i-o tăie Ysabell, luând-o în jos pe scară.

— La două mii de ani?

— Șaizeci și șapte bătuți pe muche.

— Cărțile spun...

— Ți-am mai spus, timpul nu curge aici. Nu timpul *real.* Asculți vreodată, băiete?

— Mort, spuse Mort.

— Și nu mă mai călca pe degete. Cobor cât pot de repede.

— Scuze.

— Și nu te mai căina atâta. Ai idee ce plictiseală e să trăiești aici?

— Probabil că nu, zise Mort, adăugând cu neprefăcută invidie: Am auzit eu de plictiseală, dar n-am avut niciodată ocazia să mă bucur de ea.

— E groaznic.

— Dacă e să comparăm, nici viața trepidantă nu așa grozavă pe cât se zvonește.

— Cred că orice e mai bine.

De dedesubt se auzi un geamăt, urmat de un șir de înjurături.

Ysabell încercă să vadă prin întuneric.

— E clar că mușchii înjuratului nu i-au fost afectați, zise. Nu cred că sunt obligată să ascult astfel de cuvinte. Îmi pot dăuna la caracter.

Îl găsiră pe Albert prăbușit lângă raftul de cărți, bombănind și ținându-se de braț.

— Nu mai face atâta caz, i-o scurtă Ysabell. N-ai pățit nimic; tata nu permite să ți se întâmple nimic.

— De ce a trebuit să faci asta? se văicări el. Nu voiam nimic rău.

— Voiai să ne împingi jos de pe scară, spuse Mort, în timp ce îl ajuta să se ridice. Am citit. Mă mir că n-ai folosit magia.

Albert se uită la el furios.

— A, deci ai aflat, ai? zise el încetișor. Să-ți fie de bine. N-ai niciun drept să iscodești.

Se săltă de jos, împinse deoparte mâna lui Mort și porni șontâc printre rafturile tăcute.

— Stai, așteaptă, zise Mort. Am nevoie de ajutorul tău!

— A, da, normal, îi răspunse Albert peste umăr. E logic, nu? Te-ai gândit, ia să mă duc eu să scotocesc prin viața lui personală și p-ormă să-i dau cu ea în cap și p-ormă îl rog să m-ajute.

— Am vrut doar să fiu sigur că erai tu, zise Mort alergând după el.

— Eu eram. Toți suntem.

— Dacă nu mă ajuți, o să se întâmple un lucru cumplit. Vezi tu, prințesa asta...

— Lucruri cumplite se întâmplă tot timpul, băiete...

— ... Mort...

— ... și nimeni nu se așteaptă de la mine să le rezolv.

— Dar tu erai cel mai mare...

Albert se opri o clipă, dar nu se întoarse.

— *Am fost* cel mai mare, *am fost*. Și nu încerca să mă lingușești. Nu sunt lingușibil.

— Au statui cu tine și tot restul, zise Mort, străduindu-se să nu caște.

— Ei sunt proștii, în cazul ăsta. Albert ajunse la capătul scării dinspre biblioteca propriu-zisă, urcă energic și rămase profilat în lumina lumânărilor din sală.

— Vrei să zici că nu m-ajuți? zise Mort. Chiar dacă poți?

— Dați-i băiatului un premiu, mormăi Albert. Și să nu crezi că poți apela la bunele mele sentimente ascunse sub o aparență mai aspră, adăugă el, pentru că mi-s al naibii de aspru și pe dinăuntru.

Îl auziră cum calcă pe podeaua bibliotecii de parcă i-ar fi purtat pică și cum trântește ușa în urma lui.

— Ei bine... spuse Mort nesigur.

— La ce te așteptai? se răsti Ysabell. Nu-i mai pasă de nimeni, cu excepția tatei.

— Am crezut că un om ca el m-ar ajuta dacă i-aș explica așa cum trebuie, zise Mort. Se înmuie. Valul de energie care îl ajutase să traverseze noaptea se evaporase, iar mintea îi era ca de plumb. Știi că a fost un vrăjitor renumit?

— Asta nu înseamnă nimic. Vrăjitorii nu sunt neapărat oameni buni și amabili. Nu te amesteca în treburile vrăjitorilor, căci adesea un refuz jignește, am citit eu undeva. Ysabell se apropie de Mort și se uită la el îngrijorată. Arăți ca resturile de la cină, zise ea.

— M' s'mt bine, spuse Mort, urcând greoi scările până în penumbra zgomotoasă a bibliotecii.

— Ba nu. Ți-ar prinde bine un somn zdravăn, băiete.

— M'rt, murmură Mort.

Simți cum Ysabell îi trece brațul pe după umărul ei. Pereții se unduiau ușor și chiar sunetul vocii lui venea de foarte departe și simțea cât de plăcut ar fi fost să se întindă pe o lespede frumoasă de piatră și să doarmă pentru totdeauna.

Moartea avea să se întoarcă în curând, își zise, în timp ce își simțea trupul inert călăuzit pe coridoare. N-avea ce-i face, trebuia să-i spună Morții. Nu era băiat rău, în fond. Moartea avea să-l ajute; nu trebuia decât să-i explice. Și atunci avea să scape de griji și să dooaa...

— Și cu ce v-ați ocupat până acum?

POFTIM?

— Cum v-ați câștigat existența? întrebă tânărul firav din spatele biroului.

Silueta din fața lui se foi cu stânjeneală.

AM CĂLĂUZIT SUFLETE PE LUMEA CEALALTĂ. AM FOST MORMÂNTUL TUTUROR SPERANȚELOR. AM FOST REAUTATEA FINALĂ. AM FOST ASASINUL ÎMPOTRIVA CĂRUIA NICIO ÎNCUIETOARE NU ERA DE FOLOS.

— Mda, în regulă, am priceput, dar aveți vreo calificare?

Moartea se gândi.

CRED CĂ AM O OARECARE EXPERIENȚĂ CU UNELTE AGRICOLE, lansă el după o vreme.

Tânărul scutură energic din cap.

NU?

— Suntem într-un oraș, Domnule... privi în jos și simți din nou o

jenă pe care nu o putea identifica exact. Domnul... domnul... domnul... și suntem cam în criză de lanuri.

Lăsă jos peniţa şi afişă genul acela de zâmbet care sugera că a fost învăţat dintr-o carte.

Ankh-Morpork nu era suficient de avansat ca să aibă o bursă a locurilor de muncă. Oamenii aveau slujbe pentru că taţii lor le creau special, sau pentru că talentul lor natural găsea o întrebuinţare, sau pentru că auzeau de la cineva de vreun post. Dar se căutau servitori şi oameni pentru alte munci domestice şi, cum zonele comerciale ale oraşului începuseră să se dezvolte, tânărul cel firav – un anume domn Liona Keeble – inventase profesiunea de agent de plasare a forţei de muncă pe care o găsea, în clipa respectivă, extrem de dificilă.

— Dragă domnule... – se uită în jos – domnule, mulţi oameni vin la oraş pentru că, din păcate, îşi închipuie că viaţa de aici e mai îndestulată. Scuză-mă că-ţi spun, dar îmi pari a fi un boier scăpătat. Aş fi zis că vrei ceva mai rafinat decât – se uită din nou în jos – o muncă plăcută care implică pisici sau flori.

ÎMI PARE RĂU. AM CONSIDERAT CĂ E TIMPUL SĂ FAC O SCHIMBARE.

— Ştii să cânţi la vreun instrument?

NU.

— Ştii să faci tâmplărie?

NU ŞTIU, N-AM ÎNCERCAT NICIODATĂ. Moartea se uită în jos. Începea să se simtă extrem de jenat.

Keeble mai mută nişte foi pe birou şi oftă.

POT SĂ TREC PRIN ZIDURI, propuse Moartea, dându-şi seama că discuţia ajunsese într-un punct mort.

Keeble ridică ochii cu interes.

— Aş vrea să văd, zise. Asta ar putea fi o calificare.

BINE.

Moartea îşi împinse scaunul şi păşi încrezător spre cel mai apropiat perete.

AU.

Keeble era în aşteptare.

— Haide, zise el.

ĂSTA E UN PERETE OBIŞNUIT, NU?

— Presupun că da, nu sunt specialist.

PARE SĂ PREZINTE UNELE DIFICULTĂŢI.

— Aşa se pare.

CUM SE NUMEŞTE CÂND TE SIMŢI FOARTE MIC ŞI ÎNCINS?

Keeble se jucă puțin cu creionul.

— Pigmeu?

Ceva cu j.

— Stânjenit?

— Da, spuse Moartea, VREAU SĂ ZIC DA.

— Se pare că nu ai nicio calificare utilă și niciun talent, zise. Nu te-ai gândit să intri în învățământ?

Chipul Morții deveni o mască a groazei. E drept, era *oricum* o mască a groazei, dar acum chiar asta voia să exprime.

— Vezi dumneata, spuse Keeble cu blândețe, lăsând jos tocul și împreunându-și mâinile, foarte rar am ocazia să caut o nouă carieră pentru o... cum ai spus că se numește?

PERSONIFICARE ANTROPOMORFICĂ.

— Aha, da. Ce *înseamnă,* mai precis?

Moartea se săturase.

ASTA, zise el.

Pentru o clipă, o singură clipă, Domnul Keeble îl văzu cu claritate. Fața i se făcu aproape la fel de albă ca a Morții. Mâinile începură să-i tremure convulsiv. Inima i se opri în loc.

Moartea îl urmări cu un interes moderat, apoi scoase din adâncurile robei o clepsidră pe care o ținu la lumină, examinând-o cu un ochi critic.

LINIȘTEȘTE-TE, MAI AI CÂȚIVA ANI BUNI.

— Bbbbb...

POT SĂ-ȚI SPUN EXACT CÂȚI, DACĂ VREI.

Keeble, care se lupta să își recapete respirația, reuși să scuture din cap.

ATUNCI VREI SĂ-ȚI ADUC UN PAHAR CU APĂ?

— nnN... nnN...

Clopoțelul de la ușă sună. Keeble dădu ochii peste cap. Moartea decise că îi era dator omului. Nu putea să-l lase să-și piardă clientela, un bun pe care oamenii îl apreciau, evident, foarte mult.

Dădu la o parte draperia de mărgele și păși în încăperea din față, unde o femeie mică și îndesată, arătând cam ca o chiflă înfuriată, bătea în tejghea cu un pește.

— În legătură cu postu' de bucătar de la Universitate, zise. Mi-ai zis că e o slujbuliță bună, da' e o mizerie acolea, și studenții numa' renghiuri știe să face și să faci bine matale... vreau să... io nu mi-s... Vocea i se pierdu.

— Ăăă, făcu, deși se vedea că nu o spune din inimă. Matale nu ești

Keeble, așa-i?

Moartea se uită la ea. Nu avusese parte niciodată de un client nemulțumit. Nu știa ce să facă. În final, se lăsă păgubaș.

DISPARI, COTOROANȚĂ NEAGRĂ ȘI NOPTATICĂ.

Ochii bucătăresei se îngustară.

— Pe cine faci mata oftatică? zise ea acuzator, lovind din nou cu peștele în tejghea. Iote-te la ăsta, zise. Ieri era fierul de încălzit patu', dimineața: pește. Te-ntreb io pe matale.

FIE CA TOȚI DEMONII IADULUI SĂ-ȚI BÂNTUIE SPIRITUL DE VIU DACĂ NU PLECI ÎN CLIPA ASTA, încercă Moartea.

— Nu știu io d-astea, da' cu-ncălzitoru' meu cum rămâne? Acolea nu-i loc pentru o damă onorabilă, au vrut și să...

DACĂ VEI CONSIMȚI SĂ PLECI, SPUSE MOARTEA CU DISPERARE, ÎȚI VOI DA NIȘTE BANI.

— Cât? zise bucătăreasa, cu o viteză care ar fi lăsat mult în urmă o cobră în plin atac și i-ar fi provocat fulgerului un șoc neplăcut.

Moartea scoase punga cu bani și răsturnă o grămăjoară de monede înverzite și înnegrite pe tejghea. Femeia le privi cu adâncă suspiciune.

ACUM PLEACĂ IMEDIAT, ÎNAINTE CA VÂNTURILE APRINSE ALE INFINITĂȚII SĂ-ȚI ARDĂ HOITUL NEMERNIC.

— Am io grijă să afle bărbată-miu, zise bucătăreasa sumbru, în timp ce ieșea. Morții i se păru că amenințările lui pălesc prin comparație.

Se întoarse după draperie. Keeble, încă prăbușit în scaun, scoase un fel de horcăit sugrumat.

— Era adevărat! zise. Am crezut că ești doar un coșmar.

AȘ PUTEA SĂ MĂ SIMT OFENSAT, zise Moartea.

— Chiar ești Moartea? zise Keeble.

DA.

— De ce n-ai spus?

OAMENII PREFERĂ, ÎN GENERAL, SĂ NU AFLE.

Keeble scotoci prin hârtii, chicotind isteric.

— Și vrei să faci altceva? zise. Să fii Zâna Măseluțelor? Spiritul apelor? Omul negru?

NU FII PROST. SIMT PUR ȘI SIMPLU... CĂ VREAU O SCHIMBARE.

Căutările frenetice ale lui Keeble îl conduseră în sfârșit la hârtia dorită. Scoase un râs dement și o împinse în mâinile Morții.

Moartea o citi.

ASTA E O SLUJBĂ? OAMENII SUNT PLĂTIȚI PENTRU AȘA

CEVA?

— Da, da, du-te la el, ești foarte potrivit. Numai nu-i spune că te-am trimis eu.

* * *

Binky galopa ca vântul prin noapte, iar Discul se întindea undeva jos, sub copitele sale. Acum Mort descoperea că spada lui ajungea mai departe decât crezuse, că putea atinge stelele, și o rotea prin adâncurile spațiului și drept în inima unei stele galbene pitice care se transforma foarte satisfăcător într-o nova. El se ridica în scări și învârtea tăișul deasupra capului râzând în timp ce flacăra albăstruie tăia văzduhul, lăsând în urma sa o dâră de beznă și tăciuni aprinși.

Și nu se mai oprea. Mort se opintea cu sabia care începuse să taie întregul orizont, mărunțind munții, secând mările, transformând pădurile verzi în vreascuri și cenușă. Auzea în spatele lui vocile și țipetele scurte ale rudelor și prietenilor la fiecare rotire disperată. Furtuni de praf se ridicau din pământul mort pe când se lupta să-și descleștеze mâna, dar sabia devenise rece ca gheața în pumnul lui, târându-l într-un dans care nu se mai sfârșea până când nu mai rămânea nimic în viață.

Și când sosea clipa aceea, Mort era singur, cu excepția Morții care spunea:

— Bine lucrat, băiete.

Iar Mort răspundea: MORT.

— Mort! Mort! Trezește-te!

Mort reveni cu greu la suprafață, ca un înecat. Se lupta să nu se trezească, agățându-se de pernă și de ororile somnului, dar cineva îl trăgea insistent de ureche.

— Hmmf? făcu el.

— *Mort!*

— Șe-rei?

— Mort, e vorba de tata!

Deschise ochii și se uită prostit la fața Ysabellei. Apoi evenimentele din noaptea precedentă îl ajunseră din urmă ca un ciorap plin cu nisip ud.

Se ridică pe marginea patului, încă învăluit în rămășițele visului.

— Mda, în regulă, zise. Mă duc imediat la el.

— Nu-i aici! Albert a luat-o razna! Ysabell stătea lângă pat, mototolind în mâini o batistă. Mort, crezi că i s-o fi întâmplat ceva rău?

Mort o privi tâmp.

— Nu fi idioată, zise. Doar e Moartea. Se scarpină. Avea o fierbinţeală uscată şi mâncărimi.

— Dar n-a mai fost niciodată plecat atâta vreme! Nici măcar când cu marea epidemie de ciumă din Pseudopolis! Vreau să zic, trebuie să fie aici în fiecare dimineaţă, să facă evidenţa şi să se ocupe de noduri şi...

Mort o apucă de braţe.

— Bine, bine, zise cât de liniştitor putu. Sunt sigur că totul e în regulă. Calmează-te, da? O să mă duc să văd... de ce stai cu ochii închişi?

— Mort, pune te rog nişte haine pe tine, spuse Ysabell cu o voce mică.

Mort privi în jos.

— Scuze, zise el pierit. Nu mi-am dat seama... Cine m-a dus la culcare?

— Eu, spuse ea. Dar am ţinut capul întors. Mort îşi trase pantalonii, se vârî în cămaşă şi porni grăbit spre biroul Morţii, cu Ysabell în urma lui. Albert era acolo, sărind de pe un picior pe altul ca o raţă într-o tigaie. Când apăru Mort, expresia de pe chipul bătrânului ar fi putut trece chiar drept recunoştinţă.

Mort constată uimit că avea lacrimi în ochi.

— Jilţul n-a fost folosit, scheună Albert.

— Îmi pare rău, dar e aşa de important? zise Mort. Bunicul nu venea acasă cu zilele dacă avea o vânzare importantă în târg.

— Dar el e mereu aici, spuse Albert. În fiecare dimineaţă, de când îl ştiu, stă aici la birou şi se ocupă de noduri. E munca lui. N-ar lipsi pentru nimic în lume.

— Presupun că nodurile astea îşi pot purta singure de grijă o zi-două, zise Mort.

O scădere bruscă a temperaturii îi spuse că se înşela. Se uită la feţele lor.

— Nu pot? zise.

Ambele capete se clătinară.

— Dacă nodurile nu sunt făcute ca lumea, întregul Echilibru se distruge, spuse Ysabell. Se poate întâmpla orice.

— Nu ţi-a explicat? întrebă Albert.

— Nu tocmai. Eu de fapt n-am făcut decât partea practică. A zis că o să ne ocupăm de teorie mai târziu, zise Mort. Ysabell izbucni în lacrimi.

Albert îl luă pe Mort de braţ şi, cu ample mişcări dramatice din

sprâncene, îi sugeră că ar vrea să stea de vorbă cu el într-un colț. Mort îl urmă fără tragere de inimă.

Bătrânul se scotoci în buzunare și într-un târziu extrase o pungă ponosită de hârtie.

— O bomboană de mentă? întrebă.

Mort scutură din cap.

— Nu ți-a spus niciodată despre noduri? zise Albert.

Mort scutură din nou din cap. Albert începu să sugă din bomboană; suna ca scurgerea de la cada lui Dumnezeu.

— Câți ani ai, băiete?

— Mort. Șaisprezece.

— Sunt unele lucruri pe care un băiat de șaisprezece ani trebuie să le știe, spuse Albert, privind peste umăr la Ysabell, care suspina de zor în jilțul Morții.

— A, *pe-alea* le știu. Tata mi le-a spus când ne-am dus cu iepele de tharga la împerecheat. Când un bărbat și o femeie...

— Despre univers, voiam să zic, interveni repede Albert. Adică, te-ai gândit vreodată?

— Știu că Discul e purtat în spate de patru elefanți care stau pe carapacea Marelui A'Tuin, zise Mort.

— Asta e numai o parte. Mă refeream la întregul univers de timp și spațiu și viață și moarte și zi și noapte și tot restul.

— N-aș putea spune că m-am gândit cine știe ce la el, zise Mort.

— Aha. Ar trebui. Ideea e că nodurile fac parte din el. Ele împiedică moartea să scape de sub control, înțelegi. Nu pe el, nu Moartea. Ci moartea propriu-zisă. Adică, ăăă – Albert își căută cuvintele – adică moartea trebuie să vină exact la sfârșitul vieții, pricepi, nu înainte și nu după, iar nodurile trebuie făcute astfel încât principalele cifre să... nu mă urmărești, nu?

— Scuze.

— Trebuie să se ocupe cineva de ele, o scurtă Albert, și viețile trebuie alese corect. Clepsidrele, cum le spui tu. Datoria propriu-zisă e partea ușoară a muncii.

— Și tu poți să te ocupi de ele?

— Nu. Dar tu?

— Nu!

Albert supse gânditor din bomboană.

— Lumea a cam luat-o pe coajă, în cazul ăsta, zise.

— Ascultă, nu văd de ce ești așa de îngrijorat. Presupun că a fost reținut pe undeva, zise Mort, dar până și lui i se păru neconvingător.

Nu prea se întâmpla ca oamenii să apuce Moartea de butonieră, rugându-se să le mai spună încă o poveste, sau să-l bată pe spate și să-i zică lucruri de genul „Avem timp de una mică, bătrâne, n-are rost să te grăbești acasă", sau să-l invite la o partidă de popice după care să se abată la un restaurant klatcian care servește la pachet, sau... Mort avu crunta revelație că Moartea trebuie să fie una dintre cele mai singuratice creaturi din univers. La marea petrecere a Creației, el era totdeauna la bucătărie.

— Nu știu deloc ce a fost cu stăpânul în ultima vreme, mormăi Albert. Ridică-te de-acolo, fata mea. Hai să vedem ce e cu nodurile astea.

Deschiseră registrul.

Se uitară la el vreme îndelungată.

Apoi Mort spuse:

— Ce înseamnă toate simbolurile astea?

— Sodomia non sapiens, îngână Albert pe sub mustață.

— Asta ce-nseamnă?

— Înseamnă să mă pupi undeva dacă știu.

— Era în vorbire vrăjitorească, nu? zise Mort.

— Lasă-mă cu vorbirea ta vrăjitorească. Nu știu io de-așa vorbire. Tu pune-ți mintea la lucru cu asta.

Mort privi din nou la arabescurile din registru. Era de parcă un păianjen și-ar fi țesut pânza pe pagină și s-ar fi oprit la fiecare îmbinare să scrie niște notițe. Mort se zgâi până când începură să-l doară ochii, tot așteptând să-i vină vreo inspirație. Niciuna nu se oferi voluntară.

— Ceva?

— Nu pricep boabă, zise Mort. Nu știu nici măcar dacă se citește de sus în jos sau lateral.

— În spirală, de la centru înspre afară, se smiorcăi Ysabell din colțul ei.

Cei doi dădură cap în cap aplecându-se peste centrul paginii. Apoi se uitară lung la fată. Ea ridică din umeri.

— Tata m-a învățat cum să citesc graficul nodurilor, explică ea, când coseam aici cu el. Îmi tot citea pasaje.

— Poți să ne ajuți? întrebă Mort.

— Nu, zise Ysabell. Își suflă nasul.

— Cum adică nu, mugi Albert. E prea important ca dintr-un capriciu...

— Adică, spuse Ysabell pe un ton de brici, pot să le fac *eu* și *voi* să

mă ajutați.

* * *

Breasla Negustorilor din Ankh-Morpork începuse să angajeze bande de bărbați cu urechile cât pumnul și pumnul cât un sac de nuci, cu sarcina să-i reeduce pe acei rătăciți care nu reușeau să aprecieze numeroasele puncte de atracție ale frumosului lor oraș. De exemplu, filosoful Cunpiastru a fost găsit plutind cu fața în jos în fluviu la câteva ore după ce a rostit celebrul dicton „Când te-ai săturat de Ankh-Morpork, înseamnă că te-ai săturat de a-ncălca prin mâzgă de-un cot".

De aceea, este mai prudent să rămânem la unul singur, – din foarte numeroasele, desigur – doar unul dintre lucrurile care fac Ankh-Morporkul renumit între orașele multiversului.

Și acela este mâncarea.

Rutele comerciale de pe jumătate de Disc trec prin oraș sau pe leneșul său fluviu. Peste jumătate din triburile și rasele de pe Disc au reprezentanți care locuiesc pe tot mai întinsele sale hectare. La Ankh-Morpork se adună toate bucătăriile lumii: pe meniu se află o mie de soiuri de legume, o mie cinci sute de brânzeturi, două mii de mirodenii, trei sute de feluri de carne, două sute de tipuri de păsări de curte, cinci sute de soiuri de pești, o sută de variațiuni pe tema pastelor, șaptezeci de ouă de un fel sau altul, cincizeci de insecte, treizeci de moluște, douăzeci de șerpi și alte reptile, precum și ceva maroniu și bubos cunoscut drept trufa migratoare din Klatch.

Localurile care servesc masa merg de la cele opulente, unde porțiile sunt mici, dar farfuriile sunt de argint, până la cele secretoase, unde se zvonește că cei mai exotici locuitori ai Discului mănâncă orice reușesc să înghită din trei încercări.

Casa Cotletelor Harga de pe docuri nu se numără probabil printre restaurantele de frunte ale orașului, trebuind să satisfacă nevoile unei clientele mai solide, ce preferă cantitatea calității și sparge mesele dacă nu primește ce vrea. Acolo nu se cere nimic special sau exotic, ci se folosesc alimente convenționale precum embrioni de păsări care nu zboară, organe mărunțite vârâte în intestine, hălci din corpul unui porc și semințe râșnite, prăjite în grăsimi animale; sau, cum se spune în jargonul local: ouă, cârnați, costiță și pâine la tigaie.

Era genul de restaurant care nu are nevoie de meniu. Te uitai direct la haina lui Harga.

Totuși, trebuia să recunoască, noul bucătar părea să fie exact ce trebuie. Harga, reclamă vie la propriul meniu bogat în carbohidrați, se

uita fericit la sala plină de clienți mulțumiți. Și ce repede lucra! De fapt, deconcertant de repede.

Bătu în gemuleț.

— Două porții de ouă, cartofi prăjiți, fasole și un trolburger fără ceapă, strigă el.

BINE.

Gemulețul se ridică după câteva secunde și apărură farfuriile. Harga clătină din cap cu o uimire plină de încântare.

Așa fusese toată seara. Ouăle erau curate și luceau, boabele de fasole sclipeau ca niște rubine, iar cartofii aveau acel brun auriu crocant al trupurilor bronzate pe plaje de lux. Ultimul bucătar al lui Harga făcea cartofii ca pe niște punguțe cu puroi.

Harga își roti privirile prin cafeneaua plină de fum. Nu se uita nimeni. Ia să afle el cum se explica chestia asta. Bătu din nou în gemuleț.

— Sandviș de aligator, zise. Și dacă se poate repe...

Gemulețul se ridică. După ce își făcu curaj câteva clipe, Harga își aruncă ochii sub prima felie a sandvișului lunguieț din fața lui. O fi fost aligator, n-o fi fost...? Bătu din nou.

— Bun, zise, nu că mă plâng, vreau doar să știu cum reușești să le faci așa de repede.

TIMPUL NU E IMPORTANT.

— Zici tu?

EXACT.

Harga se hotărî să nu-l contrazică.

— Oricum, faci o treabă a naibii de bună, băiete, spuse el.

CUM SE NUMEȘTE CÂND TE SIMȚI CALD ȘI MULȚUMIT ȘI AI VREA CA LUCRURILE SĂ RĂMÂNĂ AȘA CUM SUNT?

— Cred că-i zice fericire, spuse Harga.

În bucătăria mică, înghesuită, în care grăsimea se stratificase de-a lungul deceniilor, Moartea se ducea și se învârtea, tocând, feliind și prăjind. Cuțitul îi strălucea prin aburul puturos.

Deschisese ușa către aerul răcoros al nopții și vreo duzină de pisici de prin vecini se adunaseră, atrase de vasele cu lapte și carne – cea mai bună marfă a lui Harga, numai de-ar fi știut el – plasate strategic pe podea. Din când în când, Moartea se oprea din lucru și o mai scărpina pe câte una după urechi.

— Fericire, spuse el și rămase uimit de sunetul propriei voci.

Tăiuș, vrăjitor și Recunoscător Regal în funcție, se sforța să urce și

ultima treaptă a turnului și se sprijini de parapet, așteptând să i se mai potolească bătăile inimii.

De fapt nici nu era așa de înalt turnul ăsta, era înalt doar pentru Sto Lat. Ca aspect general și ca design, părea un fel de turn standard pentru închis domnițele; în realitate, era folosit pentru depozitarea mobilei vechi.

Totuși, turnul oferea o priveliște inegalabilă asupra orașului și a câmpiilor din jur, ceea ce însemna că puteai să vezi o groază de verze.

Tăiuș reuși să ajungă la crenelurile în ruine de pe vârful zidului și privi spre zarea dimineții. Era poate ceva mai cețoasă decât de obicei. Dacă s-ar fi străduit, și-ar fi putut imagina o sclipire pe cer. Dacă s-ar fi străduit și mai tare, ar fi putut auzi un bâzâit pe deasupra loturilor de varză, un sunet de parcă cineva prăjea lăcuste. ÎI luă cu tremurici.

În momente ca acesta, mâinile lui căutau automat prin buzunare, dar acum nu găsiră decât jumătate de punguță de jeleuri lipite între ele și un cotor de măr. Niciunul dintre ele nu-i oferea prea multă consolare.

Tăiuș voia ce ar fi vrut orice vrăjitor în astfel de clipe, anume să fumeze. Ar fi ucis pentru un trabuc și ar fi mers până la vătămare corporală pentru un chiștoc. Încercă să se adune. Hotărârea făcea bine la caracter; din păcate, caracterul ăsta nu aprecia sacrificiile făcute de dragul lui. Se zice că un vrăjitor cu adevărat mare este permanent în tensiune. Pe Tăiuș l-ai fi putut folosi pe post de arc cu săgeți.

Se întoarse cu spatele la peisajul cruciferic și coborî pe scara întortocheată până în aripa principală a palatului.

Și totuși, își spuse el, campania părea să dea rezultate. Populația nu părea să aibă nimic împotriva pregătirilor pentru încoronare, deși nu îi era foarte clar cine anume va fi încoronat. Străzile se împodobeau de sărbătoare, iar Tăiuș aranjase ca din fântâna din piața principală să curgă, dacă nu vin, măcar o bere de broccoli mai acceptabilă. Lumea avea să danseze, la nevoie sub amenințarea armelor. Aveau să aibă loc și concursuri pentru copii. Aveau să fie și boi la frigare. Caleașca regală fusese proaspăt poleită și Tăiuș își punea mari speranțe că oamenii se puteau lăsa convinși să o observe când trecea.

Marele Preot de la Templul lui Io cel Orb ridica unele probleme. Tăiuș îl trecuse la categoria bătrânei simpatici a căror expertiză în mânuirea cuțitului era atât de slabă încât jumătate din victimele sacrificiilor se plictiseau să aștepte și o luau din loc. Ultima dată când încercase să sacrifice o capră, până să se concentreze el aceasta

avusese timp să dea naștere la gemeni și, cu curajul insuflat de starea de maternitate, să pună pe fugă toată preoțimea din templu.

Șansele ca el să reușească să așeze coroana pe capul cui trebuia, chiar și în condiții normale, erau medii, calculase Tăiuș; trebuia să stea lângă moșuleț și să-i ghideze cu mult tact mâinile tremurătoare.

Și totuși nici asta nu era problema cea mare. Problema cea mare era cu mult mai mare. Problema cea mare fusese ridicată de Cancelar după micul dejun.

— Artificii? se mirase Tăiuș.

— La asta se presupune că vă pricepeți, tu și colegii tăi vrăjitori, nu? zise Cancelarul rigid ca o pâine veche de o săptămână. Lumini, pocnete și toate cele de trebuință. Îmi amintesc, pe când eram eu flăcău, un vrăjitor...

— Mă tem că eu nu știu nimic despre artificii, spuse Tăiuș pe un ton care sugera că e foarte bucuros de această ignoranță.

— Tot felul de rachete, rememora Cancelarul fericit. Lumânări de Ankh. Fulgere. Și chestii pe care le țineai în mână. Nu există o încoronare reușită fără focuri de artificii.

— Da, dar vedeți...

— Bravo, i-o tăie Cancelarul, știam că se poate conta pe tine. O mulțime de rachete, pricepi, iar la final trebuie făcut ceva special, ai grijă, ceva care să-ți taie respirația, cum ar fi un portret al... al... ochii îi căpătară luciul acela care îi devenise lui Tăiuș deprimant de cunoscut.

— Prințesei Keli, zise el plictisit.

— Aha. Da. Al ei, zise Cancelarul. Un portret al... cui ai spus tu... făcut din artificii. Desigur, pentru voi, vrăjitorii, probabil că nu e mare lucru, dar oamenilor le place. Niște trăsnete și tunete și mânuțe fluturate de la balcon sunt perfecte ca să mențină în formă mușchii loialității, zic eu mereu. Ocupă-te tu. Rachete. Cu rune pe ele.

Cu o oră mai devreme, Tăiuș căutase prin Grimoarul pentru Distracții Monstru și adunase prudent mai multe ingrediente din gospodărie, cărora le dăduse foc cu un chibrit.

Ciudat lucru, sprâncenele, medita el. Nici nu le observi până nu rămâi fără ele.

Roșu pe la ochi și mirosind vag a fum, Tăiuș se îndreptă spre apartamentele regale trecând pe lângă stoluri de cameriste care făceau ce-or fi făcând ele de obicei, că mereu părea să fie nevoie de câte trei. De câte ori îl vedeau pe Tăiuș, de obicei amuțeau, treceau pe lângă el repede, cu capetele plecate, iar când ajungeau mai departe, pe coridor, izbucneau în chicote înfundate. Acest lucru îl enerva pe

Tăiuș. Nu – își spunea el repede – din vreo rațiune personală, ci deoarece vrăjitorii ar trebui tratați cu mai mult respect. În plus, unele dintre cameriste aveau un mod de a se uita la el care îi provoca gânduri specific nevrăjitorești.

E adevărat, se gândi el, drumul spre iluminare trece peste cam vreun kilometru de sticlă pisată.

Bătu la ușa apartamentului lui Keli. Îi deschise o cameristă.

— Stăpâna ta e aici? întrebă el cât putu de semeț.

Fata își puse mâna peste gură. Umerii i se scuturară. Ochii îi sclipiră. Un sunet ca de abur sub presiune scăpă dintre degetele ei.

N-am ce face, își spuse Tăiuș. Se pare că am acest efect formidabil asupra femeilor.

— E un bărbat? se auzi vocea lui Keli dinăuntru. Ochii cameristei se înceţoșară și lăsă capul într-o parte, de parcă nu era sigură dacă auzise ceva.

— Sunt eu, Tăiuș, zise Tăiuș.

— A, e în regulă atunci. Poți intra.

Tăiuș își făcu loc pe lângă fată și încercă să nu bage în seamă cum râdea înfundat în timp ce ieșea în fugă. Desigur, toată lumea știa că un vrăjitor nu are nevoie de escortă. Totuși, tonul cu care prințesa rostise „A, e în regulă atunci" îl făcuse să i se strângă stomacul.

Keli ședea la măsuță și își peria părul. Foarte putini bărbați de pe lume știu ce poartă o prințesă pe sub rochie, iar Tăiuș li se alătură cu extrem de mari rețineri, dar cu o putere de control demnă de admirație. Nu îl trăda decât mișcarea frenetică, în sus și în jos, a mărului lui Adam. Era evident, n-avea să mai fie bun de nicio vrajă *zile întregi.*

Ea se întoarse, trimițându-i o boare de pudră de talc. *Săptămâni,* fir-ar să fie, *săptămâni întregi.*

— Arăți cam încins, Tăiuș. S-a întâmplat ceva?

— Neeh.

— Poftim?

Vrăjitorul se scutură. Concentrează-te pe perie, omule, pe perie.

— Niște experimente magice, domniță. Doar arsuri superficiale.

— Mai *înaintează?*

— Mă tem că da.

Keli se întoarse la oglindă. Fața ei exprima hotărâre.

— Avem timp?

Asta era partea de care îi fusese groază. Făcuse tot ce-i stătea în putință. Astrologul regal fusese ținut la post, fără băuturică, suficient

cât să ajungă să insiste că a doua zi era singura în care putea avea loc ceremonia, așa încât Tăiuș putuse aranja ca totul să înceapă la o secundă după miezul nopții. Tăiase fără milă din repertoriul fanfarei regale de trompetiști. Cronometrase invocația către zei a Marelui Preot și o scurtase drastic; zeii aveau să facă probabil mare tămbălău. Ceremonia ungerii cu uleiuri sfințite fusese redusă la o atingere rapidă după urechi. Patinele cu rotile erau o invenție necunoscută pe Disc; dacă lucrurile ar fi stat altfel, drumul lui Keli către altar ar fi fost neconstituțional de rapid. Și totuși nu era de ajuns. Își luă inima-n dinți.

— S-ar putea să nu, zise. S-ar putea să fie cam pe muchie de cuțit.

Îi văzu privirile furioase în oglindă.

— Cât de pe muchie?

— Hm. Foarte.

— Vrei să spui că poate să ajungă aici chiar în timpul ceremoniei?

— Hm. Mai curând aș zice că înainte, zise Tăiuș nefericit. Nu se auzeau decât degetele lui Keli bătând în masă. Tăiuș se întrebă dacă o să facă o criză sau dacă o să spargă oglinda. Ea zise însă:

— De unde știi?

Se întrebă dacă poate să scape cu ceva de genul eu sunt vrăjitor și noi, vrăjitorii, ne pricepem la lucruri din astea, dar decise că mai bine nici să nu încerce. Ultima dată când spusese așa ceva prințesa îl amenințase cu halebarda.

— Am întrebat una dintre gărzi unde e hanul de care vorbea Mort, zise. Apoi am socotit distanța aproximativă de acolo. Mort spunea că înaintează în pas de plimbare și am estimat că pasul lui e cam de...

— Așa de simplu? N-ai folosit niciun fel de magie?

— Doar bunul simț. Pe termen lung, te bazezi mult mai bine pe el.

Prințesa îl bătu pe mână.

— Bătrânul meu Tăiuș, spuse.

— Am doar douăzeci de ani, Domniță.

Ea se ridică și se duse în camera de îmbrăcat. Printre lucrurile pe care le înveți când ești prințesă se numără și acela de a ști să fii mai bătrână decât orice persoană de rang inferior.

— Da. Presupun că trebuie să existe și vrăjitori tineri, spuse ea peste umăr. Doar că oamenii și-i închipuie bătrâni. Mă întreb de ce?

— Rigorile profesiei, domniță, zise Tăiuș dând ochii peste cap. Auzea foșnetul mătăsii.

— Ce te-a făcut să alegi vrăjitoria? Vocea îi era voalată, de parcă ar

fi avut fața acoperită cu ceva.

— E o muncă de interior și nu trebuie să cari greutăți, zise Tăiuș. Și presupun că am vrut să aflu cum funcționează lumea.

— Și ai reușit?

— Nu. Tăiuș nu se prea pricepea la conversație, altfel nu și-ar fi lăsat mintea să o ia razna într-atât încât să întrebe: De ce ați ales să fiți prințesă?

După o pauză de gândire, Keli spuse:

— Alții au ales pentru mine, știi?

— Îmi pare rău, eu...

— Regalitatea e un fel de tradiție de familie. Bănuiesc că e la fel și cu magia; cu siguranță că tatăl tău era vrăjitor, nu?

Tăiuș scrâșni din dinți.

— Hm. Nu, zise el, nu chiar. De fapt deloc. Știa ce urmează și iată că sosi fără greș, ca apusul soarelui, pe o voce în care se simțea amuzamentul și fascinația.

— A, da? E adevărat că vrăjitorii n-au voie să...

— Bine, dacă nu mai e nimic altceva, eu o să mă retrag, spuse tare Tăiuș. Dacă aveți nevoie de mine, luați-vă după sunetul exploziilor. Eu...*ggggî*!

Keli ieșise din cabinet.

Nu că hainele femeiești ar fi fost un subiect care să-l preocupe cine știe ce pe Tăiuș – de fapt, când se gândea la femei, imaginile din mintea lui nu includeau de obicei niciun fel de haine –, dar apariția din fața lui îi tăie răsuflarea de-a binelea. Cine concepuse rochia nu știuse unde să se oprească. Pusese dantele peste mătăsuri, le tivise cu hermină neagră, cususe perle pe orice locșor care părea mai gol, înfoiase și scrobise mânecile, apoi adăugase filigran de argint și o luase iar de la capăt cu mătasea.

De fapt era uimitor ce puteai face cu un pumn-două de metale grele, câteva moluște iritate, câteva rozătoare moarte și foarte mult fir scos din fundul unor insecte. Era o rochie pe care nu atât o purtai, cât o ocupai. Dacă marginile nu erau susținute pe rotițe, atunci Keli era mult mai voinică decât își închipuise el.

— Ce părere ai? întrebă ea, rotindu-se încet. Au purtat-o și mama, și bunica, și mama ei.

— Cum, toate trei deodată? zise Tăiuș gata s-o și creadă. Cum o fi intrat în ea? se întrebă. Probabil că are o ușiță la spate...

— E o moștenire de familie. Pe corsaj are diamante adevărate.

— Care parte e corsajul?

— Partea asta.

Pe Tăiuș îl luă cu fiori.

— E impresionantă, zise când avu din nou curajul să vorbească. Nu crezi totuși că e puțin prea matură?

— E regală.

— Da, dar poate că n-o să-ți permită să alergi prea repede?

— Nici prin gând nu-mi trece să alerg. E nevoie de demnitate. Încă o dată, linia maxilarului indică linia directă a descendenței ei din strămoșul cuceritor, care însă prefera să alerge totdeauna cât putea de repede și se purta cu atâta demnitate câtă încăpea pe vârful unei sulițe foarte ascuțite.

Tăiuș își depărta mâinile.

— În regulă, zise. Bine. O să facem ce putem. Sper doar ca Mort să fi rezolvat ceva.

— E greu să ai încredere într-o fantomă, zise Keli. Mort trece prin ziduri!

— M-am tot gândit la asta, zise Tăiuș. E complicat, nu? Trece prin lucruri numai când nu-și dă seama. Cred că e vreo boală profesională.

— Ce?

— Aseară am fost aproape sigur. E pe cale să devină real.

— Dar toți suntem reali! Cel puțin tu ești, și cred că și eu.

— Dar el devine și mai real. Extrem de real. Aproape la fel de real ca Moartea, și greu găsești ceva mai real de atât. Foarte greu.

— Ești sigură? întrebă Albert, neîncrezător.

— Normal, zise Ysabell. Rezolvă-le tu, dacă vrei. Albert se uită din nou la cărțoiul de pe masă, plin de nesiguranță.

— Să zicem că ar fi bine, admise el fără eleganță și copie cele două nume pe o bucățică de hârtie. Oricum, nu putem afla decât într-un fel.

Trase sertarul de sus de la biroul Morții și scoase un inel mare de chei. Pe el se afla o singură cheie.

ȘI ACUM CE SE ÎNTÂMPLĂ? șopti Mort.

— Trebuie să luăm clepsidrele, zise Albert. Tu vii cu mine.

— Mort! șopti Ysabell.

— Ce-i?

— Ce ai spus adineauri... Se opri, apoi adăugă: nimic, doar că suna... ciudat.

— Am întrebat doar ce se întâmplă acum, zise Mort.

— Da, dar... lasă.

Albert își făcu loc pe lângă ei și se strecură pe culoar ca un păianjen cu două picioare, până la ușa care stătea tot timpul închisă. Cheia se potrivi perfect. Ușa se dădu în lături. Balamalele nu scoaseră nici măcar un scârțâit, ci făcură loc unei tăceri și mai profunde. Și vuietului nisipului.

Mort și Ysabell rămaseră în ușă, transfigurați, în timp ce Albert se îndepărtă cu pași mari printre pereții de sticlă. Sunetul nu intra în trup numai prin urechi, venea și prin picioare, trecea prin craniu și îți umplea creierul până când nu te mai puteai gândi decât la zgomotul acela cenușiu, foșnitor și șuierător, sunetul a milioane de vieți care se trăiau. Și care se grăbeau spre inevitabila lor destinație.

Ridicară privirile spre rândurile nesfârșite de clepsidre, fiecare diferită, fiecare purtând pe ea un nume. Lumina torțelor înșirate pe pereți se oglindea în ele, astfel încât pe fiecare clepsidră strălucea o stea. Pereții din spate ai încăperii erau pierduți în această galaxie luminoasă.

Mort simți cum degetele Ysabellei îl strângeau de braț. Când vorbi, vocea ei era gâtuită.

— Mort, unele sunt așa de *mici*.

ȘTIU.

Strânsoarea ei se desfăcu extrem de atent, ca o mână care abia pusese ultimul as pe un castel de cărți de joc și nu voia să dărâme întregul edificiu.

— Ia mai zi o dată, rosti ea încet.

— Am spus că știu. N-am ce să fac. N-ai mai fost aici?

— Nu. Fata se retrăsese puțin și acum se uita drept în ochii lui.

— Nu e mai rău decât în bibliotecă, zise Mort, aproape convins. Numai că în bibliotecă doar citești despre ce se întâmplă, aici vezi cu ochii tăi. De ce te uiți așa la mine? adăugă el.

— Încercam doar să-mi amintesc ce culoare aveau ochii tăi, pentru că...

— Voi doi, nu v-ați săturat unul de celălalt? răcni Albert peste mugetul nisipului. Pe aici!

— Căprui, spuse Mort. Sunt căprui. De ce?

— Grăbiți-vă!

— Mai bine du-te să-l ajuți, zise Ysabell. Pare destul de nervos.

Mort plecă de lângă ea, cuprins deodată de o mare neliniște care i se infiltra în minte, și mărșălui până în locul unde Albert îl aștepta bătând din picior.

— Ce trebuie să fac? întrebă.

— Vino după mine.

Din sală se deschideau mai multe coridoare, fiecare plin cu clepsidre. Din loc în loc, rafturile erau despărțite de coloane de piatră marcate cu semne angulare. Albert se uita uneori la ele; în general însă, mergea prin labirintul de nisip de parcă i-ar fi cunoscut pe de rost fiecare cotitură.

— E câte o clepsidră pentru fiecare, Albert?

— Da.

— Locul ăsta nu mi se pare suficient de mare.

— Ai vreo idee despre topografia m-dimensională?

— Ăăă. Nu.

— Atunci eu în locul tău m-aș feri să-mi dau cu părerea, zise Albert.

Se opri în fața unui raft de clepsidre, se mai uită o dată la bucățica de hârtie, își trecu mâna peste rând și deodată apucă una dintre ele. Partea de sus era aproape golită.

— Ține-o, zise. Dacă nu ne-am înșelat, a doua ar trebui să fie pe-aproape. Aha. Chiar aici.

Mort răsuci cele două clepsidre în mână. Una avea toate indiciile unei vieți de vază, iar cealaltă era bondoacă și neinteresantă.

Mort citi numele. Primul părea să se refere la un nobil din regiunea Imperiului Agatean. A doua era o colecție de pictograme pe care Mort le localiză ca provenind din Klatchul de Disc-învârte.

— De-acum e treaba ta, spuse Albert batjocoritor. Cu cât pornești mai repede, cu atât vei fi gata mai repede. Îl aduc pe Binky la intrarea principală.

— Cum ți se par ochii mei? întrebă Mort îngrijorat.

— Par să fie în regulă, din câte văd eu, zise Albert. Cam roșii pe margine, ceva mai albaștri decât de obicei, nimic special.

Mort îl urmă gânditor de-a lungul interminabilelor rafturi cu clepsidre. Ysabell îl văzu cum ia sabia de pe suportul de lângă ușă, cum îi încearcă tăișul lovind cu ea în aer, exact ca Moartea, și cum rânjește mulțumit de zgomotul ca de tunet.

Îi recunoștea și mersul. *Mărșăluia.*

— Mort? șopti ea.

DA?

— Se întâmplă ceva cu tine.

ȘTIU, zise Mort. Dar cred că pot ține lucrurile sub control.

Auziră sunetul copitelor și Albert intră pe ușă frecându-și mâinile.

— Așa, băiete, e timpul să...

Mort roti sabia cu brațul întins. Aceasta cosi prin aer cu un zgomot de mătase sfâșiată și se înfipse în stâlpul ușii, chiar lângă urechea lui Albert.

ÎN GENUNCHI, ALBERTO MALICH.

Lui Albert îi căzu falca. Ochii i se mișcară în căutarea lamei strălucitoare aflate la câțiva centimetri de capul lui, apoi se îngustară.

— Precis că n-ai îndrăzni, băiete, zise.

MORT. Silaba izbi rapid ca un vârf de bici și de două ori mai dureros.

— Am făcut un pact, zise Albert, dar în vocea lui se putea detecta bâzâitul imperceptibil al îndoielii. Am făcut o înțelegere.

— Nu cu mine.

— Am făcut o înțelegere. Unde am ajunge dacă n-am respecta înțelegerile?

— Nu știu eu unde aș fi, zise Mort încetișor, DAR ȘTIU UNDE AI AJUNGE TU.

— Nu-i drept! Vocea devenise acum un scâncet.

NU EXISTĂ DREPTATE. DOAR eu.

— Oprește-te, zise Ysabell. Mort, e o prostie. Nu poți omorî pe nimeni aici. Și oricum, nici nu vrei să-l omori pe Albert.

— Nu aici. Dar l-aș putea trimite înapoi în lume.

Albert păli.

— N-ai să îndrăznești!

— Nu zău? Te-aș putea lua cu mine și te-aș lăsa acolo. Nu cred să-ți mai fi rămas mult timp, nu-i așa? NU-I AȘA?

— Nu vorbi așa, zise Albert nereușind să-i susțină privirea. Când vorbești așa, parcă ai fi stăpânul.

— Aș putea fi mult mai rău ca stăpânul, zise Mort fără intonație. Ysabell, du-te și adu-mi cartea lui Albert, bine?

— Mort, zău că...

TREBUIE SĂ TE MAI ROG O DATĂ?

Fata fugi din cameră, albă la față.

Albert se uită cruciș la Mort de-a lungul sabiei și zâmbi strâmb, fără umor.

— N-o să te poți controla tot timpul, zise el.

— Nici nu vreau. Vreau doar să pot menține controlul suficient timp.

— Acum sugi totul ca un burete, înțelegi? Cu cât va lipsi mai mult stăpânul, cu atât o să-i sameni mai tare. Numa' că ție o să-ți fie mai greu, c-o să-ți aduci aminte cum e să fii om și...

— Și atunci tu cum faci? îl repezi Mort. Îți mai amintești cum e să fii om? Dacă te-ai întoarce, câtă viață ți-ar mai rămâne de trăit?

— Nouăzeci și una de zile, trei ore și cinci minute, răspunse prompt Albert. Știam c-o să vină să mă ia. Dar aici mi-s în siguranță și nici nu-i un stăpân așa rău. Uneori mă întreb ce s-ar face fără mine.

— Da, nimeni nu moare în regatul Morții. Iar ție îți convine așa? zise Mort.

— Am peste două mii de ani, nu? Am trăit mai mult decât oricine.

Mort clătină din cap.

— Ba n-ai trăit, să știi, zise. Doar ai tărăgănat lucrurile. Aici nu se trăiește. Timpul de aici e o păcăleală. Nu e real. Nimic nu se schimbă. Eu aș prefera să mor și să văd ce se mai întâmplă decât să-mi petrec eternitatea aici.

Albert se ciupi gânditor de nas.

— Mda, ai putea, admise el. Dar eu am fost vrăjitor, vezi tu. Am fost destul de bun. Mi-au ridicat și statuie, așa să știi. Dar nu poți fi multă vreme vrăjitor fără să-ți faci dușmani, pricepi, din ăia de... te așteaptă De Partea Cealaltă. Bătrânul pufni. Nici măcar nu-s din ăi cu două picioare. Ba unii n-au picioare deloc. Și nici fețe. Nu moartea mă sparie pe mine, ci ce vine după.

— Atunci ajută-mă.

— Și la ce o să-mi folosească?

— Într-o bună zi poate o să ai nevoie de niște prieteni De Partea Cealaltă, zise Mort. Se mai gândi câteva clipe și adăugă: Dac-aș fi în locul tău, m-aș gândi că nu strică să-i dau un lustru de ultim moment sufletului. Celor care te așteaptă s-ar putea să nu le placă ce gust are.

Albert se scutură și închise ochii.

— Nu-ș ce de care tot vorbești acolo, spuse, mai mult cu simțire decât cu gramatică, ori n-ai zice așa ceva. Ce vrei de la mine?

Mort îi spuse. Albert râse spart.

— Doar atât? Doar să schimb Realitatea? Nu se poate. Nu mai există vrăji destul de puternice. Marile Descântece să fi reușit, poate. Dar altminteri nu se poate. Și cu asta basta, n-ai decât să faci ce vrei și să-ți fie de nas!

Ysabell se întoarse, gâfâind ușor, ținând în mâini ultimul volum al vieții lui Albert. Albert își trase nasul din nou. Picătura care îi atârna pe vârful lui îl fascina pe Mort. Totdeauna stătea gata să cadă, dar nu avea niciodată curajul. Ca și el, se gândi Mort.

— Nu po'să-mi faci nimic cu cartea aia, zise bătrânul vrăjitor obosit.

— Nici n-am de gând. Dar îmi dau seama că n-ai ajuns un vrăjitor așa puternic spunând tot timpul adevărul. Ysabell, citește-mi ce se scrie acum.

— ”Albert îl privi cu neîncredere”, citi Ysabell.

— Doar n-oi crede tot ce scrie acolo...

— ”... izbucni el, știind în adâncul de piatră al inimii sale că Mort credea”, citi Ysabell.

— Ajunge!

— ”... strigă el, încercând să nu se gândească la faptul că, deși Realitatea nu putea fi oprită, ar fi putut fi încetinită olecuță”.

CUM?

— ”... intona Mort pe tonul de plumb al Morții”, începu Ysabell îndatoritoare.

— Da, da, bine, nu-i nevoie să citești și partea mea, se răsti Mort enervat.

— Iartă-mă și că trăiesc, în cazul ăsta.

NIMENI NU ESTE IERTAT PENTRU CĂ TRĂIEȘTE.

— Și nu-mi mai vorbi așa, mulțumesc. Pe *mine* nu mă sperii, zise ea. Se uită la carte, unde rândul care tocmai se încheia o califica drept mincinoasă.

— Spune-mi cum, vrăjitorule, zise Mort.

— Magia e tot ce mi-a mai rămas! se căina Albert.

— Dar ție nu-ți trebuie, bătrân zgârcit ce ești.

— Nu mă sperii tu, băiete...

IA UITĂ-TE ÎN OCHII MEI ȘI MAI SPUNE-MI O DATĂ.

Mort pocni din degete poruncitor. Ysabell își plecă din nou capul asupra cărții.

— ”Albert privi lucirea albastră a acelor ochi și își pierdu ultima urmă de sfidare”, citi ea, „pentru că văzu nu numai Moartea, ci Moartea cu toate cele omenești, cu răzbunare, cruzime și dezgust, și avu teribila certitudine că asta era ultima lui șansă și că Mort avea să-l trimită înapoi în Timp, să-l vâneze și să-l livreze apoi personal în Dimensiunile Subterane, unde creaturi de groază aveau să puncte puncte puncte”, încheie ea. Sunt puncte-puncte pe jumătate de pagină.

— Asta pentru că volumul nici nu îndrăznește să le pomenească, șopti Albert. Încercă să închidă ochii, dar imaginile iscate în întunericul din spatele pleoapelor erau atât de vii încât îi deschise la loc. Chiar și Mort era o priveliște mai plăcută.

— Bine, zise. Există o vrajă. Încetinește timpul într-o zonă

restrânsă. O să ți-o scriu, dar trebuie să găsești un vrăjitor s-o rostească.

— Asta se poate.

Albert își trecu limba ca o lufă veche peste buzele uscate.

— Există și un preț, însă, adăugă el. Trebuie să te duci mai întâi la Datorie.

— Ysabell? zise Mort. Ea se uită la pagina din fața ei.

— Vorbește serios, zise ea. Dacă nu te duci, toate o vor lua razna, iar el va cădea din nou în Timp.

Toți trei se întoarseră să se uite la orologiul care domina sala. Lama pendulei se legăna încet, tăind timpul în felii subțiri.

Mort gemu.

— Dar nu e timp! strigă el. Nu pot să le fac pe amândouă la timp!

— Stăpânul ar fi găsit timp, observă Albert. Mort smulse spada din ușă și o agită furios și ineficient către Albert, care se feri.

— Atunci scrie odată descântecul, zbieră el. Și mai repede!

Se întoarse și mărșălui înapoi în biroul Morții, într-un colț era un disc al lumii, cu tot cu patru elefanți din argint așezați pe carapacea unui Mare A'Tuin turnat în bronz și lung de peste un metru. Marile râuri erau reprezentate prin vene de jad, deserturile prin pulbere de diamant, iar orașele mai importante prin pietre prețioase; Ankh-Morporkul, de exemplu, era un cărbune.

Așeză cele două clepsidre aproximativ în locurile unde se aflau proprietarii lor și se aruncă în jilțul Morții, uitându-se la ele furios, de parcă le poruncea să se apropie una de alta. Jilțul scârțâia încet în timp ce Mort se foia, fulgerând micul Disc cu privirea.

După o vreme, Ysabell intră în cameră pășind ușor.

— Albert a pus totul pe hârtie, zise ea încet. Am verificat. Nu e nicio păcăleală. Acum s-a dus și s-a încuiat în odaie și...

— Uită-te la ele! Uită-te și tu puțin la ele!

— Cred că ar trebui să te liniștești, Mort.

— Cum să mă liniștesc când, uite, ăsta de aici e tocmai la marele Net, iar *ăstalalt* e taman în Bes Pelargic, după care trebuie să ajung în Sto Lat. E un drum de zece mii de kilometri, oricum ai lua-o. E cu neputință.

— Sunt sigură că o să reușești. Iar eu o să te ajut. El o privi de parcă o vedea pentru prima dată și constată că era îmbrăcată de plecare, într-o haină nepotrivită, cu guler mare de blană.

— Tu? Ce poți face tu?

— Binky ne poate duce pe amândoi fără probleme, zise timid

Ysabell. Făcu un gest nesigur cu o pungă de hârtie. Am luat ceva de mâncare Aș putea... să-ți țin ușile sau chestii din astea.

Mort râse fără veselie.

NU VA FI NECESAR.

— Încetează să mai vorbești așa.

— Nu pot să iau pasageri. O să mă ții din drum.

Ysabell oftă.

— Uite, ce zici de asta: hai să ne prefacem că ne-am certat și eu am câștigat. Vezi? Scutim o groază de efort. Cred, de altfel, că Binky nici n-o să vrea să plece fără nune. I-am dat extrem de multe bucăți de zahăr de-a lungul anilor. Și acum... nu plecăm?

Albert ședea pe patul lui îngust sfredelind cu ochii peretele din fața sa Auzi sunetul copitelor, întrerupt brusc când Binky decolă, și mormăi ceva în barbă.

Trecură douăzeci de minute. Pe chipul vrăjitorului expresiile se schimbau precum umbrele norilor pe dealuri. Din când în când îngâna ceva de genul „Le-am spus io" sau „Nu trebuia să mă las" sau „Stăpânul tre'să afle".

Până la urmă păru să ajungă la o înțelegere cu sine, îngenunche binișor și trase o ladă veche de sub pat. O deschise cu greu și despături o robă cenușie și prăfuită, din care se rostogoliră pe podea larve de molii și paiete mătuite. O trase pe el, scutură grosul prafului și se aplecă din nou sub pat. Se auziră o mulțime de înjurături înfundate și ocazional sunete de porțelan, până când, în cele din urmă, Albert scoase la iveală un toiag mai înalt decât el.

Era mai gros decât un toiag obișnuit, în special din cauza crestăturilor care îl acopereau de sus până jos. Erau de fapt destul de neclare, dar lăsau impresia că dacă ai fi reușit să le distingi ai fi regretat.

Albert se mai scutură o dală și se examina cu un ochi critic în oglinda de deasupra lavoarului.

Apoi zise:

— Pălăria. N-am pălărie. Tre'să ai pălărie pentru vrăjitorie. La naiba.

Ieși val-vârtej din cameră și se întoarse după o forfoteală de cincisprezece minute care indusese decuparea unei porțiuni circulare din covorul din camera lui Mort, extragerea foiței de argint din spatele oglinzii Ysabellei, găsirea unui ac cu ață în cutia de sub chiuveta de la bucătărie și pescuirea câtorva paiete de pe fundul lăzii cu robe. Rezultanta finală nu era așa de reușită cum ar fi dorit și îi tot cădea

șmecherește pe o ureche, dar era neagră, și avea luna și stelele pe ea, și anunța că proprietarul era, neîndoielnic, vrăjitor, deși probabil unul cam disperat.

Pentru prima dată în două mii de ani se simți îmbrăcat cum trebuie. Era un sentiment deconcertant și îl făcu să stea o clipă pe gânduri înainte de a înlătura cu un șut covorașul de lângă pat și de a trasa un cerc cu toiagul pe podea.

Acolo pe unde trecea vârful toiagului, rămânea o linie luminoasă de octarină, a opta culoare a spectrului, culoarea magiei, pigmentul imaginației.

Vrăjitorul marcă opt puncte pe circumferința cercului și le uni într-o octogramă. Încăperea începu să pulseze.

Alberto Malich păși în centrul figurii și ridică toiagul deasupra capului. Îl simți cum se trezește sub atingerea lui, simți arsura puterii adormite care se dezmorțea încet și hotărât, ca un tigru sculat din somn. Îi trezi vechile amintiri despre putere și magie care bâzâiau prin mansardele împăienjenite ale minții sale. Se simți viu pentru prima dată de secole.

Își linse buzele. Pulsațiile dispăruseră, lăsând loc unei tăceri ciudate, pline de expectativă.

Malich ridică ochii și strigă o singură silabă.

Flăcări albastre-verzui țâșniră din ambele capete ale toiagului. Șuvoaie de octarină aprinsă izbucniră din cele opt colțuri ale octogramei și îl învăluiră pe vrăjitor. Toate acestea nu erau de fapt necesare pentru împlinirea descântecului, dar vrăjitorii consideră că trebuie să facă lucrurile cât mai vizibile...

Dar și cât mai invizibile. Vrăjitorul dispăru.

Vânturi stratoemisferice biciuiau mantia lui Mort.

— Unde mergem mai întâi? îi țipă Ysabell în ureche.

— La Bes Pelargic! strigă Mort, iar uraganul îi duse cuvintele departe.

— Unde vine asta?

— În Imperiul Agatean! Continetul Contragreutate!

Arătă în jos.

Deocamdată nu-l forțase prea mult pe Binky, știind ce drum îl așteaptă, iar marele armăsar alb alerga într-un galop ușor pe deasupra oceanului. Ysabell privi în jos la valurile verzi ce spumegau furioase și se ținu mai strâns de Mort.

Mort privi în depărtare la masa de nori de deasupra continentului

și rezistă cu greu tentației de a-și mâna calul cu latul sabiei. Nu-l lovise niciodată și nici nu era sigur ce s-ar fi întâmplat dacă încerca. Nu putea decât să aștepte.

O mână apăru pe sub brațul lui, întinzându-i un sandviș.

— Avem cu șuncă sau cu brânză și sos indian, zise ea. Ar fi bine să mănânci, tot n-ai ce face altceva.

Mort se uită la triunghiul unsuros și încercă să-și aducă aminte când mâncase ultima dată. Trecuse mai mult decât pot arăta limbile ceasului, oricum – ar fi avut nevoie de calendar ca să calculeze. Luă sandvișul.

— Mulțumesc, zise el cât de amabil putu. Micuțul soare se prăvălea către orizont trăgând după el ziua leneșă. Norii din fața lor creșteau tot mai mari și căpătau contururi roz și portocalii.

După o vreme, reuși să distingă pe dedesubt suprafața mai întunecată a pământului, punctată ici și colo de luminile orașelor.

După o jumătate de oră era sigur că distinge și conturul clădirilor. Arhitectura agateană era orientată spre piramide turtite.

Binky pierdu din înălțime până când copitele îi ajunseră la câțiva metri deasupra mării. Mort examina din nou clepsidra și trase ușor de dârlogi, îndreptând calul spre un port maritim aflat puțin mai spre Margine decât cursul lor curent.

Câteva ambarcațiuni erau trase la ancoră, majoritatea mici nave de comerț. Imperiul nu își încuraja supușii să se aventureze prea departe, ca nu cumva să vadă lucruri care să-i tulbure. Din același motiv, întreaga țară fusese înconjurată de un zid pe care patrula Garda Divină, cu principala sarcină de a călca cu nesaț pe degetele locuitorilor cărora le trecea prin cap că și-ar dori să iasă cinci minute pe-afară, să respire o gură de aer proaspăt.

Acest lucru nici nu se întâmpla prea des, pentru că majoritatea supușilor Împăratului Soare erau destul de fericiți cu traiul lor dindărătul Zidului. E de altfel o realitate faptul că fiecare din noi suntem de o parte sau alta a unui zid, așa că ori o lași baltă ori aștepți să-ți crească degete mai puternice.

— Cine e cârmuitorul aici? întrebă Ysabell pe când treceau pe deasupra portului.

— E un fel de împărat copil, zise Mort. Dar adevăratul șef este Marele Vizir, mi se pare.

— Să nu te-ncrezi niciodată într-un Mare Vizir, rosti Ysabell cu înțelepciune.

De fapt împăratul Soare nici nu se-ncredea. Vizirul, care se numea

Nouă Oglinzi Rotitoare, avea o viziune foarte clară despre cine trebuia să conducă țara, și anume el, iar acum, că băiatul crescuse suficient de mare ca să pună întrebări de genul „Nu crezi că zidul ar arăta mai bine cu câteva porți în el?" și „Da, dar cum e de partea cealaltă?", decisese că era în interesul împăratului să moară otrăvit în chinuri groaznice și să fie îngropat în var.

Binky aterizează pe pietrișul frumos greblat din fața palatului scund, cu multe încăperi, rearanjând drastic armonia universului[12]. Mort descăleca și o ajută pe Ysabell să coboare.

— Numai să nu-mi stai în drum, îi spuse el grăbit. Și să nu pui întrebări.

Urcă în fugă câteva trepte lăcuite și alergă prin încăperile tăcute, oprindu-se din când în când să se orienteze după clepsidră. În sfârșit, se strecură pe un coridor și se uită printr-un grilaj decorativ în sala scundă și alungită unde Curtea servea masa de seară.

Tânărul împărat Soare stătea cu picioarele încrucișate sub el în capul rogojinii, cu mantia de blană și pene răsfirată în spatele lui. Părea să-i fi rămas mică. Restul curtenilor ședeau în jurul rogojinii în ordinea strictă și complicată a rangului, iar Vizirul, care întingea în bolul lui cu *storkoshi* și alge fierte într-un mod extrem de suspect, se distingea limpede. Nimeni nu părea pe moarte.

Mort străbătu culoarul, dădu colțul și aproape că se izbi nas în nas cu câțiva membri forțoși ai Gărzii Divine, care stăteau adunați în jurul unui orificiu din zid și pocneau o țigară, palmată așa cum obișnuiesc soldații aflați în timpul serviciului.

Se întoarse în vârful picioarelor la grilaj și ascultă următoarea conversație:

— Sunt cel mai nenorocos dintre muritori, O, Prezență Imanentă, să găsesc așa ceva în porția mea altminteri gustoasă de *storkoshi,* zise Vizirul, întinzând bețișoarele.

Întreaga Curte își lungi gâtul ca să vadă mai bine. La fel și Mort. Mort nu putu să nu fie de acord cu afirmația – ceva-ul cu pricina era o bucățică albastru-verzuie cu niște tuburi ca de cauciuc ieșind din ea.

— Bucătarul va fi disciplinat, Nobilă Personalitate a învățăturii, spuse împăratul. Cine mai are niște cotlete?

— Nu, Preaînțelegătorule Părinte al Poporului Tău, mă referem la faptul că acestea sunt, se pare, vezica și splina țiparului pufos de apă adâncă, renumite a fi cea mai gustoasă îmbucătură, destinată, așa stă scris, doar celor iubiți de zei în a căror companie, desigur, nu pot, în nemernicia mea, să mă număr.

Cu o mișcare abilă, transportă bucata în bolul împăratului, unde aceasta tremură un timp ca o piftie. Băiatul o privi o vreme, apoi o înfipse într-un beţişor.

— A, zise el, dar nu este de asemenea scris de către nimeni altul decât marele filosof Cha Yin Sân că un învăţat stă înaintea prinţilor? îmi amintesc că mi-ai dat odată să citesc acest pasaj, O, Vrednic şi Credincios Căutător al Cunoaşterii.

Bucata descrise un arc de cerc prin aer şi ateriza umilă în bolul Vizirului. Acesta o pescui cu o mişcare iute şi o pregăti pentru serviciul următor. Ochii i se îngustară.

— Poate acesta să fie cazul în general, O, Izvor de Jad al înţelepciunii, dar eu unul nu mă pot aşeza înaintea împăratului pe care îl iubesc ca pe un fiu, şi l-am iubit astfel de la moartea nefericită a tatălui său, astfel încât aşez această mică ofrandă la picioarele sale.

Ochii curtenilor urmăriră bietul organ în cel de-al treilea zbor al său pe deasupra rogojinii, dar împăratul îşi ridică evantaiul şi trase un superb voleu care îl trimise înapoi în bolul Vizirului cu atâta forţă încât împroşcă alge de jur împrejur.

— Să-l mănânce odată *cineva,* pentru numele cerului, strigă Mort, fără să-l audă nimeni. Mă grăbesc!

— Eşti într-adevăr cel mai atent servitor, O, Devotat şi într-adevăr Unic Tovarăş al Tatălui şi Bunicului Când Au Murit, şi de aceea am decis ca răsplata ta să fie această rară şi preţioasă îmbucătură.

Vizirul împunse bucata fără convingere şi se uită la zâmbetul împăratului. Era luminos şi cumplit. Începu să caute o scuză.

— Din păcate, se pare că am mâncat deja mult prea mult... începu el, dar împăratul îi făcu semn să tacă.

— Fără îndoială că e nevoie şi de o garnitură potrivită, spuse el şi bătu din palme. Peretele din spatele lui se desfăcu în două şi cele patru Gărzi Divine intrară, primele trei purtând săbiile *sa-mor-io,* iar cea de-a patra încercând să înghită un chiştoc aprins.

Vizirul scăpă bolul din mâini.

— Cel mai credincios dintre servitorii mei are senzaţia că nu mai are loc pentru o ultimă îmbucătură, rosti împăratul. Fără îndoială că puteţi să-i cercetaţi stomacul ca să vedeţi dacă aşa stau lucrurile cu adevărat. De ce îi iese omului aceluia fum pe urechi?

— E dornic de acţiune, O, Eminenţă Celestă, zise repede sergentul. Greu să-l mai potolim de-acum, mă tem.

— Atunci să-şi scoată pumnalul şi să... ah, Vizirului i s-a făcut foame, până la urmă. Foarte bine.

Se făcu o liniște absolută în timp ce obrajii Vizirului se umflau ritmic. Apoi se auzi cum înghite cu zgomot.

— Delicios, spuse. Magnific. Cu adevărat hrana zeilor, iar acum, dacă-mi permiteți... își scoase picioarele de sub el și încercă să se ridice. Mici broboane de sudoare i se iviră pe frunte.

— Dorești să te retragi? întrebă împăratul, ridicând din sprâncene.

— Treburi presante de stat, O, Perspicace Personalitate a...

— Stai jos. Face rău la digestie să te ridici imediat după masă, zise împăratul, iar gărzile încuviințară din cap. În plus, nu există treburi urgente ale statului, afară doar de cele aflate într-o sticluță roșie pe care scrie „Antidot", din dulăpiorul negru de lac aflat pe covorul de bambus din odaia ta, O, Lampion cu Ulei de Miazănoapte.

Vizirului începură să-i țiuie urechile. Fața i se albaștri.

— Vezi? spuse împăratul. Activitatea prea vremelnică a unui stomac plin stimulează umori neprielnice. Fie ca acest mesaj să fie purtat în toate colțurile țării, ca toți oamenii să afle de nefericita stare în care te afli și să tragă învățătură.

— Trebuie... să... felicit Ilustrul Personaj... pentru aceste... considerații, zise Vizirul și căzu cu fața într-un bol de crabi fierți cu crusta moale.

— Am avut un *excelent* profesor, spuse împăratul.

ERA ȘI TIMPUL, zise Mort, rotind sabia.

O clipă mai târziu, sufletul Vizirului se ridică de pe rogojină și îl măsură pe Mort din cap până în picioare.

— Cine ești tu, barbarule? se răsti el.

MOARTEA.

— Nu Moartea pe care o aștept eu, zise Vizirul hotărât. Unde este Celestul Dragon Negru de Foc?

N-A PUTUT SĂ VINĂ, zise Mort. În spatele sufletului Vizirului se alcătuiau umbre. Câteva purtau veșminte împărătești, dar mai erau multe altele care se îmbrânceau și păreau foarte dornice să-l întâmpine pe noul sosit pe tărâmul celor morți.

— Cred că au venit să te vadă, zise Mort și plecă. Până să ajungă la coridor, sufletul Vizirului începuse să urle...

Ysabell aștepta răbdătoare lângă Binky, care servea un prânz întârziat dintr-un bonsai vechi de trei sute de ani.

— De unul am scăpat, zise Mort, încălecând. Haide. Am o presimțire rea în legătură cu următorul și nu ne-a mai rămas mult timp.

Albert se materializă în mijlocul Universităţii Nevăzute, în acelaşi loc, de fapt, din care părăsise lumea cu vreo două mii de ani în urmă.

Scoase un icnet de satisfacţie şi îşi scutură câteva fire de praf de pe robă.

Îşi dădu seama că era privit; când ridică ochii, descoperi că apăruse drept sub aspra căutătură de marmură a propriei sale persoane.

Îşi potrivi ochelarii şi se uită dezaprobator la placa de bronz înşurubată pe piedestal. Aceasta spunea:

„Alberto Malich, Fondator al Acestei Universităţi, AM 1222-1289. NU VOM MAI ÎNTÂLNI UN ALTUL CA EL".

Halal previziune, se gândi vrăjitorul. Iar dacă îl apreciau aşa de mult, puteau măcar să angajeze un sculptor ca lumea. Era o ruşine. Nasul era total aiurea. Şi ce, ăla era picior? Unde mai pui că oamenii îşi scriseseră numele pe el. Plus că nici mort n-ar fi umblat cu o pălărie ca aia. Bine, dacă avea de ales, n-ar fi umblat mort deloc.

Albert aţinti un fulger octarin către oribila statuie şi rânji sălbatic când aceasta explodă în mii de fărâme.

— Bun, zise el către Disc în general, iată-mă înapoi. Simţi magia cum îl furnică în sus pe braţ şi îi aprinde o lumină caldă în minte. Cât de tare îi lipsise în toţi aceşti ani.

La sunetul exploziei, vrăjitorii dădură fuga pe uşile cele mari şi traseră din start concluzia greşită.

Iată piedestalul gol. Iată un nor de praf de marmură ce acoperă totul. Şi, ivindu-se din el, iată-l pe Albert, care mormăie de unul singur.

Vrăjitorii mai din spate începură să o cam roiască, repejor şi în vârful picioarelor. Nu era unul care, în tinereţea sa şturlubatică, să nu fi pus vreun recipient de dormitor pe capul bătrânului Albert sau care să nu-şi fi gravat numele în vreo parte a rigidei anatomii a statuii. Ba chiar mai rău de atât, cel puţin în timpul Săptămânii Zdrenţelor, când băutura curgea în valuri, iar toaletele păreau prea departe ca să sempleticească până acolo. La vremea respectivă, păruseră nişte idei amuzante.

Acum, dintr-o dată, nu mai păreau.

Doar două personaje rămaseră să facă faţă furiei statuii, unul pentru că îşi prinsese roba în uşă, iar celălalt pentru că era, de fapt, o maimuţă şi de aceea putea să adopte o poziţie relaxată în raport cu problemele umane.

Albert îl înşfacă pe vrăjitor, care încerca disperat să intre în zid.

Omul schelălăi.

— Bine, bine, recunosc! Eram beat, crede-mă, n-am vrut, cerule mare, îmi pare rău. Îmi pare atât de rău...

— Ce tot îndrugi acolo, omule? zise Albert, sincer nedumerit.

—... atât de rău, dacă aș încerca să-ți spun cât de rău îmi pare că am...

— Mai termină cu aiurelile astea! Albert aruncă o privire către micul maimuțoi, care îl răsplătì cu un zâmbet cald, prietenos. Cum te cheamă, omule?

— Da, domnule. Termin cu aiurelile, domnule, imediat... Vânturache, domnule. Ajutor de bibliotecar, dacă nu vă e cu supărare.

Albert îl măsură cu privirea. Omul avea un aspect disperat și boțit, de parcă fusese scos din coșul cu rufe murdare. Decise că dacă aici ajunsese vrăjitoria, era timpul ca cineva să ia măsuri.

— Ce fel de bibliotecar ar angaja pe unul ca tine de asistent? întrebă el enervat.

— Uuk.

Ceva ca o mănușă moale de piele încercă să îl apuce de mână.

— O maimuță! În universitatea *mea!*

— Urangutan, domnule. A fost vrăjitor, dar a fost prins la mijloc de niște magie, domnule, iar acum nu ne lasă să-l facem om la loc și e singurul care știe pe unde sunt toate cărțile, recită repede Vânturache. Eu mă ocup de bananele lui, adăugă, simțind că se cere o explicație suplimentară.

Albert îl fulgeră cu privirea.

— Taci din gură.

— Am și tăcut din gură, domnule.

— Și spune-mi unde e Moartea.

— Moartea, domnule? zise Vânturache, lipindu-se cu spatele de zid.

— Înalt, scheletic, ochi albaștri, merge în pas de marș, VORBEȘTE CAM AȘA... Moartea. L-ai văzut în ultima vreme?

Vânturache înghiți în sec.

— Nu în ultima vreme, domnule.

— Ei bine, am nevoie de el. Trebuie să se încheie odată aiureala asta. O să-i pun capăt chiar *acum,* pricepi? Vreau ca principalii opt vrăjitori să vină *aici,* da, în jumătate de oră, echipați cu tot ce trebuie pentru ritul lui AșKent, ne-am înțeles? Nu că mutra ta mi-ar inspira cine știe ce încredere. O adunătură de muieri, asta sunteți cu toții, și încetează să mă mai iei de mână!

— Uuk.

— Iar acum o să mă duc la cârciumă, se răsti Albert. Se mai vinde zamă de mâță cât de cât decentă pe undeva?

— Ar fi Toba, domnule, zise Vânturache.

— Toba Spartă? Din strada Filigranului? Încă mai e acolo?

— Ei, i s-a mai schimbat numele și a mai fost refăcută din temelii, dar locul a rămas, ăăă, la locul lui de ani buni. Bănuiesc că vă e destul de sete, nu, domnule? zise Vânturache, pe un ton de camaraderie îngrozită.

— Ce știi tu? i-o scurtă Albert.

— Absolut nimic, domnule, răspunse prompt Vânturache.

— Atunci mă duc la Tobă. Jumătate de oră, fii atent. Dacă nu sunt toți gata când mă întorc, apăi să știi c-ar face bine să fie!

Și părăsi sala într-un nor de praf de marmură.

Vânturache se uită la el cum pleacă.

— Știi ce e cel mai rău? zise.

— Uuk?

— Nici măcar nu-mi *amintesc* să fi trecut pe sub vreo oglindă.

În vreme ce Albert se afla la Toba Reparată, certându-se cu hangiul pe tema unui registru de plăți îngălbenit, care trecuse – lăsat din tată în fiu – printr-un regicid, trei războaie civile, șaizeci și unu de incendii majore, patru sute nouăzeci de tâlhării și cincisprezece mii de încăierări doar ca să țină evidența faptului că Albert încă datora localului trei bănuți de aramă, plus o dobândă egală cu conținutul tuturor seifurilor mai mari de pe Disc, ceea ce dovedește o dată în plus că un negustor din Ankh care dă pe datorie are o memorie care ar face și un elefant să roșească... în vremea aceea, așadar, Binky lăsa o dâră de aburi pe cerul de deasupra misteriosului continent klatcian.

Dedesubt, departe, tam-tamurile răsunau în junglele întunecate și pline de miresme, iar fuioare răsucite de ceață se ridicau din fluvii ascunse, în care fiare nenumite bântuiau sub luciul apei așteptând să le treacă pe dinainte următoarea cină.

— Brânza s-a terminat, ia unul cu șuncă, zise Ysabell. Ce e lumina aceea de acolo?

— Barajele de Lumină, zise Mort. Ne apropiem. Scoase clepsidra din buzunar și verifică nivelul nisipului. Dar nu suficient de repede, fir-ar să fie!

Barajele de Lumină se înșirau la Miez de cursul apelor ca niște bălțoace de lumină, ceea ce de altfel și erau; unele triburi ridicaseră

ziduri de oglinzi în munții deșertului pentru a colecta lumina soarelui, care este înceată și cam greoaie. O foloseau apoi ca monedă de schimb.

Binky alunecă peste focurile de tabără ale nomazilor și peste mlaștinile tăcute ale râului Tsort. În fața lor, niște siluete familiare începură să se deslușească sumbre în lumina lunii.

— Piramidele din Tsort la lumina lunii! exclamă Ysabell. Ce romantic!

PLĂTITE CU SÂNGELE A MII DE SCLAVI, sublinie Mort.

— Te rog, nu începe.

— Îmi pare rău, dar adevărul este că aceste...

— Bine, bine, am înțeles mesajul, zise Ysabell enervată.

— Se cere foarte mult efort ca să îngropi un rege mort, zise Mort în timp ce dădeau roată piramidei celei mici. Îi umplu de conservanți, pricepi, ca să supraviețuiască și pe lumea cealaltă.

— Și merge?

— Nu din câte am observat. Mort se aplecă peste gâtul lui Binky. Văd niște torțe, zise el. Ține-te bine.

O procesiune se depărta de aleea piramidelor, având în frunte o statuie gigantică a lui Offler, Zeul Crocodil, purtată de o sută de sclavi asudați. Binky galopă total neobservat pe deasupra lor și efectua o aterizare perfectă cu toate patru picioarele pe nisipul bătătorit din fața intrării în piramidă.

— Au mai pus un rege la murat, zise Mort. Examină din nou clepsidra în lumina lunii. Era una simplă, nu genul pe care îl asociai cu regalitatea.

— Nu poate fi vorba de el, zise Ysabell. Nu-i murează de vii, nu-i așa?

— Sper că nu, pentru că am citit undeva că, înainte să îi conserve, îi deschid și le scot...

— Nu vreau să aud..

— ... toate părțile moi, încheie Mort brusc. Mai bine că nu ține chestia cu muratul, zău așa, imaginează-ți cum ar fi să umbli fără...

— Deci nu pe rege ai venit să-l iei, zise tare Ysabell. Pe cine atunci?

Mort se întoarse către intrarea întunecată. Nu avea să fie pecetluită decât în zori, ca sufletul regelui mort să aibă timp să iasă. Era adâncă și rău-prevestitoare, sugerând o utilitate mai atroce decât, să zicem, păstrarea unei lame de ras curată și ascuțită.

— Hai să vedem, zise el.

— Șase! Se întoarce!

Principalii opt vrăjitori ai Universității Nevăzute se aliniară stângaci, încercând să-și netezească bărbile și, în general, făcând eforturi zadarnice de a arăta cât mai prezentabil. Nu era lucru ușor. Fuseseră luați pe sus de la studiu, sau de la un coniac de după masă servit în fața unui foc zdravăn, sau de la zăcutul contemplativ sub o batistă în vreun fotoliu, așa că toți erau destul de îngrijorați și destul de nedumeriți. Se tot uitau la piedestalul gol.

O singură ființă ar fi putut imita expresia de pe fețele lor, iar aceea era porumbelul care auzise nu numai că Lordul Nelson a coborât de pe columna sa, ci și că a fost văzut cumpărând o pușcă de vânătoare cu 12 focuri și o cutie de cartușe.

— E pe coridor! strigă Vânturache și plonjă în spatele unui stâlp.

Adunarea de magicieni privea spre ușa cu două canaturi de parcă era gata să explodeze, ceea ce arată marea lor putere de previziune, pentru că aceasta explodă. Fură acoperiți de aşchii de stejar nu mai mari decât un chibrit, iar în prag se ivi o siluetă măruntă, profilată în lumină. Într-o mână ținea un toiag fumegând. În cealaltă o broscuță galbenă.

— Vânturache! răcni Albert.

— Să trăiți!

— Scapă de chestia asta.

Broasca se târî pe mâna lui Vânturache, scuzându-se din priviri.

— E pentru ultima oară când afurisitul ăsta de hangiu se mai poartă obraznic cu un vrăjitor, zise Albert cu satisfacție. Lipsesc și eu câteva sute de ani și oamenii din oraș încep să-și închipuie că pot să le vorbească de sus vrăjitorilor, ai?

Unul din bătrânii vrăjitori mormăi ceva.

— Ce-a fost asta? Zi-i mai tare, tu de colo!

— Ca Trezorier al Universității, trebuie să spun că am încurajat totdeauna o politică de bună vecinătate cu comunitatea locală, îngăimă vrăjitorul, încercând să evite privirea sfredelitoare a lui Albert. Avea pe conștiință o oală de noapte răsturnată și trei cazuri de grafitti cu obscenități.

Albert rămase cu gura deschisă.

— De ce? zise el.

— Păi, ăăă, dintr-un simț al datoriei civice, credem că e de importanță vitală să dăm exempl... aaahhhh!

Vrăjitorul își agită disperat brațele, încercând să-și stingă flăcările

din barbă. Albert lăsă în jos toiagul și mătură cu privirea șirul de magi. Aceștia se fereau, legănându-se ca un lan pe furtună.

— Mai e careva pe aici cu simțul datoriei civice? Vreun bun vecin, ceva? Albert se sumeți. Viermi nemernici ce sunteți! N-am fondat Universitatea asta ca să puteți voi să dați cu-mprumut scârba de mașină de tuns iarba! La ce folosește puterea, dacă nu o exerciți? Dacă omul nu te respectă, păi atunci ai grijă să nu-i mai rămână din cârciumă nici cât de-un grătar, s-a-nțeles?

Dinspre adunare veni un zgomot ca un suspin. Se uitară cu tristețe la broasca din palma lui Vânturache. În zilele tinereții, cei mai mulți dintre ei învățaseră arta de a se îmbăta porcește la Tobă. Desigur, zilele acelea trecuseră demult, dar în seara următoare ar fi urmat să se țină, în salonul de la etajul Tobei Reparate, banchetul anual al Breslei Negustorilor la care vrăjitorii de Nivelul Opt primiseră invitații; în meniu ar fi fost lebădă la proțap și două feluri de prăjituri și o mulțime de toasturi frățești „în sănătatea stimaților – ba nu – distinșilor noștri oaspeți", până la ora la care oamenii de la facultate ar fi venit să-i ia cu roabele.

Albert trecu țanțoș prin fața rândului, înghiontind din când în când câte un burdihan cu toiagul. Mintea lui era în clocot. Să se întoarcă? Niciodată! Asta însemna puterea, asta însemna să trăiești; o să-l găsească pe boșorogu' ăla costeliv și o să-l scuipe-n tigvă!

— Pe Oglinda Fumegândă a lui Grism dacă n-or să aibe loc niște schimbări pe-acilea!

Aceia dintre vrăjitori care studiaseră istoria încuviințară din cap fără tragere de inimă. Asta însemna întoarcerea la podele goale de piatră, și la sculatul cu noaptea-n cap, și la renunțarea la orice fel de alcool, și la învățarea numelor adevărate ale tuturor lucrurilor până-ți țiuia creierul.

— *Ce face omul ăsta?!*

Un vrăjitor care își scosese absent punga de tutun scăpă țigara pe jumătate rulată din mâna tremurătoare. Aceasta sări pe podea și toți vrăjitorii o priviră cu dor cum se rostogolește până când Albert se duse hotărât și o strivi.

Albert se întoarse. Vânturache, care îl urmase ca un soi de aghiotant neoficial, aproape că se izbi de el.

— Tu! Vânturescu! Fumezi?

— Nu, să trăiți! Scârbos obicei! zise Vânturache evitând privirile superiorilor săi. Își dădu dintr-o dată seama că tocmai își făcuse dușmani pe viață și nu era o consolare să știe că nu avea să-i aibă prea

mult timp.

— Mda! Ţine-mi toiagul. Acum voi, adunătură de păcătoşi mizerabili, gata cu aşa ceva, auzitu-m-aţi? Mâine la prima oră scularea, trei ture de curte interioară şi înapoi adunarea pentru sărituri! Mese modeste! Studiu! Exerciţii în aer liber! Şi maimuţoiul ăla o să plece imediat la circ!

— Uuk?

Câţiva din vrăjitorii mai bătrâni închiseră ochii.

— Dar mai întâi, spuse Albert coborând tonul, mă veţi îndatora executând Ritul lui AşKent. Am ceva de terminat, adăugă el.

Mort străbătu coridoarele negre ca o pisică ale piramidei, cu Ysabell alergând în urma lui. Lumina slabă emanată de sabia lui scotea la iveală lucruri neplăcute; Offler, Zeul Crocodil, era ca o reclamă la cosmetice pe lângă unele din chestiile pe care le venerau credincioşii din Tsort. În firide se aflau statui ale unor creaturi compuse parcă din resturi de la masa de lucru a lui Dumnezeu.

— Astea ce caută aici?

— Preoţii din Tsort spun că după ce se închide piramida prind viaţă şi bântuie coridoarele ca să apere trupul regelui de jefuitorii de morminte, zise Mort.

— Ce superstiţie oribilă.

— Cine a pomenit de superstiţie? zise Mort absent.

— Chiar prind viaţă?

— Nu voi spune decât că atunci când tsortezii aruncă blestemul asupra unui loc, apoi îl aruncă, nu glumă.

Mort coti şi Ysabell îl pierdu din vedere pentru o clipă, cât să-i sară inima din loc. Dădu fuga prin beznă şi se ciocni de el. Mort examina o pasăre cu cap de câine.

— Îâău, făcu ea. Nu-ţi dă fiori pe şira spinării?

— Nu, răspunse Mort sec.

— De ce nu?

PENTRU CĂ EU SUNT MORT. Se întoarse către ea şi fata îi văzu cele două luminiţe albastre sclipindu-i în ochi.

— încetează!

NU POT.

Fata încercă să râdă. Nu îi ieşi.

— Tu nu eşti Moartea, zise ea. Faci doar ceea ce face el.

MOARTEA ESTE CEL CARE FACE CE FACE MOARTEA.

Tăcerea perplexă care urmă după aceste cuvinte fu întreruptă de

un geamăt venit de pe culoarul întunecat. Mort făcu stânga împrejur și porni în marș spre locul cu pricina.

Are dreptate, se gândi Ysabell. Chiar și felul în care se mișcă...

Dar teama de întunericul pe care îl atrăgea acea lumină o făcu să-și depășească îndoielile și se strecură după el, după încă o cotitură și în ceea ce, la lumina intermitentă a spadei, părea a fi încrucișarea dintre o vistierie și un pod extrem de înglodat.

— Ce-i cu locul ăsta? șopti ea. N-am văzut în viața mea atâtea lucruri!

REGELE LE IA CU EL PE LUMEA CEALALTĂ, zise Mort.

— E clar că nu e genul care călătorește cu strictul necesar. Uite, o ditamai barca. Și o cadă de aur!

CU SIGURANȚĂ CĂ VA DORI SĂ FIE CURAT CÂT STĂ ACOLO.

— Și câte statui!

STATUILE, ÎMI PARE RĂU CĂ TREBUIE S-O SPUN, AU FOST OAMENI. SERVITORI AI REGELUI, ÎNȚELEGI.

Ysabell făcu o față lungă.

PREOȚII LE-AU DAT OTRAVĂ.

Se auzi încă un geamăt, din capătul celălalt al încăperii înglodate. Mort se luă după sunet, călcând stângaci peste covoare rulate, ciorchini de curmale, mormane de veselă și grămezi de pietre scumpe. Era evident că regele nu reușise să se hotărască ce să lase acasă pe timpul călătoriei, așa că preferase să ia totul, ca să fie sigur.

DOAR CĂ NU ACȚIONEAZĂ TOTDEAUNA IMEDIAT, adăugă Mort sumbru.

Ysabell se cățără vitejește după el și, privind pe deasupra unei canoe, văzu o fată tolănită pe o grămadă de covoare. Purta niște pantaloni transparenți, o vestă croită din prea puțin material și brățări cât să ancorezi cu ele o corabie de mărime rezonabilă. În jurul gurii avea o pată verde.

— Doare? întrebă încet Ysabell.

NU. EL CRED CĂ VOR AJUNGE ÎN PARADIS.

— Și?

POATE. CINE ȘTIE? Mort scoase clepsidra dintr-un buzunar interior și o inspectă la lucirea sabiei. Părea că numără în gând și deodată, cu o mișcare bruscă, aruncă peste umăr clepsidra și cu cealaltă mână lovi.

Umbra fetei se ridică în capul oaselor și se întinse, cu un clinchet de bijuterii spectrale. Apoi îl zări pe Mort și își plecă capul.

— Stăpâne!

NICIUN STĂPÂN, zise Mort. ACUM FUGI ACOLO UNDE CREZI TU CĂ AI TREABĂ.

— Voi fi concubină la divina curte a Regelui Zetesphut, care vă sălășlui de-a pururi printre stele, spuse ea cu hotărâre.

— Nu ești obligată, zise Ysabell cu trăire. Fata se întoarse spre ea, cu ochii mari.

— O, ba da, trebuie. M-am pregătit pentru asta, zise, în timp ce imaginea ei pălea. Până acum n-am reușit să fiu decât servitoare.

Și dispăru. Ysabell rămase uitându-se crunt și dezaprobator la locul pe care îl ocupase.

— Asta-i bună! zise, apoi: Ai văzut cu ce era îmbrăcată?

HAI SĂ PLECĂM DE AICI.

— Și nu poate fi adevărat nici că Regele Cumâizice o să sălășluiască printre stele, bombăni ea în timp ce își croiau drum prin înghesuiala din cameră. Acolo nu e decât vidul.

E GREU DE EXPLICAT, zise Mort. VA SĂLĂȘLUI PRINTRE STELE ÎN MINTEA LUI.

— Cu sclavi cu tot?

DACĂ EI SE CONSIDERĂ SCLAVI.

— Nu prea e drept.

NU EXISTĂ DREPTATE, zise Mort. DOAR NOI.

Se îndepărtară grăbiți pe bulevardele pline de demoni la pândă și aproape că alergau când ieșiră în noaptea deșertică. Ysabell se sprijini de zidul aspru de piatră, trăgându-și răsuflarea.

Mort nu avea probleme cu respirația.

Nici nu respira.

TE VOI DUCE UNDE VREI, zise el, ȘI APOI TREBUIE SĂ TE LAS.

— Dar parcă voiai s-o salvezi pe prințesă!

Mort clătină din cap.

NU AM DE ALES. NU EXISTĂ OPȚIUNI.

Ea alergă și îl apucă de braț în timp ce se îndrepta spre Binky. El îi îndepărtă ușor mâna.

MI-AM TERMINAT UCENICIA.

— E numai în capul tău! strigă Ysabell. Ești ceea ce îți închipui că ești!

Se opri și se uită în jos. În jurul picioarelor lui Mort, nisipul începuse să fiarbă și să iste mici vârtejuri.

Aerul începu să scapere și să devină unsuros. Mort căpătă o expresie nesigură.

CINEVA EXECUTĂ RITUL LUI AȘK...

O forță căzută din cer izbi ca un ciocan și lăsă în nisip o adâncitură în formă de crater. Se auzi un bâzâit ușor și se simți miros de metal încins.

Mort privi în jur la uraganul de nisip care îl înghițise, învârtindu-se ca într-un vis, singur în centrul calm al furtunii. În norul învârtejit scăpărau fulgere. În adâncul minții lui, încerca să se rupă, dar ceva pusese stăpânire pe el și nu-i putea rezista așa cum nu poate acul busolei să se opună impulsului de a arăta spre Miez.

Într-un târziu găsi ceea ce căuta. Era o poartă conturată cu lumină octarină, ce se deschidea către un scurt tunel. La celălalt capăt al tunelului se aflau niște siluete care îl chemau.

VIN, rosti el, dar se întoarse să vadă de unde venea zgomotul din spatele lui. Șaptezeci de kilograme de carne tânără de femeie îl izbiră zdravăn în piept, ridicându-l de la pământ.

Mort aterizâ pe spate, cu Ysabell în genunchi deasupra lui, ținându-l strâns de brațe.

LASĂ-MĂ SĂ PLEC, intonă el. AM FOST CHEMAT.

— Nu tu, idiotule!

Fata se uită în adâncul celor două fântâni albastre, fără pupile, din ochii lui. Erau ca niște tuneluri care te sorbeau.

Mort își arcui spatele și strigă un blestem atât de vechi și de virulent încât, în puternicul câmp magic format acolo, se întrupă și zbură bătând din aripile sale de piele. O furtună cu trăsnete, creată local, se descarcă în jurul dunelor de nisip.

Ochii lui o atraseră din nou. Fata își feri privirile înainte să cadă ca un pietroi într-un puț de lumină albastră.

ÎȚI PORUNCESC. Vocea lui Mort ar fi putut tăia și stânca.

— Tata și-a exersat tonul ăsta pe mine ani de zile, zise ea calm. În general îl folosea când voia să-mi fac curat în cameră. Nu i-a mers nici lui.

Mort mai zbieră un blestem care se materializă în aer și apoi încercă să se îngroape în nisip.

DUREREA...

— E numai în capul tău, zise ea, opintindu-se împotriva forței care încerca să-i târască înspre poarta cea sclipitoare. Tu nu ești Moartea. Ești doar Mort. Ești ceea ce îmi închipui eu că ești.

În centrul albăstrimii tulburi a ochilor lui se iviră două mici puncte maronii, care crescură cu viteza privirii.

Uraganul din jurul lor se înălță cu mare vaier. Mort urlă.

Foarte pe scurt, Ritul lui AșKent convoacă și constrânge Moartea. Maeștrii științelor oculte știu că el se poate executa cu o incantație banală, trei bucățele de lemn și 4 centimetri cubi de sânge de șoarece, dar niciun vrăjitor demn de pălăria ascuțită pe care o poartă n-ar visa să se rezume la ceva așa de lipsit de dramatism; vrăjitorii știu în adâncul sufletelor lor că, dacă un descântec nu implică lumânări mari și galbene, o mare cantitate de rășini aromatice rare, cercuri trasate pe podea cu crete de opt culori diferite și câteva cazane în fierbere, nici nu merită să te gândești la el.

Cei opt vrăjitori așezați la locurile lor în vârfurile octogramei ceremoniale se legănau și incantau, cu brațele întinse astfel încât să atingă cu vârful degetelor mâinile magilor alăturați.

Dar ceva nu era în regulă. E adevărat, se formase ceață în mijlocul octogramei trezite la viață, dar aceasta se zbătea, se învârtea și refuza să se concentreze.

— Mai multă putere! strigă Albert. Băgați mai multă putere!

O siluetă într-o robă neagră se ivi pentru o clipă din fum, ținând în mână o spadă sclipitoare. Când zări fața palidă de sub glugă, Albert trase o înjurătură; nu era destul de palidă.

— Nu! zbieră Albert sărind în octogramă și izbind cu mâinile în forma ce licărea. Nu tu, nu tu...

Iar în îndepărtatul Tsort, Ysabell uită că era o doamnă, strânse bine pumnul, își îngustă privirile și îi trase una lui Mort în bărbie. Lumea din jurul ei explodă...

În bucătăria de la Casa Cotletelor Harga, o tigaie căzu cu zgomot pe podea, speriind pisicile care o zbughiră pe ușă...

În sala cea mare a Universității Nevăzute, toate se întâmplară dintr-o dată.[13]

Forța uluitoare pe care vrăjitorii o exercitaseră asupra tărâmului umbrelor își găsi dintr-o dată obiectul. Ca un dop încăpățânat de sticlă, ca un jet piperat de ketchup din sosiera răsturnată a Infinității, Moartea ateriza în mijlocul octogramei și înjură.

Albert își dădu prea târziu seama că se afla în interiorul cercului fermecat și dădu să fugă spre margine, dar o mână scheletică îl apucă de tivul robei.

Vrăjitorii, câți mai rămăseseră în picioare și conștienți, fură surprinși să vadă că Moartea purta șorț și ținea în mână un pisoi.

— De ce a trebuit SĂ STRICI TU TOTUL?

— Să stric totul? N-ai văzut ce-a făcut băiatul ăla? se răsti Albert, încă luptându-se să ajungă la marginea cercului.

Moartea își ridică tigva și adulmecă aerul.

Sunetul spintecă toate celelalte zgomote din încăpere, obligându-le să tacă.

Era genul de sunet pe care îl auzi în amurgul viselor, cel din care te trezești scăldat în sudorile reci ale unei spaime de moarte. Era curentul care vuia pe sub ușa groazei. Era ca răsuflarea unui arici, dar genul de arici care calcă pe acoperișuri și strivește camioane. Era genul de sunet pe care nu vrei să-l mai auzi a doua oară. Nu vrei să-l auzi nici *prima oară*.

Moartea se îndreptă încet de spate.

AȘA ÎMI RĂSPLĂTEȘTE EL BUNĂTATEA? SĂ-MI FURE FIICA, SĂ-MI INSULTE SERVITORII ȘI SĂ PUNĂ ÎN PERICOL ÎNSĂȘI TEXTURA REALITĂȚII DINTR-UN CAPRICIU PERSONAL? O, NEBUNIE, NEBUNIE, M-AM LĂSAT PREA MULT ÎN VOIA TA!

— Stăpâne, dacă ai fi așa de bun să-mi dai drumul la robă... începu Albert, observând că vocea sa căpătase un ton rugător care nu existase până atunci.

Moartea îl ignoră. Pocni din degete ca o castanietă și șorțul încins la brâul lui dispăru în flăcări. Pisoiul, însă, îl puse jos cu mare grijă și îl împinse ușor cu piciorul.

NU I-AM OFERIT EU TOATE ȘANSELE?

— Exact, stăpâne, iar acum, că ai văzut limpede calea...

PREGĂTIRE? O CARIERĂ STRUCTURATĂ? PERSPECTIVE? O SLUJBĂ PE VIAȚĂ?

— Într-adevăr, și dacă mi-ai da drumul...

Schimbarea din vocea lui Albert era totală. Trompetele poruncii fuseseră înlocuite de flautele piccolo ale implorării. De fapt, tonul lui era de-a dreptul îngrozit, dar reuși să-i surprindă privirea lui Vânturache și îi șopti:

— Toiagul! Aruncă-mi toiagul! Câtă vreme e în cerc nu e invincibil! Dă-mi toiagul ca să mă eliberez!

Vânturache zise:

— Poftim?

O, DOAR A MEA ESTE VINA DE A MĂ FI LĂSAT ÎN VOIA ACESTOR SLĂBICIUNI, PE CARE ÎN LIPSA UNUI CUVÂNT MAI BUN LE VOI NUMI ALE CĂRNII!

— Toiagul, imbecilule, toiagul! bâigui Albert.

— Poftim?

BLNE-AI FĂCUT, SERVITORULE, SĂ MĂ TREZEȘTI LA REALITATE, ZISE MOARTEA. SĂ NU MAI PIERDEM TIMPUL.

— Toia...!

Avu loc o implozie și aerul fu supt într-un curent. Flăcările lumânărilor se întinseră pentru o clipă ca niște linii de foc, apoi se stinseră.

Trecu o vreme.

Apoi vocea Trezorierului se auzi de undeva de lângă podea.

— Foarte urât din partea ta, Vânturache, să-i rătăcești așa toiagul. Adu-mi aminte să te pedepsesc aspru într-una din zile. Are cineva o lumină?

— Nu știu unde a dispărut! Tocmai îl sprijinisem aici, de stâlp, și acum nu...

— Uuk.

— Ah, făcu Vânturache.

— O porție în plus de banane pentru maimuță, spuse Trezorierul fără intonație. Se aprinse un chibrit și cineva reuși să găsească o lumânare. Vrăjitorii începură să se adune de pe jos.

— Ei, să ne servească de învățătură tuturor, continuă el, scuturându-și roba de praf și de ceară. Ridică ochii, așteptându-se să vadă statuia lui Alberto Malich înapoi pe piedestal.

— E limpede că până și statuile au sensibilitatea lor, zise. Și eu îmi amintesc că eram abia în anul întâi când mi-am scris numele la el pe... în fine. Ideea e următoarea: propun aici și acum să înlocuim statuia.

Sugestia fu întâmpinată cu o tăcere de moarte.

— Cu, să zicem, același portret turnat în aur. Împodobit cu pietre scumpe, așa cum i se cuvine marelui nostru fondator, continuă el vesel. Și, ca să ne asigurăm că studenții nu o vor profana în niciun fel, propun să fie ridicată în cea mai adâncă pivniță, mai spuse. Și apoi ușa să fie încuiată, adăugă. Vrăjitorii începură se mai destindă.

— Și să aruncăm cheia? zise Vânturache.

— Și *să sudăm* ușa, reluă Trezorierul. Tocmai își amintise de Toba Reparată. Se mai gândi un pic și își aminti și de programul de exerciții fizice. Și apoi să zidim intrarea, spuse. Se auziră aplauze.

— Și să-l alungăm pe zidar! chicoti Vânturache, căruia începuse să-i placă. Trezorierul îl fulgeră cu privirea.

— Nu e cazul să ne ambalăm, zise.

În mijlocul tăcerii, o dună de nisip mai mare decât de obicei începu să salte ciudat, apoi se prăvăli scoțându-l la iveală pe Binky, care își scutură coama și pufni ca să-și curețe nările de nisip.

Mort deschise ochii.

Ar trebui să existe un cuvânt care să descrie perioada aceea scurtă de după trezire în care mintea e plină de un nimic rozaliu. Zaci total golit de gânduri, cu excepția unei bănuieli tot mai clare că spre tine se îndreaptă, ca un sac de nisip ud, noaptea, într-o fundătură, toate amintirile de care te-ai lipsi cu dragă inimă și care se pot rezuma la ideea că singurul factor pozitiv în viitorul oribil ce te așteaptă este faptul că va fi destul de scurt.

Mort se ridică în capul oaselor și își puse mâinile pe cap ca să nu i se mai tot deșurubeze.

Nisipul de lângă el se umflă și Ysabell se ridică și ea în poziție șezândă. Avea părul plin de nisip și fața murdară de praf de piramidă. O parte din șuvițe aveau vârfurile pârlite. Se uita la el prostită.

— Tu m-ai lovit? zise el, pipăindu-și ușor falca.

— Da.

— Aha.

Se uită la cer, de parcă îi amintea de ceva. Trebuia să ajungă repede undeva, ținea el minte. Apoi își aminti de altceva.

— Mulțumesc, spuse.

— Și altă dată, să fii sigur. Ysabell se săltă în picioare și încercă să-și curețe rochia de praf și pânze de păianjeni. Mai mergem s-o salvăm pe prințesa aia a ta? întrebă ea timid.

Realitatea interioară, personală a lui Mort îl ajunse din urmă. Sări în sus cu un strigăt sugrumat, văzu cum artificii albastre îi explodează în fața ochilor și se prăbuși la loc. Ysabell îl prinse de sub umeri și îl puse la loc pe picioare.

— Hai la râu, spuse ea. Ne-ar prinde bine o gură de apă la toți trei.

— Ce s-a întâmplat cu mine?

Ea ridică din umeri cum putu mai bine în timp ce îl sprijinea pe el.

— Cineva a rostit Ritul lui AșKent. Tata nu poate să-l sufere, zice că mereu îl cheamă în momente nepotrivite. Partea din tine care era... Moartea a fost chemată, iar tu ai rămas aici, cred. Cel puțin acum ți-ai recăpătat vocea.

— Cât e ceasul?

— La ce oră ziceai că vin preoții să-nchidă piramida?

Mort se uită cu ochii înlăcrimați spre mormântul regelui. Distingea clar cum mâini luminate de torțe lucrau în jurul intrării. În curând, potrivit legendei, gardienii aveau să se trezească la viață și să își înceapă veșnica patrulare.

Știa că așa va fi. Își amintea această știință. Își amintea cum mintea lui se simțise rece ca gheața și nemărginită ca cerul înstelat. Își

amintea cum fusese creat împotriva voinței lui odată cu prima ființă vie și cum știuse cu certitudine că va exista până când orice formă de viață din univers va trece la cele veșnice, când va avea sarcina, la figurat vorbind, să pună scaunele pe mese și să stingă lumina, își aminti singurătatea.

— Nu mă lăsa, zise el speriat.

— Sunt aici, spuse ea. Oricând ai nevoie.

— E miezul nopții, zise el simplu, lăsându-se să cadă pe malul Tsortului și aplecându-și capul îndurerat spre apă. Lângă el se adăpa și Binky, cu un zgomot de cadă care se golește.

— Asta înseamnă că e prea târziu?

— Da.

— Îmi pare rău. Aș vrea să pot face ceva.

— N-ai ce.

— Cel puțin ți-ai ținut promisiunea față de Albert.

— Da, zise Mort cu amărăciune. Cel puțin atât.

Aproape tot Discul de la un capăt la celălalt...

Ar trebui să existe un cuvânt pentru acea geană microscopică de speranță pe care nu îndrăznești să o cultivi de frică să nu dispară în momentul în care îți dai seama de ea, ca și când ai încerca să fixezi cu privirea un foton. Nu poți decât să te strecori până la ea, să privești dincolo de ea, *să treci de ea,* așteptând să crească suficient de mare ca să poată lua lumea în piept.

Mort își săltă capul plin de apă și se uită spre orizontul dincolo de care apunea soarele, încercând să-și amintească modelul Discului din biroul Morții fără ca universul să-și dea seama ce gândește el.

În astfel de momente, echilibrul eventualității pare atât de delicat încât ți-e frică să nu-l strici gândind prea tare.

Se orientă după Luminile Miezului care dansau ca niște firișoare printre stele și aprecie după inspirație că Sto Lat ar fi fost... cam într-acolo...

— Miezul nopții, zise el cu voce tare.

— Trecut de miezul nopții de-acum, zise Ysabell.

Mort se ridică, încercând să nu lase încântarea să emane din el ca o rază, și îl apucă pe Binky de dârlogi.

— Hai, spuse, n-avem prea mult timp.

— Ce tot vorbești acolo?

Mort se aplecă să o ridice în spatele lui. Era drăguț din partea lui, dar rezultatul nu fu decât că aproape căzu din șa. Ysabell îl împinse grijulie înapoi și încalecă singură. Simțind starea de nerăbdare febrilă

a lui Mort, Binky făcea paşi laterali, pufnind şi scurmând nisipul cu copita.

— Întrebam despre ce vorbeşti.

Mort întoarse calul cu faţa la geana depărtată a asfinţitului.

— Despre viteza întunericului.

Tăiuş scoase capul de după meterezele palatului şi gemu. Interfaţa era la depărtare de numai o stradă, distingându-se clar în lumina octarină, iar sfârâitul nu mai era nevoie să şi-l imagineze. Se auzea clar – un bâzâit neplăcut, cu dinţi de fierăstrău, se isca de câte ori particule ale probabilităţii, în mişcarea lor haotică, loveau interfaţa şi îşi eliberau energia sub formă sonoră. În înaintarea sa de-a lungul străzii, zidul perlat înghiţi decoraţiunile, torţele şi mulţimea în aşteptare, lăsând oraşul în întuneric. Undeva pe acolo, se gândi Tăiuş, eu dorm la mine-n pat şi nimic din toate astea nu s-a întâmplat. Ce noroc pe mine.

Se lăsă în jos, coborî scara de lemn până pe caldarâm şi o tuli înapoi în sala tronului, cu pulpanele mantiei fluturându-i în jurul gleznelor. Se strecură prin uşiţa cea mică tăiată în intrarea cea mare şi le ordonă gărzilor să o încuie, apoi îşi sumese din nou roba şi o luă pe un coridor lateral, ca oaspeţii să nu îl observe.

Sala era luminată de sute de lumânări şi ticsită de demnitari din Câmpia Sto, aproape toţi neştiind prea sigur ce căutau acolo. Şi, desigur, mai era elefantul.

Elefantul fu cel care îl făcu pe Tăiuş să realizeze că depăşise limitele sănătăţii mintale, dar i se păruse o idee bună cu câteva ore mai devreme când, exasperat de vederea slabă a Marelui Preot, îşi adusese aminte că un gater de la capătul oraşului deţinea numitul animal în scopul ridicării greutăţilor. Era bătrân, avea artrită şi un temperament instabil, dar ca victimă a sacrificiului avea un mare avantaj. Marele Preot n-avea cum să nu-l vadă.

O jumătate de duzină de soldaţi încercau cu binişorul să stăpânească fiara, în al cărei creier molcom se produsese revelaţia că ar trebui să se afle în ţarcul binecunoscut, având din belşug fân şi apă şi răgazul de a visa la zilele fierbinţi de pe marile întinderi kaki ale Klatchului. Fusese astfel cuprinsă de nelinişte.

Avea să se vădească în curând că un alt motiv pentru agitaţia crescândă a elefantului era faptul că, în neorânduiala dinainte de încoronare, trompa lui dăduse de potirul ceremonial care conţinea un galon de vin tare şi îl golise pe tot. Acum idei stranii şi aprinse îi

bolboroseau în faţa ochilor urduroşi, despre baobabi scoşi din rădăcini, lupte între masculii rivali, sate călcate glorios în picioare şi alte plăceri pe jumătate uitate. În curând avea să vadă elefanţi verzi pe pereţi.

Din fericire, Tăiuş nu ştia toate aceste lucruri, aşa că îi surprinse privirea asistentului de pe lângă Marele Preot – un tânăr ambiţios, care avusese clarviziunea de a se dota cu un şorţ lung de cauciuc şi cizme de ploaie – şi îi făcu semn să înceapă ceremonia.

Sări înapoi în vestiarul preotului şi se munci să pună pe el roba ceremonială specială pe care i-o făcuse croitoreasa palatului, adunând de prin fundul coşului ei de lucru capete de dantelă, paiete disparate şi fir de aur şi producând o haină de un atât de orbitor prost gust încât nu i-ar fi fost jenă cu ea nici Arhicancelarului Universităţii Nevăzute. Tăiuş îşi acordă cinci secunde admirative în faţa oglinzii înainte de a-şi înfunda pe cap pălăria ascuţită şi de a fugi la uşă, oprindu-se însă la timp ca să poată ieşi cu pasul măsurat ce se cuvenea unei persoane de vază.

Ajunse lângă Marele Preot când Keli pornise de-a lungul navei centrale, înconjurată de servitoare care roiau în jurul ei ca remorcherele în jurul unei nave de linie.

În ciuda neajunsurilor cauzate de rochia ereditară, lui Tăiuş i se păru foarte frumoasă. Avea ceva care îl făcea...

Scrâşni din dinţi şi încercă să se concentreze la problemele de securitate. Aşezase gardienii în poziţii strategice prin sală, în caz că ducele de Sto Helit ar fi încercat să facă mici schimbări de ultim moment în succesiunea la tron, şi îşi reaminti să fie cu ochii şi pe duce, care şedea în primul rând şi arbora un zâmbet tăcut. Ducele surprinse privirea lui Tăiuş, iar acesta se uită repede în altă parte.

Marele Preot ridică braţele, cerând tăcere. Tăiuş se furişă lângă el în timp ce bătrânul se întorcea către Miez şi, cu o voce spartă, îşi începea invocaţia către zei.

Apoi mai aruncă o privire către Duce.

— Auziţi-mă, hm-hm, O, zei...

Stătea oare Sto Helit cu privirea fixată în bezna bântuită de lilieci a căpriorilor?

— ... auzi-mă, O, Orbule Io cel cu o Sută de Ochi; auzi-mă, O, Mărite Offler, cel cu Gura Bântuită de Păsări; auzi-mă, O, Soartă Milostivă; auzi-mă, O, Destin, hm-hm, Crud; auzi-mă, O, tu, Sek cel cu Şapte Braţe; auzi-mă, O, Hoki al Pădurilor; auzi-mă, O...

Tăiuş îşi dădu seama îngrozit că tâmpitul de moşneag avea de

gând, contrar instrucțiunilor, să înșire toată lista. Pe Disc existau peste nouă sute de zei cunoscuți, iar cercetătorii în teologie descopereau alții noi în fiecare an. Ar fi putut să dureze ore întregi. Adunarea începuse deja să se foiască.

Keli stătea în fața altarului cu o căutătură furioasă. Tăiuș îi dădu Marelui Preot un ghiont în coaste, fără niciun efect vizibil, apoi mișcă amenințător din sprâncene la asistentul cel tânăr.

— Oprește-l, șopti el. N-avem timp!

— Zeii vor fi nemulțumiți...

— Nu la fel de nemulțumiți ca mine, iar eu sunt *aici.*

Asistentul se uită o clipă la expresia de pe chipul lui Tăiuș și decise că era preferabil să le explice zeilor mai târziu. Îl bătu pe Marele Preot pe umăr și îi șopti ceva la ureche.

— O, Steikhegel, zeu al, hm-hm, grajdurilor de vite izolate; auzi-mă, O... poftim? Ce?

Șop-șop-șop.

— Asta e, hm-hm, împotriva regulilor. Prea bine, vom trece direct la recitarea arborelui geneaologic.

Șop-șop-șop.

Marele Preot se uită urât la Tăiuș sau, mă rog, în direcția în care credea el că se află vrăjitorul.

— Aha, bine. Hm, pregătește tămâia și aromele pentru Spovedania Căii împătrite.

Șop-șop-șop.

Marele Preot se întunecă la față.

— Presupun, zise el acid, că nici nu se pune, hm-hm, problema să rostim o, hm-hm, scurtă rugăciune?

— Dacă anumite persoane nu au de gând să se grăbească, spuse calm Keli, vor avea mari necazuri.

Șop-șop.

— Nu știu ce să zic, de asta sunt sigur, zise Marele Preot. Nici nu știu de ce s-or mai obosi unii să aibă o ceremonie, hm-hm, religioasă. Aduceți afurisitul de elefant, în cazul ăsta.

Asistentul îi aruncă lui Tăiuș o privire disperată și le făcu semn gardienilor. În timp ce aceștia își mânau cu strigăte și împunsături prada care se legăna ușor, preotul cel tânăr se furișă până la Tăiuș și îi strecură ceva în mână.

Vrăjitorul privi în jos. Era o pălărie impermeabilă.

— Crezi că o să fie nevoie?

— E foarte pios. S-ar putea să avem nevoie și de mască de

scafandru.

Elefantul ajunse la altar și fu obligat, fără prea mare greutate, să îngenuncheze. Sughița.

— Haide, unde e? se răsti Marele Preot. Să terminăm odată cu, hm-hm, *farsa* asta!

Asistentul începu să-i șopotească ceva la ureche. Marele preot ascultă, încuviință grav din cap, apucă pumnalul ritual cu plasele albe și îl ridică deasupra capului cu ambele mâini, întreaga sală îl urmărea cu răsuflarea tăiată. Preotul coborî pumnalul din nou.

— În fața mea *unde?*

Șop-șop.

— Cu siguranță că n-am nevoie de ajutorul tău, băiete! De șaptezeci de ani, să tot fie, am sacrificat de la mic la mare, și copil și bărbat – și, hm-hm, femei și animale – și dacă n-oi mai fi în stare să folosesc, hm-hm, pumnalul, puteți să mă trimiteți la culcare sub doi stânjeni de pământ, cu lopata.

Și cu acestea, lovi cu sălbăticie, reușind, din pură întâmplare, să julească ușor trompa elefantului.

Animalul se trezi din plăcuta stare de stupoare reflexivă și schelălăi. Asistentul se întoarse, privi terifiat în cei doi ochi mici și injectați care se chiorau de-a lungul trompei furibunde și părăsi altarul cu o săritură elegantă.

Elefantul era ca turbat. Capul rănit îi fu inundat de amintiri vagi și tulburătoare despre incendii, și strigăte, și oameni cu plase și cuști și sulițe, și prea mulți ani de cărat trunchiuri grele de copac. Lovi cu trompa în piatra de sacrificiu și, spre propria lui mirare, o sparse în două, răsturnă cele două jumătăți cu fildeșii, încercă fără succes să smulgă din rădăcini o coloană de piatră și apoi, simțind o nevoie subită de aer curat, porni într-o goană artritică prin sală.

Se izbi de ușă în plină viteză și, cu sângele clocotindu-i de chemarea străbunilor și de alcool, o smulse din balamale. Aplecat într-o rână și cu rama încă atârnată de gât, alergă prin curte, distruse porțile exterioare, râgâi, trecu ca un tunet prin orașul adormit și încă mai accelera când adulmecă prin briza nopții îndepărtatul și întunecatul continent Klatch și, cu coada în vânt, urmă instinctul ce-l mâna spre casă.

În sală era plin de praf, larmă de glasuri și o mare zăpăceală. Tăiuș își trase pălăria de pe ochi și se ridică în patru labe.

— Mulțumesc, zise Keli, care fusese întinsă sub el. Și de ce anume ai sărit pe mine?

— Primul meu impuls a fost să vă protejez, Maiestate.

— Impuls, poate, dar... începu ea, dorind să spună că probabil elefantul ar fi cântărit mai puțin, dar expresia de pe chipul lui mare, serios și destul de stacojiu o opri. O să vorbim despre asta mai târziu, zise prințesa, ridicându-se și scuturându-se de praf. Între timp, cred că o să ne dispensăm de sacrificiu. Nu sunt încă Maiestate, doar Alteță, dar dacă cineva o să binevoiască să aducă și coroana...

În spatele lor se auzi clicul unei piedici.

— Vrăjitorul să-și pună mâinile la vedere, zise ducele.

Tăiuș se ridică încet și se întoarse. Ducele avea cu el vreo jumătate de duzină de hăndrălăi mari și supărați, genul de bărbați al căror unic rol în viață e să se ivească din spatele unor indivizi precum ducele. Aveau cu ei vreo jumătate de duzină de arbalete mari și supărate, al căror unic rol era de-a fi pe punctul să tragă.

Prințesa sări în picioare și se aruncă asupra unchiului ei, dar Tăiuș o reținu.

— Nu, zise el încet. Asta nu e genul de om care te încuie în pivniță și le lasă șoarecilor timp să-ți roadă frânghiile înainte de viitură. Asta e genul de om care te omoară pe loc.

Ducele făcu o plecăciune.

— Parcă au grăit zeii, așa se poate spune, zise el. Evident că prințesa a fost în mod tragic strivită de moarte de elefantul scăpat de sub control. Oamenii vor suferi. Eu personal voi decreta o săptămână de doliu.

— Nu poți face asta. Toți invitații au văzut...! începu prințesa, aproape plângând.

Tăiuș clătină din cap. Vedea cum gărzile înaintează prin mulțimea buimacă.

— N-au văzut, zise el. Ai fi uimită să afli câte lucruri n-au văzut. Mai ales când vor afla că a fi strivit în mod tragic de un elefant scăpat de sub control e molipsitor. Poți muri de așa ceva chiar la tine în pat.

Ducele râse amabil.

— Chiar că ești inteligent pentru un vrăjitor, zise el. În momentul ăsta propun un simplu surghiun...

— N-o să scapi doar cu atât, zise Tăiuș. Se mai gândi un pic și adăugă: De fapt, probabil că o să scapi, dar pe patul de moarte o să ai remușcări și îți vei dori să fi...

Se opri. Gura i se deschise. Ducele se întoarse pe jumătate, urmărindu-i privirea.

— Ei bine, vrăjitorule, ce-ai văzut acolo?

— N-o să scapi, zise Tăiuș cuprins de isterie. De fapt nici nu vei mai *fi* aici. Toate astea nici nu se vor mai fi întâmplat, înțelegi?

— Fiți cu ochii pe mâinile lui, zise ducele. Dacă își mișcă măcar degetele, omorâți-i pe amândoi.

Se uită din nou în jur, nedumerit. Vrăjitorul păruse sincer. Desigur, se spunea că vrăjitorii văd lucruri care nu există...

— Nu contează dacă mă omori, bolborosi Tăiuș, pentru că mâine dimineață mă voi trezi la mine în pat și toate astea nici nu se vor fi întâmplat. A trecut de zid!

* * *

Noaptea se desfășura deasupra Discului. Ea se afla acolo tot timpul, bineînțeles, pândind din umbră, din găuri și pivnițe, dar, pe măsură ce lumina lentă a zilei plutea pe urma soarelui, băltoacele nopții se măreau, se întâlneau și se uneau între ele.

Lumina de pe Disc se mișcă mai încet din cauza câmpului magic puternic. Lumina de pe Disc nu e ca lumina de prin alte părți. A mai crescut oleacă, a mai umblat prin lume, nu mai simte nevoia să dea buzna peste tot. Știe că, oricât de repede ar alerga, tot întunericul ajunge primul, așa că o ia mai ușor.

Miezul nopții aluneca peste tărâmuri ca un liliac de catifea. Și, mai iute decât miezul nopții, ca o scânteie minusculă profilată pe lumea neagră a Discului, Binky îi galopa pe urme. Din copite îi ieșeau flăcări. Mușchii îi zvâcneau pe sub pielea lucioasă ca niște șerpi în ulei.

Înaintau în tăcere. Ysabell își descolăcise un braț de după talia lui Mort și urmărea cum scântei de toate cele opt culori ale curcubeului îi trec printre degete. Mici vârtejuri sclipitoare de lumină îi urcau pe braț și i se aprindeau în păr.

Mort conduse calul mai jos, lăsând în urmă o dâră de nori clocotitori care se întindea pe kilometri întregi.

— Acum chiar știu că am luat-o razna, murmură el.

— De ce?

— Tocmai am văzut un elefant acolo, jos. Ho, băiete. Uite, Sto Lat se vede drept în față.

Ysabell se uită peste umărul lui la luminițele îndepărtate.

— Cât timp mai avem? întrebă ea agitată.

— Nu știu. Câteva minute, poate.

— Mort, nu te-am întrebat până acum...

— Da?

— Ce o să faci când ajungem acolo?

— Nu știu, zise el. Speram să se ivească ceva pe moment.

— Și s-a ivit?

— Nu, dar încă nu e momentul. Poate că o să ne ajute descântecul lui Albert. Iar eu...

Domul realității stătea ciucit peste palat ca o meduză leșinată. Vocea lui Mort se pierdu de spaimă. Atunci Ysabell zise:

— Mă tem că e *aproape* momentul. Ce o să facem?

— Ține-te bine!

Binky alunecă pe porțile năruite ale curții interioare, patină pe dalele de piatră stârnind o cascadă de scântei și făcu un salt prin ușa devastată drept în sală. Peretele sidefat al interfeței i se ivi înainte și trecură prin el ca prin șocul unui spray rece.

Mort văzu ca prin ceață cum Keli și Tăiuș și un grup de bărbați zdraveni se aruncau la pământ de groază. Recunoscu trăsăturile ducelui și trase sabia, sărind din șa de îndată ce calul aburind opri derapând pe copite.

— Să nu cumva să pui mâna pe ea! strigă el. Sau te las fără cap!

— Impresionant de-a dreptul, zise ducele trăgând și el sabia din teacă. Și foarte prostesc. Eu...

Se opri. Dădu ochii peste cap. Căzu cu fața în jos. Tăiuș coborî sfeșnicul de argint cu care lovise și zâmbi vinovat către Mort.

Mort se întoarse către gardieni, șfichiuind aerul cu flacăra albastră a săbiei Morții.

— Mai poftește cineva? mârâi el. Toți se dădură înapoi, apoi se întoarseră și o luară la fugă. Trecură prin interfață și dispărură. Dincolo de peretele translucid nu se mai aflau niciun fel de invitați. În realitatea reală, sala era întunecată și pustie.

Mai rămăseseră doar ei patru, într-o emisferă care se micșora văzând cu ochii. Mort se apropie de Tăiuș.

— Vreo idee, ceva? Am aici un descântec...

— Las-o baltă. Dacă încerc vreo vrajă în spațiul ăsta, o să sărim în aer. Realitatea asta mică e prea înghesuită să mai încapă și vrăji în ea.

Mort se sprijini de rămășițele altarului. Se simțea pustiit, secat de puteri. Privi o clipă cum interfața se apropia bolborosind. El avea să supraviețuiască, spera. Ysabell la fel. Tăiuș nu, dar un anume Tăiuș da. Doar Keli...

— Mă încoronează cineva sau nu? zise ea cu răceală. Trebuie să mor regină. Ar fi oribil să fiu și moartă, *și de rând*!

Mort se uită la ea fără să o vadă, încercând să-și amintească despre ce naiba vorbea. Ysabell scormoni prin ruinele din spatele altarului și scoase un cerc de aur cam mototolit, bătut cu mici diamante.

— Asta e? întrebă.

— Asta e coroana, zise Keli, gata să izbucnească în lacrimi. Dar n-avem nici preot, nici nimic. Mort scoase un suspin adânc.

— Tăiuș, dacă asta e realitatea noastră, o putem aranja cum vrem noi, nu?

— La ce te gândești?

— Acum tu ești preotul. Alege-ți un zeu. Tăiuș se înclină și luă coroana din mâinile lui Ysabell.

— Vă bateți cu toții joc de mine! se răsti Keli.

— Îmi pare rău, zise Mort. A fost o zi cam lungă.

— Sper să mă pricep, zise Tăiuș solemn. N-am mai încoronat pe nimeni până acum.

— Iar eu n-am mai fost încoronată până acum!

— Bun, încercă s-o îmbuneze Tăiuș. Atunci o să învățăm împreună. Începu să murmure niște cuvinte impresionante într-o limbă necunoscută. De fapt era o vrajă simplă pentru alungarea puricilor din haine, dar, se gândi el, ce mai conta. Și apoi se gândi, măiculiță, în realitatea asta sunt cel mai puternic vrăjitor care a existat vreodată, o să am ce să le povestesc nepo... Scrâșni din dinți. Anumite reguli din realitatea asta vor trebui schimbate, cu siguranță.

Ysabell se așeză lângă Mort și își strecură mâna într-a lui.

— Ei bine, zise ea încetișor. Acum e momentul. S-a ivit ceva?

— Nu.

Interfața era acum la jumătatea sălii, încetinind ușor pe măsură ce înfrângea implacabil rezistența realității intruse.

Ceva cald și umed îi suflă lui Mort în ureche, întinse mâna și atinse botul lui Binky.

— Căluț drag, zise el. Și tocmai mi s-a terminat zahărul. O să trebuiască să te duci singur acasă... Mâna îi încremeni în mijlocul mângâierii.

— Putem merge *cu toții* acasă, zise.

— Nu cred că tata va fi prea încântat, zise Ysabell, dar Mort nu o băgă în seamă.

— Tăiuș!

— Da.'

— Plecăm. Vii și tu? O să existi și după ce se închide interfața.

— O parte din mine doar, zise vrăjitorul.

— Asta am vrut să spun, zise Mort urcându-se pe spinarea lui Binky.

— Dar, vorbind în numele părții care nu va mai exista, aș vrea să

vin cu voi, zise repede Tăiuș.

— Eu intenționez să rămân aici, să mor în regatul meu, rosti Keli.

— Ce intenționezi tu nu prea are importanță, zise Mort. Am străbătut tot Discul ca să te salvez, pricepi, așa că o să fii salvată.

— Dar eu sunt regina! zise Keli. Nesiguranța i se ivi în ochi și se întoarse către Tăiuș, care coborî vinovat sfeșnicul. Te-am auzit rostind cuvintele. Sunt regină, nu-i așa?

— O, da, zise Tăiuș imediat; și apoi, pentru că vorba unui vrăjitor trebuie să fie sfântă, adăugă plin de virtute: Și la adăpost de orice infestare.

— Tăiuș! țipă Mort. Vrăjitorul încuviință din cap, o apucă pe Keli de brâu și o aburcă pe cal. Își ridică fustele în talie, se urcă îndărătul lui Mort, apoi se aplecă și o săltă și pe Ysabell în spatele lui. Calul se împletici, plângându-se de prea marea greutate, dar Mort îl întoarse către ușile smulse din țâțâni și îi dădu pinteni.

Interfața îi urmări în galopul lor prin sală și prin curte, unde se ridicară încet. Ceața ei perlată era la numai câțiva metri în urmă, apropiindu-se vizibil.

— Îmi cer scuze, îi spuse Tăiuș lui Ysabell ridicându-și pălăria. Igneus Tăiuș, Vrăjitor de Gradul întâi (UN), fost Recunoscător Regal și în curând decapitat, probabil. Știi cumva încotro ne îndreptăm?

— Spre ținutul tatălui meu, strigă Ysabell ca să acopere șuierul zborului.

— L-am cunoscut cumva?

— Nu cred. L-ai fi ținut minte.

Binky, cu mușchii încordați în încercarea de a lua înălțime, atinse cu copita partea de sus a zidului palatului. Tăiuș se lăsă din nou pe spate, ținându-și pălăria cu mâna.

— Cine e domnul de care vorbim? zbieră el.

— Moartea, zise Ysabell.

— Sper că nu...

— Ba da.

— Aha. Tăiuș se uită în jos, spre acoperișurile depărtate, și îi zâmbi strâmb. Crezi că aș economisi timp dacă aș sări acum?

— E destul de drăguț, dacă ajungi să-l cunoști, zise Ysabell defensiv.

— Da? Crezi că noi o să apucăm?

— Țineți-vă bine! zise Mort. O să trecem chiar...

O gaură plină de întuneric se repezi de sus din cer și îi cuprinse.

Interfața se zgâlțâi nesigur, goală ca buzunarul unui cerșetor, și

continuă să se micşoreze.

* * *

Uşa din faţă se deschise. Ysabell scoase capul afară.

— Nu-i nimeni acasă, zise. Mai bine intraţi.

Cei trei se înşirară în hol. Tăiuş se şterse conştiincios pe picioare.

— E cam strâmt, zise Keli pe un ton critic.

— Înăuntru e mult mai spaţios, zise Mort şi se întoarse spre Ysabell. Ai căutat peste tot?

— Nu-l găsesc pe Albert, răspunse fata. Nu ţin minte să mai fi lipsit vreodată.

Îşi drese vocea, amintindu-şi de îndatoririle ei de gazdă.

— Doreşte cineva ceva de băut? întrebă. Keli o ignoră.

— Mă aşteptam măcar la un castel, zise ea. Mare şi negru, cu turnuri întunecate. Nu la un suport de umbrele.

— Are o coasă în el, îi atrase atenţia Tăiuş.

— Să mergem în salon şi să stăm jos. Sunt sigură că o să ne simţim cu toţii mai bine, interveni repede Ysabell, deschizând uşa acoperită cu fetru negru.

Tăiuş şi Keli intrară ciondănindu-se. Ysabell îl luă pe Mort de braţ.

— Ce o să ne facem acum? întrebă ea. Tata o să se înfurie rău dacă îi găseşte aici.

— O să mă gândesc eu la ceva, zise Mort. O să le rescriu biografiile sau cine ştie. Zâmbi neconvingător. N-avea grijă, găsesc eu ceva.

Uşa din spatele lui se trânti cu zgomot, iar când se întoarse, Mort se trezi nas în nas cu rânjetul larg a lui Albert.

Jilţul mare de piele din spatele biroului se răsuci încet. Moartea se uita la Mort pe deasupra falangelor sale încrucişate. Când fu sigur că se bucura de întreaga lor atenţie şi oroare, rosti:

AL FACE BINE SĂ ÎNCEPI CHIAR ACUM.

Se ridică, părând tot mai mare pe măsură ce încăperea se întuneca de prezenţa lui.

ŞI NU TE OBOSI SĂ ÎŢI CERI SCUZE, adăugă el.

Keli îşi îngropa faţa la pieptul generos al lui Tăiuş.

M-AM *ÎNTORS*. ŞI SUNT *FURIOS*.

— Stăpâne, eu... începu Mort.

TACI DIN GURĂ, se răsti Moartea. Cu arătătorul lui calcaros, îi făcu lui Keli semn să se apropie. Prinţesa se întoarse şi îl privi, trupul ei neîndrăznind să i se împotrivească.

Moartea întinse mâna şi o apucă de bărbie. Mort duse mâna la

sabie.

ACESTA ESTE CHIPUL CARE A LANSAT O MIE DE CORĂBII ŞI A INCENDIAT TURNURILE NESFÂRŞITE DIN PSEUDOPOLIS? se miră Moartea. Keli se holbă hipnotizată la cele două punctulețe roșii care o chemau din adâncul orbitelor.

— Ăăă, dacă-mi permiteți, zise Tăiuș ținându-și pălăria respectuos, în stil mexican.

POFTIM? zise Moartea cu gândul aiurea.

— Nu acesta este, domnule. Probabil că vă referiți la o altă față.

CUM TE CHEAMĂ?

— Tăiuș, domnule. Sunt vrăjitor, domnule.

SUNT VRĂJITOR, DOMNULE, îl îngână Moartea. TĂCERE, VRĂJITORULE.

— Să trăiți. Tăiuș se retrase.

Moartea se întoarse către Ysabell.

FIICA MEA, EXPLICĂ-TE. DE CE L-AI AJUTAT PE NĂTÂNGUL ĂSTA?

Ysabell făcu o plecăciune speriată.

— Îl... iubesc, tată. Așa cred.

— Mă iubești? făcu Mort uimit. N-ai spus nimic!

— N-a prea fost timp, zise Ysabell. Tată, n-a vrut să...

TĂCERE.

Ysabell își coborî privirile.

— Da, tată.

Moartea ocoli biroul în pas de marș până ajunse în fața lui Mort. Se uită la el multă vreme.

Apoi, deodată, cu o mișcare imperceptibilă, îl lovi peste față, trântindu-l la podea.

TE INVIT LA MINE ÎN CASĂ, zise el, TE PREGĂTESC, TE HRĂNESC, TE ÎMBRAC, ÎȚI OFER ŞANSE LA CARE NICI NU VISAI, ȘI AȘA MĂ RĂSPLĂTEȘTI? ÎMI SEDUCI FIICA, ÎȚI NEGLIJEZI DATORIA, FACI VALURI ÎN REALITATE CARE N-OR SĂ SE VINDECE NICI ÎNTR-O SUTĂ DE ANI. ACȚIUNILE TALE NECUGETATE I-AU CONDAMNAT PE TOVARĂȘII TĂI LA UITARE. ZEII NU SE VOR MULȚUMI CU MAI PUȚIN.

UNA PESTE ALTA, BĂIETE, AI ÎNCEPUT CU STÂNGUL PRIMA TA SLUJBĂ.

Mort se strădui să se ridice în poziție șezândă, ținându-se de obraz. Îl ardea rece, ca gheața de pe comete.

— Mort, zise el.

ULTE-L CĂ VORBEȘTE! ȘI CE ZICE, MĂ ROG?

— Lor ai putea să le dai drumul, zise Mort. Au fost implicați fără vina lor. Ai putea aranja totul astfel încât...

ȘI DE CE AȘ FACE-O? ACUM SUNT AI MEI.

— O să mă lupt pentru ei, zise Mort.

CE NOBIL. MURITORII ĂȘTIA SE LUPTĂ MEREU CU MINE. EȘTI CONCEDIAT.

Mort se ridică în picioare. Își aminti cum era să fii Moartea. Se agăță se sentimentul acela și îl lăsă să iasă la iveală...

BA NU, spuse.

AHA. DECI MĂ PROVOCI CA DE LA EGAL LA EGAL?

Mort înghiți în sec. Dar măcar acum știa clar ce-l așteaptă. Când te arunci de pe o stâncă, viața ta capătă o direcție foarte precisă.

— Dacă e necesar, zise. Iar dacă voi câștiga...

DACĂ VEI CÂȘTIGA, VEI FI ÎN POZIȚIA DE A FACE TOT CE DOREȘTI, rosti Moartea. URMEAZĂ-MĂ.

Mărșălui pe lângă Mort și ieși pe coridor.

Ceilalți patru se uitară la Mort.

— Ești sigur că știi ce faci? zise Tăiuș.

— Nu.

— Nu-l poți învinge pe stăpân, zise Albert. Oftă. Crede-mă pe cuvânt.

— Ce se întâmplă dacă pierzi? întrebă Keli.

— N-o să pierd, zise Mort. Asta-i problema.

— Tata vrea ca el să câștige, zise Ysabell cu ciudă.

— Vrei să zici că o să-l lase să câștige? zise Tăiuș.

— A, nu, n-o să-l *lase*. Doar că vrea ca el să câștige.

Mort încuviință din cap. În timp ce urmau silueta întunecată a Morții, își imagină un viitor nesfârșit, în serviciul cine știe cărui scop misterios de-al Creatorului, trăind în afara timpului. Înțelegea de ce Moartea voia să renunțe la slujbă. Moartea spusese că oasele nu erau obligatorii, dar poate că nici n-avea să mai conteze. Oare eternitatea avea să i se pară lungă, sau poate că viețile – privite din interior – erau toate la fel, de aceeași lungime?

Bună, zise o voce din capul lui. Îți mai amintești de mine? Eu sunt tu. Eu te-am băgat în chestia asta.

— Mersi, zise el amărât. Ceilalți îl fulgerară cu privirea.

Ai putea să scapi din asta, zise vocea. Ai un mare avantaj. Tu ai fost în pielea lui, el n-a fost niciodată în pielea ta.

Moartea străbătu coridorul și intră în Camera Lungă, iar

lumânările se aprinseră ascultătoare la trecerea lui.

ALBERT.

— Da, stăpâne.

ADU CLEPSIDRELE.

— Bine, stăpâne.

Tăiuș îl apucă pe bătrân de braț.

— Ești vrăjitor, îi șopti el. Nu ești obligat să-l asculți!

— Câți ani ai, flăcăule? îl întrebă Albert cu blândețe.

— Douăzeci.

— Când oi fi de vârsta mea o să-ți cântărești altfel opțiunile.

Se întoarse spre Mort:

— Îmi pare rău.

Mort își trase sabia, cu tăișul aproape invizibil în lumina lumânărilor. Moartea se întoarse cu fața la el, o siluetă subțire pe fundalul nesfârșitelor rafturi cu clepsidre.

Întinse brațele. Coasa i se materializa în mâini cu un mic tunet.

Albert se întoarse de pe una din aleile de sticlă aducând două clepsidre pe care le așeză fără vorbă pe o policioară montată pe o coloană.

Una era de câteva ori mai mare decât clepsidrele obișnuite – neagră, îngustă și decorată cu un motiv complicat de tigve și oase.

Nu ăsta era însă lucrul cel mai neplăcut.

Mort scoase un geamăt interior. Înăuntru nu se vedea niciun fel de nisip.

Clepsidra mai mică era simplă și fără niciun fel de podoabă. Mort întinse mâna.

— Pot? întrebă el.

EȘTI INVITATUL MEU.

Numele Mort era gravat în partea de sus. O ridică în lumină, constatând fără prea multă surprindere că mai rămăsese foarte puțin nisip. Când o puse la ureche, i se păru că aude, cu tot zvonul atotcotropitor al milioanelor de minutare ale vieții, cum i se scurge propria viață.

O puse jos cu mare grijă.

Moartea se întoarse spre Tăiuș.

DOMNULE VRĂJITOR, FIȚI AMABIL SĂ NE NUMĂRAȚI PÂNĂ LA TREI.

Tăiuș încuviință sumbru din cap.

—Sunteți siguri că nu se poate rezolva la masa... începu el.

NU.

— Nu.

Mort și Moartea își dădură ocol prudent, oglindindu-se în pereții de clepsidre.

— Unu, zise Tăiuș.

Moartea își roti coasa amenințător.

— Doi.

Tăișurile se încrucișară cu un zgomot ca de mâță care gheruiește o fereastră de sticlă.

— Au trișat amândoi! zise Keli. Ysabell încuviință din cap.

— Bineînțeles, zise ea.

Mort se feri, coborând sabia cu o mișcare circulară prea lentă, pe care Moartea o pară cu ușurință printr-o lovitură joasă urâtă, pe care Mort o evită doar printr-o stângace săritură cu spatele.

Deși nu se numără printre instrumentele tipice de război, oricine s-a aflat de partea care nu trebuie a unei, să zicem, răscoale țărănești știe că o coasă poate fi o armă de temut în niște mâini îndemânatice. Odată ce proprietarul apucă s-o sucească și s-o-nvârtească, nimeni – inclusiv cel ce-o mânuiește – nu mai știe unde e lama acum și unde va fi în clipa următoare.

Moartea înainta, rânjind. Mort evită o lovitură la nivelul capului lăsându-se în jos și plonjă lateral, auzind cum vârful coasei agață cu un clinchet o clepsidră de pe raftul din spate...

... pe o alee întunecată din Morpork, proprietarul unei mici afaceri cu îngrășăminte naturale se apucă de piept și se prăbuși cu fața în jos peste căruță...

Mort se rostogoli și se ridică rotind sabia cu ambele brațe pe deasupra capului și simțind un impuls de sumbră beatitudine când Moartea se dădu înapoi pe dalele în tablă de șah. Lovitura lui amarnică tăie în două un raft; una după alta, clepsidrele de pe el începură să alunece spre podea. Mort își dădu vag seama că Ysabell alerga să le prindă una câte una...

... în diverse locuri de pe Disc, patru oameni scăpară în mod miraculos de la moartea prin cădere...

... și atunci se repezi, încercând să-și valorifice avantajul. Mâinile Morții se mișcară ca fulgerul, blocând fiecare lovitură, apoi schimbară priza pe mânerul coasei, repezind-o de jos în sus, pe o traiectorie de care Mort se feri cu greu, agățând cu mânerul săbiei suportul unei clepsidre pe care o proiectă pe deasupra încăperii...

... în munții Vârfu Berbecelui, un păstor de tharga, care căuta la lumina lămpii un animal rătăcit, făcu un pas greșit și se prăbuși în gol

de la o mie de stânjeni...

Tăiuș plonjă și prinse clepsidra în mâinile întinse cu disperare, aterizând pe burtă și patinând pe pardoseală.

... un sicomor cu crengile noduroase apăru în mod misterios sub păstorul care zbiera și îl opri din cădere, scăpându-l de problemele mai grave – moartea, judecata zeilor, incertitudinea Paradisului etc. – pe care le înlocui cu una comparativ simplă: cum să se cațere câteva zeci de metri pe o stâncă abruptă și înghețată, într-o beznă totală.

Urmă o pauză în care combatanții se depărtară unul de altul dându-și din nou ocol, în căutarea unei breșe.

— Chiar nu putem face nimic? zise Keli.

— Mort va pierde oricum, zise Ysabell clătinând din cap. Tăiuș scoase din mânecă sfeșnicul de argint și îl trecu gânditor dintr-o mână într-alta.

Moartea ridică coasa amenințător, zdrobind din greșeală o clepsidră de lângă umărul său...

... în Bes Pelargic, călăul împăratului se prăbuși pe spate în propriul bazin cu acid...

... și mai arse o lovitură, pe care Mort o pară doar printr-un mare noroc. Dar fusese cât pe ce. Simțea durerea din mușchi și amorțeala cenușie dată de otrava oboselii din ceier, două dezavantaje pe care Moartea nu avea nevoie să le ia în calcul.

Moartea băgă de seamă.

PREDĂ-TE, spuse. AȘ PUTEA FI MĂRINIMOS.

Și pentru a-și susține afirmația, spintecă aerul cu coasa într-o lovitură pe care Mort o pară stângaci, cu vârful săbiei. Lama coasei ricoșa și sfărâmă o clepsidră în mii de cioburi...

...Ducele de Sto Helit duse mâna la inimă, simți împunsătura de gheață a durerii, țipă fără glas și se prăvăli de pe cal...

Mort se retrase până când simți în ceafă asprimea unei coloane de piatră. Clepsidra Morții, cu cele două emisfere descurajator de goale, se afla chiar lângă capul lui.

Moartea nici nu prea îi acorda atenție. Se uita, dus pe gânduri, la rămășițele vieții Ducelui.

Mort răcni și ridică sabia, în încurajările timide ale spectatorilor care așteptau mișcarea asta de ceva vreme. Până și Albert bătu din palmele lui zbârcite.

Dar în loc de sunetul de sticlă spartă la care se aștepta se auzi... mai nimic.

Se întoarse și mai încercă o dată. Tăișul trecu drept prin sticlă, fără

să o spargă.

O schimbare în textura aerului îl făcu să-și readucă sabia în poziție la timp pentru a para un atac de sus în jos. Moartea sări în lături, evitând contraatacul lui Mort, care fu însă lent și lipsit de forță.

ȘI ASTFEL SE SFÂRȘEȘTE, BĂIETE.

— Mort, zise Mort. Ridică ochii. Mort, repetă el, cu o lovitură care reteză mânerul coasei în două.

Clocotea de mânie. Dacă era să moară, măcar să moară cu numele lui adevărat.

— Mort, nenorocitule! urlă el aruncându-se asupra tigvei rânjite cu sabia învârtită într-un dans complicat de lumină albastră. Moartea se dezechilibră și se dădu înapoi râzând, cocoșându-se sub ploaia de lovituri furioase care tăiau felii din mânerul coasei.

Mort îi dădea roată, tot tăind și împungând, dându-și pe undeva seama, chiar prin ceața stacojie a furiei, că Moartea îi urmărea fiecare mișcare, ținând coasa văduvită de coadă ca pe o sabie. Nu exista nicio breșă, iar motorul furiei nu avea să-l țină prea mult. N-ai să-l învingi niciodată, își spuse. În cel mai bun caz o să-l mai ții o vreme la distanță. Și probabil că înfrângerea e de preferat victoriei. În fond, cine are nevoie de eternitate?

Prin ceața sfârșelii care-l cuprinsese, Mort văzu Moartea înălțându-se cât îi era scheletul de lung și coborând încet tăișul, de parcă îl trecea printr-o melasă.

— Tată! țipă Ysabell.

Moartea întoarse capul.

Poate că mintea lui Mort se bucura la gândul vieții de apoi, dar trupul, care simțea probabil că are cel mai mult de pierdut din afacerea cu pricina, avu unele obiecții. Un braț se ridică, lovind imparabil, smulgând tăișul coasei din mâinile Morții și țintuindu-l pe acesta de o coloană.

În liniștea subită, Mort își dădu seama că nu mai auzea zgomotul acela mic și enervant care îl însoțise, la limita auzului, în ultimele zece minute. Ochii îi fugiră spre clepsidră.

Ultimul fir de nisip tocmai se scurgea.

LOVEȘTE.

Mort ridică sabia și se uită în focurile albastre îngemănate. Coborî sabia.

— Nu.

Moartea îi repezi un picior în vintre cu o viteză care îl făcu și pe Tăiuș să strângă din ochi.

Mort se făcu ghem și începu să se tăvălească fără niciun sunet pe podea. Printre lacrimi, văzu cum Moartea înaintează cu tăișul coasei într-o mână și clepsidra lui în cealaltă. Văzu cum le îndepărtează dispreţuitor pe Keli și pe Ysabell, care i se agăţaseră de robă. Văzu cum Tăiuș încasează un cot între coaste și scapă sfeșnicul cu zgomot pe jos.

Moartea stătea deasupra lui. Vârful lamei pluti o clipă în faţa ochilor lui Mort, apoi se ridică.

— Așa e. Nu există dreptate. Doar tu.

Moartea ezită, apoi coborî încet tăișul. Se întoarse și o privi în ochi pe Ysabell. Fata tremura de furie.

CE VREI SĂ SPUI?

Ea privi Moartea în faţă cu mânie și apoi mâna i se ridică, și se răsuci, și coborî, și se lovi de ceva care răsună ca o cutie de zaruri.

Dar nu răsună la fel de tare ca liniștea care urmă.

Keli închise ochii. Tăiuș se întoarse și își acoperi capul cu braţele.

Moartea ridică o mână la tigvă, foarte încet.

Pieptul Ysabellei se ridica și cobora într-un fel care l-ar fi făcut pe Tăiuș să renunţe definitiv la magie.

Într-un târziu, pe o voce mai cavernoasă decât de obicei, Moartea rosti:

DE CE?

— Ai zis că dacă intervii în soarta unui individ poţi distruge întreaga lume, zise Ysabell.

DA, ȘI?

— Tu ai intervenit în soarta lui. Și a mea. Arătă cu mâna tremurândă către cioburile de pe jos. Și a lor.

Și?

— Ce vor pretinde zeii pentru toate *astea*?

DE LA MINE?

— Da!

Moartea avu o expresie surprinsă.

ZEII NU POT PRETINDE NIMIC DE LA *MINE*. CHIAR ȘI ZEII ÎMI VOR DA SOCOTEALĂ, PÂNĂ LA URMĂ.

— Nu prea e cinstit, nu-i așa? Zeilor nu le pasă de dreptate și îndurare? se răsti Ysabell. Fără ca cineva să fi observat, fata apucase sabia.

Moartea râmji.

ÎŢI APRECIEZ EFORTUL, ZISE EL, DAR NU VEI OBŢINE NIMIC. LA O PARTE.

— Nu.

TREBUIE SĂ ȘTII CĂ NICI DRAGOSTEA NU TE POATE APĂRA DE MINE. ÎMI PARE RĂU.

Ysabell ridică sabia.

— *Ție* îți pare rău?

DĂ-TE LA O PARTE, ÎȚI SPUN.

— Nu. Nu faci decât să te răzbuni. Nu e cinstit!

Moartea își aplecă o clipă craniul, apoi ridică niște priviri incandescente.

O SĂ FACI AȘA CUM ÎȚI SPUN.

— Ba nu.

ÎMI ÎNGREUNEZI FOARTE MULT SITUAȚIA.

— Foarte bine.

Degetele Morții bătură nerăbdătoare în lama coasei, ca un șoarece care dansa step pe o conservă. Părea dus pe gânduri. Se uită la Ysabell aplecată deasupra lui Mort, apoi se uită la ceilalți, care stăteau ghemuiți lângă unul din rafturi.

NU, zise el în cele din urmă. NU. NU POT FI ÎNDUPLECAT. NU POT FI SILIT. VOI FACE DOAR CEEA CE ȘTIU CĂ E BINE.

Făcu un gest și sabia zbură din mâna Ysabellei. Încă o înfloritură din degete și fata fu ridicată în aer și lipită cu blândețe, dar cu fermitate, de cea mai apropiată coloană.

Mort văzu cum domnul cu coasa se apropie din nou de el, cu tăișul ridicat pentru lovitura de grație. Se aplecă deasupra băiatului.

NICI NU ȘTII CÂT DE RÂU ÎMI PARE, spuse.

Mort se săltă pe coate.

— Ba s-ar putea să știu, zise.

Moartea îl privi surprins timp de câteva secunde, apoi începu să râdă. Ecourile sunetului se risipiră ca niște fantome prin încăpere, izbindu-se de rafturi, în timp ce Moartea, râzând în continuare ca un cutremur într-un cimitir, îi puse lui Mort sub nas propria clepsidră.

Mort încercă să își focalizeze privirile. Văzu cum ultimul fir de nisip alunecă pe suprafața sticlei, rămâne o clipă suspendat pe margine, apoi cade, răsucindu-se cu încetinitorul, spre grămăjoara de jos. În timp ce se rostogolea la vale, pe fațetele sale de siliciu se reflecta lumina lumânărilor. Ateriza fără sunet, iscând un mic crater.

Lumina din ochii Morții se amplifică până când Mort nu mai văzu nimic altceva, iar râsul lui zgudui întreg universul.

Iar atunci, Moartea întoarse clepsidra.

Sala cea mare a palatului din Sto Lat era din nou scăldată în lumină și răsuna de muzică.

În timp ce invitații se înghesuiau în jos pe scări spre bufetul rece, Maestrul de Ceremonii nu prididea să-i anunțe pe cei care, ca să-și dea importanță sau pur și simplu fiindcă erau căscați, întârziaseră. Ca de exemplu:

— Recunoscător Regal, Chelar al Iatacului Reginei, Înălțissimuss Igneus Tăiuș, Vrăjitor de Gradul întâi (UN).

Tăiuș se apropie de cuplu, cu un zâmbet larg și un trabuc într-o mână.

— Pot să sărut mireasa? întrebă el.

— Dacă vrăjitorii au voie, răspunse Ysabell, întinzându-i obrazul.

— Artificiile au fost splendide, zise Mort. Și cred că reparațiile la zidul exterior n-or să dureze mult. Sunt sigur că vei reuși să nimerești bufetul.

— Arată mult mai bine în ultima vreme, spuse Ysabell pe după zâmbetul de protocol, în timp ce Tăiuș dispărea în mulțime.

— Fără îndoială că nu-i de ici, de colo să fii singura persoană care nu se obosește să-i dea ascultare reginei, zise Mort, salutând din cap un nobil.

— Se spune că el e adevărata forță din spatele tronului, zise Ysabell. O eminență nu știu de care.

— *Eminence gris,* completă Mort absent. Ai observat că nu mai face niciun fel de vrăji în ultima vreme?

— Linișteuiteocăvine.

— Maiestatea Sa Supremă, Regina Kelirehenna întâia, Stăpânitoare a Cetății Sto Lat, Protectoare al Celor Opt Protectorate și împărătească a Lungului, Îngustului, Multdezbătutului Ținut de Mijloc Sto Kerrig.

Ysabell făcu o reverență. Mort se înclină. Keli le zâmbi amândurora. Nu putură să nu constate că intrase sub o influență care o făcea să prefere veșminte ce urmau măcar pe departe formele corpului și care o ținea la distanță de coafurile cu aspect de corcituri între un ananas și o vată pe băț.

O ciupi pe Ysabell de obraz, apoi se dădu înapoi și îl măsură pe Mort din cap până-n picioare.

— Ce mai face Sto Helit?

— Bine, bine, zise Mort. Va trebui să facem ceva cu pivnițele alea, totuși. Răposatul vostru unchi avea niște... gusturi neobișnuite și...

— La tine se referă, îi șopti Ysabell. Așa te cheamă acum.

— Îmi plăcea mai mult Mort, zise Mort.

— Și blazonul este foarte interesant, spuse regina. Clepsidră încărcată pe scut spintecat, flancată de două coase afrontate pe un câmp negru. Colegiul Regal a avut mari bătăi de cap până să-l alcătuiască.

— Nu că mă deranjează să fiu duce, zise Mort. Dar adevăratul șoc a fost să mă văd însurat cu o ducesă.

— O să te obișnuiești

— Sper că nu.

— Foarte bine. Iar acum, Ysabell, zise Keli, scoțându-și falca în afară, dacă e să te învârtești în cercuri regale, sunt câțiva oameni pe care trebuie neapărat să-i cunoști...

Ysabell îi aruncă lui Mort o privire disperată în timp ce era târâtă în vâltoarea mulțimii, iar în curând dispăru din vedere.

Mort își trecu un deget pe sub guler, se uită în dreapta și în stânga și fugi să se ascundă într-un colț umbrit de ferigi de la capătul bufetului, ca să stea liniștit câteva clipe.

În spatele lui, Maestrul de Ceremonii își drese vocea. Ochii lui căpătară o expresie pierdută, opacă.

— Răpitorul Sufletelor, zise el cu vocea dusă a unuia care nu aude ce spune, Năruitorul Imperiilor, Secătuitorul Oceanelor, Hoțul Anilor, Realitatea Absolută, Secerătorul Omenirii, Cel Care...

BINE, BINE. LASĂ CĂ MĂ DESCURC ȘI SINGUR.

Mort înlemni cu un picior de curcan în drum spre gură. Nu se întoarse. N-avea nevoie. N-aveai cum să confunzi vocea aceea, ce se făcea mai curând simțită decât auzită, nici felul în care atmosfera se răcea și se întuneca. Larma și muzica petrecerii de nuntă încetiniră și păliră.

— Nu credeam că vei veni, zise Mort către o ferigă în ghiveci.

LA NUNTA PROPRIEI MELE FIICE? ORICUM, E PRIMA DATĂ CĂ AM FOST INVITAT ȘI EU UNDEVA. INVITAȚIE ÎN TOATĂ REGULA, CU CHENAR AURIU, RSVP ȘI TOT TACÂMUL.

— Da, dar dacă n-ai venit la ceremonie...

M-AM GÂNDIT CĂ N-AR FI TOCMAI POTRIVIT.

— Bine, într-adevăr, bănuiesc că...

SĂ FIU SINCER, AM CREZUT CĂ O SĂ TE ÎNSORI CU PRINȚESA.

Mort roși.

— Am stat de vorbă despre asta, zise el. Apoi ne-am gândit că, doar fiindcă s-a întâmplat să salvez o prințesă, nu înseamnă că trebuie

să ne aruncăm cu capul înainte.

FOARTE ÎNȚELEPT. PREA MULTE FETE DIN ZIUA DE AZI SE ARUNCĂ ÎN BRAȚELE PRIMULUI VENIT CARE LE TREZEȘTE DUPĂ, SĂ ZICEM, O SUTĂ DE ANI DE SOMN.

— Da, și, una peste alta, ne-am gândit că, o dată ce am ajuns s-o cunosc mai bine pe Ysabell, am...

DA, DA, SIGUR. O DECIZIE *EXCELENTĂ*. TOTUȘI AM HOTĂRÂT SĂ NU MĂ MAI PREOCUP DE CHESTIUNILE UMANE.

— Serios?

CU EXCEPȚIA TREBURILOR OFICIALE, DESIGUR. ÎMI ÎNTUNECĂ GÂNDIREA.

O mână scheletică apăru la marginea câmpului vizual al lui Mort și începă cu îndemânare un ou umplut. Mort se întoarse.

— Ce s-a întâmplat? zise el. Trebuie să știu! În clipa asta eram în Camera Lungă și în clipa următoare eram pe un câmp dinafară orașului, și eram tot noi! Adică realitatea a fost schimbată ca să încăpem și noi în ea! Cine a făcut asta?

AM PUS O VORBĂ BUNĂ PE LÂNGĂ ZEI. Moartea avea un aer jenat.

— Aha. Ai pus, deci? zise Mort. Moartea îi evită privirea.

DA.

— Nu cred că au fost prea încântați.

ZEII SUNT DREPȚI. SUNT ȘI NIȘTE SENTIMENTALI, EU UNUL N-AM REUȘIT NICIODATĂ.

DAR NU EȘTI ÎNCĂ LIBER. TREBUIE SĂ VEGHEZI CA ISTORIA SĂ-ȘI URMEZE CURSUL.

— Știu, zise Mort. Să unesc regatele și tot restul.

POATE CĂ O SĂ AJUNGI SĂ-ȚI DOREȘTI SĂ FI RĂMAS CU MINE.

— Cu siguranță că am învățat multe lucruri, recunoscu Mort. Își duse mâna la față și își mângâie absent cele patru cicatrici albe și subțiri de pe obraz. Dar nu cred că eram făcut pentru o astfel de muncă. Ascultă, îmi pare foarte rău...

AM UN DAR PENTRU VOI.

Moartea puse deoparte platoul cu aperitive și se scotoci prin adâncurile misterioase ale robei. Când mâna lui scheletică se ivi din nou, ținea între degetul mare și arătător un glob în miniatură.

Avea vreo zece centimetri diametru. Ar fi putut fi cea mai mare perlă din lume, doar că pe suprafața sa alunecau desene complicate de argint, mereu pe punctul de a se limpezi într-o formă cunoscută și

mereu reușind să se eschiveze.

Când Moartea îl depuse în palma lui Mort, acesta constată cu surprindere că era greu și călduț.

PENTRU TINE ȘI DOAMNA TA. UN DAR DE NUNTĂ. O ZESTRE.

— E frumos. Credeam că suportul de argint pentru pâine prăjită era de la tine!

ĂLA E DE LA ALBERT. MĂ TEM CĂ NU PREA ARE IMAGINAȚIE.

Mort răsuci globul pe toate părțile. Formele ce clocoteau în interior păreau să răspundă la atingere, transmițând mici fulgere de lumină spre degetele lui.

— E o perlă? întrebă el.

DA. CÂND CEVA IRITĂ O SCOICĂ ȘI NU POATE FI ÎNDEPĂRTAT, BIATA SCOICĂ ÎL ACOPERĂ CU SECREȚII ȘI ÎL TRANSFORMĂ ÎNTR-O PERLĂ. ACEASTA E UN ALT SOI DE PERLĂ. O PERLĂ A REALITĂȚII. TOATE LUMINIȚELE DINĂUNTRU SUNT ACTUALITATEA CONGELATĂ. AR TREBUI SĂ O RECUNOȘTI – E OPERA TA, ÎN FOND.

Mort începu s-o paseze ușurel dintr-o mână într-alta.

— O s-o punem lângă bijuteriile castelului, zise el. N-avem prea multe.

ÎNTR-O BUNĂ ZI VA FI SĂMÂNȚA UNUI NOU UNIVERS.

Mort rată pasa, dar se aplecă cu un reflex fulgerător și prinse globul înainte să atingă pardoseala.

—Ce?

PRESIUNEA *ACTUALEI* REALITĂȚI ÎL ȚINE ASTFEL COMPRESAT. POATE CÂNDVA UNIVERSUL SE VA SFÂRȘI, REALITATEA VA ÎNCETA SĂ MAI EXISTE, ȘI ATUNCI CEALALTĂ REALITATE VA EXPLODA ȘI... CINE ȘTIE? AI GRIJĂ DE EL. NU E NUMAI UN DAR, E ȘI UN POATE.

Moartea își lăsă craniul într-o parte.

E O NIMICA TOATĂ, ADĂUGĂ EL. AI FI *PUTUT* AVEA ETERNITATEA.

— Știu, zise Mort. Am avut mare noroc.

Așeză perla cu grijă pe bufet, între ouăle de prepeliță și rulourile cu cârnat.

AR MAI FI CEVA, ZISE MOARTEA. Se scotoci din nou prin robă și extrase un obiect lunguieț, împachetat și legat neîndemânatic cu sfoară.

E PENTRU TINE PERSONAL, ZISE. N-AI MANIFESTAT NICIODATĂ INTERES PENTRU EA. CREDEAI CĂ NU EXISTĂ?

Mort desfăcu pachetul și își dădu seama că ținea în mână un volumaș legat în piele. Pe cotor era scris cu litere aurii, strălucitoare, un singur cuvânt: *Mort*.

Dădu paginile înapoi, până când găsi mica dâră de cerneală ce șerpuia răbdătoare pe pagină, și citi:

„Mort închise cartea cu un pocnet ce răsună, în liniștea aceea, ca începutul creației și zâmbi stânjenit.

— Mai sunt multe pagini de umplut, zise. Cât nisip mi-a mai rămas? Ysabell spunea însă că dacă ai întors clepsidra înseamnă că o să mor când o să..."

ȚI-A MAI RĂMAS DESTUL, zise Moartea cu răceală. MATEMATICA NU E AȘA MARE SCOFALĂ CUM SE CREDE.

— Ce părere ai despre o invitație la botez?

MAI BINE NU. N-AM FOST FĂCUT SĂ FIU TATĂ, ȘI CU ATÂT MAI PUȚIN BUNIC. N-AM GENUNCHII POTRIVIȚI PENTRU ASTA.

Lăsă jos paharul cu vin și îl salută pe Mort din cap.

COMPLIMENTELE MELE BUNEI TALE DOAMNE, zise el. ȘI ACUM CHIAR CĂ TREBUIE SĂ PLEC.

— Ești sigur? Ne-am bucura să mai stai.

DRĂGUȚ DIN PARTEA TA, DAR MĂ CHEAMĂ DATORIA. Întinse o mână osoasă. ȘTII CUM E.

Mort apucă mâna și i-o strânse, fără să țină seama de răceala ei.

— Ascultă, zise el, dacă ai vreodată nevoie de câteva zile libere, înțelegi, dacă vrei o vacanță...

MULȚUMESC DE OFERTĂ, zise Moartea politicos. MĂ VOI GÂNDI LA EA CU TOATĂ SERIOZITATEA. IAR ACUM...

— Cu bine, zise Mort, și fu surprins să descopere că i se pusese un nod în gât. E o vorbă foarte tristă, nu-i așa?

CHIAR AȘA. Moartea rânji, pentru că, așa cum s-a mai arătat până acum, nu prea avea de ales. Dar e posibil ca de data asta s-o fi făcut intenționat.

EU PREFER LA REVEDERE, zise el.

{1} Practic orice pe lume se mișcă mai repede decât lumina de pe Disc, care, spre deosebire de lumina obișnuită, este leneșă și docilă. Singurul lucru mai rapid decât lumina obișnuită este monarhia, potrivit filosofului Cha Yin Sân. El a făcut următorul raționament: nu poți avea mai mult de un rege odată, iar cum tradiția cere să nu fie nicio pauză între regi, atunci când un rege moare succesiunea trebuie să aibă loc instantaneu. Este de presupus, a spus el, că există particule elementare – regioni, eventual prinționi - care să îndeplinească această sarcină, dar, desigur, uneori succesiunea nu se materializează dacă, în mijlocul traiectoriei, acestea lovesc o antiparticulă numită republicon. Planurile sale ambițioase de a-și folosi descoperirea pentru a trimite mesaje, care presupuneau și torturarea unui rege mai neînsemnat în scopul modulării semnalului, nu au fost niciodată dezvăluite, deoarece la momentul respectiv s-a închis barul.

{2} Moloc – zeitate din vechiul Ierusalim care era îmbunată prin arderea copiilor (Cartea Regilor II, 23:10) (n.t.)

{3} Prima pizza de pe Disc a fost creată de misticul klatcian Ronron Shuwadhi, zis și Gigi Revelație, care susținea că a primit rețeta, în vis, de la însuși Creatorul Discului, care i-ar fi spus că asta încercase să facă de la bun început. Călătorii prin deșert care au văzut originalul, păstrat, se spune, în mod miraculos, în Orașul Interzis din Îi, povestesc că de fapt Creatorul intenționase ceva mic, cu pepperoni și brânză și câteva măsline negre", iar celelalte lucruri, precum munții și mările, au fost adăugate într-un entuziasm de ultim moment, cum se întâmplă de atâtea ori.

După Schisma Celor de la Disc învârte și moartea a 25.000 de persoane în jihadul care a urmat, dreptcredincioșii au fost lăsați să adauge la rețetă o mică frunză de laur.

{4} Deși nu și mustața pe oală sau căciula rotundă de blană cu moț.

{5} Cuvântarea a fost transmisă generațiilor următoare sub forma unui poem epic comandat de fiul lui, care nu se născuse în șa și știa să mănânce cu furculița și cuțitul. Începea astfel:

Iată colo-n vale,
Răii doarme-n cale,
Plini de-averi din furt,
Cu gândul corupt.
Lăsați lănciile mâniei să-i străpungă precum focul
Pe câmpia fără ploaie, vara, într-o zi cu vânt;
Lăsați paloșele voastre să lovească precum cornul
Unui bour tânăr foarte, cu durere de măsea...

Și continua așa timp de trei ore. Realitatea, care nu-și poate permite în general să plătească versificatori, a consemnat întregul discurs cam așa:

„Băieți, cei mai mulți sunt în pat, așa că o să trecem prin ei ca sucul de fructe Kzak printr-o babă bondoacă, că eu unul m-am săturat până-n gât de iurte, bine?"

{6} Best Boy – asistentul electricianului-șef de pe un platou de televiziune sau de filmare. (N.T.)

{7} Cei mai renumiți îndrăgostiți de pe Disc au fost, fără îndoială, Melius și Gretelina, a căror dragoste pură, pasională și sfâșietoare ar fi ars ca un fier înroșit paginile Istoriei, dacă, dintr-un inexplicabil capriciu al sorții, nu s-ar fi născut la două sute de ani distanță și pe două continente diferite. Totuși, zeilor li s-a făcut milă de ei și i-au transformat, pe el într-o scândură de călcat*, iar pe ea într-o mică bornă de aramă.

* Când ești zeu, nu trebuie să te justifici.

{8} O rețetă populară pentru mahmureală recomandă „un păr de-al câinelui care te-a mușcat", adică un pic din băutura cu care s-a produs intoxicația. Inițial, sfatul era dat literal: „Dacă te mușcă un câine, pune un păr de-al câinelui în rană," pe principiul homeopatic „Similia similibus curantur". (N.T.)

{9} Găsise o jumătate de borcan de maioneză cam veche, o bucată de brânză foarte uscată și o roșie cu mucegai pe ea. De vreme ce în timpul zilei cămara palatului din Sto Lat conținea de obicei cincisprezece cerbi întregi, o sută de perechi de prepelițe, cincizeci de calupuri de unt, două sute de borcane cu tocăniță de iepure, șaptezeci și cinci de pulpe de vită, doi kilometri de cârnăciori asortați, diverse păsări de curte, optzeci de duzini de ouă, un număr de sturioni de la Marea Circulară, un butoi de caviar și un picior de elefant umplut cu măsline, Tăiuș învățase încă o dată că una dintre manifestările naturale și generale ale magiei în stare pură din univers este următoarea: orice cămară de alimente vizitată pe furiș în toiul nopții va conține, indiferent de inventarul ei din timpul zilei: o jumătate de borcan de maioneză cam veche, o bucată de brânză foarte uscată și o roșie cu mucegai pe ea.

{10} Ankh-Morpork cochetase cu multe forme de guvernare și în final se pricopsise cu o formă de democrație cunoscută sub numele de Un Om, Un Vot. Patricianul era Omul; Votul era al lui.

{11} Tuphal's Eyes-aluzie la „snake eyes" – ochii șarpelui – o lovitură de barbut egală cu unu-unu. (N.T.)

{12} Grădina de piatră a Păcii și Simplității Universale, aranjată din ordinul bătrânului împărat Oglinda Unicului Soare*, utiliza relația dintre poziții și umbre pentru a simboliza unitatea primordială a spiritului și materiei și armonia tuturor lucrurilor. Se spunea că secretele ce stau la baza realității sunt ascunse în ordinea precisă a pietrelor.

* Care mai era renumit și pentru obiceiul său de a le tăia buzele și picioarele dușmanilor, promițându-le apoi libertatea dacă defilează prin oraș cântând la trompetă.

{13} Acest lucru nu este întru totul exact. Este îndeobște stabilit de filosofi că cel mai scurt timp în care se pot întâmpla toate este o mie de miliarde de ani.